

Mag

09.339505 Me

Ex. 1

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

1

NR. 1

MEDD. FRA KBHVNS. BYGNINGSVÆSEN. 1. AARG. SIDE 1-12. KBHVN. JAN. 1940.

mag 1509.6905

Me 18

1940-43

Aug. 1-4

13747

»Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen«.

Særligt opmærksomme Læsere af Stadens Budget vilde i de seneste Aar have kunnet spørge, hvad Meningen var med en paa Administrationskontoen optaget Bevilling til »Trykning af Meddelelser fra Bygningsvæsenet«. Svaret herpaa maa blive, at der inden for Bygningsvæsenets Administration i længere Tid har været en Forstaaelse af det nyttige i for alle i Byggesager interesserede Parter — de byggende naturligvis i første Række — at blive holdt underrettet om saadanne Bestemmelser af teoretisk eller praktisk Art, som Administrationen fra Tid til anden træffer, uden at der hidtil har været Lejlighed til paa en mere systematisk Maade at gøre disse bekendt for den byggende Almenhed. Gennem Meddelelser saavel i tekniske Tidsskrifter som Dagspressen har man i nogen Grad søgt at holde Offentligheden à jour hermed; men helt tilfredsstillende har denne Meddelelsesform ikke kunnet blive, navnlig da det for den praktiske Udnyttelse af de paa gældende Oplysninger er nødvendigt til enhver Tid at kunne have dem paa rede Haand i let tilgængelig Skikkelse. Det er dog en Selvfølge, at alle officielle Meddelelser fra Bygningsvæsenet straks ved deres Fremkomst vil blive tilstillet saavel Dags- som Fagpressen.

Naar Planen med at udsende de »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen«, hvoraf første Nummer hermed foreligger, ikke tidligere er blevet realiseret, skyldes det udelukkende Administrationens stærke Optagethed af andet, uopsætteligt Arbejde i Forbindelse med den særlige Beslaglæggelse af Tid og Kræfter, som de omfattende Forarbejder til den nye Bygningslovgivning har ført med sig. Og at paabegynde Udsendelsen uden rimelig Udsigt til en nogenlunde regelmæssig Fortsættelse maatte man anse for lidet heldigt.

»Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« agtes indtil videre udsendt som Kvartalsskrift og vil bringe alle saadanne nye Bestemmelser saa vel som Ændringer i ældre Bestemmelser af teknisk eller administrativ Art, som det skønnes nødvendigt eller nyttigt for de byggende at kende. Med passende Mellemrum vil Meddelelserne blive suppleret med et Emneregister, saaledes at Stoffet gøres let tilgængeligt og anvendeligt. Meddelelserne vil i Almindelighed blive af rent refererende Art, efter Omstændighederne dog naturligvis med ledsagende Motivering og Klarlæggelse af de i det enkelte Tilfælde til Grund liggende Forhold.

Red.

»Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen«

udsendes 4 Gange aarlig og koster frit tilsendt 2 Kr. pr. Aar. Abonnement tegnes ved Henvendelse til Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Ved særlig Overenskomst er det paa Forhaand sikret, at »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« kommer Medlemmer af »Akademisk Arkitektforening«, »Dansk Arkitektforening« og »Foreningen af raadgivende Ingeniører« i Hænde.

Bekendtgørelse.

Det bekendtgøres herved, at der med Hensyn til de under den nugældende Byggeslovgivning meddelte Approbationer, der kommer i Strid med Bestemmelserne i Byggeslov for Staden København af 29. Marts 1939, vil være at forholde saaledes:

- 1) Er Approbationen meddelt før 29. Marts 1939, og er Arbejdet endnu ikke paabegyndt, har Approbationen mistet sin Gyldighed. Fremsættes der inden 1. Februar 1940 Begæring til Bygningsvæsenets Kontor, kan Approbationen forventes fornyet, saafremt den ikke i væsentlig Grad strider imod Lovens Bestemmelser, jfr. § 74, Stk. 2.
- 2) Er Approbationen meddelt den 29. Marts 1939 eller senere, bevarer den sin Gyldighed, saafremt Arbejdet paabegyndes inden 1 Aar fra Approbationens Dato og derefter fortsættes uden ugrundet Ophold. I modsat Fald bortfalder den.

Københavns Magistrats 4. Afdeling, 27. December 1939.

Udførelse og Godkendelse af Beskyttelsesrum for Civilbefolkningen.

Indenrigsministeriet har den 3. Januar d. A. udsendt en Bekendtgørelse indeholdende detaljerede Bestemmelser om Indretning af Beskyttelsesrum. I Tilslutning til disse Bestemmelser er det fastsat, at Godkendelse af Beskyttelsesanlæg fremtidig kan meddeles af Bygningsmyndighederne. For Københavns Vedkommende skal Ansøgninger vedrørende saadanne Anlæg ledsaget af de fornødne Tegninger og Beregninger derfor herefter i 2 Eksemplarer indsendes til Bygningsvæsenets Kontor, Raadhuset. Opfylder et Anlæg ikke de i Bekendtgørelsen fastsatte Bestemmelser, forelægger Bygningsvæsenet Sa-

gen for »Statens civile Luftværn«, der træffer Bestemmelse om, hvorvidt Anlægget alligevel maatte kunne godkendes.

Vedtægter og Regulativer.

Følgende Vedtægter og Regulativer er udsendt og kan faas ved Henvendelse til Bygningsvæsenet: *Administrationsvedtægt, Afgiftsvedtægt, Aflobsregulativ, Regulativ om Gadenavne, Husnumre og Matematikulsnumre, Regulativ for Raaden over Gadeareal m. m.*

Følgende Regulativer er eller vil i nærmeste Fremtid blive udsendt og kan faas ved Henvendelse til Bygningsvæsenet:

Regulativ vedrørende Stilladser og Afstivninger.

- » » Arealer for Brandsikring.
- » » Udførelse af Murværk.
- » » Fundamenter.
- » » Jernbetonkonstruktioner.
- » » Isolering og Rustbeskyttelse af Jernkonstruktioner.
- » » Udførelse af tekniske Installationer.
- » » Indretning af Nødtørftsrum.
- » » Opsamling og Bortførsel af Husaffald.
- » » Centralvarmeanlæg, Skorstone og Røgkanaler.
- » » Aftrækskanaler for Ventilationsanlæg.
- » » Anbringelse af Gasildsteder.
- » » Anbringelse af Ildsteder af særlig Konstruktion.
- » » Indretning af Garager.
- » » Indretning af Stalde.
- » » Aaben og lav Bebyggelse.
- » » Indretning af Baderum.
- » » Udførelse af Facadebeklædninger.
- » » Udførelse af Betontrapper med indspændte Trin.

Orientering.

I Henhold til den nye Byggelovs § 6 udøves Bygningsmyndigheden fremtidig af Københavns Magistrat og vil være henlagt under Magistratens 4. Afdeling, hvis Leder er Borgmester *Arne Sundbo*.

Til Raadighed for Borgmesteren ved Byggelovgivningens Administration og Sagens Behandling staar først og fremmest Magistratsafdelingens egne Kontorer, nemlig 1. Sekretariat, hvis Leder er Kon-

torchef *Max Meden*, og det nyoprettede 2. Sekretariat — Bygningsvæsenets Kontor —, hvis Ledere er Kontorcheferne *E. Sivertsen* og *Ch. Abrahamsen*, samt endvidere *Stadsbygmesterens Direktorat, Stadsingeniørens Direktorat* og *Stadskonduktørens Direktorat*. Disse Kontorer og Direktoratere vil danne »Kærnen« i det fremtidige Bygningsvæsen og hver især efter de i Administrationsvedtægten fastlagte Regler og iøvrigt i indbyrdes Samarbejde løse den foreliggende Opgave som Magistratens administrative og sagkyndige Bistand ved den nye Byggelovgivningens Forvaltning.

Vedrørende mere specielle Forhold vil Magistraten yderligere blive bistaaet af *Brandchefen, Stadslægen* og *Stadsarkitekten* (se Administrationsvedt. § 13²).

Det vil dog, som foran fremhævet, især blive Bygningsvæsenets Kontor og Stadsbygmesterens, Stadsingeniørens og Stadskonduktørens Direktoratere, som i første Række vil være knyttet til Bygningsvæsenets daglige Arbejde, og der gives derfor i efterfølgende Artikler en Række nærmere Oplysning om disse Kontorers administrative og personelle Forhold til Orientering for de byggende, der søger Kontakt med Bygningsvæsenet.

Bygningsvæsenets Kontor.

Byggeloven af 29. Marts 1939 har i administrativ Henseende medført en Ændring af væsentlig Betydning, idet den hidtidige — som Bygningsmyndighed af Magistraten uafhængige — Bygningskommission er ophævet, og den almindelige Bygningsmyndighed i Henhold til Lovens § 6 er henlagt til Københavns Magistrat, under hvilken tidligere kun Vej- og Vandafledningsspørgsmaal henhørte.

Som nyt administrativt Organ til Gennemførelse af denne Centralisation er der oprettet *et 2'det Sekretariat* under Magistratens 4' Afdeling, *Bygningsvæsenets Kontor*.

Den nævnte Ændring tilsigter en Forenkling i Administrationen i Forhold til de byggende, der efter den nugældende Ordning skal indgive Andragende alene til Magistratens 4' Afdeling, Bygningsvæsenets Kontor, der derefter drager Omsorg for Sagens behørig Journalisering, Behandling og Arkivering, saaledes at den byggende til enhver Tid ved Henvendelse til dette Kontor (Tlf. 3800 med Omstilling til »Byggesags-Journalen«) kan faa Oplysning om Sagens Stilling. Kontoret udfærdiger Byggetilladelsen og ved Sagens Afslutning Bygningsattesten, der udleveres paa Kassererkontoret

mod Erlæggelse af de i Afgiftsvedtægten af 29' December 1939 fastsatte Gebyrer.

Over for Magistratens 4' *Afdelings 1' Sekretariat* er Arbejdsområdet afgrænset saaledes, at Sager af byplanmæssig Karakter, saasom angaaende Retningsplaner for nye Gadeanlæg (Byggelovens §§ 17 og 18), Byggeomraader (Byggelovens §§ 12, 44 og 45), Regulering (Byggelovens §§ 31—40) og Ekspropriation (§§ 41—43) henhører under dette Sekretariat. Det samme gælder den i Byggelovens § 16 omhandlede helt nye Gadefortegnelse, ved Optagelse i hvilken fremtidig enhver Godkendelse af Gader finder Sted.

Som en Følge af den væsentlige Udvidelse af de under Bygningsvæsenet hørende Sager er til Ledelsen af Kontoret knyttet 2 Kontorchefer, nemlig Kontorchef E. Sivertsen og Kontorchef Ch. Abrahamsen.

Arbejdsfordelingen inden for Kontoret er fastsat paa følgende Maade:

Kontorchef E. Sivertsen.

- 1) Servitutsager (B. L. § 4) og lignende Sager, for saa vidt de er af principiel Art, samt Høringssager fra 1' Sekretariat vedrørende Regulering, Byggeomraader, Supplering af Gadefortegnelse m. v.
- 2) Ankesager (B. L. § 9).
- 3) Indstillinger til Indenrigsministeriet om Dispensationer (B. L. § 10).
- 4) Hegnssager (B. L. §§ 26 og 59, B. V. §§ 16 og 18).
- 5) Oprydning af Gaardspladser (B. L. § 50, Stk. 7, B. V. § 9).
- 6) Boligsager (B. L. §§ 54 og 55), der ikke henhører under de særlige Boligmyndigheder (Lov om Boligtilsyn af 31' Maj 1939).
- 7) Raaden over Andenmands Grund (B. L. § 58).
- 8) Ordens- og Vedligeholdelsessager (B. L. §§ 60 og 61, Bygningsvedtægt § 17, Administrationsvedtægt § 21).
- 9) Indstillinger til Bygningskommissionen (B. L. § 62).
- 10) Retssager (B. L. §§ 68—73).
- 11) Fortolkningsspørgsmaal samt Spørgsmaal om Ændringer i Love, Vedtægter og Regulativer, der vedrører Bygningsvæsenet.
- 12) Personelle Sager.
- 13) Budget.

Kontorchef Ch. Abrahamsen.

- 1) Regnskab over de Kommunen i Henhold til Afgiftsvedtægten tilkommende Afgifter.

- 2) Udfærdigelse af Byggetilladelser (B. L. § 6).
- 3) Udstedelse af Bygningsattester (B. L. § 6).
- 4) Særlige Stadskonduktør-Sager (B. L. § 13).
- 5) Udstykningssager og Sager vedrørende andre matrikulære Ændringer (B. L. § 14).
- 6) Erklæring angaaende en Bebyggelses Lovmæssighed (B. L. § 65).
- 7) Nedrivning og Flytning af Bygninger (B. V. § 6).
- 8) Udstedelse af Servitutattest uden Forbindelse med Byggesag (Afgiftsvedtægt § 9).

Det juridisk uddannede Personale bestaar endvidere af en Ekspeditionssekretær, en Fuldmægtig og en Sekretær. Til Ekspeditionssekretærens selvstændige Ekspedition er henlagt Sager vedrørende Raaden over Gadeareal — bortset fra de i GadeRegulativets §§ 19 og 20 nævnte Sager samt Sager, der ekspederes som Byggesager. Til denne Embedsmand er ligeledes henlagt Korrespondance med Bygningsinspektørerne, Politiet og Stadsingeniørens Direktorat vedrørende Beregning m. v. af Afgifter for Raaden over Gadeareal i Henhold til Afgiftsvedtægten.

Kasseforretningerne varetages af *Fuldmægtig E. Neis*.

Der vil ligesom hidtil være Adgang for Publikum til at gøre sig bekendt med de i *Bygningsvæsenets Arkiv* beroende ældre Byggesager og til mod Gebyr at rekvirere Kopier af de i disse værende Bygningstegninger.

Sluttelig bemærkes, at Bygningsvæsenets Kontor tillige fungerer som Sekretariat for den nyoprettede *Bygningskommission*.

E. Sivertsen.

Stadsbygmesterens Direktorat.

Embedet som Stadsbygmester i København har eksisteret, længe før den nu forladte Ordning af Bygningsvæsenet blev indført. Med Bestemthed ved man ikke, hvornaar Embedet blev oprettet, men der findes blandt andet en Instruktion for Stadsbygmesteren fra 1694. Han udnævntes oprindeligt af Kongen, men efter Loven af 1871 blev dette Forhold ændret saaledes, at Stadsbygmesteren, som der staar i § 68 i Loven af 1889 »— vælges og afskediges af Københavns Borgerrepræsentantskab efter Indstilling af den samlede Magistrat og med Forbehold af Kongens Samtykke«.

Under den gamle københavnske Bygningslov af 1889 var Bygningskommissionen den umiddelbare Bygningsmyndighed, men der var dog i en vis ikke helt ringe Udstrækning givet Stadsbygmesteren og

Bygningsinspektørerne Bemyndigelse til at afgøre konkrete Spørgsmaal hovedsagelig af konstruktiv Art. Stadsbygmesterens Bemyndigelser i Henhold til Loven var endvidere i de senere Aar blevet udvidet til yderligere at omfatte Afgørelsen i en Række almindelige og hyppigt forekommende Byggesager, de saakaldte »Stadsbygmestersager«, der blandt andet omfattede det ordinære Villabyggeri, alt dog med Ret for den byggende til at indanke disse Afgørelser for Bygningskommissionen.

Ved den Nyordning af Bygningsvæsenet, som nu i Henhold til Byggeloven af 1939 har fundet Sted, er der sket ret væsentlige Ændringer i Stadsbygmesterembedets Stilling. Først og fremmest er dets tidligere selvstændige Myndighedsbeføjelser bortfaldet og Embedet ændret til at være et »rent« kommunalt Direktørembede til Raadighed for den nye Byggemyndighed: Magistraten. Det nye Direktorats Hovedopgaver vil herefter være at bistaa Magistraten ved Behandlingen af Byggesager, for saa vidt angaar den almindelige bygningsmæssige og specielt bygningstekniske Bedømmelse, at tilrettelægge de Sager, som i Henhold til Loven skal forelægges den nye Bygningskommission, og at føre Tilsyn med, at Byggearbejder udføres i Overensstemmelse med Magistratens Tilladelse. Byggesagernes Behandling vil fremtidig i det foran nævnte Omfang finde Sted i Stadsbygmesterens Kontor, og hele den hidtidige Ordning, hvorefter Bygningsinspektørerne forbehandlede Sagerne og indsendte Indstilling til Stadsbygmesteren, er bortfaldet. Denne Forenkling vil forhaabentlig for en Del Sagers Vedkommende bevirke en hurtigere Ekspedition, og et almindeligt og længe næret Ønske dermed være opfyldt. I Administrationsvedtægtens § 6 er der endvidere givet Borgmesteren Adgang til at bemyndige andre Tjenestemænd til paa sine Vegne at meddele Byggetilladelse for mindre Byggearbejder, og det kan vel forventes, at saadan Bemyndigelse vil blive meddelt blandt andre til Stadsbygmesteren for derigennem yderligere at søge en vis Gruppe af Byggesager ekspederet paa hurtigst mulige Maade.

Iøvrigt vil Stadsbygmesterens Direktorat blive organiseret i 2 Arkitektafdelinger, 1 Ingeniøraftdeling, 4 Bygningsinspektorer og 1 Ekspeditionskontor.

Arkitektafdeling A vil blive ledet af Afdelingsarkitekt *Einar Hansen* og faa til Hovedopgave at behandle alle Sager, som i Henhold til Byggelovens § 62 skal forelægges Bygningskommissionen, nemlig Bygninger saavel som større Lokaler til Brug for Industri-, Lager-, Værksted- eller Forretningsvirksomhed samt Kirker, Teatre, Hoteller, Sygehuse,

Fængsler, Kaserne, Bygninger for Undervisnings-, Udstillings- eller Forlystelsesformaal og i det hele Bygninger eller større Lokaler, hvori mange Mennesker samles, samt alle Spørgsmaal vedrørende Anvendelsen af nye Materialer og Konstruktioner.

Arkitektafdeling B vil blive ledet af Afdelingsarkitekt *Asger Jeppesen* og faa til Hovedopgave at behandle alle Sager, der vedrører Boligbyggeri.

Ingeniøraftdelingen, der — som hidtil — vil blive ledet af Afdelingsingeniør *Alfred Taumose*, vil — som hidtil — bistaa ved Behandlingen af *alle* Byggesager, i hvilke indgaar Konstruktioner, hvis Udførelse er baseret paa statiske Beregninger, og medvirke ved Afgørelsen af Spørgsmaal angaaende Anvendelsen af nye Materialer og Konstruktioner. Afdelingen vil endvidere bistaa Bygningsinspektionen ved at deltage i Tilsynet med Udførelsen af særlige Konstruktioner af Jernbeton, Jern, Træ m. v.

Disse 3 Afdelinger faar Kontorer paa Raadhuset i umiddelbar Tilslutning til Stadsbygmesterens Kontor. Afdelingslederne træffes bedst hver Dag fra Kl. 12—14, Stadsbygmesteren bedst fra Kl. 13—14.

Til Direktoratets Arbejde i Almindelighed knyttes endvidere en Jurist, Ekspeditionssektør, cand. jur. *Peter Stenfeldt Mathiasen*, der tillige vil forestaa Ledelsen af Ekspeditionen.

For Bygningstilsynets Vedkommende vil der ske den Ændring, at de fire Distriktskontorer, der som bekendt i en Aarrække har været samlet i Trommesalen 7, flyttes, saaledes at hvert Inspektorat faar Kontor paa et i hvert Distrikt centralt beliggende Sted. Udflytningen vil dog først kunne finde Sted, efterhaanden som passende og velbeliggende Lokaler kan findes, hvilket allerede er Tilfældet for 4' Distrikts Vedkommende, idet dette Distrikt fra 2' Januar d. A. har faaet Kontor i den nyopførte Ejendom, Brønshøjvej 8 (lige ved Brønshøj Torv), Telefon Bella 3677 og 3678. Bygningstilsynets personelle Ledelse forbliver uforandret saaledes:

- 1' Bygningsinspektorat: Bygningsinspektør P. Rosenkilde Gram, Vicebygningsinspektør Arne Brendekilde.
- 2' Bygningsinspektorat: Bygningsinspektør C. Bræstrup, Vicebygningsinspektør Niels Turin.
- 3' Bygningsinspektorat: Bygningsinspektør Jens Jørgensen, Vicebygningsinspektør R. Mika.
- 4' Bygningsinspektorat: Bygningsinspektør Kay Schrøder, Vicebygningsinspektør Poul Miskow.

Til hvert Inspektorat knyttes iøvrigt en Arkitekt, 2 halvdagsbeskæftigede Bygningsassistenter, 2 Kon-

trollører, 1 Kontorist og 1 Kontormedhjælper, og man haaber med dette Personale og under Hensyn til, at Inspektoraternes Kontorarbejde væsentlig indskrænkes ved hele »Indstillingssystemet«s Bortfald, og ved at Vej længderne til Byggepladserne væsentlig forkortes ved Inspektoraternes Placering midt i Distrikterne, at kunne udvide det almindelige Tilsyn i nogen Grad og fremskynde de endelige Eftersyn for Udstedelse af Bygningsattest mest muligt.

Iøvrigt ønsker Direktoratet i Forbindelse med de her meddelte foreløbige Oplysninger at henlede de byggenes — særlig Arkitekters og Ingeniørers — Opmærksomhed paa de detaillerede Bestemmelser vedrørende Administrationen, som findes i Administrationsvedtægten, og hvoraf særlig skal nævnes § 2 om Indgivelse af Andragende, § 3 om Pligten til at betale Afgift, § 7 om Andragendets Indhold (se særlig Pkt. 2 og 4), §§ 8 og 9 om Tegningers Udførelse m. m., § 18 om Arbejdets Paabegyndelse, § 22 om Byggetilladelsens Tilstedeværelse paa Byggepladsen, § 23 om Anmeldelse af særlige Konstruktioners Udførelse, § 24 om Færdigmelding, § 25 om Bygningsattestens Udstedelse og § 26 om særlig Tilladelse til Ibrugtagen af en Bygning, før Bygningsattest foreligger.

Det er klart, at en i alle Henseender korrekt og fyldestgørende Forelæggelse af en Byggesag i Henhold til de nye Bestemmelser vil medføre den hurtigst mulige Ekspedition og dermed følgende Byggetilladelse.

Svend Møller.

Stadsingeniørens Direktorat.

Ved Byggeloven af 29/3 1939's Ikrafttræden d. 1/4 1940 er der forsaavidt angaar Behandlingen i Stadsingeniørens Direktorat af de under Loven hørende Sager sket nogle Ændringer i Forretningsgangen.

Den nye Lov drager i langt større Udstrækning end den gamle Lov Stadsingeniørens Direktorat direkte ind i Byggesagernes Behandling og stiller det desuden over for en Række Opgaver, der overhovedet ikke omhandles i den gamle Lov, i hvilken Forbindelse særlig skal henvises til Lovens Kapitel 6, Regulering.

Angaaende Direktoratets Opgaver skal særlig henvises til Administrationsvedtægtens § 13, Stk. 1 og § 15, Stk. 2.

Direktoratet ledes af Stadsingeniør Forchhammer.

Den væsentligste Ændring i Direktoratets admi-

nistrative Inddeling bestaar i, at Behandlingen af Sager vedrørende Nybygning, Tilbygning, større Ombygning og lignende — almindelige Byggesager — overføres til Byplanafdelingen fra den daværende Byggesagsafdeling, hvis Navn fra 1/4 1940 er *Spildevandsafdelingen*.

Andragender i Henhold til Byggeloven, der modtages fra Magistratens 4' Afdeling, Bygningsvæsenets Kontor, jfr. Administrationsvedtægtens § 13, registreres af Stadsingeniørens Direktors Ekspedition og fordeles til de forskellige Afdelinger. Spildevandsandragender danner dog her en Undtagelse, idet disse direkte fra Bygningsvæsenets Kontor sendes til Spildevandsafdelingen.

Alle almindelige Byggesager, alle Sager, der vedrører Retningsplaner, Regulering, Ekspropriation, alle Udstykningssager samt alle andre Sager, der har byplanmæssig Interesse, behandles af Byplanafdelingen, Afdelingsingeniør M. Henningsen.

Behandlingen af de almindelige Byggesager foregaar under Ledelse af Ingeniør Laulund Rasmusen.

Behandlingen af Reguleringssager i Henhold til Byggeloven foregaar under Ledelse af Ingeniør Henrik Halberg.

Behandlingen af Sager vedrørende Retningsplaner, Bebyggelsesplaner, Fastlæggelse af Bygeomraader og i det hele taget Sager vedrørende Byens Udformning — herunder Paalæggelse af Servitutter — foretages af Byplanafdelingen, for de fleste Sagers Vedkommende i Samarbejde med Stadsarkitekten, hvorved Byplanafdelingens Arkitekter under Ledelse af Arkitekt Helmuth Christiansen danner Bindeleddet.

Byplanafdelingen foretager endvidere Tilrettelæggelse af alle Ekspropriationssager og Reguleringssager og fører Forhandlinger angaaende Anlæg og Vedligeholdelse af private Gader og Veje i Henhold til § 8 i Vejloven af 31/3 1926.

Alle de mange Forarbejder med Henblik paa Byens fremtidige Udvikling udføres ogsaa af Byplanafdelingen.

Til Brug ved Behandlingen af de almindelige Byggesager og af alle andre under Byplanafdelingen hørende Sager indhentes Oplysninger dels fra de andre Afdelinger under Stadsingeniørens Direktorat og dels fra andre Direktorat.

Saaledes faas Oplysninger om Byggekoter, Vejanlæg m. v. fra Vejafdelingerne, Oplysninger om Afvandingsforholdene fra Kloakafdelingen og Spildevandsafdelingen. Spørgsmaal om Anlæg af de ubebyggede Arealer forelægges Stadsgartneren, angaaende Vandforsyningsforholdene faas Oplysning

gennem Vandforsyningen, Adgang til Brandhaner oplyses gennem Brandvæsenet.

Spildevandssager behandles af Spildevandsafdelingen, Afdelingsingeniør N. Lauridsen. Denne Afdeling har hele Tilsynet med private Spildevandsanlæg, og Afdelingen fører — til Brug for Skattevæsenet — Regnskab over Til- og Afgang i Vandklosetantallet. Spildevandsafdelingen tilrettelægger alle Forhold vedrørende Afløbsarbejders Behandling i Henhold til Loven af 7/5 1937 om Autorisation, afholder de for Autorisation af Kloakmestre nødvendige aarlige Prøver og medvirker desuden ved de for Autorisation af Sanitets-, Gas- og Vandmestre nødvendige aarlige Prøver og samarbejder herom med de øvrige Magistratsafdelinger og med en Række Nabokommuner.

Endvidere foretager denne Afdeling en omfattende Kontrol med Betonrør til Afløbsarbejde, ligeledes i Samarbejde med en Række andre Kommuner.

Under Chefen for Vejafdelingerne, Afdelingsingeniør B. Chr. Hüttemeier, behandles alle Sager vedrørende Gaders Anlæg og Vedligeholdelse, Raaden over Gadeareal m. v.

Sager vedrørende Olipeaaflydningsledninger til Ejendomme, andre Ledninger over eller under Gadeareal, f. Eks. private Varmeledninger, Antenner osv., Anbringelse af faste Cyclestativer, Bøsninger til Flagstænger, og Juleillumination behandles direkte af Vejchefens Kontor ved Ingeniør E. Blytmann, medens Ekspeditionen af de øvrige Vejsager er henlagt under Vejafdelingerne I og II.

Sager vedrørende Approbation af Detailprojekter til Anlæg af private Veje behandles af Vejafdeling I, Afdelingsingeniør K. V. M. Koefoed.

Forsaauidt Detailprojektet foruden Vejanlægget tillige indeholder Forslag til Kloakanlæg, foregaar Hovedekspeditionen gennem Vejafdeling I, der indhenter Oplysninger desangaaende fra Kloakafdelingen.

Oplysninger vedrørende Koter paa eksisterende Gader og Veje samt Koter, der vil blive forlangt overholdt i Byggelinier, faas ved Henvendelse til Vejafdeling I.

Under Ledelse af Ingeniør H. Lawaetz behandles Sager vedrørende Vejbidrag saavel til private Veje, der er anlagt i Henhold til Vejlovens § 8, som til offentlige Gader, hvor Kommunalbestyrelsen har paalignet Bidrag.

Andragender om Overkørsler og om midlertidig Raaden over Gadeareal (herunder Plankeværkstiladelser) i Anledning af en Bebyggelses Opførelse, Andragender om Arbejdsørsel til og fra en Bygge-

plads, naar denne Kørsel foregaar ad private Veje (Bygningsvedtægtens § 4, Stk. 7), samt Andragender om Tilladelse til Transport af Blokvoagne, Gravmaskiner m. v. behandles af Vejafdeling II, Afdelingsingeniør Manicus-Hansen.

I Forbindelse med de nye Bestemmelser om Kørsel fra Byggeplads ad private Gader og Veje henledes Opmærksomheden paa, at en saadan Kørsel bør fastlægges paa et saa tidligt Tidspunkt, at Bestemmelserne herom kan optages i de særlige Betingelser ved Arbejdets Udbydelse.

Vejafdeling II har Tilsynet med Gaders Anlæg, Vedligeholdelse m. m., Istandsættelse efter Byggefotagender, ligesom de fornødne Opgravningstiladelser udstedes af denne Afdeling.

Tilsynet med Anbringelse og Udstyr af Gade-navneskilte og Nummerskilte henhører under Vejafdeling II, hvor Tegning og Model af disse Skilte findes til Eftersyn, medens Begæring om Tildeling af Husnumre indsendes til Stadskonduktørens Direktorat, der bestemmer Nummereringen.

Sager vedrørende Anlæg af private Kloaker behandles af Kloakafdelingen, Afdelingsingeniør A. E. Lund, jfr. dog ovenstaaende. Oplysninger vedrørende Kloakforhold, Koter etc. indhentes i Kloakafdelingen.

Tilsynet med Udførelsen af private Gadekloakanlæg føres af Kloakafdelingen, der ligeledes i hvert enkelt Tilfælde efter derom indgivet Andragende meddeler Entreprenøren Bemyndigelse til Anlæggets Udførelse.

Den nye Byggelov med tilhørende Kompleks af Vedtægter og Regulativer indeholder som bekendt adskillige Punkter, der repræsenterer Nydannelse inden for Lovgivning og Administration.

Under Henviisning til Administrationsvedtægtens § 7, Stk. 2, skal Opmærksomheden her henledes paa, at Ansøgningerne og de dertil hørende Tegninger maa give alle de til Sagens Behandling fornødne Oplysninger, og at det derfor maa forventes, at der i den Henseende vil blive stillet væsentlig skærpede Krav. Dette gælder saavel Vej- og Kloakprojekter samt Retningsplaner og Bebyggelsesplaner som Sager vedrørende almindelige Bebyggelse. Ved Nybebyggelse maa der f. Eks. vedrørende en Række Forhold, der har Betydning for Sagens Behandling, og som det derfor maa henstilles til Andragerne saa vidt muligt at oplyse ved Sagens Indsendelse, foreligge fyldestgørende Oplysninger om Bebyggelsen paa og Anvendelsen af Nabogrundene, idet det er et af den nye Byggelovs bærende Principer, at det er den enkelte Grunds

Bebyggelse i Forhold til Helheden, det i første Række drejer sig om.

Magistraten afgør, i hvilket Omfang og til hvilke Tidspunkter de Gader, til hvilke et Grundstykke grænser, saavel som Vandafledningen skal udføres, heri indbefattet Pladser og Stier — Byggelovens § 15, Stk. 3. Oplysninger herom maa derfor indeholdes i Andragendet.

Ifølge Bygningsvedtægtens § 9, Stk. 1, skal der fremsendes særlig Plan til Magistratens Godkendelse vedrørende Indretning og Anvendelse af en Grunds ubebyggede Arealer, herunder hvordan Opholdsarealet med eventuel Legeplads tænkes udformet.

Endvidere skal der forelægges Plan over Areal til Cycleparkering, eventuelt Plan over Areal til Automobilparkering, ved større Bebyggelse til Forretning eller Industri.

Ved Byggesag for Grunde til industriel Anvendelse vil det ofte være hensigtsmæssigt, at der i Andragendet saa vidt muligt oplyses om Grundens fremtidige Bebyggelse, saaledes at man fra Begyndelsen har et vist Overblik over kommende Udviklinger. En saadan samlet Byggeplan kan iøvrigt kræves af Bygningskommissionen, jfr. Byggelovens § 62, Stk. 2.

Da der i Henhold til Byggelovens § 66 og Administrationsvedtægtens §§ 3 og 4 kan blive Tale om Erlæggelse af Gebyrer til Kommunens Kasse, og disses Størrelse vil komme til at staa i et vist Forhold til Bekostningen ved Udførelsen af det ansøgte, maa det anses for hensigtsmæssigt, at Andragendet indeholder Oplysninger vedrørende de anslaaede Udgifter til Anlægget. Dette gælder i Særdeleshed for Vej- og Kloakanlæg.

Opmærksomheden henledes paa Byggelovens § 25, Stk. 2, om det ved Kørsel i Anledning af Byggeføretagende eventuelt fremkommende Slid paa private Gader, for hvilket den byggende kan paalægges Bidrag, jfr. det i Bygningsvedtægtens § 4, Stk. 7, omhandlede Skøn, Magistraten kan anmodes om at lade foretage, hvis den paagældende private Vejs Tilstand anses for utilfredsstillende.

Forchhammer.

Stadskonduktørens Direktorat.

Den Nyordning af Københavns Bygningsvæsen, den nye Byggelov har medført, berører ogsaa i ret væsentlig Grad Stadskonduktøren baade forsaavidt angaar Embedets indre Organisation og forsaavidt angaar dets Forretningsgang.

Embedet er fra 1. Januar indgaaet som et Led

i Bygningsvæsenet og samtidig omdannet til et Direktorat under dette, benævnt Stadskonduktørens Direktorat. Endvidere er Byen blevet opdelt i 4 Matrikulsinspektorater af nøjagtig den samme Udstrækning som de eksisterende 4 Bygningsinspektorater. I Spidsen for hvert af disse Distrikter staaer en Matrikulsinspektør i Kontorchefs Klasse, nemlig i

1. Distrikt: Landinspektør Sven Lannung,
2. — : — B. L. Larsen,
3. — : — Chr. Justesen,
4. — : — K. K. Nielsen.

Det er først og fremmest disse 4 Herrer, der udgør Stadskonduktørens Ansigt ud til Publikum og i særlig Grad overfor Arkitekter og Ingeniører. Det er nemlig dem, der paa Stadskonduktørens Vegne skal foretage Bestemmelse og Afsætning af Matrikulsskel, Gade- og Byggelinier samt Koter, og iøvrigt afgøre ethvert Tvivlsspørgsmaal angaaende Linie-, Flade- og Rummaal, der kan opstaa ved Anvendelsen af Byggeloven, og deres Afgørelser af de nævnte Forhold er ifølge Byggelovens § 13 endeligt bindende for alle i Sagen interesserede Parter.

At Stadskonduktørens Afsætning af Kotemærker paa selve Byggepladserne fremtidig vil blive forlangt i Byggetilladelse, er en Nyordning, man her skal benytte Lejligheden til at henlede Opmærksomheden paa.

Af andre Nydannelser skal nævnes, at Bygningsattest ifølge Administrationsvedtægtens § 25 fremtidig ikke kan udstedes, forinden der foreligger en af Stadskonduktøren udfærdiget Situationsplan med Indmaaling af Bebyggelsen samt med Attest om de enkelte Bygningers Grundareal og det i Matrikullen for Ejendommen noterede Grund- og Til-lægsareal.

Endvidere skal der ifølge samme Paragraf, inden Bygningsattest udstedes, foreligge Meddelelse fra Stadskonduktøren om Tildeling af Husnumre.

Disse Bestemmelser om Situationsplan og Husnumre vil dog, som det senere skal ses, ikke blive Arkitekterne til Ulejlighed, da Attesternes Udfærdigelse vil foregaa rent automatisk ved Stadskonduktørens eget Initiativ inden Byggesagens Afslutning.

Et andet Forhold, Arkitekterne derimod som Bygherrens Repræsentant paa Byggepladsen maa have Opmærksomheden stærkt henvendt paa, er de nye Bestemmelser i Administrationsvedtægtens § 17 om Forbud mod Ødelæggelse af Stadskonduktørens Skelmærker, eller Tildækning af hans Nivellement-Fixpunkter. Det hedder herom i Paragraffens Stk. 2—5:

2. Det er forbudt alle og enhver — ogsaa Ejer, Lejer eller Bruger af den paagældende Ejendom — at fjerne, flytte, forvanske, beskadige eller ødelægge de Skelmærker, som anbringes af Stadskonduktøren eller hans Folk. Det er ligeledes enhver forbudt at foretage Arbejde i eller over Jorden, der kan medvirke til, at Mærkerne forrykkes, beskadiges eller ødelægges.

3. Det er forbudt at fjerne, flytte, forvanske, beskadige, tildække eller ødelægge de Terræn-Fixpunkter i Gader eller de Nivellement-Fixpunkter i Bygningers Ydermure, som Stadskonduktøren eller hans Folk har anbragt, eller ved noget Arbejde i eller over Jorden bevirke, at det sker.

4. I særlige Tilfælde kan de i nærværende Paragraf nævnte Mærker fjernes eller flyttes ved Magistratens Medvirkning, naar det for denne godtgøres, at de er til Hinder for en rimelig Udnyttelse af Grund eller Bygning.

5. Den, der overtræder Bestemmelserne i nærværende Paragraf, kan straffes med Bøder efter Byggelovens § 73, jfr. § 69, saafremt Forholdet ikke falder ind under Straffeloven af 1930 § 179 eller andre Straffebestemmelser.

Endvidere skal Opmærksomheden henledes paa Bestemmelserne i Regulativet om Gadenavne, Husnumre og Matrikulsnumre om Skiltenes Indretning. Der findes her en Del nye Bestemmelser, hvoraf følgende særlig skal fremhæves.

Umiddelbart under Gadenavnsskiltene skal fremtidig anbringes et Skilt af samme Art og Udstyr som Gadenavnsskiltet, hvorpaa er anført første og sidste Husnummer mellem paagældende Hjørne og det næste Gadehjørne, og Magistraten kan forlange, at Gadenavns- og Husnummerskilte af vedkommende Grundejer holdes belyst paa en af Magistraten godkendt Maade. Det er fremtidig Hensigten ved Nybebyggelser i Byggetilladelsen at kræve, at den herfor nødvendige elektriske Installation foretages.

Endvidere kan Magistraten forlange, at Gadenavnsskiltene anbringes paa særlige Stolper ved Fortovskanten, samt at Gadenavnsskiltene ved visse i Regulativet nævnte Gader skal være større end ved de øvrige Gader.

Angaaende Husnummerskilte skal fremhæves, at saafremt Indgangen ligger mere end 6 m tilbagerykket fra Gadelinien, skal der foruden Skiltet over Indgangen desuden i eller tæt ved Gadelinien anbringes et Skilt med Angivelse af samtlige bag Gadelinien beliggende Husnumre.

Alle Skilte skal fremtidig — alene med Undtagelse af indvendig belyste Husnumre — være ens-

artede Emailleskilte eller støbte Skilte med Paaskriften i hvide Bogstaver eller Tal med dybblaa Bund.

Nærmere Regler for Skiltenes Udstyr, Bogstav- eller Talstørrelse og Anbringelsessted findes angivet i Regulativet.

Henvendelser vedrørende Gadenavngivning skal rettes til Magistratens 4. Afdelings 1. Sekretariat og vedrørende Husnummertildeling til Stadskonduktørens Direktorat. Tegning og Model til Gadenavnsskilt, Nummerskilt og Stander findes til Eftersyn i Stadsingeniørens Direktorat.

Tilsyn med Regulativets Overholdelse føres af Politiet, og for Overtrædelse eller Tilsidesættelse af Bestemmelsen er fastsat Bødestraf.

Byggelovens § 49 om Udnyttelsesgrad indfører som bekendt et nyt Begreb: Tillægsareal. Disse — ca. 32000 — Tillægsarealer skal i de kommende Aaringer beregnes af Stadskonduktørens Direktorat, men da der efter den lagte Plan vil medgaa ca. 7 Aar, inden dette store Arbejde er afsluttet, vil det forstaas, at det i de første Aaringer meget ofte vil indtræffe, at Tillægsarealet for den Grund, en Arkitekt skal projektere paa, ikke er fastslaaet, saa han straks kan faa det opgivet. Dette Forhold maa Arkitekterne foreløbigt regne med, og det tilraades derfor stærkt, at man blandt det allerførste, man foretager sig — det nøjagtige Tillægsareal skal jo angives i Byggeandragendet — anmoder *Bygningsvæsenets Kontor* om Attest om Størrelsen af den paagældende Grunds Tillægsareal. Beregningen heraf vil da blive foretaget for denne Grund, saa hurtigt som Omstændighederne i det enkelte Tilfælde gør det muligt.

Angaaende selve Forretningsgangen skal det anføres, at alle Begæringer om Udstykninger og andre matrikulære Ændringer og om Opmaalinger, Afsætninger, Attester, Udskrifter og Kopier fremtidig skal indgives til *Bygningsvæsenets Kontor*, hvor det udfærdigede ogsaa skal betales og afhentes. *Bygningsvæsenets Kontor* har nemlig efter Nyordningen overtaget Stadskonduktørens Expedition og Kasse.

Andragende om Udstykning, herunder alle andre matrikulære Ændringer, skal fremtidig indgives i 3 Exemplarer og normalt bilagt 3 Planer — ved Henlæggelser af et Grundstykke fra en Grund til en anden dog 5 Planer — med Angivelse af 1) Ejendommens Matr. Nr. og Husnummer, 2) de ny Skels Beliggenhed maalsat i Forhold til eksisterende Skel, Bygninger eller andre faste Punkter i Marken, 3) eventuel eksisterende Bebyggelse — herunder ogsaa Lysthuse, Skure o. l. — skitseret. Desuden maa vedlægges de paagældende Ejendommens

Maalebrev, Skødekort eller Sammenlægningsdokument eller en Erklæring om, at saadanne ikke forefindes. Ved Sammenlægninger bør det angives, hvis en af Grundene er ubehæftede, samt eventuelt om Panteforholdene er bragt i Orden som foreskrevet i Tinglysningslovens § 21.

Andragendet maa endvidere indeholde en Begæring om Noteringen af Ændringen i Matrikul og Tingbog og om Udstedelse af de i den Anledning fornødne Dokumentationer og Attestationer.

Forsaavidt Magistraten bevilger Andragendet, foretager Stadsconductørens Direktorat da automatisk det videre fornødne, og alt betales samlet ved Sagens Udlevering i Bygningsvæsenets Kontor.

Vedrørende Byggesagerens Behandling skal det i denne Forbindelse anføres, at det er Hensigten sammen med Byggetilladelsen at fremsende en Rekvissionsblanket, som i underskrevet Stand skal indsendes til Bygningsvæsenets Kontor sammen med Anmeldelse om Byggeføretagendets Paabegyndelse. Ved denne Blanket begæres uden nærmere Specificering alle Afsætninger, Attester og Dokumenter, der er nødvendige for Bygningsattestens Udstedelse, udfærdiget efterhaanden som Bygearbejdet nødvendiggør dette, og alt betales da sammen med Bygningsattesten.

Arkitekten slipper herved fri for de mange forskellige Requisitioner, og Sagens Gang sinkes ikke, det gaar automatisk paa de rette Tidspunkter ved Bygningsvæsenets egen Foranstaltning.

Det skal dog bemærkes, at Arkitekterne skriftligt — med 10 Dages Varsel — maa meddele Stadsconductørens Direktorat, paa hvilke Tidspunkter de eventuelle Afsætninger af Skel, Byggelinier eller Koter ønskes foretaget, ligesom det maa angives, hvor paa Grunden de paagældende Mærker ønskes anbragt.

I denne Forbindelse et lille Hjertesuk. Alt for ofte er selve Byggepladserne fuldstændig blokeret af Bygningsmaterialer paa de Steder, hvor Stadsconductøren skal operere, hvilket ikke alene spilder megen Tid for denne, men derved ogsaa forøger Bygherrens Udgift til Forretningen. Hvis man samtidig med, at man meddeler Stadsconductøren Tidspunktet for Afsætningen, rydder op, der hvor Stadsconductørens Mærker ønskes anbragt, vil man ikke alene spare dennes Tid, men ogsaa spare Bygherrens Pengepung samt undgaa, at Forretningen eventuelt helt maa udsættes.

Og endnu et. D'Hrr. Arkitekter gør ret ofte for lidt for at faa Byggetegningen, Situationsplanen og Bygningens Placering paa denne helt rigtig.

Er der i denne Henseende i Fremtiden væsent-

lige Mangler, vil Byggeandragendet ikke kunne forventes expederet, før Planen er berigtiget af Arkitekten, og Planernes Tilbagesendelse vil da forsinke Sagen.

I Stadsconductørens Direktorat findes gratis tilgængeligt for alle dels Maal paa saa godt som alle Grunde i en saadan Udstrækning, at Grundene kan konstrueres, og dels Planer i 1:2000 visende den eksisterende Bebyggelse, samt Planer i 1:250 — 1:500 og 1:1000, alt efter Bebyggelsens Tæthed samt i mange Tilfælde Situationsplaner eller Skatteberegninger i stor Maalestok med eksisterende Bygningers Grundrids og Grundarealer. Ligeledes findes samtlige Grundes Arealer og med Tiden ogsaa deres Tillægsarealer.

Kommunen stiller saaledes gratis det nødvendige Materiale til Situationsplanernes rigtige Udførelse til D'Hrr. Arkitekters Raadighed, naar de blot selv vil komme op i Stadsconductørens Direktorats Expedition og notere eller kalkere det. Der er derfor ingen Undskyldning for en fejlagtig Situationsplan.

Ove Kjeldsen.

Københavns nye Byggelov.

Forord til den kommenterede Udgave af Byggeloven, som Kontorchef E. Sivertsen om kort Tid udsender.

Københavns nye Byggelov, Lov Nr. 148 af 29. Marts 1939, er som et Led i en udvortes Rækkefølge den fjerde Byggelov for Byen, med Forgængere af 17. Marts 1856, Lov af 21. November 1871 og Lov Nr. 77 af 12. April 1889. Indholdsmæssigt set maa denne betegnes som Byens anden Byggelov, idet Lovene af 1889 og 1871 helt igennem bygger paa det ved Loven af 17. Marts 1856 fastlagte Grundlag. Saa langt tilbage i Tiden, Forarbejderne til den nye Lov strækker sig, og saa langsommelig et Forløb de havde — kendetegnet ved følgende Data: Nedsættelse af et kommunalt Fællesudvalg 1898, Kommunalbestyrelsens Vedtagelse af et Lovforslag 1908, Forslagets Forelæggelse for Rigsdagen 1911, dets Tilbagesendelse til Kommunalbestyrelsen i Anledning af vidtgaaende Ændringsforslag 1912, Kommunalbestyrelsens Vedtagelse af et omarbejdet Forslag 1915 og dets Fremsendelse til Justitsministeriet 1915, uden at videre derefter foretoges, — lige saa hurtigt et Forløb fik Sagen, da den i 1935 i et frugtbart Samarbejde mellem Magistratens 4. Afdeling og Indenrigsministeriet, til hvilket Byggesagerne i 1923 var overført fra Justitsministeriet, blev genoptaget. Et Udvalg af kommunale Tjenestemænd, tiltraadt af

Repræsentanter for Akademisk Arkitektforening og Dansk Ingeniørforening, afgav i August 1937 til Magistraten det Forslag, der har dannet Grundlaget for de siden da førte Forhandlinger.

I 1929 havde Kommunalbestyrelsen paany nedsat et Fællesudvalg til »Overvejelse af de i Forbindelse med Bygningstilsynet staaende Forhold«. For dette Fællesudvalg, der i 1930 havde afgivet Betænkning med Forslag til et for de i 1901—02 i Byen indlemmede Landdistrikter fælles Bygningsreglement (stadfæstet af Indenrigsministeriet under 29. April 1930) og i 1932 Betænkning med Forslag til en foreløbig Omordning af Bygningsvæsenets Administration, forelagde Borgmester P. J. Pedersen i Oktober 1937 det af førnævnte Udvalg udarbejdede Forslag. Fællesudvalgets Forslag med dertil hørende udførlige Motiver forelagdes, efter Vedtagelse i Magistraten, for Borgerrepræsentationen, hvor det tiltraadtes i Mødet den 13. Januar 1938. Oversendt til Indenrigsministeriet den 14. s. M. og efter Foretagelsen af forskellige Ændringer, forelagt Rigsdagen af Indenrigsminister Bertel Dahlgaard den 29. November s. A., vedtoges Loven, med Tilslutning af samtlige politiske Partier, i Folketinget den 6. Marts 1939 og i Landstinget den 10. s. M., hvorefter den fik kongelig Stadfæstelse under 29. Marts 1939. Af de til Loven knyttede Vedtægter er Bygningsvedtægten vedtaget af Kommunalbestyrelsen i Møder den 31. Marts 1938 og den 14. December 1939; de øvrige dels den 14. September 1939, dels den 14. December 1939. Indenrigsministeriets Stadfæstelse meddeltes paa Bygnings- og Administrationsvedtægterne d. 18. December 1939, paa Afgiftsvedtægten d. 29. s. M.

Selv et hastigt Blik paa den til Loven knyttede »Oversigt over Lovens Indhold« vil vise, at dette paa afgørende Punkter skiller sig fra den hidtil gældende Ret. Herom skal korteligt bemærkes følgende:

Lovomraadet har faaet en betydningsfuld *Udvidelse*. Mindre væsentligt, om end ingenlunde betydningsløst, er det, at selve Lovens Grundbegreb *Bygning* (§ 2) fremtidig vil omfatte en Række Konstruktioner, transportable saa som Telte, Vogne og Baade, naar disse er Genstand for en mere varig bygningsmæssig Udnyttelse, eller faste saa som Tank- og Beholderanlæg, Kraner, Transportbroer, Tunnelanlæg og Tribuner, der hidtil er betragtet som faldende uden for det traditionelle Begreb af en Bygning.

Langt vigtigere er imidlertid Indføjelser af en Række Bestemmelser, der tilsigter en vis Regulering af Byens Bebyggelse som en Helhed betragtet. Den

Zoneinddeling med forskellig tilladelig Bebyggelsestæthed — aftagende fra den gamle indre By ud efter til de i 1901—02 indlemmede Landdistrikter —, som i nogen Maade findes allerede i den nugældende Lovgivning, er blevet systematisk udbygget ved Byens Inddeling i 4 *Grundkredse*, bl. a. med forskellig Udnyttelsesgrad og tilladelig Bygningshøjde (§§ 11, 49—52). Helt nye er Bestemmelserne om fastlagte *Bygeomraader* (§§ 12, 44—45) med mest muligt gennemført indbyrdes Adskillelse af Bebyggelsen i Forhold til dens Udnyttelse til Boliger, Industri- eller Forretningsvirksomhed. Nævnes maa ogsaa Bestemmelserne om Fastlæggelse af *Retningsplaner* for Gader (§§ 17 og 18) med dertil knyttede Byggebestemmelser. Men navnlig maa fremhæves de omfattende Regler om *Regulering* (§§ 31—40) af sammenhængende Omraader, hvor bestaaende Grundudformning, Bebyggelses- eller Gadeforhold er af en saadan Beskaffenhed, at Lovens Forskrifter vedrørende disse Forhold ved fremtidig Bebyggelse inden for Omraadet kun vil kunne overholdes ved en samlet Planlægning for dette. Disse saavel for Byen som Helhed som for Grundejerne inden for det paagældende Omraade særdeles betydningsfulde Bestemmelser har nødvendiggjort Oprettelsen af en helt ny Institution, Reguleringskommissionen, hvis Sammensætning er bestemt af Hensynet til at sikre ikke blot den sagkyndigst mulige, men ogsaa den af Bystyrets særlige Interesser mest mulig uafhængige Afgørelse. Hvor gode Resultater hele denne Nyordning vil medføre, kan kun Fremtiden vise. Fremmende i saa Henseende vil det næppe virke, at de i Kommunalbestyrelsens Forslag indeholdte Forskrifter om »Kondemnering« af utidssvarende Bebyggelse udelodes af Reguleringsforslaget og — i væsentlig ændret Skikkelse — overførtes til Regeringens Forslag til den for hele Landet fælles Lov om »Bolitilsyn og Sanering af usunde Boliger«. Vigtigt er det derimod, at Reglen om *tidsbegrænset Byggetilladelse* (§ 57) blev bibeholdt. En betydningsfuld Nydannelse, der naturligt omtales i Forbindelse med Reguleringsbestemmelserne, er derhos Reglerne om *Byggeservitutter* (§§ 4 og 38), hvorefter blandt andet Magistratens Godkendelse fremtidig udkræves til Ophævelse, Forandring eller Nyistiftelse af enhver Servitut, der vedrører Ret til eller Ordning af Bebyggelse eller Opførelse, Indretning eller Benyttelse af Bebyggelse.

Nye er ogsaa de saakaldte *Ordensbestemmelser* (§ 60, jfr. Bygningsvedtægten § 17), hvorefter ikke blot enhver Grund tillige med dens Bebyggelse i al Almindelighed skal fremtræde paa en sømme-

lig Maade, men Magistraten dels (positivt) kan kræve, at en ny Bebyggelses Ydre faar den arkitektoniske Form og den Farve, som Gade- og Gaardbilledet paa det paagældende Sted kræver, dels (negativt), hvor arkitektoniske Hensyn kræver det, kan modsætte sig, at en tilstedeværende Bebyggelses ydre Fremtræden ændres. Bestemmelsen om *Vedligeholdelse* (§ 61) er for saa vidt ny, som det fremtidig er paabudt, at enhver Bebyggelse i alle dens Dele og med alt Tilbehør til enhver Tid skal holdes i forsvarlig og sømmelig Stand.

Endnu skal i denne Sammenhæng nævnes, at medens Reglerne om *Hegn imod Nabogrund* tidligere har været indeholdt i en særlig Hegnslov med særlige Hegnsmyndigheder, og medens de tidligere kun kom til Anvendelse, hvor de interesserede Parter ikke enedes om en anden Ordning, bliver det nu Magistraten (§ 59), som bestemmer, hvorvidt der skal anbringes Hegn, og den nedenfor omtalte Bygningsvedtægt, der fastsætter de nærmere Regler saa vel angaaende selve Hegnspligten som angaaende Hegnets Art, Højde m. v.

Anføres maa endelig Bestemmelsen i Lovens § 75, hvorefter Indenrigsministeren efter Indstilling af Kommunalbestyrelsen *uden for København* kan *udvide Bestemmelser i Loven* til at gælde paagældende Kommuner.

Paa den anden Side *har det egentlige Lovomraade faaet en meget væsentlig Indskrænkning* i Forhold til det nuværende. Ikke blot er praktisk talt alle med Hensyn til Bygningers forsvarlige Opførelse, Konstruktioner, Indretning og Benyttelse fornødne Forskrifter overført til en *Bygningsvedtægt* (§§ 5 og 56), men i en Række af Lovens Bestemmelser er der hjemlet Adgang til at give supplerende Detailforskrifter ved denne Vedtægt. Da Bygningsvedtægtens Indhold beror paa Kommunalbestyrelsens Beslutning, og der til at give den Retskraft kun kræves ministeriel Stadfæstelse, er det klart, at der herved er aabnet Administrationen en Mulighed for paa en forholdsvis let Maade, i Modsætning til det tunge Lovmaskineri, ved de mangfoldige konstruktive Bestemmelser at kunne give de skiftende Tidens Krav, hvad der rettelig tilkommer dem. Selvom Adgang til Dispensation (§ 10) stadig maa holdes aaben, er det klart, at den hidtidige, meget omfattende Dispensionspraksis herved vil blive i overordentlig Grad indskrænket og simplificeret.

Sluttelig maa nævnes de *nye Regler om Bygningsmyndigheden*. Samtidig med den nuværende siden 1856 bestaaende Bygningskommissions Nedlæggelse overgaar den almindelige Bygningsmyndig-

hed til *Københavns Magistrat* (§ 6). Svarende til de konstruktive Byggebestemmelers Udskillelse af Loven og Optagelse i en Bygningsvedtægt fastsættes de nærmere Regler saavel for Udøvelsen af Magistratens Bygningsmyndighed som for Behandlingen af Byggesager i en af Kommunalbestyrelsen vedtaget, af Indenrigsministeriet stadfæstet *Administrationsvedtægt*. I denne Forbindelse kan ogsaa nævnes Lovens § 66, hvorefter de Afgifter, der i Medfør af Lovens Bestemmelser vil være at erlægge til Kommunens Kasse for det med Administrationen forbundne Arbejde, fastsættes ved en ligeledes af Kommunalbestyrelsen vedtaget, af Indenrigsministeren stadfæstet *Afgiftsvedtægt*. Til selve Byggeloven med umiddelbart dertil knyttede Bygnings-, Administrations- og Afgiftsvedtægter samt Regulativ vedrørende privates Adgang til *Raaden over Gadeareal* (§ 27) og vedrørende *Gadenavne og Husnumre* m. m. (§ 29), hvilke Regulativer ligeledes vedtages af Kommunalbestyrelsen, men ikke kræver Stadfæstelse af Indenrigsministeriet, kommer endelig som det tredje Led i Systemet den Række *Regulativer*, indeholdende Detailforskrifter af speciel Karakter, som Magistraten i Medfør af Loven (jfr. t. Eks. § 27, Stk. 2 og § 47) eller Bygningsvedtægten har Beføjelse til at udfærdige.

Ved Siden af Magistraten kommer fremtidig til at staa en nyoprettet *Bygningskommission* (§§ 7, 62 og 63), uden hvis Tilslutning Byggetilladelse ikke kan meddeles i en Række Sager angaaende Bygninger med særlig Anvendelse (Forretnings-, Forsamlings-, Industri- og Værkstedbygninger m. m.). Denne Kommission kommer derhos til at fungere dels som Ankeinstans i Spørgsmaal af specifik teknisk Art (§ 9, Stk. 2), dels som raadgivende i forskellige Sager af mere almindelig eller principiel Betydning (§ 62, Stk. 3 og 4).

Ejvind Sivertsen.

Bygningsattester.

Ved Udstedelse af Bygningsattester efter 1. Januar 1940 vil følgende Regler blive fulgt:

1. For Byggesager, der er approberet før 1. Januar 1940, udstedes Bygningsattest efter de gamle Gebyrregler.
2. For Byggesager, der er approberet efter 1. Januar 1940, udstedes Bygningsattest efter Reglerne i den nye Afgiftsvedtægt.

Ny Adresse.

4. Bygningsinspektorat er flyttet til Brønshøjvej 8. Telefon Bella 3677 og 3678. Kontortid 10—15.

Vanger	Lysning	Største Højde
½ Sten	1 × 1 Sten	2,0 m
½ Sten	1 × 1½ Sten	1,8 m
½ Sten	1½ × 1½ Sten	2,7 m
1 Sten	1 × 1 Sten	4,2 m
1 Sten	1 × 1½ Sten	4,1 m
1 Sten	1½ × 1½ Sten	5,0 m
1 Sten	2 × 2 Sten	5,9 m

Fritstaaende Skorstene.

I Husbygningsnormernes §§ 6 og 25 er der givet nærmere Regler for, hvorledes fritstaaende (eller som fritstaaende betragtede) Skorstene skal beregnes for Vindtryk. Det er her foreskrevet, at Vindtrykket skal ansættes til 150 kg/m² af Vindfladen.

Indtil videre vil der kunne forventes Tilladelse til for de nederste 3 m af en Skorstens fritstaaende Del kun at paaregne et Vindtryk paa 100 kg/m² af Vindfladen, medens der for den øvrige Del regnes 150 kg/m².

Herved kommer man til de i ovenstaaende Tabel angivne tilladelige Maksimumshøjder af fritstaaende Skorstensør.

Det er en Selvfølge, at ovenstaaende Tabel kun kan anvendes, saafremt Skorstensens Vanger under den fritstaaende Del (f. Eks. under Tagfladen) er af mindst samme Tykkelse som paa den oven over værende fritstaaende Del. Saafremt Vangetykkelsen ved Tagfladen forøges fra ½ Sten til 1 Sten, kan Skorstenen gives følgende Højde over Tagfladen:

For Lysning 1 × 1 Sten: 3,5 m.
 » » 1½ × 1½ » 4,1 m.

Byplannævnet.

Den 24. f. M. har Indenrigsministeriet konstitueret det i Paragraf 4 i Lov af 29. April 1938 om Byplaner omhandlende Byplannævn. Til Formand for Nævnet er udnævnt Kontorchef i Indenrigsministeriet Ove Larsen.

Nævnet bestaar i øvrigt af fhv. Finansminister, Folketingsmand H. P. Hansen, der er udpeget af Den danske Købstadforening, Dyrslæge J. A. Larsen, der er udpeget af De samvirkende Sogneraadsforeninger, Folketingsmand N. P. Nielsen, der er udpeget af Fællesorganisationen af Landkommuner med bymæssig Bebyggelse, Gaardejer Chr. Bertelsen, der er udpeget af Amtsraadsforeningen, og Kontorchef Kai Hendriksen, der er udpeget af Dansk Byplanlaboratorium. Nævnet skal endvidere tiltrædes af to Sagkyndige som Medlemmer, uden Stemmeret, og Ministeriet har anmodet Nævnet om at fremkomme med Indstilling til Valget af disse Sagkyndige.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Bogtryk: L. Wichmann, København.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

2

Omslagsbilledet viser „Klokkergaarden“ i Utterslev opført af Arkitekterne Povl Baumann og Knud Hansen for „Socialt Boligbyggeri“. Haveanlæg og Legeplads er projekteret af Havearkitekt C. Th. Sørensen. Bebyggelsen, der omfatter de to fritliggende Fløje, som ses i Billedets Midte, indeholder 109 Stk. 2 Værelses og 60 Stk. 3 Værelses Lejligheder. „Klokkergaarden“ blev i 1939 belønnet med Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

De første Erfaringer.

De første Maaneder er gaaet, siden den nye Byggelov traadte i Kraft, og de første Erfaringer er indhøstet. Erfaringerne er dog endnu kun faa og saa forholdsvis begrænsede, at der ikke foreligger noget sikkert Grundlag for en kritisk eller saglig Vurdering af den nye Lovs Indhold og Betydning i Forhold til praktiske Resultater, opnaaet ved dens Anvendelse. Adskillige af Lovens vigtigste Bestemmelser har overhovedet ikke været bragt i Anvendelse endnu, og desværre har den almindelige Situation jo nu udviklet sig paa en Maade, der maaske vil bevirke, at f. Eks. Reguleringsbestemmelserne ikke i deres fulde Omfang vil blive bragt i Anvendelse i den allernærmeste Fremtid. — Andre af Lovens nye og vigtige Bestemmelser, som Bestemmelserne om Bebyggelsens Omfang og Indretning, har allerede i temmelig vid Udstrækning været praktiseret, men mange Tilfælde har dog været af en stærkt begrænset, lokal Karakter og andre Tilfælde under stærk Indflydelse af Begrebet »Overgangstid«. I det hele taget er den siden Lovens Ikrafttræden forløbne Tid saa kort, at den som Helhed netop nærmest maa karakteriseres som en Overgangstid, og de indhøstede Erfaringer har derfor ogsaa fortrinsvis Tilknytning til de administrative og praktiske Vanskeligheder, som det paa Forhaand maatte forudses, at Overgangstiden vilde bringe. Særlig iøjnefaldende har disse Overgangsvanskeligheder vist sig at være paa to Omraader, som derfor skal nærmere omtales.

Fra mange Andrageres Side har der i den forløbne Tid været klaget over Sagerne langsomme Ekspedition. Man har hævdet, at den nye Ordning har medført en væsentlig Forlængelse af den Tid, som man efter den gamle Ordning normalt regnede med for Ekspedition af en almindelig Byggesag, og i adskillige Tilfælde har Bygningsvæsenet med Beklagelse maattet indrømme, at de fremførte Klager var begrundede. Heldigvis er der dog Grund til at tro, at Forholdene paa dette Punkt vil rette sig. Det maa nemlig ikke overses, at der fra Administrationens Side i den forløbne Tid har været mange og store Vanskeligheder at overvinde, og at dette har medvirket til Forsinkelse ved Byggesagerne Ekspedition. Embedsmændenes voksende Fortrolighed med den nye Lovgivning og deraf følgende større Arbejdsrutine og en nøjere Indarbejdning af hele det nye Administrationssystem og det dermed i Forbindelse staaende forudsatte nøje Samarbejde mellem samtlige Afdelinger under Bygningsvæsenet har allerede medført og vil sikkert yderligere medføre

Forbedringer med Hensyn til Byggesagerne hurtigere Ekspedition.

Magistraten vil sætte alt ind paa at tilvejebringe tilfredsstillende Forhold paa dette for Byens Byggeri saa overordentlig vigtige Omraade.

Det andet Forhold, som i den forløbne Tid har fremkaldt ret betydelige Vanskeligheder, og som iøvrigt i ikke ringe Grad har medvirket til Forsinkelser ved Byggesager Ekspedition, er det, at kun meget faa Byggesager, som er indsendt efter 1. Januar d. A. har været tilrettelagt i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Administrationsvedtægtens §§ 7—9. I Stadsbygmesterens Direktorat har der i Tiden fra 1. Januar til 1. Maj været behandlet ca. 3000 Byggesager, hvoraf dog ca. 500 Sager, som var indsendt før 1. Januar. Disse sidstnævnte 500 Sager kan man i fornævnte Forbindelse se bort fra, men for de øvrige 2500 Sagers Vedkommende maa det desværre siges, at kun ganske enkelte opfyldte Kravene om en korrekt Tilrettelægning i Henhold til Administrationsvedtægten. Fra Bygningsvæsenets Side saa man længe Forholdene an, ogsaa fordi det maatte være klart, at en hel Del af det efter Nytaar indsendte Tegningsmateriale m. v. var udarbejdet, før Loven traadte i Kraft, men det blev til sidst nødvendigt at reagere ved at tilbagesende de ufuldstændigt tilrettelagte Byggesager til Omarbejdelse.

Magistraten vil givetvis fremtidig kræve, at Administrationsvedtægtens Bestemmelser angaaende Byggesager Tilrettelægning og Fremsendelse nøje overholdes, og det maa derfor henstilles til alle, der har med Indsendelse af Byggesager at gøre, at sætte sig nøje ind i disse Bestemmelser saavel som i Administrationsvedtægtens øvrige Bestemmelser angaaende Byggesager Indsendelse, Behandling og Afslutning, thi som jeg skrev i første Nummer af »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« er det klart, at en i alle Henseender korrekt og fyldestgørende Forelæggelse af en Byggesag i Henhold til de nye Bestemmelser vil medføre den hurtigst mulige Ekspedition og dermed følgende Byggetilladelse.«

Svend Møller.

Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat

henleder Opmærksomheden paa, at alle Henvendelser til det under 4. Afdeling fra 1. Januar d. A. oprettede nye Sekretariat, hvorunder navnlig Ekspeditionen af Byggesager er henlagt, maa stiles som ovenfor anført, og navnlig ikke blot til »2. Sekretariat«, der let forveksles med »Magistratens 2. Afdeling«.

De nye Kommissioner.

Bygningskommissionen.

I Henhold til Byggelovens § 63 Stk. 1:

Borgmester *Arne Sundbo*, Formand.

Stadsbygmester *Svend Møller*, Stadsingeniør *Olaf Forchhammer*, Brandchef Dr. techn. *Poul Vinding* og Stadslæge Dr. med. *Ahrend Larsen*.

Valgt af Kommunalbestyrelsen:

Borgerrepræsentant, Forretningsfører *Carl Christiansen* (Suppleant Folketingsmand, Tømrer *Ingvar Dahl*).

Valgt af Indenrigsministeriet:

Arkitekt, Professor *Steen Eiler Rasmussen* (Suppleant Arkitekt *Louis Hygom*), Arkitekt *Alf. Cock-Clausen* (Suppleant Arkitekt *Thorvald Dreyer*) og Civilingeniør *Paul Kern-Jespersen* (Suppleant Civilingeniør *Axel M. Knudsen*).

I Henhold til Byggelovens § 63 Stk. 2:

Direktør for Arbejds- og Fabriktilsynet *Erik Drejer*.

Kontorchef *Eyvind Sivertsen* fungerer som Sekretær for Bygningskommissionen.

Reguleringskommissionen.

I Henhold til Byggelovens § 40 Stk. 1:

Valgt af Højesteret:

- a. Højesteretsdommer *G. Lett*, Formand (Suppleant Højesteretsdommer *Th. Berthing*).
- b. Højesteretssagfører *H. H. Bruun* (Suppleant Højesteretssagfører *Otto Bang*).

Valgt af Indenrigsministeriet:

- c. Efter Indstilling af Københavns Kommunalbestyrelse: Arkitekt *Louis Hygom* (Suppleant Arkitekt *Viggo Jacobsen*).
- d. Efter Indstilling af Grundejerforeningerne: Landsretssagfører *H. Thygesen* (Suppleant Direktør *Herman Nielsen*).
- e. Efter Indstilling af Institutioner, der repræsenterer bygningsmæssig og byplanmæssig Sagskundskab: Kontorchef i Landbrugsministeriet *Kai Hendriksen* (Suppleant, Arkitekt Professor *Steen Eiler Rasmussen*).

Taksationskommissionen.

I Henhold til Byggelovens § 43 Stk. 1:

Valgt af Indenrigsministeren:

Professor, Dr. jur. *Poul Andersen*, Formand. (Suppleant Ekspeditionssekretær *Egede Larsen*).

Forretningsfører *Rich. Andresen* (Suppleant Tømrer *Carl Grave*) og Tømrermester *Kornerup-*

Koch (Suppleant Ekspeditionssekretær *Egede Larsen*).

Valgt af Københavns Byret:

Overretssagfører *Erhard Flensborg* (Suppleant Malermester *L. P. Kjærsgaard*) og Arkitekt *Ove Huus* (Suppleant Muremester *Vald. Nielsen*).

Boligkommissionen.

I Henhold til Lov om Boligtilsyn og Sanering af usunde Bydele af 31. Maj 1939 har Københavns Kommunalbestyrelse nedsat en Boligkommission, hvis Sammensætning jfr. Best. i Lovens § 4 er godkendt af Indenrigsministeriet. Boligkommissionens Medlemmer er følgende:

Valgt af Borgerrepræsentationen:

Forretningsfører, Landstingsmand *Josef Anderson*, Overretssagfører, Dr. polit. *Frantz Pio* og Landsretssagfører, Landstingsmand *Hermod Lannung*.

Valgt af Magistraten:

Borgmester *Julius Hansen*, Kommissionens Formand, og Borgmester *Arne Sundbo*.

Endvidere har følgende Embedsmænd efter Magistratens Indstilling Sæde i Kommissionen:

Stadslæge Dr. med. *Ahrend Larsen*, Stadsbygmester *Svend Møller*, Kontorchef *Eyvind Sivertsen* og Brandchef Dr. techn. *Poul Vinding*.

Boligtilsynets Chef, Overingeniør *Holger Schmidt*, fungerer som Kommissionens Sekretær, og til Kommissionens administrative Virksomhed er endvidere knyttet Politispektør *K. Larsen*.

Forespørgsler.

Bygningsvæsenets Kontor henleder Opmærksomheden paa, at de i Administrationsvedtægtens § 3, Stk. 2, omhandlede Forespørgsler kun kan forventes behandlede, saafremt de fremkommer fra Ejeren af den paagældende Ejendom eller i Henhold til Bemyndigelse fra denne.

2. Bygningsinspektorat

er flyttet fra Trommesalen 7 til Overgaden o. Vandet 40, 2. Sal (lige ved Christianshavns Torv). Kontoret er som sædvanligt aabent hver Dag fra 10—15. Telefon Sundby 2640.

En Afgørelse angaaende Forstaaelsen af Byggelovens § 61.

Københavns Magistrats 4. Afdeling har under 15. ds. tilskrevet Københavns Boligtilsyn som følger:

»I Besvarelse af Boligtilsynets Skrivelse af 27. Januar 1940, Journal Nr. 25/40, skal man meddele, at Magistraten er af den Opfattelse, at Byggelovens Bestemmelser i § 61 ikke giver Hjemmel til at stille Krav om Omindretning af ældre, under den tidligere Lovgivning tilladte Lejligheder, herunder Krav om Opstilling af Ildsted i uopvarmede eller utilstrækkeligt opvarmede Beboelsesrum, men kun til at kræve Vedligeholdelse i forsvarlig og sømmelig Stand.«

Midlertidig Funderingstilladelse.

Efter Magistratens Bestemmelse vil den under den gamle Lov gennem adskillige Aar anvendte Praksis, hvorefter der i vid Udstrækning blev meddelt Tilladelse til at paabegynde Støbning af Fundamenter og Kældermure, uanset at endelig Byggetilladelse ikke forelaa, ikke mere blive bragt i Anvendelse.

I ganske særlige Tilfælde, hvor omfattende eller ekstraordinære Interesser gør sig gældende, vil Magistraten dog fremtidig ved en særlig hurtig Forbehandling af Byggesagen søge tilvejebragt Grundlag for Meddelelse af en begrænset Byggetilladelse og derved bidrage til Imødekommelse af Ønsket om hurtig Igangsættelse af et saadant Byggeføretagende.

Lempelser ved Udførelsen af Etageadskillelser.

I Medfør af Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 12, kan det indtil videre forventes tilladt at undlade Anbringelse af Forskalling og Puds paa Undersiden af Træbjælkelag mellem Kælder- og Stueetager i følgende Tilfælde:

1. Ved Villa- og Rækkehusbebyggelse med højst 2 fulde Etager og Tagetage og indeholdende ialt højst 3 Beboelseslejligheder, naar der røres og pudses paa Indskudet, og naar — ved Rækkehuse — de enkelte sammenbyggede Huse i Kælderen er indbyrdes adskilt ved Brandmure uden Gennembrydninger eller der iøvrigt ikke i Medfør af andre Bestemmelser i Bygningsvedtægten (jfr. t. Eks. § 38, Stk. 17) skal stilles særlige Krav.

2. Ved Bebyggelse af anden Art, for saa vidt angaar Kælderrum, der benyttes til fælles Cykleparkering, naar der røres og pudses paa Indskudet, og der ikke af Bygningskommissionen i Medfør af Byggelovens § 62 stilles særlige Krav.

Bruttoetageareal.

Altaner.

Ved Beregning af det i Byggelovens § 49 omhandlede Bruttoetageareal vil de Dele af Altaner, der har større Fremspring end 1,25 m, være at medregne til Bruttoetagearealet, jfr. Bygningsvedtægtens § 7, Stk. 3.

Asfaltstøbte Samlinger.

Stadsingeniørens Direktorat henleder Opmærksomheden paa det af Magistraten under 30. December 1939 udfærdigede »Afløbsregulativ for Staden København«. I dettes § 22 er optaget en ny Bestemmelse om, at alle Ledninger af glasserede Lerrør eller Betonrør skal udføres med asfaltstøbte Samlinger. Herfra er kun undtaget Ledninger, der lejlighedsvis kan ventes at føre benzinholdigt Afløb til Benzinudskillere.

Anbringelse af elektriske Maalerskabe i Trapperum.

I Bygningsvedtægtens § 51, Stk. 9, findes en Bestemmelse om, at der i Trapperum med brandfri Trappe (jfr. samme Paragraf, Stk. 2 og 3) ikke maa installeres Gasmaalere, Transformatorer og lignende elektriske Installationer, dog at Elektricitetsmaalere for Lejligheder kan tillades anbragt, naar de monteres i Jernkasse (Skab) af godkendt Standardtype.

Magistraten har godkendt en saadan Standardtype, der er fremstillet af Laur. Knudsens mekaniske Etablissement A/S, og der er med Hensyn til Skabets Anbringelse i Bygningen udtalt følgende:

Skabets Dybde forudsætter, at den Mur, hvori det anbringes, maa være mindst 1 Sten tyk. Ved Mure af denne Tykkelse maa det kræves, at der over Skabets Bagside, der i Almindelighed vil vende ind mod en Beboelseslejlighed, udspændes et dobbelt Lag svært udglødet (sort) Traadnet, der føres

mindst 20 cm ind over det tilstødende Murværk og fastgøres med solide Hager. Traadnettet skal i Plan med Muren udkastes med ren Cement og Grus, og det vil være hensigtsmæssigt, om der paa Skabets Bagside kunde paasvejses nogle Øskener til Fastgørelse af Nettet.

Af Hensyn til Stigeledningen maa der i Murværket, hvor Skabet anbringes i 1 Stens Mur, foretages Udsparring. Denne Udsparring maa ikke være større end nødvendigt for Stigeledningen, saaledes at Ledningerne fra Maaleren til den paagældende Lejlighed maa anbringes udvendigt paa Væggen, med mindre der i de enkelte Tilfælde kan tillades særlig Udsparring. Ved Murtykkelser større end 1 Sten maa det Rør, hvori Stigeledningen lægges, anbringes samtidig med Murværkets Opmuring. Ved Skabets Anbringelse maa derhos Bygningsvedtægtens Bestemmelser med Hensyn til Murpillers Bredde m. v. iagttages.

Da det imidlertid er Meningen, at Skabet skal kunne anbringes i alle Etager i en Bygning, kan der blive Tale om at anbringe det i Trappeskillerum af $\frac{3}{4}$ eller $\frac{1}{2}$ Stens Mur. I saa Tilfælde maa det betinges, enten at Skillerummet paa det Sted, hvor Skabet anbringes, udføres af 1 Stens Mur, eller at Skabet paa anden af Stadsbygmesteren godkendt Maade omgives med Murværk eller Monier. Skabet maa anbringes plant med Trappevæggen; dog kan det tillades, at Rammen om Døren springer frem for Pudsfladen.

Naar Skabet anbringes ud for Beboelsesrum, vil der eventuelt blive Tale om Ulempe paa Grund af Støj fra Trappen. Som Foranstaltning herimod maa der efter nærmere Godkendelse, eventuelt efter afholdt Forsøg, foretages fornøden Isolation.

Det bemærkes, at Skabet formentlig bedst vil finde Anvendelse, hvor Entrédørene er anbragt i Trappens Sidevægge.

Det maa betinges, at der i hvert enkelt Tilfælde, hvor Maalerskabet agtes anvendt, maa fremsendes Detailtegning i Maal 1:20 til Godkendelse forud for Arbejdets Paabegyndelse.

Hvor der i Entrappenhuse ønskes indrettet Rum for elektriske Maalere i eller i Forbindelse med Trapperummets Kælderetage, har Magistraten fastsat følgende Betingelser:

- a t Trappen er udført med brandsikre Reposer og Trappeløb,
- a t Maalerrummet omgives med Grundmur eller Monierskillerum og forsynes med brandsikkert Gulv og Loft,
- a t Rummet faar en saadan Størrelse, at anden Benyttelse udelukkes,

- a t Døren til Rummet udføres som en selvlukkende, glat, massiv, tætsluttende $1\frac{1}{2}$ " Trædør, beklædt med Jernplade paa begge Sider og indrettet saaledes, at den ikke aabner ud i Trapperummet,
- a t denne Dør til Stadighed holdes aflaaet,
- a t Maalerrummet alene benyttes til Anbringelse af elektriske Maalere for Ejendommens Lejligheder, Kraftforbrug, Trappebelysning og Lyskilte samt endvidere for Hovedsikringer.

Der vil derimod ikke kunne gives Tilladelse til Anbringelse af Autotransformatorer, Elektromotorer, Gasmaalere eller lignende Installationer.

Løvrigt bemærkes, at Ansøgning om Indretning af Maalerrum i Trapperum i hvert enkelt Tilfælde maa fremsendes til Bygningsvæsenets Kontor til Godkendelse, hvorved man forbeholder sig Ret til at stille de fornødne yderligere Krav.

Nogle Bemærkninger vedrørende Gade- og Kloakplaner, der skal indsendes til Bygningsvæsenets Kontor.

Under Henvisning til de i Administrationsvedtægtens §§ 7—12 indeholdte Bestemmelser vedr. de med Andragender fremsendte Planer m. m. skal for Gade- og Kloakanlægs Vedkommende fremsættes følgende supplerende Bemærkninger:

For et Gadeanlæg eller et Kloakanlæg skal Andragendet og de dertil hørende Bilag fremsendes i 3 Eksemplarer, af Planerne skal mindst 1 Sæt være Tuschtegning eller Zinktryk paa Kalkerlærred.

Dersom det drejer sig om et kombineret Gade- og Kloakanlæg, skal Andragende og Bilag fremsendes i 4 Eksemplarer; af Planerne skal da mindst 2 Sæt være Tuschtegning eller Zinktryk paa Kalkerlærred.

Samtlige Bilag skal dateres, forsynes med Ejendommens Matrikulsnummer og underskrives nederst i højre Hjørne af Andrageren og den, der har udfærdiget dem.

Da Gade- og Kloakprojekter ofte omfatter et betydeligt Antal Grunde, vil det maaske ikke altid være muligt for Ansøgeren paa Forhaand at sikre sig Tilslutning fra Ejerne af alle disse. Skulde det saaledes i Praksis ikke være muligt for Ansøgeren fuldt ud at opfylde Bestemmelsen i Administrationsvedtægtens § 7 om, at Andragendet paaføres Ejerens Underskrift, maa han i hvert Fald nøje angive, paa hvilke Grundejeres Vegne Planen indsendes, og Andragendet maa saa paategnes af disse.

Opmærksomheden skal i denne Forbindelse henledes paa Bestemmelsen i Administrationsvedtægtens § 3 om Andragernes Pligt til at erlægge Afgift, med mindre Ejerne ved Paategning paa Andragendet har tilkendegivet, at de hæfter for Afgifterne.

Med Hensyn til Omfanget af Detailprojekterne for Gade- og Kloakarbejder maa Opmærksomheden henledes paa, at Projekter for Gader altid maa omfatte Gaden i dens fulde Anlægsbredde; og hele det Gadesystem, som under Hensyn til Tilslutningen til bestaaende Gader m. v. maa betegnes som en Helhed, skal være indtegnet paa Planen. Dette gælder ogsaa i Tilfælde, hvor de aktuelle Ønsker kun gaar ud paa Anlæg af en mindre Gadestrækning, eller hvor man forventer Tilladelse til midlertidigt at undlade Anlæg af en Gade i fuld Bredde m. v. For Kloakers Vedkommende vil det ligeledes være ønskeligt, at det paagældende Opland behandles som en Helhed; for Detailprojekterings Vedkommende dog kun for saa vidt de har Tilknytning til de aktuelle Anlægsplaner. Det maa i saadanne Tilfælde saavel i Andragendet som paa Planerne tydeligt angives, hvor stor en Del af Anlægget Approbationen skal omfatte. Det vil være rigtigst, at der i Tvivlsspørgsmaal forud forhandles med Stadsingeniørens Direktorat.

Planerne skal udføres i Formater efter Dansk Standard for Tegningsformater (DS 101) og sendes sammenlagt efter Dansk Standard for Foldning af Tegninger (DS 102).

Planerne skal indeholde Angivelse af Maalestoksforholdet og forsynes med Maalestok i Metermaal.

Detailplaner til Gade- eller Kloakanlæg samt Kloak-Oversigtsplaner skal desuden forsynes med Nordpil samt indeholde fyldestgørende Oplysninger med Hensyn til:

Matrikulsskel og -nummer for alle indenfor det paa Planen indtegnede Omraade beliggende Ejendomme,

samtliges Bygninger paa disse,
vedtagne Gadenavne, Gadenumre,

Udlægslinier og Byggelinier for saavel eksisterende som projekterede Gader samt

et udførligt Nivellement, der foruden selve Terrænet indenfor Gade- eller Kloakstrækningen tillige omfatter de tilstødende Arealer i et saadant Omfang, som maa betragtes som fornødent under Hensyn til Projektets saglige Bedømmelse.

For *Gadeanlæg* vil følgende desuden være at iagttage: Detailplanerne skal almindeligvis udføres i Maalestoksforhold 1 : 500 eller 1 : 250.

Hvis Detailplanen for et Gadeanlæg ikke maatte være tilstrækkelig omfattende til at give fornøden Oversigt over det paagældende Gadeomraade, maa den ledsages af en Oversigtsplan i Maalestoksforhold 1 : 2000 eller for særlig store Omraader 1 : 5000.

Der skal paa Detailplanerne ved en smal rød Bræmme eller paa anden anskuelig Maade markeres Omfanget af det ansøgte.

Tilstødende Gadestrækninger med alle deri værende Genstande og Ledninger skal indtegnes og forsynes med et til Bedømmelse af Tilslutningsprojektet tilstrækkelig udførligt Nivellement, der maa strække sig mindst 20 m udenfor Grænserne for det projekterede Anlæg.

Indmundinger i eksisterende Gader samt projekterede Gadekrydsninger skal udstyres med Niveaukurver med 5 cm Ækvidistance.

Bygninger skal forsynes med indtegnede og nivellerede Porte, Trappesten, Underkant af Kældervinduer, Lyskasser og andre vigtigere Bygningsdele paa de mod Gaden vendende Sider af Bygningerne indenfor en Afstand af 3 m fra Byggelinierne.

Hegn langs Gadestrækningerne med Laager og Portindkørsler skal indtegnes og nivelleres.

Endvidere skal indtegnes samtlige Ledninger med dertil hørende Brønde, Bygværker, Stophaner o. l. samt Master, Træer, Sporanlæg, Markdræn m. v.

For *Kloakanlæg* gælder følgende Bestemmelser: Kloakprojekter skal indtegnes paa Gadeplaner i Maalestoksforholdet 1 : 500 eller 1 : 250.

Kloakprojekter for noget større Omraader maa desuden vises paa en Oversigtsplan i Maalestoksforholdet 1 : 2000 eller 1 : 1000.

Paa Oversigtsplanen — eller i Tilfælde, hvor en saadan ikke forlanges, paa Gadeplanen — maa Oplandsgrænserne saavel for det samlede projekterede Kloaksystem som for de enkelte Ledningsstrækninger være tydeligt angivet, f. Eks. ved Anvendelse af en farvet Linie, ligesom ogsaa Oplandsarealerne med tilhørende Afløbskoefficienter maa angives.

Det eksisterende Kloakanlæg, til hvilket den projekterede Afvanding skal ledes, skal være indtegnet i fornøden Udstrækning.

Paa Planerne maa angives Kældergulvskoter og fornødne Terrænkoter samt Oplysninger om de projekterede Ledningers Form og Materiale.

Kloakprojektet skal iøvrigt ledsages af de Beregninger, paa Grundlag af hvilke det er udarbejdet. Beregningerne skal indsendes i 2 Eksemplarer og skal omfatte en Undersøgelse af højeste Vandspejl

i de projekterede Kloaker med Angivelse af Vand-spejlskoter.

Ved Udarbejdelsen af ovennævnte Gade- og Kloakplaner maa der drages Omsorg for, at Projektet træder tydeligt frem paa Baggrund af det eksisterende, f. Eks. ved Anvendelse af Farver, forskellig Skrift og Stregtykkelse eller anden let forstaaelig Signatur.

Det projekterede Anlæg skal indtegnes med alle de til en forsvarlig Udførelse af Arbejdet fornødne Maal, Koter, Fald og Dimensioner, og der skal i fornødent Omfang udføres Tegninger af Anlæggets Detailler saasom Kloakbygværker, Broer, Gennemløb, Støttemure m. v. Disse Tegninger vil i Almindelighed være at udføre i Maalestoksforholdet 1 : 20.

Projektet til et *Gadeanlæg* skal endvidere indeholde *Længde- og Tværprofiler* af hver enkelt Gadestrækning.

Længdeprofilerne skal for Længdernes Vedkomme udføres i samme Maalestoksforhold som Detailplanen, for Højderne i et 5 Gange større Forhold.

Eksisterende Terræn indtegnes med tynde Linier. I Almindelighed vises Terrænet i den projekterede Kørebanemidte; paa Steder, hvor der er stærk Sidehældning, vil det dog være nødvendigt tillige at vise Terrænet i begge de projekterede Bagkanter af Gaden.

Den projekterede Kørebanemidte indtegnes i Længdeprofilet med svær, stiptet Linie. Knækpunkterne i saavel eksisterende som projekterede Profiler forsynes med Koter, der paa anskuelig Maade indskrives paa de tilsvarende Ordinatorer. For hver enkelt Strækning af det projekterede Anlæg angives Faldet i Promille.

Længdeprofilerne skal foruden de i den foreliggende Sag indgaaende Strækninger tillige omfatte tilstødende, udførte Strækninger samt udvise Mulighederne for Fortsættelse udover Omraadet, for saa vidt en saadan skal finde Sted i Fremtiden.

Tværprofilerne skal tegnes i et Maalestoksforhold af mindst 1 : 100 med alle fornødne Maal og Koter og med udførlig Angivelse af de Materialer, der paatænkes anvendt ved det projekterede Anlæg.

Som allerede meddelt i det foregaaende Nr. af »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« maa Andragender vedr. Gade- og Kloakanlæg af Hen-

syn til Fastsættelsen af en eventuel Afgift indeholde *Oplysninger om de anslaaede Udgifter til det projekterede Anlæg.*

Nogle Hovedpunkter af Byggelovens juridiske Nydannelser.

Af Kontorchef i Indenrigsministeriet **Ove Larsen.**

I. Udvidelsen af Bygningsrettens Omraade i Følge Lovens § 4, hvorefter de saakaldte Byggeservitutter inddrages under Loven.

I Følge Loven bestemmes Begrebet Byggeservitut som enhver Servitut, der vedrører Ret til eller Ordning af Bebyggelse eller Opførelse, Indretning eller Benyttelse af Bebyggelse.

Bestemmelsen angaar saavel de Servitutter, m. H. t. hvilke Magistraten i Forvejen er paataleberettiget, som dem, for hvis Vedkommende Paataaleretten hidtil har tilkommet private.

For de førstes Vedkommende bestaar Udvidelsen i, at det offentliges Beføjelser ikke blot som nu kan hævdes i Civilprocessens Former, men tillige kan hævdes efter Byggelovens Haandhævelsesbestemmelser ved offentlig Paatale og Straf, samt at deres Overholdelse kan gøres til Betingelse for Udstedelse af Byggetilladelse og Bygningsattest.

For de rent private Servitutters Vedkommende maa sondres mellem dem, der bestaar som lovligt stiftet inden Lovens Ikrafttræden, og dem, der fremtidig stiftes.

For de sidstnævntes Vedkommende gælder, at de overhovedet ikke kan retsgyldigt stiftes uden Magistratens Godkendelse, og at de, naar de stiftes med denne Godkendelse, kan hævdes efter Byggelovens Bestemmelser.

For de allerede bestaaende, private Servitutter gælder, at de ligeledes kan hævdes efter Byggelovens Regler, og at de ikke kan ophæves eller forandres uden Magistratens Godkendelse, hvilket vil sige, at Magistraten skydes ind som med-tiltaleberettiget i Følge Servitutten. Iøvrigt gøres der ingen Indskrænkning i den Paataaleret, der tilkommer den private. Han kan fremdeles fuldt ud hævde Servitutten, selv om Magistraten ikke ønsker at gøre Brug af sin Paataaleret.

Derimod kan han ikke mere være alene om at dispensere fra Servitutten, men den, der vil opnaa Lempelse eller Fritagelse for en saadan privat Servitut, maa fremtidig træffe Aftale ikke blot med den private paataleberettigede, men ogsaa med Magistraten.

Denne betydelige Udvidelse af Magistratens Bygningsmyndighed ind over et hidtil rent privatretligt

Omraade har imidlertid det Modstykke, at Magistratens Beslutninger herom kan indankes for Indenrigsministeren.

Det vil altsaa sige, at medens Ministeriet hidtil hverken som kommunal Tilsynsmyndighed eller som Bygningsmyndighed har kunnet anse sig for kompetent til at paakende Klager over Magistratens Beslutninger i H. t. Kommunens privatretlige Servitutter, saa vil Ministeriet fremtidig være pligtig til at paakende saa vel Klager over Magistratens Hævdelse af offentlige eller private Servitutter som dens Beslutninger om Nægtelse af Samtykke til Stiftelse, Ophævelse eller Forandring af Servitutter.

Men foruden disse Regler om Magistratens Medvirken ved Stiftelse, Hævdelse, Forandring eller Ophævelse af private Servitutter giver Loven i § 38 ogsaa det offentlige Beføjelser i Henseende til selvstændig Ophævelse af private Servitutter. Herefter kan Magistraten tage Initiativet til Ophævelse af private Servitutter eller til deres Forandring i Henseende til Indhold, Tidsbegrænsning, Gyldighedsomraade, Paataaleret eller paa anden Maade, naar dette er nødvendigt af Hensyn til Bebyggelsens forsvarende Ordning, og naar Servitutten ikke kan anses for umiddelbart bortfaldet som uforenelig med de Bestemmelser, der i Henhold til Loven maatte være truffet med Hensyn til et Omraades Bebyggelse eller Benyttelse.

Loven forudsætter altsaa — i Lighed med Byplanloven — at private Servitutter, der er direkte uforenelige med saadanne Bestemmelser, bortfalder af sig selv og uden Erstatning.

D v. s. at f. Eks. en Villaservitut bortfalder af sig selv, naar der i H. t. Lovens § 44 er truffet Bestemmelse om et Bygeomraades Udlæg til Forretnings- eller Industribebyggelse.

Men for saa vidt Bortfald ikke kan statuere paa dette Grundlag, kan der rejses særlig Sag om deres Ophævelse. Dette kan f. Eks. tænkes m. H. t. Servitutter indeholdende Forbud mod bestemte Næringsbrug inden for et Industriomraade, eller naar det findes at være af Interesse at ophæve de privates Medpaataaleret med Hensyn til Servitutter, som iøvrigt er forenelige med det offentliges Bestemmelser om et Omraade.

Den endelige Beslutning herom træffes dog ikke af Magistraten, men af Reguleringskommissionen, der tillige afgør, hvorvidt der tilkommer den private paataleberettigede Erstatning, og som endvidere kan bestemme, at denne Erstatning helt eller delvis skal paalignes de Ejendomme, som derved opnaar Mulighed for øget Udnyttelse.

Endelig kan private Servitutter ophæves ved Ex-

propriation i H. t. Kommunalbestyrelsens Beslutning, og saadan Expropriation kan angaa ikke blot Bygeservitutter, men Servitutter af enhver Art, men i saadanne Tilfælde kan der ikke blive Spørgsmaal om at paaligne Udgifterne paa private.

II. Lovens Ankeordning ifølge Lovens § 9.

Medens det under den tidligere Bygningslovgivning antoges, at enhver af de kommunale Bygningsmyndigheder truffen Beslutning kunde indankes for Indenrigsministeriet, indfører Loven den Regel, at Anke kun kan finde Sted, naar det udtrykkelig er hjemlet i Loven eller Bygningsvedtægten. I disse Tilfælde vil det tillige være angivet, til hvilken Myndighed Anken kan finde Sted, idet Loven foruden Ministeriet indfører Reguleringskommissionen og Bygningskommissionen som Ankemyndighed. Reguleringskommissionens Afgørelser kan i intet Tilfælde indbringes for nogen anden administrativ Myndighed, hvorimod dette kan ske med Hensyn til Bygningskommissionens Afgørelser i de Tilfælde, hvor det udtrykkelig er hjemlet.

Endvidere indfører Loven en almindelig Ankefrist af 30 Dage fra den Dag, da den paagældende Afgørelse er meddelt Klageren.

Endelig bestemmes — i Lighed med en tilsvarende Bestemmelse i Byplanloven — at Retssager til Prøvelse af nogen af Administrationen i Medfør af Loven truffen Beslutning skal anlægges inden 6 Uger fra den Dag, da Beslutningen er meddelt Klageren.

Den Forudsætning om Domstolenes Prøvelsesret m. H. t. Administrationens Afgørelser, som indeholdes i denne Bestemmelse, er en umiddelbar Følge af Grundlovens udtrykkelige Regel om Domstolenes Ret til at prøve ethvert Spørgsmaal om Øvrighedsmyndighedens Grænser.

Iøvrigt giver Byggeloven hverken almindelige eller specielle Regler om Rekurs til Domstolene, saaledes som den tidligere Bygningslov, der udtrykkelige bestemte, at Domstolene afgjorde Spørgsmaal om Lovens Anvendelse paa ældre Bygninger uden for Tilfælde af Om- eller Tilbygning.

I forskellige af Lovens Bestemmelser er det udtrykkelig angivet, at Administrationens Afgørelser er endelige. Dette gælder efter § 9, Stk. 2, om Bygningskommissionens Afgørelser af skønsmæssig Art i H. t. Bygningsvedtægten; i H. t. § 15, Stk. 2, om Magistratens Bestemmelser af Gaders Midtlinier, efter § 17, Stk. 2, om Magistratens Afgørelser m. H. t. Gaders Retning og Beliggenhed i Flg. Retningsplaner og i en Række andre Bestemmelser,

hvor man paa Forhaand har skønnet, at der udelukkende eller ganske overvejende er Spørgsmaal om et rent teknisk-administrativt Skøn.

I andre Tilfælde er der ingen saadan udtrykkelig Angivelse af det administrative Skøns Endelighed. Dette gælder Afgørelser i H. t. Lovens § 2 om Lovens saglige Omraade, altsaa Reglerne om, hvad der skal henregnes til Bebyggelse, og om Lovens Anvendelse paa ældre Bebyggelse, Afgørelser i H. t. § 16 om ældre Gaders Optagelse paa Gadefortegnelsen og en Række andre Bestemmelser.

I disse Tilfælde, hvor Loven ingen Bestemmelse indeholder om det administrative Skøns Endelighed, er der ingen Tvivl om, at Afgrænsningen af Administrationens Bemyndigelse maa bestemmes af Domstolene.

Men iøvrigt synes det ikke paa Forhaand givet, at det betyder nogen større reel Forskel, om det udtrykkelig er bestemt, at Administrationens Afgørelse er endelig eller ikke.

I begge Grupper af Tilfælde er det givet, at Domstolene kan tage Stilling til Spørgsmaalet, om en given administrativ Afgørelse ligger inden for den Bemyndigelse, som indeholdes i Loven.

Og selv i de Tilfælde, hvor Loven intet indeholder om den administrative Afgørelses Endelighed, maa det antages, at Domstolene vil overlade Afgørelsen af de Spørgsmaal, der beror paa et fagligt, teknisk-administrativt Skøn, til Administrationen.

Naar det f. Eks. i Lovens § 2, Stk. 2, 2. Pkt., bestemmes, at Loven er anvendelig paa »andre Konstruktioner«, der er af en saadan Art, at Lovens Anvendelse paa dem er begrundet i de Hensyn til den offentlige Sikkerhed, Orden og Sundhed, som Loven tilsigter at varetage, er der næppe Tvivl om, at Domstolene maa kunne paakende Spm. om, hvilke disse Hensyn er, og om i et givet Tilfælde den af Administrationen anførte Begrundelse for at henføre en given Konstruktion under Loven, omfattes af disse Hensyn. Men naar Domstolene anerkender en administrativ Afgørelse i denne Henseende, maa det videre Skøn over, hvilke konstruktive og andre tekniske Krav dette Hensyn begrunder, alene være overladt til Administrationen.

Og ved Anvendelsen af den nysnævnte Regel i § 4 om det offentliges Myndighed med Hensyn til private Byggeservitutter, maa Domstolene i det enkelte Tilfælde kunne paakende Spørgsmaalet om, hvorvidt en given Servitut er en Byggeservitut, medens Spørgsmaalet om dens Godkendelse eller Haandhævelse af det offentlige naturligvis maa være et rent administrativt Anliggende.

III. Afløsning af Vejafgifter o. lign.

I Lovens § 14 er aabnet Adgang for Magistraten til at bestemme, bl. a. at Vejarealer, der ikke ejes af tilstødende Grundes Ejere, altsaa de rene Vejparceller, skal udgaa af Matriklen og dermed af Tingbogen.

Til Besiddelsen af saadanne Vejparceller, der som Regel ejes af den oprindelige Hovedparcels Ejer, er der ofte knyttet privatretlige Rettigheder og Forpligtelser, som Regel i Henseende til Vejafgift og Vedligeholdelsespligt. Naar Vejparcellen forsvinder som selvstændig Ejendom, og Tinglysningsgrundlaget for Ret og Pligt for saa vidt ophører at bestaa, mister de til Besiddelsen af Vejparcellen knyttede Retsforhold deres tinglige Beskyttelse.

Dels af denne Grund, dels fordi saadanne Retsforhold ofte volder ikke ringe praktisk Besvær, ikke mindst ved Dødsboskifter, er der i Loven aabnet Adgang til ved Reguleringskommissionens Mellemkomst at paabyde en Afløsning af de paagældende Rettigheder og Forpligtelser, ved at der tillægges de berettigede Erstatning for den kapitaliserede Værdi af Ydelsen med Fradrag af mulige Modydelser.

IV. Gadeudvidelse.

Om de private Pligt til at medvirke til Udvidelse af de ældre, smalle Gader indeholdtes ingen Regel i den tidligere københavnske Bygningslov eller i Købstadbygningsloven, men derimod i Frederiksberglovens §§ 11 og 13, hvorfra tilsvarende Regler er gaaet over i adskillige Bygningsreglementer og -Vedtægter.

Hovedpunkterne i den nævnte Bygningslovgivnings Regler herom er: I ethvert Tilfælde af Byggeforetager ved en ældre, smal Gade kan fordres Tilbagerykning til den for nye Veje bestemte Bredde og vederlagsfri Afstaaelse af Tilbagerykningsarealet mellem den gamle Gadelinie og nye Byggelinie i det Omfang, det udnyttes til Bygningshøjdens Forøgelse.

De nye Regler i Byggeloven gaar ud paa, at der ligeledes kan forlanges Tilbagerykning til *Udvidelseslinien* — i 2.—4. Grundkreds til 10 Meter fra Gademidten og i 1ste Grundkreds til en Gadebredde af 15 Meter + Forpligtelse til Afgivelse af hele Tilbagerykningsarealet.

Idet denne Tilbagerykning altsaa ikke som ifølge Frederiksbergloven er betinget af Tilbagerykningens faktiske Udnyttelse, opstaar Spørgsmaal om de nye Reglers principielle Overensstemmelse med de ældre.

Herom anføres i Motiveringen:

da Reglen i §'ens 3. Stk., hvorefter der i Tilfælde af Tilbagerykning altid kan regnes med den for drede Gadebredde, sikrer den byggende en lignende Adgang til Udnyttelse som ifølge de nugældende Regler,

da de nye Regler om Udnyttelsesgraden sikrer, at et Tilbagerykningsareal indtil 10 m fra Gademidten altid kan medregnes til Bestemmelse af den til ladelige Udnyttelse, og

da det for Retsstillingen skønnes at maatte være uden afgørende Betydning, om Adgangen til Udnyttelse faktisk udnyttes eller ikke, idet Grundens Udnyttelsesmuligheder og dermed dens Værdi som Byggegrund maa være afhængig heraf,

saa har man skønnet, at Reglen maa anses for at være i Overensstemmelse med det i den gældende Lovgivning forlængst anerkendte Princip.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Pligten til Afstaaelse, naar der kræves yderligere Tilbagerykning til en Byggelinie, der ifølge § 15 kan bestemmes i indtil 25—30 Meters Afstand fra Gademidten gælder, at Afstaaelse af dette yderligere Tilbagerykningsareal kun kan fordres mod Erstatning. Dels er der ikke givet nogen Regel om dette yderligere Tilbagerykningsareals vederlagsfri Afstaaelse, og denne maa da allerede derfor være udelukket, dels er Erstatningspligten udtrykkelig fastslaaet for nye Gaders Vedkommende i § 19, Stk. 2.

Hvis man da vil anføre, at selve Tilbagerykningen ogsaa uden Krav om Afstaaelse kan være uheldig for Ejeren eller maaske endog ødelæggende for Udnyttelsesmulighederne, maa henvises til Lovens § 23, Stk. 2, hvori det bestemmes, at naar et saadant Krav om Tilbagerykning til en Udvidelseslinie — og det samme gælder ogsaa Krav om Overholdelse af Byggelinie eller Hjørneafskæring — vil medføre, at en Grund ikke kan anvendes til selvstændig Bebyggelse i Forhold til den for det paagældende Omraade gældende Udnyttelsesgrad og Bebyggelsesart og under Overholdelse af Bygningsafstandene, kan Ejeren fordrø Ejendommen som Helhed overtaget af Kommunen mod Erstatning, medmindre Ulemperne kan afhjælpes ved Regulering.

Reglen er en videre Udformning af den tilsvarende Regel i Frederiksberglovens § 13 og skulde formentlig være egnet til at yde Ejerne rimelig Beskyttelse mod uforholdsmæssige Tab som Følge af de nævnte Krav.

Afgørelsen af, om der tilkommer en Ejer et saadant Krav, er henlagt til Reguleringskommissionen.

V. Regulering.

En af de ejendommeligste Nydannelser af juridisk Art er formentlig Reglerne om Regulering, Lovens §§ 31—36.

Reglerne omhandler to Sæt Normer:

Reguleringsplaner
og Udredningsplaner.

Af disse forudsætter de sidste altid de første, medens de første ikke nødvendigvis behøver at efterfølges af de sidste.

Selve Reguleringsplanerne frembyder ikke større selvstændig juridisk Interesse. Idet de omhandler de fremtidige Bebyggelsesforhold inden for et Omraade, adskiller de sig i juridisk Henseende ikke fra Byplaner, for saa vidt angaar deres Indhold, men derimod nok i formel Henseende, nemlig derved, at deres forbindende Virkning alene er knyttet til deres Offentliggørelse, men ikke er betinget af Stadfæstelse eller Tinglysning.

Større juridisk Interesse knytter sig til Udredningsplanerne.

I deres Væsen kan de betegnes som det offentlige Medvirken og besluttende Myndighed med Hensyn til den Opgørelse af de private Grundejeres og andre Rettighedsindehaveres indbyrdes Mellemværender og deres Mellemværender med det offentlige, der er nødvendig til Gennemførelse af Bebyggelse i Overensstemmelse med Ordningen ifølge Reguleringsplanerne.

Hovedpunkterne i Udredningsbeføjelsen er:

- 1) Adgangen til at beslutte Afstaaelse af Grundejendom og Bygninger og disses Sammenlægning med andre private Ejendomme for at muliggøre disses Bebyggelse i Overensstemmelse med Reguleringsplanen, og
- 2) Bestemmelsen af Erstatninger for saadanne Afstaaelser og Adgangen til at paaligne Erstatningsbeløbet eller Dele deraf paa de private, der erhverver de paagældende Arealer eller Bygninger eller paa anden Maade opnaar Fordele ved Reguleringens Gennemførelse.

Formaalet med Udredningsbeføjelsen er at hjælpe de Grundejere, der vil bygge i Overensstemmelse med den tilsigtede Regulering, naar de ikke kan opnaa mindelig Overenskomst med deres Nabo-grundejere, altsaa en Slags tvungen Voldgift til de privates Selvhjælp.

Men samtidig med denne Adgang til at hjælpe de private, der vil fremme den tilsigtede Regulering, er der ogsaa tænkt paa dem, der maa finde sig i saadanne nødvendige Afstaaelser, der jo efter Omstændighederne kan betyde dybtgaaende Ind-

greb i deres Erhvervsvirksomhed, og det er derfor bestemt, at Ejere af Ejendomme, der omfattes af Afstaaelse i Henhold til Reguleringsplanen, skal — forsaavidt det er foreneligt med en hensigtsmæssig og tilfredsstillende Gennemførelse af Reguleringen, have Adgang til at deltage i denne, ved at der som hel eller delvis Erstatning tillægges dem Medejendomsret, Brugsret eller Panteret i de regulerede Grunde eller Bebyggelser.

Meningen er altsaa, at samtidig med at Hovedformaalet: Reguleringens Gennemførelse klart fastholdes som det principale, indskræpes det, at Gennemførelsen heraf, saa vidt muligt, skal ske med Hensyntagen til de tilstedeværende Interesser og til disses Indpasning i de nye Forhold, alt under Forudsætning af, at de paagældende selv ønsker det. Naar dette ikke er Tilfældet, skal de have fuld Erstatning efter de almindelige Regler for Ekspropriation.

Denne betingede Ret til at deltage i Reguleringen, er dog kun tillagt Grundejere, som maa afstaa Grund eller Bygninger, men ikke Lejere eller andre Rettighedsindehavere.

Udredningsinstituttets Principper og Hovedpunkter er i Motiverne til Loven analyseret saaledes:

- 1) Det offentlige kan paabyde de nødvendige Ejendomsafstaaelser og andre Indgreb,
- 2) der sikres de paagældende Ejere Adgang til saa vidt muligt at fortsætte deres hidtidige Virksomhed i eller anden Udnyttelse af den hidtidige Bebyggelse ved Overtagelse af Ejendomsret eller anden Ret i den nye Bebyggelse,
- 3) saadanne Rettigheder kan dog — bortset fra de Tilfælde, hvor det drejer sig om tvungent Magelæg — ikke tillægges nogen mod deres Vilje,
- 4) iøvrigt tilsikres der alle berettigede fuld grundlovmæssig Erstatning for Afstaaelse af Ejendomsret og andre Rettigheder,
- 5) ingen kan tilpligtes at bidrage mere til Reguleringen, end der ved denne tilføres ham, og
- 6) der sikres en rimelig Fordeling mellem det offentlige og private af Byrderne ved Reguleringen.

Retsgrundlaget for Udredningsbemyndigelsen, altsaa for det offentliges Adgang til paa denne Maade at gribe ind i private Retsforhold og bestemme disses indbyrdes Ordning, maa søges i Grundlovens almindelige Ekspropriationsbemyndigelse for det offentlige. Det Krav om Almenvellets Interesse, som Grundloven foreskriver, maa antages at opfyldes ved det offentliges aabenbare Interesse i Reguleringens Gennemførelse, men iøvrigt vil der til denne som Regel ogsaa være knyttet

Gadeudvidelse af direkte offentlig Interesse, saa at det i det hele kan forudses, at Gennemførelsen af en Udredning maa medføre ogsaa det offentliges økonomiske Deltagelse.

Allerede deraf, at Udredningen er en Udledning af det offentliges Ekspropriationsret, maa følge, at den ikke kan medføre nogen som helst Indskrænkning af denne.

Dette er ogsaa udtrykkelig bestemt i Loven.

I § 31 siges, at der ikke skal være nogen Indskrænkning i Adgangen til Ekspropriation til hel eller delvis Gennemførelse af en Reguleringsplan, og af § 41 fremgaar udtrykkelig, at i Tilfælde af Ekspropriation finder Udredningsreglerne kun Anvendelse, naar og forsaavidt det udtrykkelig besluttes af Kommunalbestyrelsen.

At de særlige Regler om Grundejernes Ret til Deltagelse i en Regulering bortfalder, naar det offentlige overtager Finansieringen og Risikoen der- ved, synes ikke urimelig.

Med Hensyn til Fordelingen af de forskellige Bemyndigelser bemærkes, at

Reguleringsplaner vedtages af Kommunalbestyrelsen, men Magistraten træffer Beslutning om deres Offentliggørelse,

Udredningsplaner udarbejdes og forberedes af Magistraten, men den endelige Afgørelse om deres Gennemførelse træffes af Reguleringskommissionen, Ekspropriationer besluttet af Kommunalbestyrelsen.

VI. Magelægsreglerne.

Reglerne om tvungent Magelæg — Lovens § 37 — kan betegnes som en Art begrænset Regulering og Udredning. De angaar de Tilfælde, i hvilke mindre Skelreguleringer ved Omlægning af ensartede Grundstykker mellem 2 eller flere Ejendomme vil være tilstrækkelig til Tilvejebringelse af hensigtsmæssige Grundformer.

Magelægsreglerne omfatter ligesom de andre Reguleringsregler to Sæt Normer: en forberedende, forbindende Plan, Magelægsforslaget, der bliver forbindende, naar det godkendes af Magistraten, og den forbindende Virkning bestaar i, at ingen Grund, der omfattes af et saadant godkendt Forslag, maa bebygges eller udnyttes paa en Maade, der vil være til Hinder for den planlagte Omlægning.

Magelægsreglernes andet Sæt Normer er Forslagets Gennemførelse enten ved Overenskomst mellem Ejere og øvrige berettigede eller ved Reguleringskommissionens Beslutning. Ved denne kan Om-

lægningen paabydes i Mangel af en eller flere berettigedes Samtykke mellem Grundstykker, som i Henseende til Beliggenhed, Udstrækning og øvrige Beskaffenhed er af ensartet Værdi.

Magelægsreglernes Anvendelse er mest praktisk, naar der kan ske Ombytning lige over mellem Grundstykker af samme Værdi, saaledes at det ikke bliver nødvendigt at foretage nogen Opgørelse eller Udjævning af Prioriteter, men Magelægsreglerne *kan* ogsaa finde Sted i Forbindelse med Godtgørelse i Penge.

Derimod er det en Forudsætning, at Arealerne er ubebyggede, saaledes at Omlægninger, der omfatter bebyggede Arealer maa ske ved Udredning paa Grundlag af Reguleringsplaner.

Der er næppe Anledning til at komme nærmere ind paa Diskussionen om Lovmedholdeligheden af Regler om tvungent Magelæg, idet Lovgivningen nu har taget positiv Stilling til Spørgsmaalet baade i den her omhandlede Bestemmelse i Byggeloven og forud for denne i Byplanlovens § 18.

VII. Ekspropriation og Taksation.

I selve Formuleringen af Ekspropriationshjemmelen, er sket en Simplificering af tidligere specificerede Ekspropriationsformaal, saaledes at der nu kan eksproprieres til

- 1) Opnaaelse af tilfredsstillende Bebyggelses- eller Gadeforhold og
- 2) til Tilvejebringelse eller Udvidelse af a) kommunale Institutioner eller b) Anlæg, der tjener et for Staden almenyttigt Formaal.

Reglerne om Grundejeres Stilling i Tilfælde af delvis Ekspropriation af en Ejendom er som tidligere, men der er nu indført en Regel i § 42, Stk. 3 om, at Taksationskommissionen i saadanne Tilfælde skal søge tilvejebragt hensigtsmæssige Omdelinger, og til dette Formaal kan paabyde Magelæg mellem Jordstykker af samme Værdi.

Det tidligere ejendommelige Forhold, at Ekspropriationshjemlen fandtes i Byggeloven, men Reglerne om Taksation og Taksationskommissionens Sættelse i Gadeloven, er nu ændret saaledes, at begge Sæt Regler er samlet i Byggeloven.

Reglerne om Taksation indeholder nogle i Forhold til de ældre Regler i Gadeloven mere specificerede Regler for Kommissionens Virksomhed (i Stk. 2 Lit. e genfindes Reglen for Gadelovens § 10: Forgrundsareal, som ikke forringer Grundens Udnyttelsesmuligheder, vurderes som Bagareal), men der er iøvrigt ikke Anledning til nærmere Opremsning.

Kommissionen er pligtig til at foretage Prøvetaksation efter Begæring af Magistraten eller Reguleringskommissionen.

Om dens Stilling i Forhold til denne gælder, at dens Værdiansættelse er vejledende, men ikke endelig bindende for Reguleringskommissionen, og den skal paa Begæring meddele denne Oplysning om de Hensyn og Synspunkter, der ligger til Grund for dens Værdiansættelser.

VIII. Tinglysning.

Ifølge den tidligere gældende Lovgivning antoges det, at Vilkaar for Dispensation i Henseende til Raadighed over fast Ejendom kun var bindende for fremtidige Erhververe af Rettigheder, derunder Panthavere, naar de var tinglyste. Dette medførte Kravet om, at Tinglysning skulde ske forud for Pantegæld, og heraf opstod undertiden Vanskeligheder med Pantekreditorer, ogsaa Kredit- og Hypotekforeninger, og Reglen medførte ofte Resultater, der maatte betegnes som utilfredsstillende fra Bygningsmyndighedernes Synspunkt.

I Byggelovens § 64, Stk. 1, bestemmes, at de til en meddelt Byggetilladelse eller Dispensation knyttede Betingelser er bindende for Ejere og Indehavere af andre Rettigheder over den paagældende Ejendom, uden Hensyn til, hvornaar saadan Ret maatte være stiftet.

Denne gennemgribende Ændring af den hidtil gældende Ordning er ikke blot — og ikke afgørende — begrundet i Hensyn til at undgaa de med den nugældende Ordning forbundne praktiske Vanskeligheder.

Men som nærmere anført i Motiverne til Lovforslaget, maa den foreslaaede Ordning anses for at staa i nøje Forbindelse med Lovens Principper iøvrigt.

Loven tilstræber bevidst i vidt Omfang at sætte et friere Skøn i Stedet for de nuværende faste og absolutte Regler og at henvise Gennemførelsen af Lovens Principper til at ske ved Bygningsmyndighedens Godkendelse af mere eller mindre omfattende Planlægninger i de enkelte Tilfælde af Bebyggelse.

De saaledes godkendte Planlægninger vil sædvanligvis omfatte et Komplex af Regler i Henseende til den nærmere Udførelse, Indretning og Anvendelse af Bebyggelsen eller enkelte Dele af denne, og de maa i Medfør af den i Loven hjemlede Godkendelse anses for specielle Tillæg til Loven, indeholdende nærmere Anvendelse af dennes Grundsatninger, og der er derfor ingen hverken real eller

juridisk Begrundelse for, at de skulde have mindre Retskraft, heller ikke i Forhold til Panthavere og lignende ved Lovens udtrykkelige Forskrifter eller Bygningsmyndighedens øvrige Krav i Henhold til disse Forskrifter.

Hvis de paagældende Betingelser angaar Benyttelsen eller anden Raadighed over Ejendommen, skal der paa den byggenes Bekostning tinglyses en kort Meddelelse om, at saadanne Betingelser er fastsat.

Den nærmere Oplysning om Betingelsernes Art og Indhold maa da søges hos Magistraten, der paa Begæring og mod Gebyr skal meddele enhver en fuldstændig Udskrift af de Betingelser af denne Art, der er fastsat for en Ejendom.

IX. Udpantningsret.

I Lovens § 67 indeholdes Regler om Udpantningsret for Gebyrer og Ydelser i Følge Lovens.

Medens de Gebyrer, der tilkommer Kommunen for Magistratens Virksomhed som Bygningsmyndighed, kan inddrives med samme Fortrinsret som kommunale Ejendomsskatter, er der med Hensyn til Ydelser til Reguleringsforanstaltninger, derunder de af Kommunen forskudsvis afholdte Beløb, gjort den Reverens overfor Realkrediten, at de inddrives med Panteret *efter* Laan af offentlige Midler.

Denne Regel er i Følge Motiverne begrundet dels i Hensynet til Realkreditens Sikkerhed dels i, at de paagældende Ydelser ikke omfattes af det offentliges Interesse i Foranstaltningerne, men angaar Udligning af de privates indbyrdes Interesser og derfor ikke synes at kunne sammenstilles med Ydelser, der paalignes til egentlige offentlige Formaal, saasom Skatter og Gebyrer.

X. Lovens Haandhævelse.

Reglerne om Lovens Haandhævelse og om Ansvar for Overtrædelse af dens Forskrifter, Lovens §§ 68—73, svarer i alt væsentligt til de nugældende Regler, og giver ikke Anledning til nærmere Omtale.

XI. Lovens Udvidelse til andre Kommuner.

Bortset fra Lovens af 1934 om Ændring af den københavnske Ekspropriationsregel i § 14 er Lovens § 75 det første Tilfælde af, at en Bestemmelse om Lovens Udvidelse til andre Kommuner indeholdes umiddelbart i en københavnsk Bygningslov, hvilket er saa meget mere ejendommeligt, som den

københavnske Bygningsret hidtil har dannet Grundlaget for den egentlige Bygningsret her i Landet overhovedet.

Dette gælder baade Købstadbygningsloven af 1858, der hviler paa den københavnske Bygningslov af 1856, og Frederiksbergloven af 1890, der hviler paa Københavnsloven af 1889 og følgelig ogsaa de Bygningsvedtægter og -Reglementer, der er udfærdiget paa Grundlag af disse Love.

Om Anvendelsen af denne Bemyndigelse er det endnu for tidligt at sige noget nærmere. Dog maa der nok udvises en vis Forsigtighed. Det er temmelig givet, at de i Lovens forudsatte saglige Myndigheder ikke kan oprettes i en hvilken som helst Købstad eller Stationsby. Dette gælder i hvert Fald Reguleringskommissionen og formentlig ogsaa Bygningskommissionen af den i Bygningsloven forudsatte S sammensætning. Det kan dog maaske antages, at i Forbindelse med en hensigtsmæssig Anvendelse af Byplanlovens Regler vil dog forskellige af Byggelovens Bestemmelser — muligt i noget modificeret Form — kunne optages i Vedtægter og Reglementer for andre Kommuner. Dette maa efter mit Skøn kunne gælde saadanne Bestemmelser som Reglerne om Gadeudvidelser, Udnyttelsesgrader, Bebyggelsens Højde, Bygningsafstand og de fleste Regler om Opholds- og Arbejdsrum og Beboelseslejligheder, Godkendelsers Tidsbegrænsning, Vedligeholdelse og Tinglysning.

Kommenteret Udgave af Byggeloven.

Paa Gads Forlag har Kontorchef under Københavns Magistrat, Eyvind Sivertsen, udsendt en kommenteret Udgave af Byggelov af 29. Marts 1939 med dertil hørende Vedtægter og Instruktioner samt et Tillæg indeholdende Vejloven, Byplanloven og Boligtilsynsloven. Bogen indeholder endvidere et Oversigtskort over Grundkredsene og Sagregistre.

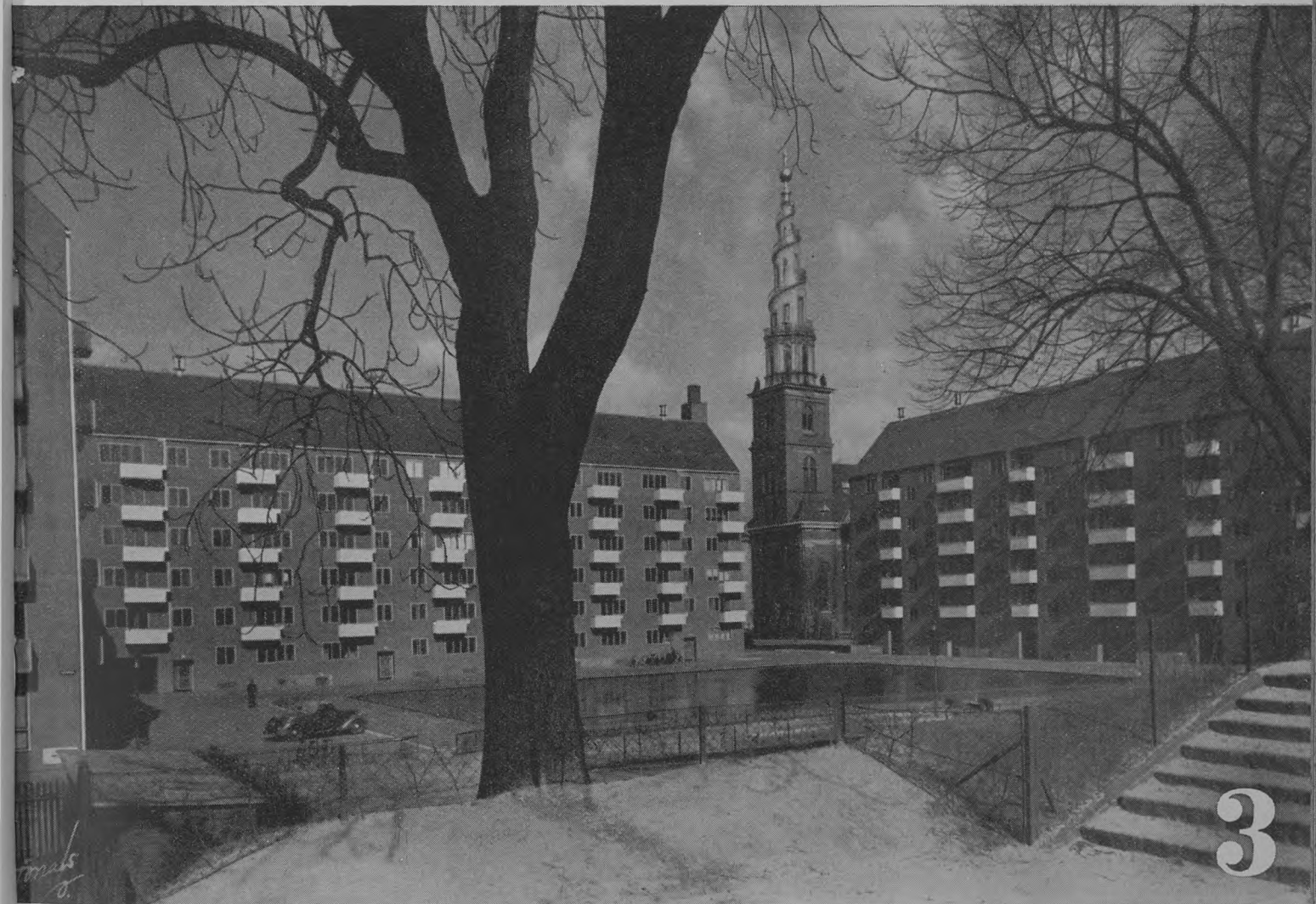
Bygningskommissionen

har vedtaget at holde *fast* Mødedag hveranden Tirsdag, men vil iøvrigt holde Møde, naar Forholdene, af Hensyn til Sagerne Ekspedition, kræver det.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Bogtryk: L. Wichmann. København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

3

Omslagsbilledet viser Boligkomplekset „Ved Volden“ paa Christianshavn opført af Arkitekterne Tyge Hvass og Henning Jørgensen for Københavns alm. Boligselskab. Have- og Gaardanlæg er projekteret af Havearkitekt C. Th. Sørensen. „Ved Volden“ indeholder 154 Lejligheder og 7 Butikker. Lejlighedstyperne er følgende: 25 Stk. 2-Værelses, 84 Stk. 3-Værelses, 36 Stk. 4-Værelses, 5 Stk. 5-Værelses og 4 Stk. 6-Værelses Lejligheder. „Ved Volden“ blev i 1939 belønnet med Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

Boligtilsynsraadet.

Indenrigsministeriet har til Medlemmer af Boligtilsynsraadet udnævnt Arkitekt *Thomas Havning* og Forretningsfører *Rich. Andresen* samt udnævnt Civilingeniør, Folketingsmand C. F. R. Kier og Murermester Helmer Nissen til som Stedfortrædere for henholdsvis Arkitekt Havning og Forretningsfører Andresen i deres varige eller midlertidige Forfald at træde i deres Sted i Raadet. — Raadet bestaar herefter af: Medicinaldirektør, Dr. med. *Johannes Frandsen* som Formand og Højesteretsdommerne *V. Thorup* med M. L. V. M. Carstens som Stedfortræder og *Chr. M. Jespersen* med P. Gammeltoft som Stedfortræder, udpeget af Højesteret, samt Arkitekt *Thomas Havning* med Civilingeniør, Folketingsmand C. F. R. Kier som Stedfortræder og Forretningsfører *Rich. Andresen* med Murermester Helmer Nissen som Stedfortræder, udpeget af Indenrigsministeriet.

Bygningsvæsenets Kassererkontor og Arkiv.

I første Nummer af nærværende Meddelelser er bl. a. i Artiklen om Bygningsvæsenets Kontor anført, at Kasseforretningerne varetages af Fuldmægtig E. Neis. I den Anledning henledes Opmærksomheden paa, at Fuldmægtig Neis fra 1. November f. A. har overtaget Ledelsen af Bogholderiet, og at Overassistent Johs. Eilersen har overtaget Kasseforretningerne.

For at undgaa forgæves Henvendelse fra Publikum skal man samtidig hermed understrege, at Kassererkontoret af Hensyn til Kassens Opgørelse og Afslutning af det daglige Regnskab i Lighed med de øvrige Kassererkontorer paa Raadhuset kun er aabent fra Kl. 10—14, i hvilken Henseende bemærkes, at Bestilling af Lystryk og Kalker m. m. samt Udlaan af Rapportsager til Gennemsyn kun kan foretages ved Henvendelse til Kassererkontoret inden for den her angivne Ekspeditionstid.

Bygningsinspektorerne.

Den planlagte Flytning af Bygningsinspektorerne til de respektive Distrikter er nu gennemført, saaledes at de fremtidige Adresser er følgende:

1. *Bygningsinspektorat*: Trommesalen 7, 1. Sal, København V. Telefon Eva 5800.
2. *Bygningsinspektorat*: Overgaden oven Vandet 40, 2. Sal, (lige ved Christianshavns Torv), København K., Telefon Sundby 2640.

3. *Bygningsinspektorat*: Sortedams Dossering 57, Stuen (Hj. af Lundingsgade, lige ved Fredens Bro), København Ø., Telefon Nora 8111.
4. *Bygningsinspektorat*: Brønshøjvej 8, 1. Sal, (lige ved Brønshøj Torv), København, Brh., Telefon Bella 3677.

Inspektoratskontorerne er aabne for Ekspedition hver Dag fra Kl. 10—15.

Gebyr for Forlængelse af midlertidige Tilladelser.

En til Magistraten fremsendt Forespørgsel om, hvorvidt der ved *Forlængelse af Tidsfristen for Fjernelse af en midlertidig tilladt Beboelsesbygning* skal udstedes Bygningsattest, eller om Sagen kan henlægges uden Udstedelse af Attest, har Magistraten under 13. Juli d. A. besvaret saaledes:

»Under Henvisning til Skrivelse af 24. Maj d. A. fra Bygningsinspektøren for 4. Distrikt til Stadsbygmesterens Direktorat, Jr. Nr. UT 50, vedrørende Optrævelse af Afgift for Forlængelse af Tidsfristen for Fjernelse af Beboelsesbygningen paa Matr. Nr. 726 Utterslev, Granlien 9, fremsendt hertil med Direktoratets Paategning af 30. Maj d. A., skal Magistraten udtale, at man finder det rimeligt, at der for Tilladelsen til en saadan Forlængelse af Tidsfrister for Fjernelse af midlertidig tilladte Bygninger udstedes Attest til Gebyr Kr. 10,00 i Henhold til Afgiftsvedtægtens § 31.«

Tillægsarealer.

I nærværende Skrifts 1ste Hefte — fol. 8, 2. Spalte — tilraadete Stadskonduktørens Direktorat Arkitekterne, at de, blandt det allerførste de foretog sig ved Tilrettelæggelsen af en Byggesag, anmodede Bygningsvæsenets Kontor — nu betegnet Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat — om en Attest angaaende Størrelsen af den paagældende Grunds Tillægsareal.

Blandt de Erfaringer, det forløbne Aar har bragt, viser det sig imidlertid, at Arkitekterne meget ofte har foretrukket selv at beregne Tillægsarealet. For saavidt Grunden ikke agtes bebygget saa stærkt, at man kommer op i Nærheden af den tilladelige Udryttelsesgrad, vil dette som Regel heller ikke indebære nogen Risiko; men man har dog set adskillige Tillægsarealberegninger, der var behæftede med endog ret betydelige Fejl, enten fordi Reglerne ikke var rigtigt opfattede, eller fordi det benyttede Beregningsgrundlag — uden Arkitektens Vidende —

har været unøjagtigt. Endvidere har Arkitekterne ogsaa ofte specificeret Hjørnegrundes Tillægsarealer i særskilte Arealer til hver Gade samt ofte angivet Tillægsarealer og bebyggede Arealer med to Decimaler.

Man skal saaledes foranlediget henlede Opmærksomheden paa følgende Forhold:

- 1) Fuld Sikkerhed giver kun Stadskonduktørens Attest.
- 2) Bygningsvæsenet opererer — bortset fra de Tilfælde, hvor en Grundkredsgrænse skærer en Grund — kun med Tillægsarealet som et *samlet* Tal i *hele* m².
- 3) Bygningsvæsenet opererer kun med *een* Decimal i Bygningsarealer.

De nye Regulativer.

Københavns Magistrat har udsendt følgende nye Regulativer:

1. Regulativ vedrørende Udførelsen af Aftrækskanaler og Ventilationsanlæg.
2. Regulativ om de for aaben og lav Bebyggelse paa afgrænsede Arealer gældende Bestemmelser, jfr. B. Vedt. § 64.
3. Regulativ vedrørende Udlægning af Arealer for Brandslukning.
4. Regulativ vedrørende Udførelsen af Trapper med indspændte Jernbetontrin.
5. Regulativ vedrørende Anbringelse af Gasildsteder.
6. Regulativ vedrørende Indretning af Stalde, Gødningsgruber og Ajeleholdere.
7. Regulativ vedrørende Udførelsen af Centralvarme, visse Skorstene samt Varmluftkanaler.
8. Regulativ vedrørende Indretning af Nødtøftsrum.
9. Regulativ vedrørende Indretning af Baderum.
10. Regulativ vedrørende Udførelsen af Stilladsér, Ophejsningstaarne samt Afstivninger, Overdækninger, Afdækninger, o. l.

Regulativerne udleveres gratis ved Henvendelse til Bygningsvæsenets Kontor og Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Følgende Regulativer er dels under Trykning og dels under Forberedelse, saaledes at de vil foreligge i nærmeste Fremtid:

11. Regulativ vedrørende Opsamling af Husaffald.
12. Regulativ vedrørende Indretning og Benyttelse af Garager m. v. for Motorkøretøjer.

Endelig udsender Magistraten om kort Tid: Bestemmelser vedrørende Udførelsen af Facadebeklædninger.

Bekendtgørelse angaaende Industri- kvarterer.

Det bekendtgøres herved i Medfør af § 12, Stk. 3 i Byggelov for Staden København af 29. Marts 1939, at Kommunalbestyrelsen i Henhold til samme Paragraf har bestemt, at de nedenfor angivne Omraader skal være forbeholdt *Industribebyggelse*:

Industrikvarter I — Areal Syd for Vigerslev Allé.

Grænserne for Omraadet er:

Mod Nord: Den sydlige Side af Vigerslev Allé langs Valby Gasværk og Godsbanen — den sydlige Side af Høffdingsvej — den østlige Side af August Wimmers Vejs Forlængelse — den sydlige Side af Gyldenrisvejs Forlængelse — den sydlige Side af F. L. Smidths Vejs Forlængelse — det østlige Skel af Matr. Nr. 166 Valby — en Linie Syd for og parallel med Vigerslev Allé i en Afstand af ca. 70 m til Gammel Køge Landevejs østlige Side — herfra fortsættes Grænsen op langs Gammel Køge Landevej — den sydlige Side af Vigerslev Allé til Valgaardsvej.

Mod Øst: Den vestlige Side af Valgaardsvej — den sydlige Side af Bryggerivej ud til Trekronegade. Den vestlige Side af Trekronegade — den sydlige Side af Carl Jacobsens Vejs Forlængelse og den vestlige Side af Strindbergsvej — denne Side forlænget retlinet over Banen og langs dennes sydlige Side til det østlige Skel for Matr. Nr. 296 Kongens Enghave.

Mod Syd: Den nordlige Side af Ellebjergvej indtil Gammel Køge Landevej — langs Gammel Køge Landevejs østlige Side ca. 190 m mod Nord — derfra ca. 320 m mod Vest i en Linie vinkelret paa Gammel Køge Landevej ind paa Matr. Nr. 7 a Valby — herfra en Linie vinkelret paa Retortvejs Forlængelse indtil dennes østlige Side — Retortvejs Forlængelses øst-

lige Side op til og langs den sydøstlige og sydvestlige Grænse for Valby Gasværk.

Industrikvarter II.

a — Areal omkring Rentemestervej.

Mod Nord: Den sydlige Side af Birkedommervej fra Smedetoften og til det østlige Skel af Matr. Nr. 5 k Utterslev — derefter langs det nordlige Skel af Matr. Nr. 4 k Utterslev.

Mod Øst: Frederiksborgvejs vestlige Side — Glasvejs vestlige Side til Theklavej.

Mod Syd: Theklavejs nordlige Side — Peter Ipsens Allés østlige Side — Møntmestervejs nordlige Side indtil Smedetoften.

Mod Vest: Smedetoftens østlige Side fra Møntmestervej til Birkedommervej.

b. Areal mellem Frederiksborgvej — Lygten.

Mod Nord: Den sydlige Side af Rentemestervej fra Frederiksborgvej til Skaffervej — den østlige Side af Skaffervej — den sydlige Side af Bisiddervej og dennes Forlængelse ud til Lygten — det nordlige Skel af Matr. Nr. 981 Utterslev og det østlige Skel af Matr. Nr. 981 og 792 Utterslev indtil Bannens Terræn.

Mod Øst: Den vestlige Side af Jernbanens Terræn til en Linie ca. 120 m fra Frederiksborgvejs nordlige Side.

Mod Syd: En Linie ca. 120 m Nord for Frederikssundsvej over Matr. Nr. 6 fc og 6 cu Utterslev langs den nordlige Side af den herover projekterede Rebslagervejs Forlængelse — langs en Linie parallel med Lygten i ca. 90 m Afstand fra dennes vestlige Side — langs det nordlige Skel af Matr. Nr. 6 bm og 6 cg Utterslev.

Mod Vest: Langs det østlige Skel af Matr. Nr. 6 kæ og 6 gu Utterslev indtil Rebslagervej — langs en Linie parallel med Frederiksborgvej i en Afstand af ca. 30 m fra denne indtil Klokkemagervej — langs den nordlige Side af Klokkemagervej til Frederiksborgvej og langs Frederiksborgvejs østlige Side indtil Rentemestervej.

Industrikvarter III. — Areal omkring Strandlodsvej.

Mod Nord: Langs den sydlige Side af Prags Boulevard — fra det vestlige Skel af

Matr. Nr. 38 d Sundbyøster indtil Amager Strandvej.

Mod Øst: Langs den vestlige Side af Amager Strandvej indtil Øresundsvej — herfra langs en Linie parallel med Amager Strandvej i ca. 40 m Afstand fra denne Vejs Vestskel — langs Matr. Nr. 3627 Sundbyøster's Vestskel fortsat over Matr. Nr. 643 Sundbyøster indtil ca. 50 m fra Matr. Nr. 643's Sydskel.

Mod Syd: En Linie i en Afstand af ca. 50 m syd for Matr. Nr. 643's Sydskel indtil en projekteret Vej langs med og Øst for Amagerbanen herfra til og langs med det sydlige Skel af Matr. Nr. 848 Sundbyøster.

Mod Vest: Den østlige Side af Engvej — den nordlige Side af Palermovej indtil Strandlodsvej — den østlige Side af Strandlodsvej indtil Lergravsvej — den nordlige Side af Lergravsvej — den østlige Side af Sternberggade — den nordlige Side af Lemberggade — den østlige Side af Nürnberggade indtil Holmbladsgade — den nordlige Side af Holmbladsgade — det vestlige Skel af Matr. Nr. 38 d Sundbyøster.

Industrikvarter IV. — Sydhavnsarealerne.

Mod Nord: Den sydlige Side af Vasbygade — det østlige Skel af Matr. Nr. 1543 Udenbys Vester Kvarter — Grænsen mellem Udenbys Vester Kvarter og Kongens Enghave ud til Havnen.

Mod Øst: Havneløbet.

Mod Syd: Grænser for fremtidig Opfyldning.

Mod Vest: Langs den østlige Side af den projekterede Forlængelse af Sjøløv Boulevard — den østlige Side af Scandiagades projekterede Forlængelse og Scandiagade indtil forbi Sydhavnsgade — langs en Linie parallel med Sydhavnsgades østlige Side i en Afstand af ca. 30 m — indtil Sydhavns Plads — den sydøstlige Side af Sydhavns Plads og en Linie over til Vasbygade.

I Henhold til Byggelovens § 12, Stk. 4 kan Magistraten foretage saadanne Ændringer i Afgrænsningen af fastlagte Byggeomraader, som enten er af mindre væsentlig Art, eller hvorom Enighed er

opnaaet med Ejerne af de Grunde, som omfattes af Ændringen.

Plan over de angivne Industrikvarterer er fremlagt i Magistratens 4. Afdelings 1. Sekretariat.

Københavns Magistrat, 4. Afdeling, den 1. Juli 1940.

Husnummer- og Matrikulsnummer-skilte.

Da det har vist sig, at der blandt Grundejere og Arkitekter hersker nogen Uklarhed om, hvorledes visse Bestemmelser i det af Kommunalbestyrelsen vedtagne Regulativ om Gadenavne, Husnumre og Matrikulsnumre er at forstaa, skal følgende Oplysninger gives:

Naar det i Regulativets § 3 hedder, at Ejerne af Hjørnegrunde umiddelbart under Gadenavnskiltet skal anbringe et Skilt »hvorpaa er anført første og sidste Husnummer mellem det paagældende Hjørne og det næste Gadehjørne«, har dette givet Anledning til Tvivl om Numrenes Rækkefølge paa Skiltet.

Man har herom fra Bygningsvæsenets Side fastslaaet, at Skiltene *altid* skal have det *laveste ulige* og det *højeste lige* Nummer til *venstre* — saaledes:

7-17 og **18-6**

— idet Skiltene derved samtidig angiver, i hvilken Retning Numrene stiger. Skiltene skal saaledes være ens ved begge en Karré's Hjørner.

I Regulativets § 9 hedder det bl. a.: »Saafremt der til samme Matrikulsnummer er knyttet flere Husnumre, er det tilstrækkeligt, at Matrikulsnummeret anbringes ved den Indgang, der har det laveste Husnummer.« Her har det Spørgsmaal været rejst, hvorledes man skulde forholde sig, naar eet Matrikulsnummer grænser til flere Gader. Meningen er, at man skal anbringe et Matrikulsnummerskilt ved *hver* Gades laveste Husnummer.

Opsætning af Brændeovne og midlertidige Ildsteder.

Magistraten har — foranlediget ved den foreliggende Brændselssituation — udsendt et lille Hefte med Bestemmelser vedrørende midlertidig Godkendelse af Brændeovne samt Aftræk fra midlertidige Ildsteder i centralopvarmede Ejendomme. Heftet udleveres gratis fra Bygningsvæsenets Kontor og fra Stadsbygmesterens Direktorat.

Butiksbygninger af Træ.

Bygningskommissionen har godkendt, at *mindre* Udsalgsbygninger til Sæsonbrug, saasom Iskageboder og lign., kan tillades udført af Træ i Lighed med de i Bygningsvedtægtens § 63, Stk. 3 c, omhandlede Skure, naar Beliggenhedshensyn og øvrige i bygningsmæssig Henseende relevante Hensyn, derunder ogsaa æstetiske Hensyn, er behørigt iagttagne.

Midlertidige Cykle- og Brændselsskure.

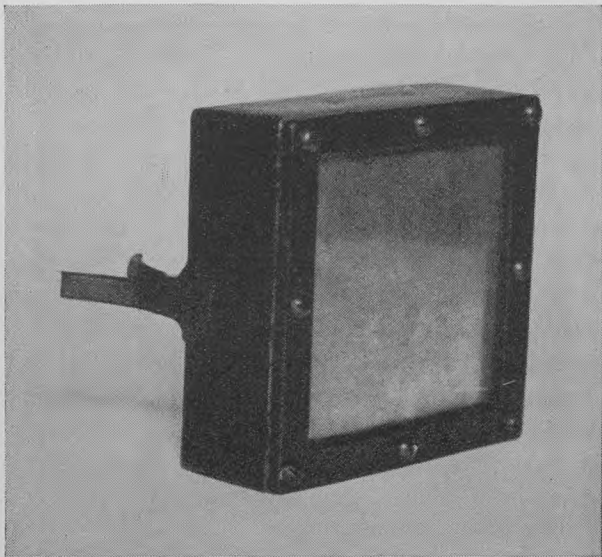
Indenrigsministeriet har under 6. Juni f. A. tilskrevet Københavns Magistrat saaledes:

»I Skrivelse af 25. f. M. (Bygningsvæsenets J. Nr. 351) har Magistraten oplyst, at den nu paabudte Indretning af Tilflugtsrum i Forbindelse med den af den ekstraordinære Situation følgende Benyttelse af Tørv og Brænde i Stedet for sædvanligt Brændsel har medført en betydelig Mangel paa Cykle- og Brændselsskure i København. Da der som Følge heraf maa ventes at ville fremkomme et stort Antal Andragender om Tilladelse til at opføre Cykle- og Brændselsskure i Gaarde i københavnske Ejendomme i Tilfælde, hvor det ansøgte ikke vil kunne imødekommes uden Dispensation fra Reglerne om Udnyttelsesgraden i Byggeloven af 29. Marts 1939, har Magistraten indstillet, at Indenrigsministeriet meddeler Magistraten Bemyndigelse til indtil videre at give de i saa Henseende nødvendige Dispensationer fra § 49 i den nævnte Lov paa Vilkaar, at Skurene fjernes, naar som helst Magistraten maatte forlange det, og i hvert Fald naar den nuværende ekstraordinære Situation er ophørt.

I denne Anledning skal man meddele, at Indenrigsministeriet herved bemyndiger Magistraten til i de omhandlede Tilfælde at meddele Dispensation som indstillet.«

Nøgleskabe.

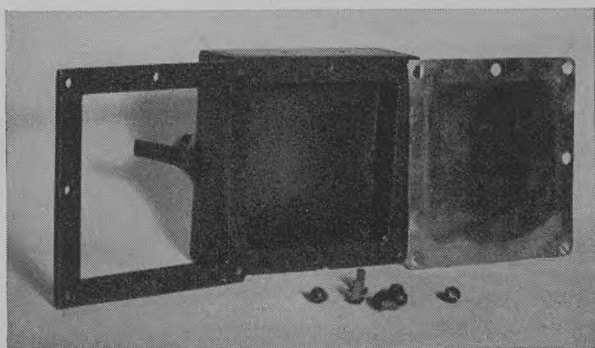
Brandvæsenets Indsats paa et Brandsted afhænger i høj Grad af den Tid, der hengaar mellem Alarmeringen og det Tidspunkt, da Angrebet paa Ilden og Redningsarbejdet kan sættes ind. Det er derfor af stor Betydning, at Brandvæsenet paa Brandstedet ved Orienteringsarbejderne og ved Indføring af Slinger, Stiger og Redningsmateriel ikke møder Hindringer, hvis Overvindelse kan medføre nævneværdig Tidsspilde. En saadan alvorlig Hindring er aflaaede Jerngitterporte, og Bygningsvæ-

Nøgleskab.

senet vil derfor i Medfør af Bygningsvedtægtens § 13, Stk. 6, saavel ved eksisterende som ved fremtidige Jerngitterporte som Vilkaar for at meddele Tilladelse til disses Aflaasning stille Krav om, at der over Porten paa Facaden i ca. 4—5 m Højde anbringes en Nøgleskab som vist paa hosstaaende Billede. Kassen, der er af Jern, er ca. 11,5 cm høj, ca. 11,5 cm bred og ca. 4,5 cm dyb og forsynet med en Forside bestaaende af en tynd Metalplade fastklemt til Kassen ved en paaskruet Spænderamme. I paakommende Tilfælde kan Brandvæsenet rejse en Haandstige til Kassen, slaa Metalpladen ind og tage Nøglen til Porten. Paa denne Maade er det muligt at aabne Porten i Løbet af højst 1 Minut, medens der, saafremt Laasen skal skæres ud med Autogenskæreapparat, vil medgaa adskillige Minutter, inden Adgang gennem Porten kan tilvejebringes og Sluknings- og Redningsarbejdet sættes ind.

Ved Porte af Træ giver Bygningsvedtægtens Bestemmelser ikke Hjemmel til at stille Krav om An-

Nøgleskab med Forside og Spænderamme.

bringelse af Nøgleskabe som det omhandlede, men ved saadanne Porte vil det af samme Grund som ovenfor anført være ønskeligt, — og i saavel Ejeren som Brugernes Interesse, — at der anbringes Nøgleskab, og Brandvæsenet henstiller indtrængende til Husejerne at lade et saadant Skab opsætte ogsaa over Træporte.

Ved Anbringelsen af Kassen paa Façaden i 4—5 m Højde er der opnaaet Sikkerhed for, at Uvedkommende ikke kan sætte sig i Besiddelse af Nøglen, og Arrangementet maa derfor med Henblik paa Faren for Indbrud anses for betryggende, særlig naar de adskillige andre anvendte Indbrudsmaader tages i Betragtning.

Skabet, der forhandles af Firmaet Carl F. Petersen, kan anskaffes og opsættes for et Beløb af formentlig 15—20 Kr. Om ønskes kan Skabet indmures i Façaden, saaledes at Forsiden ligger plan med denne. Som det fremgaar af de ovenfor angivne Dimensioner for Kassen, passer dennes Højde til almindelig Murforbandt.

Det bemærkes, at Nøglen, forinden denne henlægges i Kassen, maa være vel indfedtet.

Om Indretning af Beboelse i Tagetager med mindre Højde end 2,5 m.

Paa et større Antal med Villaservitut behæftede Grunde i Københavns Yderkvarterer er der i de senere Aar af Grundejerne opført Beboelsesbygninger i 2 Etager med Henblik paa, naar Grundenes Kloakering var bragt i Orden, jfr. nu Magistratens Regulativ af 30/12 1939 om aaben og lav Bebyggelse, at indrette Tagetagen til selvstændig Beboelse.

Før Bygningsreglementet af 29/4 1930 traadte i Kraft (den 29/5 1930), kunde selvstændig Beboelse i en Tagetage, der havde mindre indvendig Højde end 2,5 m, lovlige indrettes i Henhold til Bygningsreglementerne for Brønshøj og Sundbyerne af henholdsvis 3/12 1898 § 41 (2,2 m) og 22/2 1899 § 27 (2,35 m). Lignende Regel fandtes derimod ikke i Bygningsreglementet for Valby.

Ved Byggelov for Staden København af 29/3 1939 § 55 er det nu foreskrevet, at Højden i en Beboelseslejlighed skal være mindst 2,5 m, saaledes at denne Bestemmelse vil være til Hinder for Indretning af selvstændig Lejlighed i de i Henhold til ovennævnte Reglementer indrettede Tagetager.

Indenrigsministeriet har imidlertid paa Magistratens Foranledning ved Skrivelse af 14/8 f. A. bemyndiget Magistratens 4. Afdeling til at meddele Dispensation fra ovennævnte Bestemmelse i Byggelovens § 55 til Indretning af selvstændig Lejlighed

i Tagetager af saadanne før 29/5 1930 opførte Ejendomme, hvor Tagetagens Indretning er sket i Henhold til de tidligere gældende Reglementer med Henblik paa senere Etablering af selvstændig Lejlighed.

Etageadskillelser over Kedelrum. Lempelser ved det mindre Byggeri.

Indenrigsministeriet har under 26. Juni f. A. tilskrevet Magistraten saaledes:

»I Skrivelse af 17. d. M. (Bygningsvæs. Jr. Nr. 584) har Magistraten anholdt om Bemyndigelse til paa Indenrigsministeriets Vegne at meddele Dispensation fra § 38, Stk. 17 i den under 18. December 1939 herigennem stadfæstede Bygningsvedtægt for Staden København, saaledes at det i nævnte Bestemmelse indeholdte Krav om, at Etageadskillelsen over Kedelrum skal udføres brandfri efter nærmere Godkendelse efter Magistratens Skøn, i de enkelte Tilfælde ikke kræves efterkommet, naar Kedelrum indrettes i Bygninger med færre end 4 Lejligheder, og der ikke opstilles Kedler, hvis Hedeflade overstiger 3 m².

I denne Anledning skal man meddele, at de omhandlede Lempelser efter Ministeriets Skøn maa kunne indrømmes af Magistraten med Bygningskommissionens Tilslutning i Henhold til Bygningsvedtægtens § 1, Stk. 2.«

Bygningskommissionen har herefter givet sin Tilslutning til, at Magistraten med den angivne Begrænsning indrømmer Lempelser m. H. t. Opfyldelsen af Bestemmelserne i Vedtægtens § 38, Stk. 17.

Lempelser ved Indretning af Vaske- og Tørrerum.

Med Bygningskommissionens Tilslutning har Magistraten besluttet, at der i Bygninger med ikke over 3 Beboelseslejligheder gives Fritagelse for

- 1) Udførelse af den i Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 17, foreskrevne særlige Isolering ved Lofter i *Vaskerum*,
- 2) Etablering af den i Bygningsvedtægtens § 62, Stk. 1, foreskrevne særlige Ventilation af *Vaske- og Tørrerum* og
- 3) Tilvejebringelse af et Vindue i *Vaskerum* med den i Bygningsvedtægtens § 47, Stk. 5, foreskrevne Størrelse, idet et 0,6 m² stort Lysningsareal vil være tilstrækkeligt.

Murforbandt.

I den senere Tid har det ved Opførelsen af adskillige Bygninger vist sig, at Murværket blev udført i forskellige fra de almindeligt anerkendte Forbandter afvigende Konstruktioner, af hvilke flere har givet Anledning til Betænkelighed.

Som normalt forsvarligt Forbandt, der kan benyttes uden særlig Godkendelse, anses: Krydsforbandt, Blokforbandt og Kochs Forbandt, hvorimod Anvendelsen af alle andre Forbandter kræver særlig Godkendelse i hvert enkelt Tilfælde. En saadan Godkendelse bør søges allerede ved Byggesagens Fremsendelse til Bygningsvæsenets Kontor, idet Ansøgningen maa være ledsaget af fornøden Tegning i passende Maalestok, der viser Forbandtet i de forskellige Skifter.

Anvendelse af 1" Gulvbrædder.

Magistratens 4. Afdeling har under 21. Oktober f. A. besvaret en Forespørgsel saaledes:

»I Skrivelse af 13. f. M. har De forespurgt, hvorvidt der i Medfør af Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 11, kan forventes Tilladelse til Anvendelse af 1" Gulvbrædder i Etageadskillelser, lagt paa Strøer med højst 70 cm indbyrdes Afstand fra Kant til Kant eller paa Bjælker med højst 75 cm Afstand fra Midte til Midte.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Spørgsmaalet under 15. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at der ikke herfra vides noget at erindre imod det ansøgte, for saa vidt angaar almindelige Beboelsesbygninger og andre Bygninger med tilsvarende Belastninger.«

Vinduer.

Paa given Foranledning (Anvendelse af Vippevinduer) skal man oplyse, at Bestemmelsen i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8, nøje maa overholdes, saaledes at det ved Indretning af Vindue til egentligt Opholds- og Arbejdsrum nøje iagttages, at Vinduet i aaben Stilling frigør et Areal paa mindst 50 cm i Bredden og 1 m i Højden (indvendig Karmmaal).

Døre i Trapperum.

Paa given Foranledning har Magistraten med Bygningskommissionens Tilslutning bestemt, at de i Bygningsvedtægtens § 51, Stk. 18, foreskrevne Bredder af Døre fra Trapperum til Lejligheder, hen-

holdsvis for Hoved- og Enetrupper mindst 90 cm og for Bitrupper mindst 70 cm, skal forstaaes som de paagældende Døres Bredde i Murhul. Derimod skal Bredderne af Døre fra Trapperum til det fri som omtalt i § 51, Stk. 17, være som udtrykkeligt angivet henholdsvis mindst 1 m og mindst 80 cm i Lysningen, det vil sige indvendig Karmmaal.

Tagpap.

Følgende Forespørgsel:

1) *ad Bygningsvedtægtens § 40, Stk. 2.*

Maa Tjæretagpap anvendes som Underlag for tjærefrit Tagpap, hvorved opnaas, at sidstnævnte Lag kan paaklæbes og Sømhuller derved undgaas?

2) *ad § 40, Stk. 3 og 4.*

Maa der til de herunder nævnte Tage anvendes Tjæretagpap?
har Magistraten med Bygningskommissionens Tilslutning besvaret saaledes:

ad 1) Tjæretagpap kan ikke forventes tilladt som Underlag for tjærefrit Tagpap paa de i Bygningsvedtægtens § 40, Stk. 2, omhandlede Bygninger.

ad 2) Ja.

Tegning er i visse Tilfælde overflødig ved Indsendelse af Byggeandragende.

Paa given Foranledning har Magistraten udtalt, at Tegning er overflødig ved Andragender angaaende Installation af W. C. i eksisterende W. C.-Rum, hvor Rummets Beliggenhed er opgivet saa tydeligt, at Fejltagelse er udelukket. Tilsvarende gælder ved Ombygning af Ildsted, Køkkenvask el. lign. med nyt af samme Slags.

Støbning i Frostvejr.

Paa given Anledning skal man henlede Opmærksomheden paa, at der *ikke* af Bygningsvæsenet i København er meddelt Tilladelse til Anvendelse af Præparater, der er bestemt til som Tilsætning til Støbevand at muliggøre Udførelse af Jernbetonarbejder i Frostvejr.

Ifølge Bygningsvedtægtens § 35, Stk. 3 maa Betonstøbning ikke foregaa i Temperatur af under $\div 2^{\circ}$ C, og der skal, for at Undtagelse fra denne Bestemmelse kan indrømmes, træffes særlige, godkendte Foranstaltninger.

Ændring af Dansk Ingeniørforenings Normer for Jernbeton-Konstruktioner.

I § 30 i Dansk Ingeniørforenings Normer for Jernbeton-Konstruktioner, revideret Udgave 1930, ændres og erstattes Afsnittet »Jærnet« indtil videre med følgende:

	a I Plader og Hulstensdæk uden Overplade	b I andre Konstruktionsdele (Buer, Bjælker m. v.)
Normal Handelsjern med Trækbrudstyrke mindst 3700 kg/cm ²	$r_j = 1200 \text{ kg/cm}^2$	$r_j = 1400 \text{ kg/cm}^2$
Andet Jern med $6_F < 3600 \text{ kg/cm}^2$	$r_j = \frac{1}{2} 6_F \div 200 \text{ kg/cm}^2$	$r_j = \frac{1}{2} 6_F \text{ kg/cm}^2$
Isteg-, Vindeljern o.l. med $6_F \geq 3600 \text{ kg/cm}^2$	$r_j = 1600 \text{ kg/cm}^2$	$r_j = 1800 \text{ kg/cm}^2$

For Plader kan dog anvendes de i Kolonne b angivne tilladelige Jernspændinger, naar den tilladelige Betonspænding r_b samtidig reduceres med 10 %.

Vedtaget af Dansk Ingeniørforenings Hovedbestyrelse i dens Møde den 3. Oktober 1940.

Paa given Foranledning henledes Opmærksomheden paa, at Jernbetonnormernes § 33 stadig er gældende, saaledes at ovenstaaende Ændringer af nævnte Normer altsaa ikke er anvendelige paa Jernsorter, der ikke tilfredsstiller denne Paragraf.

For at et Hulstensdæk skal kunne beregnes med de i Kolonne b angivne Jernspændinger, maa det være forsynet med en mindst 3 cm tyk Overflade armeret med mindst 4 \emptyset 7 mm pr. m i Tværretningen.

Behandling af statiske Beregninger.

Ved Fremsendelse af Andragende om Bygearbejder, ved hvilke der skal udføres Konstruktioner, der kræver større statiske Beregninger, vil det i mange Tilfælde være muligt at spare Tid ved Sagernes Behandling, naar Beregningerne og dertil hørende Tegninger m. m. fremsendes paa en saa-

dan Maade, at de ikke indgaar som Bilag til det egentlige Byggeandragende. Det vil derfor i mange Tilfælde være formaalstjenligt at fremsende Byggeandragende og Andragende vedrørende de statiske Konstruktioner hver for sig, og da de to Andragender i saa Fald ikke følges under Sagens Behandling, bør de hver for sig give Oplysning om, hvornaar og af hvem det andet Andragende er fremsendt. I det Omfang, det er muligt, vil Beregninger og Konstruktionstegninger da blive gennemset samtidig med Behandlingen af den egentlige Byggesag, hvilket ikke altid kan praktiseres, naar Beregninger m. v. er Bilag til denne. Det er selvfølgelig en Forudsætning for en saadan særskilt Behandling, at de fornødne Hovedtegninger er vedlagt Andragendet vedrørende de statiske Konstruktioner.

Om Anvendelse af D. S.-Signaturer og Maalestok ved Jernbetontegninger.

Paa given Foranledning har Magistraten under 19. Juli d. A. tilskrevet Civilingeniør N. N. saaledes:

»Under Henvisning til Deres Skrivelse af 28. Februar d. A. vedrørende Spørgsmaal om Undladelse af at anbringe Maalestok paa Konstruktionstegninger samt angaaende Fritagelse for at anvende Dansk Standards Signatur for Jernbeton ved komplicerede Konstruktionstegninger skal Magistraten udtale, at man ikke har noget at erindre mod, at Konstruktions- og Detailtegninger, der i fornødent Omfang er maalsat, ikke forsynes med Maalestok, ligesom man kan godkende, at Dansk Standards Signatur for Jernbeton kun benyttes i det Omfang, det maa antages at medføre Fordele for Overskueligheden.«

Sporvejsskinner til Bygningsbrug.

Magistraten har under 17. September f. A. tilskrevet Direktoratet for Københavns Sporveje saaledes:

Med Henvisning til det ærede Direktoratets Skrivelse af 6. Februar og 19. August d. A. Jr. Nr. 3689 og 1330 vedrørende Anvendelse af udrangerede Sporvejsskinner som Jernbjælker til Bygningsbrug i Københavns Kommune skal man udtale, at skønt den den sidstnævnte Skrivelse vedlagte Prøve-rapport viser, at Skinnematerialet er temmelig langt fra at tilfredsstille de Krav til Brudforlængelse og Arbejdskapacitet, der i Henhold til det i Øjeblikket foreliggende, men endnu ikke endeligt vedtagne

Forslag til Normer for Beregning og Udførelse af Staalkonstruktioner i Almindelighed bør stilles til Staal til Bygningsbrug, vil man dog i Betragtning af den for Tiden herskende Knaphed paa Jernbjælker kunne meddele en midlertidig Tilladelse til Anvendelse af ovennævnte Skinner ved *Bjælkelag i Beboelsesbygninger* samt i andre Bygninger med tilsvarende rolig Belastning paa følgende Betingelser:

Skinnerne skal være af europæisk Oprindelse, have en garanteret Brudstyrke paa ca. 7000 kg/cm^2 og mindst følgende Tværsnitskonstanter: Tvær-snit 42 m^2 , Inertimoment for lodret Belastning 1780 cm^4 og Modstandsmoment for lodret Belastning 170 cm^3 . De i Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Husbygningskonstruktioner for nye Konstruktioner af tysk blødt Staal anførte tilladelige Paavirkninger og Regler skal iøvrigt overholdes.

For Anvendelsen maa iøvrigt kræves, at Skinnerne forinden Benyttelsen forsvarlig renses for Rust, og at Bygningsvæsenets Tilladelse indhentes i hvert enkelt Tilfælde.

Rustsprængninger i Jernbeton-etageadskillelse.

Ved et Eftersyn i Juli d. A. i et Kælderlokale i en 4-Etages Lagerbygning er taget de i Fig. I, II og III gengivne Fotografier, der viser en vidt fremskreden Ødelæggelse af Kælderloftet.

Etageadskillelsen over Kælderen er udført i Aaret 1917 som Jernbetonribbeloft med 11 cm tykke Jernbetonplader, 48 cm høje og 20 cm brede Tvær-bjælker og 60 cm høje og 20 cm brede Hoveddra-

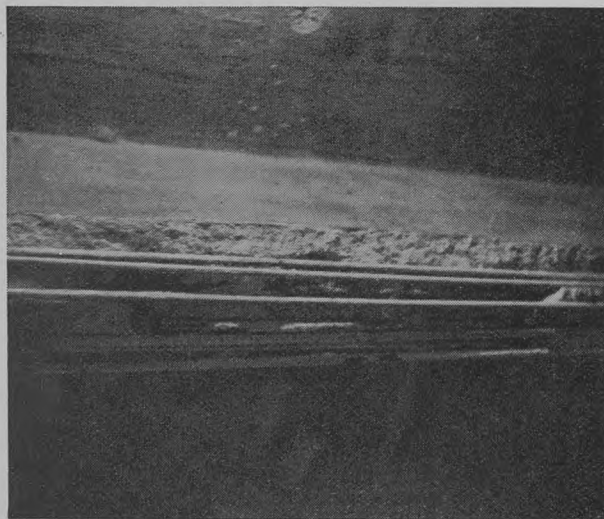

Fig. I.

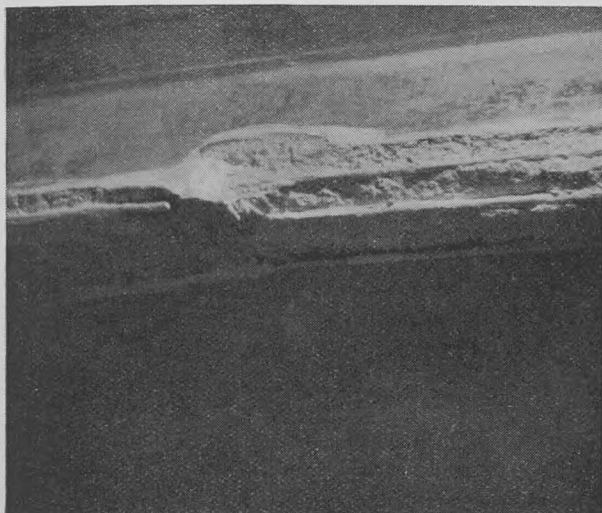

Fig. II.

gere i Midten af Bygningen. Hoveddragerne er lagt op paa Klinkerpiller. Pladerne er armerede med Rundjern med 10 og 14 mm Diameter, Tværbjælkerne og Dragerne med Rundjern med 14 mm Diameter i 2 Lag. Bøjlerne er Fladjernsbøjler. Den anvendte Betons Brudstyrke er forudsat at være mindst 220 kg/cm², bestemt ved Prøvebjælker.

Fig. I viser den midterste Del af en Tværbjælke set nedenfra. Man ser tydeligt det nederste Jernlag (4 × 14 mm) liggende fuldstændigt frit (paa saa godt som hele Bjælkens Længde). Ogsaa det øverste Jernlag ses tydeligt, idet Betonen under og paa Siden af disse Jern er sprængt bort. Jernene er stærkt tærede af Rust, hvorved Diameteren for flere af Jernenes Vedkommende er gaaet ned fra 14 mm til under 12 mm. Ved Eftersynet fandtes 3, muligvis 4, af Jernene i underste Lag i denne Bjælke at være spændingsløse, hvilket tyder paa, at de fritliggende Jern ikke har tilstrækkelig Forankring som Trækbaand. Faren for Brud i denne Bjælke ses saaledes at være rykket uhyggeligt nær.

Fig. II og III viser ligeledes Tværbjælker i mere eller mindre ødelagt Tilstand. I Fig. III ser man den begyndende Afsprængning af det dækkende Betonlag. Man lægger her Mærke til dette Lags ret store Tykkelse. Den lyse Tone ved de ødelagte Partier ved Jernene skyldes Hvidtning (!) af Jernene. Iøvrigt er Loftet stærkt skjoldet.

Ogsaa Pladejernene (Fig. I og III) og Bøjlerne har givet Anledning til talrige Afsprængninger af Betonen. Adskillige Steder er Bøjlerne fuldstændigt rustede bort i den nederste Halvdel af Bjælkekroppen.

Den voldsomme Ødelæggelse af Jernbetonloftet kan næppe alene forklares ud fra Antagelsen om

Fig. III.

porøs Beton og stort Fugtighedsindhold i Luften i Kælderen, men noget bestemt herom kan paa det nuværende Tidspunkt ikke siges.

Sprængning af Murværk som Følge af Rusttæring af en Jernsøjle.

Billederne viser to af de i Murværket indmurede Jernsøjler ved en Portindkørsel til et 7 Aar gammelt Hus.

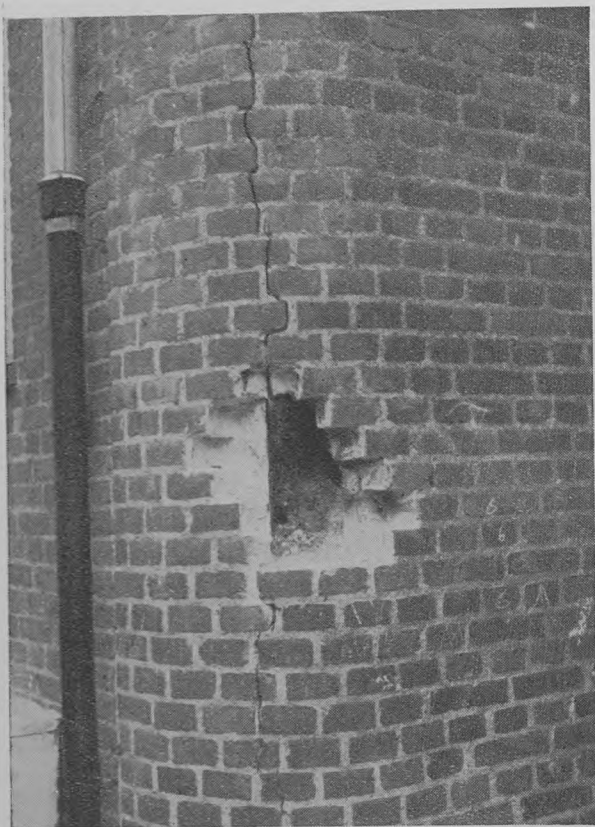
Murværket er ud for flere af Søjlerne revnet. Det vides ikke, hvornaar Revnerne er dannet, idet man først for nylig fra Bygningsmyndighedernes Side er blevet opmærksom paa dem.

Ved Ophugning viste det sig, at Jernsøjlerne var ret stærkt angrebet af Rust. Rustskallens Tykkelse var varierende, Maksimum 3—4 mm. Det omgivende Murværk var muret i Kalkmørtel, eller i hvert Fald med kun ringe Cementtilsætning, og Stenene var almindelige røde Facadesten. Jernet havde tilsyneladende været overstrøget med Cementvælling.

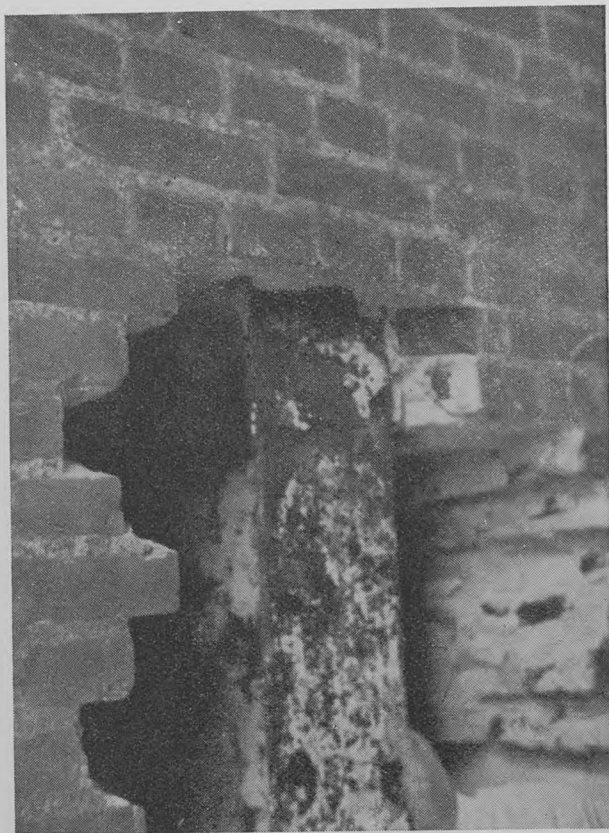
Sprængningen er sket ved, at Jernsøjlerne har udvidet sig, fordi Rustskallerne fylder betydeligt mere end den tilsvarende Jernmængde. Rustdannelsen maa formentlig tilskrives Indmuringen i Kalkmørtel.

Det drejer sig om betydelige Kræfter, der kan opstaa paa denne Maade. Man vil paa det ene Billede se, at Revnen ikke overalt følger Fugerne, men flere Steder gaar tværs gennem Stenene.

Skaden var i dette Tilfælde ikke af faretruende Art, men dels skæmmer en saadan Revne en Bygning, dels virker den fremmede paa Rustdannel-

Hjørnesøjle.

Søjle under Hovedskillerum.

sen, ved at Vand kan sive ind, saa at Søjlen til sidst helt ødelægges.

Fra Bygningsvæsenets Side var det ved Approbationen udtrykkeligt krævet, at det Søjlerne omgivende Murværk skulde udføres af Klinker i Cementmørtel, og hvis dette Krav var blevet opfyldt, var der sikkert ingen Ødelæggelse sket. Den ringe Merudgift, det vilde have medført at udføre Indmuringen rigtigt, vilde mange Gange være indtjent, ved at man havde undgaaet den nu nødvendige Reparation.

I andre Tilfælde vilde en lignende Udførelse muligvis ikke blive opdaget i Tide og derved medføre Fare for Sammenstyrtning.

Det synes efter Bygningsvæsenets Erfaring at være ret almindeligt, at man paa Byggepladserne ikke lægger tilstrækkelig Vægt paa, at saavel Udmuring som Indmuring af Jern udføres med ren Cementmørtel, saaledes som det kræves af Bygningsvæsenet.

Fejlen skyldes sikkert for en stor Del, at Murerne fra gammel Tid har en vis Uvilje mod at mure i ren Cementmørtel, men Arkitekten eller Ingeniøren, som dog har Ansvaret for den rigtige Udførelse, bør formentlig ogsaa ofte i højere Grad, end det nu er Tilfældet, være opmærksom paa dette Forhold og gøre en Indsats for at komme Fejlen til Livs.

Heldigvis synes det dog, som om den rigtige Udførelsesmaade i de senere Aar bliver mere og mere almindelig, og med Tiden vil det forhaabentlig blive en Selvfølge, at man altid anvender ren Cementmørtel, hvor Jern kommer i Forbindelse med Murværk.

Arki-Maatte.

Magistratens 4. Afdeling har under 3. December f. A. tilskrevet A/S Dansk Arki som følger:

»I Skrivelse af 31. Oktober d. A. med supplerende Oplysninger af 6. ds. har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til Anvendelse af Arki-Maatte som Isolation i Tagbjælkelag i 3-Etages Bygninger med flad Tagkonstruktion (hvor Tagrummet ikke kan udnyttes) og i Tagskraaninger i 1, 2 og 3 Etages Bygninger, hvor andet Tagdækningsmateriale end Tagpap paa pløjet Beklædning er anvendt, t. Eks. Tegl, Skifer og Asbestcement, idet der ønskes anvendt 16 mm Arki-Maatte, 1 Lag $\frac{3}{4}$ " Forskalling og 15 mm Rørvæv i Stedet for som foreskrevet i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d, jfr. Stk. 4: 2 Lag $\frac{3}{4}$ " Forskalling med Pap imellem og forsynet med Kalkpuds eller anden godkendt Beklædning.

Saaledes foranlediget skal Magistraten, efter at

Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at den ansøgte Anvendelse af Arki-Maatte kan tillades.«

Rockwool-Maatte.

Magistratens 4. Afdeling har under 3. December f. A. tilskrevet A/S Rockwool som følger:

»I Skrivelse af 25. Oktober d. A. har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til Anvendelse af 15 mm tyk Rockwool-Maatte som Isolation i Tagbjælkelag i Bygninger med flad Tagkonstruktion (hvor Tagrummet ikke kan udnyttes) og i Tagskraaninger, hvor andet Tagdækningsmateriale end Tagpap paa pløjet Beklædning er anvendt, t. Eks. Tegl, Skifer og Asbestcement, idet der ønskes anvendt 15 mm Rockwool-Maatte, 1 Lag $\frac{3}{4}$ " Forskalling og 15 mm Kalkpuds paa Rørvæv, i Stedet for som foreskrevet i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d, jfr. Stk. 4: 2 Lag $\frac{3}{4}$ " Forskalling med Pap imellem og forsynet med Kalkpuds eller anden godkendt Beklædning.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 26. f. M. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Anvendelse af Rockwool-Maatte kan tillades.«

Kommenteret Udgave af Byggeloven.

Paa Gads Forlag har Kontorchef under Københavns Magistrat, Eyvind Sivertsen, udsendt en kommenteret Udgave af Byggelov af 29. Marts 1939 med dertil hørende Vedtægter og Instruktioner samt et Tillæg indeholdende Vejloven, Byplanloven og Boligtilsynsloven. Bogen indeholder endvidere et Oversigtskort over Grundkredsene og Sagregistre.

Forespørgsler.

Bygningsvæsenets Kontor henleder Opmærksomheden paa, at de i Administrationsvedtægtens § 3, Stk. 2, omhandlede Forespørgsler kun kan forventes behandlede, saafremt de fremkommer fra Ejeren af den paagældende Ejendom eller i Henhold til Bemyndigelse fra denne.

Bygningskommissionen.

har fast Mødedag hver anden Tirsdag og iøvrigt, naar Forholdene, af Hensyn til Sagernes Ekspedition, kræver det.

Telefoner og Træffetider.

Til Oplysning for de mange, som søger Bygningsvæsenets Kontorer og Embedsmænd, bringer vi nedenfor en Fortegnelse over Telefoner og Træffetider.

Kontorerne er, hvor intet andet er anført, aabne for Ekspedition hver Dag fra Kl. 10—15.

Raadhuset: Central 3800 med Omstilling til samtlige nedenfor anførte Lokalnumre.

Borgmester Arne Sundbo

Træffes bedst Tirsdag, Onsdag, Torsdag og Fredag fra Kl. 13—14 Lokal 65

Magistratens 4. Afdeling, 2. Sekretariat:

(Bygningsvæsenets Kontor). Raadhuset. 1. Sal i Fløjen mod Brandstationen.

Kontorchef E. Sivertsen Lokal 88

Kontorchef Ch. Abrahamsen — 208

Ekspeditionssekretær F. Karlsborg — 47

Fuldmægtig V. S. Vasegaard — 7

Fuldmægtig E. Neis (Bogholderiet) ... — 205

Kassererkontoret, Ekspeditionstid
Kl. 10—14 Lokal 256 og — 296

Byggesagsjournalen:

Oplysning vedr. Fremsendelse af

Sager Lokal 92

Oplysning om verserende Sager Lokal 291 og 302

Stadsbygmesterens Direktorat:

Raadhuset. 3. Sal i Fløjen mod Vester Voldgade.

Stadsbygmester Svend Møller, træffes bedst: hver
Dag fra Kl. 13—14, Onsdag dog fra Kl. 14
—15. Lokal 38.

Arkitektafdeling A:

Afdelingsarkitekt Einar Hansen, træffes bedst hver
Dag fra Kl. 13—14. Lokal 135

Arkitekterne Lokal 148

Arkitektafdeling B:

Afdelingsarkitekt Asger Jeppesen, træffes bedst hver
Dag fra Kl. 13—14 Lokal 35

Arkitekterne Lokal 99

Ingeniørafdelingen:

Afdelingsingeniør Alfred Taumose, træffes bedst
hver Dag fra Kl. 13—14 Lokal 236

Ingeniørerne Lokal 83, 146, 305 og 297

Ekspeditionssekretær P. S. Mathiasen Lokal 154

Bygningsinspektorerne:

1. *Bygningsinspektorat*, Trommesalen 7, Ekspeditionstid Kl. 10—15. Eva 5800 (med Omstilling).

Bygningsinspektør P. Rosenkilde Gram, træffes
bedst Kl. 10—12.

2. *Bygningsinspektorat*, Overgaden oven Vandet 40, Ekspeditionstid Kl. 10—15. Sundby 2640 (med Omstilling).

Bygningsinspektør Cosmus Bræstrup, træffes bedst Kl. 10—12.

3. *Bygningsinspektorat*, Sortedamsdosseringen 57, Ekspeditionstid Kl. 10—15. Nora 8111 (med Omstilling).

Bygningsinspektør Jens Jørgensen træffes bedst Kl. 10—12.

4. *Bygningsinspektorat*, Brønshøjvej 8, Ekspeditionstid Kl. 10—15. Bella 3677 (med Omstilling).

Bygningsinspektør Kay Schrøder træffes bedst Kl. 10—12.

Stadsingeniørens Direktorat:

Raadhuset.

Stadsingeniør O. Forchhammer, 2. Sal i Fløjen mod Brandstationen, træffes bedst Kl. 13—15. Lokal 143.

Byplanafdelingen: 2. Sal i Fløjen mod Brandstationen.

Afdelingsingeniør M. Henningsen, træffes bedst Kl. 11—12. Lokal 144.

Ingeniør Laulund Rasmussen, træffes bedst Kl. 12—14. Lokal 46.

Ingeniør Henrik Halberg, træffes bedst Kl. 10—12. Lokal 203.

Spildevandsafdelingen: »Ankerborg«, Vester Voldgade 83, Mezz.

Afdelingsingeniør N. Lauridsen, træffes bedst Kl. 10—12. Centr. 16811. Lokal 1.

Ingeniør Knud Erichsen, træffes bedst Kl. 10—12. Centr. 16811. Lokal 2.

Vejafdeling I: Parterre i Fløjen mod Vestre Boulevard.

Afdelingsingeniør K. V. M. Koefoed, træffes bedst Kl. 13—14. Lokal 75.

Ingeniør K. V. Jensen, træffes bedst Kl. 13—14. Lokal 287.

Ingeniør Lawaetz (Vejbidrag), træffes bedst Kl. 11—13. Lokal 22.

Vejafdeling II: Parterre i Fløjen mod Vester Voldgade.

Afdelingsingeniør Manicus-Hansen, træffes bedst Kl. 13½—14½. Lokal 258.

Ingeniør Jens Johansen, træffes bedst Kl. 13½—14½. Lokal 77.

Kloakafdelingen: Vartov, Løngangsstræde 28, 2. Sal.

Afdelingsingeniørerne træffes bedst Kl. 14—15, Central 16.600, Lokal 66.

Ingeniør Andreas Hansen, træffes bedst Kl. 14—15, Centr. 16.600, Lokal 27.

Stadsgartneren, »Ankerborg«, Vester Voldgade 83, 2. Sal.

Stadsgartner Bergmann, træffes bedst Kl. 13—14, Centr. 15.922 og 15.902.

Stadskonduktørens Direktorat:

Raadhuset, 3. Sal i Fløjen mod Vestre Boulevard.

Stadskonduktør Lauritz Jørgensen, træffes bedst Kl. 14—15 (Lørdag undt.). Lokal 30.

Matrikulsafdelingen:

Ekspedition: Fuldmægtig V. Schackinger. Lokal 33.

Tildeling af Husnumre: Overassistent, Frk. Anna Bang. Lokal 21.

Beregning af Tillægsarealer: Landinspektør N. K. Jensen Smed. Lokal 21.

Afdelingschef Ove Kjeldsen, træffes bedst Kl. 13—14. Lokal 31.

Matrikulsinspektør Sv. Lannung, 1. Matrikulsinspektorat, træffes bedst efter Aftale. Lokal 96.

Matrikulsinspektør B. L. Larsen, 2. Matrikulsinspektorat, træffes bedst efter Aftale. Lokal 24.

Matrikulsinspektør Chr. Justesen, 3. Matrikulsinspektorat, træffes bedst efter Aftale. Lokal 32.

Matrikulsinspektør K. K. Nielsen, 4. Matrikulsinspektorat, træffes bedst efter Aftale. Lokal 277.

Kortlægningsafdelingen: 4. Sal i Fløjen mod Vestre Boulevard.

Afdelingschef Julius Termansen, træffes bedst Kl. 11—12. Lokal 20.

Fixpunkter og Koter: Fuldmægtig H. H. Madsen, træffes bedst Kl. 12—14. Lokal 177.

Københavns Brandvæsen:

Hovedbrandstationen, Brandchef, Dr. techn. Povl Vinding, R., D.M., p. p., træffes bedst

Tirsdag, Onsdag, Torsdag og Fredag Kl. 14—15.

Vicebrandchef L. Borup, R., træffes bedst Kl. 14—15. Central 2717.

Stadslægen i København:

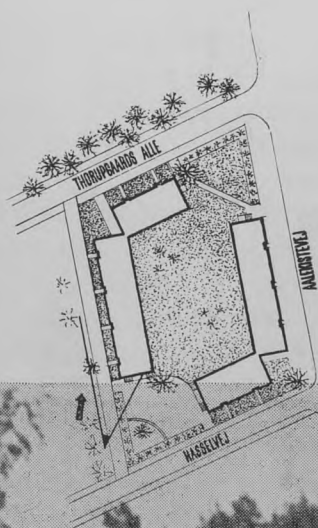
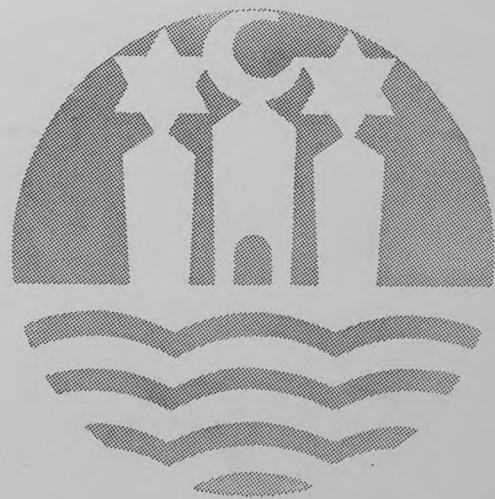
»Vesterport«, Gl. Kongevej 1 D.

Dr. med. Ahrend Larsen, træffes bedst Kl. 14—15. Palæ 3236.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Bogtryk: L. Wichmann. København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

4

Omslagsbilledet viser Boligkomplekset „Hasselgaarden“ i Vanløse opført af Arkitekt M. A. A. Peter Nielsen for et Ejendomsaktieselskab. Have- og Gaardanlæg er projekteret af Havearkitekt C. Th. Sørensen. Bebyggelsen indeholder 67 Lejligheder og 4 Butikker. Lejlighedstyperne er følgende: 10 Stk. 2-Værelses m. Kammer, 48 Stk. 2-Værelses og 9 Stk. 1-Værelses Lejligheder. „Hasselgaarden“ blev i 1939 belønnet med Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

Byggesagsekspeditionen.

Da der i stor Udstrækning rettes Forespørgsler til Stadsbygmesterens Direktorat om Byggesagers Ekspedition, skal Opmærksomheden henledes paa, at kun den under Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat sorterende Byggesagsjournal kan give fuldstændige Oplysninger i saa Henseende. Saafremt det fra Byggesagsjournalen oplyses, at en Sag beror i et bestemt Direktorat, vil der til vedkommende Direktorat, for Stadsbygmesterens Direktorats Vedkommende til Journalføreren, Tlf. Central 3800 Lokal 147, kunne faas yderligere Oplysning vedrørende Behandlingen.

Situationsplaner.

Med Hensyn til den praktiske Gennemførelse af Reglen i Administrationsvedtægtens § 25, Stk. 3, om Udfærdigelse af Situationsplan ved Nybebyggelse er det indtil videre fastsat kun at kræve udført Situationsplan med samtlige Bygninger indtegnet, hvor man er i betænkelig Nærhed af den i Henhold til Loven eller Servitutter tilladelige Udnyttelsesgrad. I alle andre Tilfælde kan Krav om Situationsplan frafalde, saaledes at der kun bliver Tale om Indmaaling af den nye Bebyggelse og altsaa kun om Erlægelse af Afgift for den dertil medgaaede Tid samt for eventuelle Udlæg til Kørsel m. v. Drejer det sig om smaa Skure eller midlertidig Bebyggelse, kan Indmaaling eventuelt helt frafalde.

Façadebeklædninger.

Magistraten har udsendt »Bestemmelser vedrørende Udførelsen af Façadebeklædninger«. Bestemmelserne udleveres gratis ved Henvendelse til Magistratens 4. Afdeling, 2. Sekretariat, eller til Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Paaskrift paa Tegninger.

I AV § 9, Stk. 7, er det betinget, at Signaturer skal angives i Overensstemmelse med DS 143 og 159.

Paa Standardbladet DS 159 er det anført, at de forskellige Oplysninger vedrørende Tegningens Indhold m. v. skal anbringes i nederste højre Hjørne.

Under Hensyn til, at Tegningerne kræves sammenlagt paa en saadan Maade, at nederste højre Del af Tegningen efter dens Sammenlægning lig-

ger øverst, vil det være af Betydning for Sagernes Ekspedition, at Inskriptioner anbringes paa denne Del af Tegningen, saaledes at det uden at folde den ud er muligt at konstatere, hvilken Ejendom den vedrører og hvilke Planer, Snit m. v., der er gengivet paa det paagældende Blad.

Det henstilles derfor ved Udfærdigelsen af Tegninger til Bygningsmyndighederne, at følge de paa DS 159 givne Anvisninger.

Indspændte Trapper.

Magistraten har den 1/6 d. A. udsendt et nyt Regulativ vedrørende Udførelse af Trapper med indspændte Jernbetontrin.

Dette Regulativ er enslydende med det tilsvarende Regulativ af 30/12 1939, med Undtagelse af en Tilføjelse til Stykke 3. Tilføjelsen gaar ud paa, at det er tilladt at affase Trinets nederste Kant saaledes, at der af Falsens lodrette Flade borttages højst 7 mm.

Lempelser i Anledning af Byggematerialesituationen.

Byggenævnet har under Henvisning til de for Tiden herskende Vanskeligheder i Henseende til Fremskaffelse af Byggematerialer henstillet, at det overvejes som en ganske midlertidig Foranstaltning at lempe forskellige af de i Byggeforskrifterne og særlig i Københavns Kommunes Bygningsvedtægt af 18. December 1939 indeholdte Bestemmelser, og Indenrigsministeriet har derefter tiltraadt, at der af Magistraten indtil videre, saa længe de nævnte Forhold efter Magistratens Skøn maatte begrunde det, indrømmes Lempelser af følgende i Bygningsvedtægten indeholdte Forskrifter:

§ 23, Stk. 1: saaledes at Façademure fra Sokkel til Underkant af Kælderbjælkelag i mindre Beboelsesbygning paa een Etage uden udnyttet Tagetage kan tillades udført af 31 cm fuld Mur, naar Udførelsen sker paa korrekt og forsvarlig Maade, eller som 30 cm hul Mur med Staaltraadsbindere og med Mellemmrummet udstøbt med Beton;

§ 30, Stk. 1: saaledes at Dimensionen af Hovedskillerum i Huse paa een Etage, med eller uden Tagetage, tillades nedsat, naar Styrken i hvert enkelt Tilfælde eftervises paa behørig Maade;

§ 32, Stk. 1: saaledes at det tillades at anvende Træplanker til Vinduesoverliggerer over ikke mere end 1,5 m brede Aabninger i Ydermur under Forudsætning af Bygningskommissionens Godkendelse;

Senere er denne Bemyndigelse udvidet, saaledes at det indtil videre kan tillades at anvende Træplanker eller Tømmer som Overdækning af indtil 1,8 m brede Aabninger i Ydermure i Forbindelse med muret Stik.

§ 38, Stk. 17: saaledes at Lofter i Vaskerum, hørende til Bygninger med højst 3 Beboelseslejligheder, ikke kræves isoleret;

§ 47, Stk. 5: saaledes at Lysareal til Vaskerum i Beboeshuse med indtil 3 Lejligheder nedsættes til 0,6 m²;

§ 49, Stk. 3: saaledes at Kravet om Pissoir frafalder, dog kun rent midlertidigt, for et Aar ad Gangen, og paa Vilkaar, at Gaard-W. C. indrettes paa et let tilgængeligt Sted, kendetegnet ved Opslag paa passende Sted;

§ 51, Stk. 18, 1. Pkt. saaledes, at de der omhandlede, massive Trædøre tillades udført af 1½" Træ og 35 mm (1⅜") tykke i færdig Stand;

2. Pkt. saaledes, at der undtagelsesvis tillades anvendt Fyldingsdøre til Trapper i 3 Etagers Bygninger, naar Trapperne er brandfri, ikke føres ned i Kælder og ikke har Forbindelse med Butikker eller lignende, og

3. Pkt. saaledes, at den angivne Bredde 90 cm for Entré-Døraabninger regnes som Murmaal, og Højden tillades nedsat til 2,05 m, ligeledes i Murmaal;

§ 62, Stk. 1: saaledes at Kravet om Aftrækskanaler fra Vaskerum og Tørrerum frafalder i Beboelsesbygninger med højst 3 Lejligheder.

Endvidere har Indenrigsministeriet tiltraadt, at Bestemmelserne i Byggelovens § 55, Stk. 4, lempes saaledes, at der i Bygninger med højst 2 Beboelseslejligheder kan tillades en mindre Loftshøjde end 2,50 m, dog ikke under 2,35 m i Rum, hvor Gulvfladen er mindst 11,80 m², og som hører til en Beboelseslejlighed af iøvrigt mindst 2,50 m Højde.

Lempelser i Anledning af Jernsituationen.

Under Hensyn til de for Tiden herskende Vanskeligheder for Fremskaffelse af Jern til Bygningsbrug har Bygningskommissionen truffet følgende Beslutning:

A. Bræddegulv i W. C.

Under Forudsætning af, at der foreløbig kun i eet Aar, d. v. s. indtil 6. Maj 1942, stilles Tilladelse i Udsigt, godkendes det, at Tilladelse til Udførelse af Bræddegulve meddeles paa Vilkaar, at Gulvet omhyggeligt udkittes og efter 2 Aars Forløb belægges med et fugefrit, godkendt Gulvmateriale, jfr. Regulativ vedrørende Nødtørftsrum § 4, Stk. 2.

B. Loft over Kedelrum.

Det i Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 17, jfr. Regulativ vedrørende Centralvarmeanlæg § 2, Stk. 2, stillede Krav om brandfri Etageadskillelse kan indtil videre frafalder paa Vilkaar, at Kedelrummets Loft pudses med mindst 3 cm Monierpuds, at Bestemmelsen i ovennævnte Regulativs § 2, Stk. 3, om Anbringelse af Brændsel i selvstændigt Brændselsrum og § 4, Stk. 1, om Afstand til Loftet nøje iagttages.

Svejsning af Staalkonstruktioner.

Dansk Standardiseringsraad har udgivet Standardbladene Nr. 315, 316, 317 og 318, der omhandler henholdsvis Svejsning (Benævnelser og Definitioner), Smeltesvejsning af Staal (Forskrifter for Udførelse og Kontrol), Elektroder og Lysbuesvejsning af Staal (Tekniske Leveringsbetingelser) og Svejsetraad til Gassvejsning af Staal (Tekniske Leveringsbetingelser), og Magistraten har besluttet, at de i nævnte Standardblade indeholdte Bestemmelser vil være at følge ved Udførelse af svejste Bygningskonstruktioner i Københavns Kommune.

I denne Forbindelse henledes Opmærksomheden specielt paa, at det paa Tegninger vedrørende svejste Konstruktioner maa angives, hvilken Type Elektroder eller Svejsetraad, der skal anvendes ved Konstruktionernes Udførelse.

Midlertidige Tætningsmaterialer for Støbejernsfaldrør.

I Anledning af Vanskelighederne ved at fremkaffe Bly til Samling af asfalterede Støbejernsfaldrør er der til Stadsingeniørens Direktorat fremsendt

nedenfor nævnte forskellige Materialer til Erstatning af Blyet:

Solus (Svovlpræparat)
Hermanit (»)
Mundit (mineralsk Slaggeuld)
Muffeasfalt (tilfredsstillende de af Stadsingeniørens Direktorat opstillede Betingelser).

Direktoratet har foretaget forskellige Forsøg med disse Materialer og kan herefter indtil $\frac{1}{3}$ 1943 godkende følgende Praksis for Samling af Støbejernsfaldrør:

Ved Ledninger, der kan paaregnes udsat for Tryk, eller hvor der af andre Grunde stilles særlige Krav til Ledningernes Tæthed, forlanges indtil videre stadig Bly som Samlingsmateriale. Ved alle de øvrige Ledninger kan anvendes »Solus«, »Hermanit« eller »Mundit«, og ved lodrette Ledninger desuden Muffeasfalt. Ejerne af de Ejendomme, paa hvilke et af ovennævnte Materialer anvendes, maa udstede en Erklæring angaaende Benyttelsen af Materialet.

Tjæretagpap.

Magistraten har tilskrevet A/S Jens Villadsens Fabrikker som følger:

»I Skrivelse af 26. Februar d. A. har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til at anvende *Tjæretagpap* som Tagdækning paa de i Bygningsvedtægtens § 40, Stk. 2, omhandlede Bygninger under Hensyn til, at Raamaterialet til Fremstilling af tjærefrit Tagpap ikke for Tiden kan fremskaffes.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 22. April d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at der indtil videre, dog ikke udover 1 Aar, kan forventes Tilladelse til Anvendelse af Tjæretagpap i den ovenfor anførte Udstrækning og iøvrigt under Iagttagelse af Bygningsvedtægtens Bestemmelser, idet det bemærkes, at Andragende i hvert enkelt Tilfælde maa indsendes til Magistraten paa forskriftsmæssig Maade.«

Vindmøller.

Opmærksomheden henledes paa, at *Vindmøller*, der f. Eks. opstilles som Drivkraft for en Dynamo, i Medfør af Byggeovens § 2, Stk. 2, maa henregnes til Bebyggelse, saaledes at sædvanlig Byggesag maa indsendes og Byggetilladelse foreligge, forinden Vindmøllen opstilles.

Gasbeton.

Magistraten har tilskrevet Dansk Gasbeton A/S som følger:

»I Skrivelse af 10. Oktober f. A. har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til ved Bygningsarbejder i Københavns Kommune at anvende armerede *Gasbetonbjælker og -plader* henholdsvis til Overdækning over Muraabninger og til Gulv- og Tagplader, alt i Henhold til de med Skrivelsen fremsendte Bilag, bl. a. en Forsøgsrapport fra Danmarks tekniske Højskoles Laboratorium for Byggeteknik.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at det ansøgte indtil videre forsøgsvis kan forventes tilladt efter Andragende i hvert enkelt Tilfælde paa nedenfor nævnte Betingelser:

1. Rumvægten af Gasbeton skal mindst være 800 kg/m^3 , idet der ikke foreligger Forsøg med Materiale af mindre Rumvægt.
2. Gasbetonens Terningstyrke skal mindst være 35 kg/cm^2 , bestemt ved Terninger med 20 cm Kantlængde.
3. Den tilladelige Bøjningstrykstyrke for armeret Gasbeton fastsættes til 10 kg/cm^2 .
4. Den tilladelige Jernspænding for almindelig Rundjern, naar dette anvendes til Armering, fastsættes til 1200 kg/cm^2 .
5. Spændingerne beregnes som for en almindelig Jernbetonbjælke (Plade), idet n (Forholdet mellem Jernets og Gasbetonens Elasticitetskoefficienter) dog sættes lig 70, idet Gasbetonens Elasticitetskoefficient regnes at være 30.000 kg/cm^2 .
6. Anvendes der Trykjern i Bjælker og Plader, maa der ikke medregnes et større Jerntværsnit end svarende til 0,3 % af Gasbetontværsnitets Areal.
7. De skraa Hovedtrækspændinger (Forskydningsspændinger) maa ikke overstige 3 kg/cm^2 ; hvis de overstiger 1 kg/cm^2 , skal de kunne optages alene af Jernet.
8. Adhæsionsspændingen mellem Armeringsjernet og Gasbetonen maa ikke overstige 2 kg/cm^2 .
9. Armeringsjernet skal forinden Indstøbningen omhyggeligt 2 Gange overkastes med Cementmørtel. Jernet skal dækkes med et Gasbetonlag, hvis Tykkelse ikke maa være mindre end 3 cm i Konstruktioner, der er udsat for Vejr-

ligets Paavirkning eller stærk Fugtighed, og 2 cm i andre Konstruktioner.

10. Konstruktionerne skal iøvrigt udføres i Henhold til Dansk Ingeniørforenings Normer for Jernbetonkonstruktioner, for saa vidt disse ikke er i Uoverensstemmelse med ovenfor nævnte Betingelser.
11. Armerede Gasbetonkonstruktioner skal være mærkede saaledes, at det tydeligt fremgaar, i hvilken Side Hovedarmeringen ligger.
12. Det er en Forudsætning, at der sikres Bygningsmyndighederne Adgang til uden egen Bekostning at føre enhver Kontrol, herunder at foretage Brudbelastningsforsøg, som maatte skønnes fornødne.«

Magistraten har endvidere tilskrevet Dansk Gasbeton Aktieselskab som følger:

»I Skrivelse af 22. April f. A. har Aktieselskabet med Henviisning til den tidligere Bygningskommissions Skrivelse af 27. Oktober 1938 anholdt om Tilladelse til at anvende damphærdet Gasbeton i Tykkelser paa 20 cm og 25 cm til Opførelse af Ydermure i henholdsvis øverste og næstøverste Etage paa Bygninger med over 2 Etager.

Saaledes foranlediget skal man, efter at der har været indhentet Udtalelser fra Bygningsmyndighederne i en Række svenske Byer, og efter at Sagen har været gjort til Genstand for Overvejelser i Bygningskommissionen, udtale, at Magistraten kan stille i Udsigt indtil videre at ville tillade den ansøgte Anvendelse paa Vilkaar,

at Taghøjden ikke overstiger 1,5 m,

at Etageadskillelserne i de paagældende Etager udføres af Jernbeton eller Hulstensdæk,

at Murtykkelsen i øverste Etage bliver mindst 25 cm og i næstøverste Etage mindst 30 cm,

at det i hvert enkelt Tilfælde ved Beregning godtgøres, at Trykket i Murværket ikke overstiger 3 kg/cm², og

at iøvrigt de i den tidligere Bygningskommissions Skrivelse af 27. Oktober 1938 stillede Betingelser overholdes.«

Glasuld.

Magistraten har tilskrevet Aktieselskabet Dansk Glasuldfabrik som følger:

»I Skrivelse af 28. Februar d. A. har Aktieselskabet ansøgt om Godkendelse af *Glasuld*-Bygningsmaatter som *Isolation i Tagbjælkelag og Skraavægge*.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at Materialet i Tagbjælkelag vil kunne komme til Anvendelse i flade Tage (hvor Tagrummet ikke kan udnyttes) i Bygninger med indtil 3 Etager og i Tagskraaninger i Bygninger med et større Etageantal og med Tagdækningsmateriale saavel af Tagpap paa pløjet Brædebeklædning som Tegl, Skifer, Asbestcement o. l., saaledes at Materialet incl. Forskalling og Puds erstatter den i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d, jfr. Stk. 4, betingede Udførelse 2 Lag $\frac{3}{4}$ " Forskalling med Pap imellem og forsynet med Kalkpuds.«

Elbcolit.

Magistraten har tilskrevet Firma E. L. Bruun & Co. som følger:

»I Skrivelse af 17. Januar d. A. har Firmaet ansøgt om Godkendelse af Isolerings-Glasuldmaatten *Elbcolit* — Typerne C og D — som *Isolation i Tagbjælkelag og Skraavægge*.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at Materialet i Tagbjælkelag vil kunne komme til Anvendelse i flade Tage (hvor Tagrummet ikke kan udnyttes) i Bygninger med indtil 3 Etager og i Tagskraaninger i Bygninger med et større Etageantal og med Tagdækningsmateriale saavel af Tagpap paa pløjet Brædebeklædning som Tegl, Skifer, Asbestcement o. l., saaledes at Materialet incl. Forskalling og Puds erstatter den i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d, jfr. Stk. 4, betingede Udførelse 2 Lag $\frac{3}{4}$ " Forskalling med Pap imellem og forsynet med Kalkpuds.«

Kommenteret Udgave af Byggeloven.

Paa Gads Forlag har Kontorchef under Københavns Magistrat, Eyvind Sivertsen, udsendt en kommenteret Udgave af Byggelov af 29. Marts 1939 med dertil hørende Vedtægter og Instruktioner samt et Tillæg indeholdende Vejloven, Byplanloven og Boligtilsynsloven. Bogen indeholder endvidere et Oversigtskort over Grundkredsene og Sagregistre.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Bogtryk: L. Wichmann. København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

1

*Forsidebilledet viser Adelgade-Borgergade Kvarteret
set fra Luften og giver et godt Indtryk af Kvarterets
tæt sammenpakkede Bebyggelse.*

Til

Arkitekter, projekterende Ingeniører, Bygherrer o. a.

Godkendelse af Byggeplaner.

Ved § 5 i Fabrikloven af 29. April 1913 er der givet enhver, som vil oprette og drive en Fabrik eller et Værksted eller omdanne et allerede bestaaende Anlæg, Adgang til selv eller ved en dertil befuldmægtiget at indhente Fabriktilsynets Udtalelse om, hvorvidt der er noget at indvende imod den lagte Plan af Hensyn til Bestemmelserne i Fabriklovgivningen.

Idet man henleder Opmærksomheden paa denne Bestemmelse og erindrer om, at Magistratens Godkendelse af et Projekt ikke dækker over for Fabriklovgivningen, henstilles, at Bestemmelsen i Bygherernes, Arkitekternes og Fabriktilsynets Interesse udnyttes i saa vidt Omfang som muligt.

Direktoratet skal paa Grundlag af de Erfaringer, man har indhøstet gennem Aarene, give efterfølgende Anvisning bl. a. om den Fremgangsmaade, der bør følges, og de Oplysninger, som bør meddeles Direktoratet, for at dette saa hurtigt og sikkert som muligt kan ekspedere den paagældende Sag:

I. Planen, der skal forelægges Direktoratet, *indsendes* til den Fabrikinspektør, i hvis stedlige Omraade vedkommende Virksomhed ligger eller vil komme til at ligge. For saa vidt det drejer sig om et Anlæg, der efter sin Art alene henhører under en af de Specialinspektører, der virker i København, Frederiksberg og Omegn — Bageriinspektøren, Dampkedelinspektøren eller Elevatorinspektøren — indsendes Planen til Specialinspektøren i Stedet for til den stedlige Fabrikinspektør.

Forinden Planen indsendes, vil det i Almindelighed være formaalstjenligt at optage en Forhandling med vedkommende Fabrikinspektør.

*) Bestemmelserne om, hvilke bygningstekniske Krav Fabriklovgivningen stiller til Fabriker og Værksteder, findes følgende Steder:

Fabrikloven af 29/4 1913.

Regulativerne af 27/2 1919 for Bogtrykkerier, Cigar- og Tobaksfabriker, Jernindustrien, Skotojsfabriker, Stenrykkerier m. m., Tekstilfabriker samt Kludesorteringsvirksomheder (ændret ved Bekendtg. af 29/3 1935), Vaskerier og Farverier m. m., Træindustrien, Stenhuggerier og Bogbinderier, Regulativ af 3/3 1926 for Rebslagerier, Regulativ af 1/8 1934 for Sækkefabriker, Regulativ af 31/3 1935 for Akkumulatorfabriker og Regulativ af 29/5 1940 for Porcelæn- og Fajancefabriker.

Indenrigsministeriets Forskrifter af 14/6 1921 for Arbejds- og Fabriktilsynets Virksomhed er gældende

II. Tegninger med Følgeskrivelse indsendes i 2 Eksemplarer eller, for saa vidt Arkitekten ønsker et tilbage, i 3 Eksemplarer. Tegninger maa vise Grundplan og Snit med indskrevne Maal. Fabriktilsynet forbeholder sig eventuelt ogsaa at kræve forelagt en Situationsplan.

III. Planer over Fabriker og Værksteder*).

Tegninger og Beskrivelser bør, saavidt muligt, indeholde følgende Oplysninger:

1. Er det et nyt Anlæg eller Ombygning af et bestaaende?
2. Hvilken Art Virksomhed det drejer sig om.
3. Hvad de enkelte Rum skal benyttes til (Arbejdsrum, Ducolakering, Lagerrum, Kedelrum m. m.).
4. For Indretning af Arbejdslokaler i ældre Bygninger med kun een Trappenedgang bør oplyses, hvilken Art Virksomhed, der drives i de underliggende Etager, samt Antal af Personer, der maksimalt benytter Trappen.
5. Spiserummets Størrelse, og hvorvidt der skal spises i Hold.
6. Garderobeskabenes Størrelse og Indretning, deres Opstilling (Afstanden mellem Skabsrækkerne) samt Garderoberrummets Ventilationsforhold.
7. Antallet af Vaskeindretninger for hvert Køn.
8. Antallet af Aftrædelsesrum for hvert Køn.
9. Højeste Folketal (for hvert Køn for sig).

IV. Planer over Bagerier**).

1. Det bør anføres, hvorvidt Planen vedrører et nyt Bageri, en Ombygning af et bestaaende Bageri eller kun Ændring af et Ovnanlæg i bestaaende Bageri.

Ved Omdannelse af et bestaaende Bageri bør

for alle Virksomheder, for hvilke der ikke findes særligt Regulativ.

Direktoratets Særregler for Indretning af visse særlig farlige Virksomheder, for Tiden følgende:

Fyrværkerifabriker, Celluloidvarefabriker, Fabriker for opløst Acetylen og Tørvebriketfabriker.

Dansk Tarifforenings Regler for Sprøjtetalingsanlæg. Haandbog for Bygningsindustrien, 1932, S. 323.

**) Bestemmelserne om de bygningstekniske Krav, som Fabriklovgivningen stiller til Bagerier, findes i

Bageriloven af 9/6 1920.

Regulativ af 17/3 1931 for Bagerier og Konditorier.

eventuelle bygningstekniske Ændringer (Udvidelse eller Formindskelse af Arbejdsrummets Størrelse) tydeligt anføres ligesom andre væsentlige Ændringer i Arbejdsrummets Indretning.

2. Tegningen skal vise Beliggenheden af Lagerrum, Fyrrum, Kulrum og Omklædningsrum samt eventuelle Bade- og Vaskerum. Endvidere maa Beliggenheden af Gulvafløb saavel i Arbejdsrum som Dampvaskerum angives.
3. For saa vidt vedkommende Bygning opføres paa et Terræn med stærkt varierende Kote, saaledes at Højdeforholdene omkring Arbejdslokaler i Kælderetagen ikke klart belyses ved Snittet gennem Bygningen, bør der paaføres den vandrette Plan de til Bedømmelse af Forholdene nødvendige Koter.
4. Bageovnens Herdareal maa anføres, naar særskilt Fyrrum ikke er planlagt.
5. Til Bedømmelse af Lysforholdene bør det anføres, hvorvidt der er Bebyggelse lige over for Bageriets Vinduer; i saa Fald bør Afstanden til Bebyggelsen og dennes Højde anføres.

V. Planer over Dampkedelrum*).

Planer over nye eller ændrede Kedelrum for Kedler under Tilsyn bør altid indsendes. For større Kedelanlæg (Bekendtgørelse af 13/11 1930) bør Murtykkelser anføres.

Af Tegningerne bør fremgaa:

1. Kedlens Plads.
2. Vinduernes Placering.
3. At alle Døre aabner udad fra Kedelrummet.
4. For indmurede Kedlers Vedkommende: Afstanden mellem Indmuringens Overside og Loftet i Kedelrummet.
5. Hvorledes Reserveudgang fra Kedlens Bagende er fremskaffet.

VI. Elevator-Spilrum**).

1. I ældre Bygninger.

For saa vidt Spilrum for Elevatorer, der skal

*) Bestemmelserne om Dampkedellovgivningens bygningstekniske Krav til Dampkedelrum findes i

Dampkedel-Bekendtgørelsen af 15/12 1919 med Ændring af 13/11 1930.

Dansk Brandværns Komité's Regler for Oliefyringsanlæg (Brandtekniske Meddelelser Nr. 3).

installerer i ældre Bygninger, ikke opfylder Elevator-Bekendtgørelsens Krav, skal Tilsynets Godkendelse altid indhentes.

2. I Nybygninger.

For saa vidt det er Arkitekten muligt, bør han sætte sig i Forbindelse med det Elevatorfirma, der skal levere Elevatorerne, for at han derved kan faa Oplysning om Spillenes Størrelse og deres paatænkte Opstilling, saaledes at Spilrummene straks fra først af kan bringes i Overensstemmelse med Bekendtgørelsens Krav.

Spilrummene bør angives paa Tegningerne og — i det Omfang, hvori det er muligt — tillige Spillenes Opstilling i Spilrummene.

VII. Der kan ikke af Direktoratet ventes meddelt eller anbefalet *Dispensation* fra de gældende Krav ved *Nybygninger*.

VIII. Direktoratets Udtalelse om Planernes Overensstemmelse med Fabriklovgivningens bygningstekniske Krav dækker *ikke* over for Bygnings-, Brand- og Sundhedsautoriteter eller andre Myndigheder, hvem Planer derfor ogsaa i fornødent Omfang maa forelægges.

Eksemplarer af de i Fodnoterne nævnte Love og ministerielle Bestemmelser kan — direkte eller ved Rekvisition gennem en Boghandler — købes hos I. H. Schultz A/S, Havnegade, Kbhvn. K.

De siden 1928 udfærdigede er optrykt i »Teknisk Lovsamling«.

Eksemplarer af nærværende Memorandum faas gratis udleveret i Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet, Amaliegade 3, Kbhvn. K., Tlf. Central 14222, og hos Fabrikinspektørerne.

DIREKTORATET FOR ARBEJDS- OG FABRIKTILSYNET, Oktober 1941.

Dreyer.

Om Fabriktilsynets Organisation i København, Frederiksberg og Omegn oplyses følgende:

a. De *stedlige* Fabrikinspektører er for Tiden***) følgende:

Københavns Nordre Kreds (omfattende den Del af Københavns Kommune, der ligger Nord

**) Fabriklovgivningens bygningstekniske Krav til Elevator-Spilrum findes i § 9, Stk. 2, i Socialministeriets Bekendtgørelse af 16/11 1935 om Indretning af Elevatorer.

***) Oplysning herom findes iøvrigt paa de grønne Blade foran i Navnebogen for Københavns Telefon-Aktieselskab under: Socialministeriet (»Fabriktilsynet«).

for Frederikssundsvej, Nørrebrogade, Dr. Louises Bro, Sotorvet, Gothersgade, St. Kongensgade og Toldbodvej, samt Gladsaxe og Gentofte Kommuner), Fabrikinspektør *Skakke*, Trianglen 7, Ø. Tlf. Central 2511, Kontortid 9—16 (træffes selv bedst Kl. 12—13).

Københavns Vestre Kreds (omfattende den Del af Københavns Kommune, der ligger Syd og Vest for Frederikssundsvej, Nørrebrogade, Dr. Louises Bro, Sotorvet, Nørre Søgade, Vester Søgade, Gl. Kongevej, Hammerichsgade, Bernstorffsgade, Ved Hallerne og Havneløbet samt Frederiksberg Kommune), Fabrikinspektør *Holger Poulsen*, Gl. Kongevej 127, V. Tlf. Central 12746, Kontortid 9—16 (træffes selv bedst Kl. 12½—13½ samt Onsdag Aften Kl. 18½—19½).

Københavns Søndre Kreds (omfattende den Del af Københavns Kommune, der ikke er nævnt under Københavns Nordre og Vestre Kreds, samt Amager med Saltholm), Fabrikinspektør *Jarner*, Strandgade 32, K. Tlf. Central 9728, Kontortid 9—16 (træffes selv bedst Kl. 12½—13½ samt Mandag Kl. 17—18).

b. *Specialinspektørerne* (hvis Omraade omfatter Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Gentofte Kommune, Gladsaxe Kommune, øvrige Del af Amager samt Saltholm) er følgende:

1. Bageriinspektør *Strunk*, Odensegade 20, Ø. Tlf. Øbro 7640 (træffes selv bedst Kl. 16—17 — undtagen Lørdag).
2. Dampkedelinspektør *Drewsen*, Frederiksberg Allé 27, V. Tlf. Eva 1928, Kontortid 9—11 (træffes selv bedst Lørdag Kl. 9—12 og Fredag Kl. 17—19).
3. Elevatorinspektør *Alsøe*, Enighedsvej 9, Charlottenlund, Tlf. Ordrup 310, Kontortid 10—17 (træffes selv bedst Kl. 16—17).

Ordensbestemmelserne.

Magistraten finder Anledning til at henlede Opmærksomheden paa nedenstaaende »Ordensbestemmelser« i Byggelov for København af 29. Marts 1939 § 60.

1. Enhver Grund tillige med dens Bebyggelse, Hegning, Skiltning m. v. skal fremtræde paa en efter Magistratens Skøn sømmelig Maade.

2. Magistraten kan kræve, at en Bebyggelses Ydre faar den arkitektoniske Form og den Farve, som Gade- og Gaardbilledet kræver, for at der kan opnaas en god Helhedsvirkning.

3. Hvor arkitektoniske Hensyn kræver det, kan det forlanges, at en Bebyggelses ydre Fremtræden bevares i samme Skikkelse, i hvilken den forefindes.

Man gør særligt opmærksom paa, at det for at undgaa senere eventuel Paatale fra Magistratens Side med deraf følgende Krav om Omgørelse af udført Arbejde vil være formaalistjæntligt, at der angaaende Facademaling af saavel eksisterende som nye Bygninger under Iagttagelse af Administrationsvedtægtens Bestemmelser i hvert enkelt Tilfælde forud for Arbejdets Paabegyndelse indsendes Andragende herom ledsaget af fornødne Oplysninger, herunder eventuelt Farveprøve.

I Tilslutning til foranstaaende Meddelelse fra Magistraten vil der være Grund til at henlede Opmærksomheden paa, at en hvilken som helst anden Form for Ændring af en Bebyggelses Ydre — Afhugning af Puds, Paaførelsen af ny Puds, Fjernelse af arkitektoniske Led eller Udsmykninger o. s. v. — er undergivet de samme ovenfor fremhævede Bestemmelser, saaledes at det under alle Omstændigheder, hvad enten det drejer sig om den ene eller anden Form for Facadeændringer, maa tilraades at indhente Magistratens Tilladelse, forinden Arbejdet paabegyndes.

Byggetilladelse paa Byggeplads.

1. Paa Grundlag af de Erfaringer, der er indvundet af Bygningstilsynet siden den nye Byggelovs Ikrafttræden, finder man Anledning til at indskærpe den i Administrationsvedtægtens § 22 indeholdte Bestemmelse om, at et Eksemplar af Byggetilladelsen med dertil hørende paastempelede Tegninger, Beregninger o. lign. skal forefindes paa Byggepladsen.

2. For at lette de byggende Tilvejebringelsen af dette nødvendige ekstra Eksemplar af Byggetilladelsen med tilhørende Bilag vil Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat fremtidig i alle Tilfælde, hvor Anmodning herom udtrykkelig er fremsat i Andragendet, og hvor dette er bilagt et ekstra Andragende og et ekstra Sæt Tegninger, Beskrivelser, Beregninger o. lign., altsaa henholdsvis 4 og 5 Eksemplarer, jfr. Administrationsvedtægtens § 7, Stk. 7, fremsende Bygge-

tilladelsen i 2 Eksemplarer og bilagt 2 Sæt Tegninger m. m. forsynet med Magistratens Paategning, saaledes at Andrageren kan beholde det ene Sæt, medens det andet Sæt i Overensstemmelse med Administrationsvedtægtens § 22 skal være paa Byggepladsen.

3. Undladelse af at efterkomme det i Administrationsvedtægten indeholdte Paabud vil kunne medføre Bødestraf.

Gadedøre.

I Henhold til en Magistraten af Indenrigsministeriet meddelt Dispensationsbeføjelse vil der ved indtil 2-Etages Beboelsesbygninger, som indrettes til Bolig for højst 2 Familier, kunne forventes Tilladelse til at give Døraabninger fra Trapperum til det fri en Bredde i Karmlysningen svarende til foreskrevne Trappebredde, henholdsvis 78 cm og 90 cm, jfr. Bygningsvedtægtens § 51, Stk. 1 og 17.

Døre til Trapper.

Paa given Foranledning oplyses, at ingen af de i Handelen værende glatte Døre i Lamelkonstruktion er godkendt som Erstatning for de i Bygningsvedtægtens § 51, Stk. 18, foreskrevne »tætssluttende, glatte, massive mindst 37 mm (1½") tykke Trædøre til Trapperum fra Lejligheder.

Vaskerum og Tørrerum.

Bygningskommissionen har i sit Møde den 15. Juli 1941 tiltraadt Magistratens Forslag, hvorefter der til Fyldestgørelse af det i Byggelovens § 55, Stk. 6, stillede Krav om fornødne Udenomsrum i Beboelsesbygninger med Lejligheder af almindelig Type fremtidig maa indrettes mindst 1 Vaskerum (Vaskerianlæg) for hver 25 Lejligheder; saafremt Ejendommene ikke forsynes med mekaniske Tørreapparater, maa der derhos indrettes tilstrækkeligt store Tørrerum til mindst 2 Dage pr. Maaned pr. Lejlighed.

Udskæringer i Træbjælker.

Paa given Foranledning henledes Opmærksomheden paa Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 4, der lyder saaledes:

»Udskæringer i Bjælker for Ledninger, gennemgaaende Ankre o. lign., maa ikke finde Sted i større Afstand fra Understøtningspunkterne end en Fjerdedel af Fritliggendet, og Nedskæringen maa ikke

være dybere end 2 cm. Gennemboringer og Udskæringer for lodrette Ledninger maa ligeledes kun ske inden for den Fjerdedel af en Bjælkes Spændvidde, som er nærmest Understøtningspunkterne, og der maa i intet Tilfælde borttages mere end en Fjerdedel af Tværnittet«.

Indskuds- og Forskallingsbrædder.

Magistraten har under 27. Okt. d. A. besvaret en Forespørgsel saaledes:

»Under Henvisning til Deres Forespørgsel af 22. September d. A. om Anvendelse af ¾" Indskudsbrædder og 5/8" Forskallingsbrædder i Stedet for som i Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9 og Stk. 12 foreskrevet Brædder af Dimension henholdsvis 1" og ¾" skal man udtale, at der ikke fra Magistratens Side vides noget at indvende mod det ansøgte, naar Bjælkeafstanden fra Kant til Kant ikke overstiger 55 cm, og naar Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 38 iøvrigt iagttages.

Aftrækskanaler og Ovnaftærksrør.

Bygningskommissionen har i sit Møde den 15. Juli 1941 resolveret, at det til Udførelsen af Aftrækskanaler, jvf. Regulativ herom § 3, Stk. 6, og Ovnaftærksrør, jvf. Regulativ vedrørende Gasildsteder § 16, Stk. 1, indtil videre vil kunne forventes tilladt at anvende galvaniseret Jernplade i Stedet for forblyet Jernplade.

Garager.

Justitsministeriet har den 9/8 1941 udsendt en Bekendtgørelse, som indeholder nærmere Regler for Indretningen og Benyttelsen af Garager for Motor-køretøjer, som er forsynet med Gasgeneratoranlæg.

Kommenteret Udgave af Byggeloven.

Paa Gads Forlag har Kontorchef under Københavns Magistrat, Eyvind Sivertsen, udsendt en kommenteret Udgave af Byggelov af 29. Marts 1939 med dertil hørende Vedtægter og Instruktioner samt et Tillæg indeholdende Vejloven, Byplanloven og Boligtilsynsloven. Bogen indeholder endvidere et Oversigtskort over Grundkredsene og Sageregistre.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

2

Raad og Regler

for

Indretning af Forsamlingslokaler,
særlig Biografteatre,
meddelt af Københavns Brandvæsen
ved

Vicebrandchef, Civilingeniør L. Borup.

De Krav, der her i Staden stilles til Forsamlingslokaler, Teatre o. s. v., har deres Lovhjemmel i Justitsministeriets Bekendtgørelse af 7. Marts 1910 samt i Justitsministeriets Bekendtgørelse af 12. December 1938 om Indretning og Benyttelse af Biografteatre. Den første af disse Bekendtgørelser udtaler i § 1, at Kirker, Teatre, Udstillings- og Forlystelseslokaler, Bygninger eller Lokaler til Afholdelse af Møder, Forsamlinger o. lign., i hvilke der i store Rum samles en betydelig Menneskemængde, foruden at være undergivne Brandvæsenets særegne Tilsyn med Hensyn til Indretning og Benyttelse, skal være underkastet de Bestemmelser, som Brandvæsenet finder det fornødent at foreskrive for at hindre Udbrud af Ild, for at sikre hurtig Slukning af udbrudt Ild og for at sikre og lette Redning af de i vedkommende Bygninger og Lokaler værende Personer.

Det er forstaaeligt, at der er tilstaaet Brandvæsenet en saa vidtgaaende Myndighed, naar man tager den Række forfærdende Ulykker, der i Tidernes Løb er sket, i Betragtning. Der skal her kun nævnes enkelte af de sørgelige Begivenheder, der har fundet Sted som Følge af manglende Lovgivning, Uforstand, Forsømmelighed o. s. v.

Den 8. December 1881 udbrød ved Forestillingens Begyndelse Brand paa Scenen i Ringteatret i Wien. De panikgrebne Tilskuere styrtede ud af Tilskuerpladsen, og det lykkedes kun ca. $\frac{2}{3}$ af Tilskuerne at slippe ud af Teatret, medens $\frac{1}{3}$ (ca. 600) blev tilbage, dels forulykket under Paniken, hvorved de snublede den ene over den anden og dannede hele Propper i Udgange og Nedgange, dels indhentet af Ilden og brændt til Døde. Katastrofens store Omfang skyldtes en paa mange Punkter uforvarlig Indretning, herunder svigtende Belysning af Tilskuerpladsen og Udgangene.

Den 25. Maj 1887 udbrød under Forestillingen Brand paa Scenen i l'Opera Comique i Paris. Der omkom af 1600 Tilskuere og af Personalet ialt 110 Personer. Katastrofens Omfang kunde delvis tilskrives Panik og svigtende Belysning.

Disse 2 Brandkatastrofer, der iøvrigt som nævnt kun er et Par af en lang Række Katastrofer, vækkede ved de særlig tragiske Omstændigheder, der

knyttede sig til dem, Autoriteterne Jordan over, og der blev gjort Skridt til Indførelsen af en lang Række Sikringsforanstaltninger til Forebyggelse af Gentagelser. Ikke desto mindre har saadanne Katastrofer gentaget sig Gang paa Gang. Særlig grelt virker Branden i Iroquois Teatret i Chicago den 30. December 1903. Af ca. 1800 Tilskuere omkom ca. 600 under lignende frygtelige Scener som ved de 2 ovenfor refererede Brande. Ved disse og andre Brandkatastrofer viser det sig atter og atter, at Panik er Hovedårsagen til det store Tab af Menneskeliv, og at denne er næret ved svigtende eller mangelfuld Belysning, daarlig Markering af Udgange, daarligt dimensionerede Udgangsveje o. s. v. I en tysk Skole opstod for faa Aar siden Panik blandt Børnene fremkaldt ved Røgdudvikling fra en mindre Brand i Kælderen. Børnene stormede til Trapperne, pressede hinanden ned ad disse, saaledes at Jernrækværkerne blev vredet, og klemte og trampede hinanden til Døde. Et ikke helt ringe Antal Børn omkom. Under kyndig Vejledning kunde alle Børnene være forblevet paa deres Pladser eller være afmarcheret i god Orden. Jeg nævner dette, fordi det maa forstaaes, at selv med de bedste Sikringsforanstaltninger mod Ilden maa der altid regnes med Panikfaren.

Det er utilstrækkeligt at ræsonnere, at der jo ingenting kan ske, alt er saa sikkert indrettet, saa hvorfor forlange saa det og saa det. Erfaringen taler sit manende Sprog. Paniken, Underbevidsthedens ukontrollerede Reaktion over for tænkte eller virkelige, selv bagatelagtige Faresituationer, gentager sig evigt. Brandmyndighederne har udover at træffe Sikringsforanstaltninger mod Brands Opstaaen og Udbredelse kun eet Maal for Øje: at sikre en hurtig og rolig Tømning af Tilskuerpladsen ved at tilvejebringe de efter Erfaringerne bedst mulige Udgangsforhold ved en klar Plan, ved iøjnefaldende og let og hurtigt tilgængelige Udgangsdøre, ved en særlig Markering og ved sikret Belysning af disse, ved gode, rummelige Udgangsveje uden pludselige Niveauforskydninger, ved rummelige Trapper med gode Stigningsforhold og Haandlister, ved en fornuftig Afvikling af de udstømmende Masser o.s.v.

Medens Bygherren desværre ofte søger den størst mulige Udnyttelse af Lokaliteterne paa Bekostning af Udgangsforholdene, medfører Brandvæsenets Krav gode og rummelige Trapper, Korridorer etc., Krav, der kun kan være Arkitekterne til Støtte i deres Arbejde, og som bør modtages med Glæde og ikke modarbejdes.

Medens Hovedfaren for Brand i Teatrene truer fra Scenen, er Hovedfaren i Biografteatrene den

stedfindende Anvendelse af Film. Denne er svagt nitreret Skydebomuld, behandlet med Kamfer. Den indeholder i sig tilstrækkelig Ilt til, at en Forbrænding kan finde Sted uden Luftens Adgang, og brænder paa denne Maade under Udvikling af brændbare og eksplosive, meget giftige Gasarter som Blaasyre og Kulilte. Ved en Brand i et Oplag af Røntgenfilm i et Hospital i Cleveland den 15. Maj 1929 omkom 126 Mennesker som Følge af Røgforgiftning. Ved Forbrænding under Luftens Adgang og ved Opvarmning til ca. 130⁰ brænder Filmen eksplosivt under Udsendelse af mægtige Stikflammer. I Forevisningsapparaterne er Filmen udsat for meget stærk Varmepaavirkning, og staar Filmen stille i Billedvinduet en Brøkdæl af et Sekund, antændes den.

Efter en lang Række Brandkatastrofer i Billedteatre er der blevet lovgivet særligt med Hensyn til Forevisning af Film (ovennævnte Bekendtgørelse af 12. December 1938). Bestræbelserne gaar ud paa at adskille det Rum, Operatørrummet, hvori Filmen »køres«, tilligemed dets Lokalteter, Udgangsveje etc. fuldkommen brandsikkert fra Tilskuerlokaliteterne. De nødvendige Aabninger til Tilskuerpladsen dækkes med Glas og Faldlemme af Jern. Fra Operatørrummet bør Udgangsvejene ikke føre opad, men lige ud eller ned. I Stedet for direkte Trapper til det frie kan Udgangene f. Eks. ske over en aaben Balkon el. lign. til en af Bygningens Trapper. Til Operatørrummets Størrelse stilles visse Krav, men bortset fra disse maa det tilstræbes at give Rummet rigelige Dimensioner og om fornødent med 2 diametralt liggende Udgange. De elektriske Installationer bør anbringes i særligt Rum adskilt brandsikkert og med sikret Dør fra Operatørrummet. Det særlige Rum maa foruden Forbindelsen til Operatørrummet have Udgang direkte til det frie. Med disse Foranstaltninger vil Publikum normalt være forskaanet for Virkningerne af en Brand i Filmen, men Forevisningssalen maa ikke desto mindre, som ved egentlige Teatre, være betryggende indrettet. Dels kan en Brand i Operatørrummet, der kan spores paa Lærredet, fremkalde Panik, dels kan der meget vel opstaa Brand paa Tilskuerpladsen, f. Eks. hidrørende fra Tobaksrygning, fra Antændelse af Forhængene ved Billedplanen eller fra Underrummet under Gulvet. Den mindste Røgdudvikling eller Røglugt kan erfaringsmæssigt sætte Publikum i panikagtig Bevægelse.

I Harburg opstod den 20. November 1921 en Brand i et Biografteater, beliggende paa 1. Sal. Der fandtes Operatørrum. Da Branden udbrød i dette, kunde den ses paa Billedplanen, og Publikum, ca.

320 Børn, styrtede panikgrebne til Hovedudgangen, hvorfra de var kommet ind. Nogle styrtede paa en Trapperepos, og over dem dannedes en Hob af Børn. 11 Børn omkom dels under Paniken, dels som Følge af Røgforgiftning foraarsaget af udtrængende Røg og Hede fra et ubeskyttet Vindue mellem Sal og Forevisningsrum og fra den derved i Salen foraarsagede Antændelse af Draperier m. m. Utilstrækkelige Udgangsførhold havde sin Andel i Ulykken.

I Montreal opstod den 9. Januar 1927 en Brand i et Biografteater under en Børneforestilling. 78 Børn omkom. Branden udbrød i Hulrummet under Balkonen. Først tog Forsamlingen Branden med Ro og blev paa Opfordring siddende, idet man mente, det hele var en Bagatel. Pludselig tog Branden Fart, og Børnene styrtede til de 2 Nedgangstrapper. De, der gik til den ene af disse, slap uskadt ned, men paa den anden Trappe skete Ulykken. Et Barn faldt paa en Mellemrepos, hvorfra man gennem en Dør uden foranliggende Repos kom videre til det nedre Trappeløb. Andre Børn faldt over det første, og der dannedes en uhyre Hob af Børn, der fastklemte i hinanden og kvalte under Trykket ikke kunde frigøre sig. Børnene var saa fastkilede i hinanden, at de ikke kunde røkkes med 10 Mands forenede Kræfter. Man var nødt til at hugge Hul i Trappen nedefra og tage Ligene den Vej ud. 52 Børn omkom som Følge af Kvælning, 25 trykkes ihjel og 1 omkom paa Grund af Forbrænding.

Som et Eksempel blandt mange paa, hvor forrykt man kan bære sig ad, skal refereres følgende:

I Drumcollogher i Irland udbrød den 7. September 1926 under Forevisning af en Film Brand. Filmen forevist i øverste Etage (1. Sal) i en 2-Etagers Bygning. Stuen benyttedes til Garage. Den eneste Adgang til 1. Sal skete ad en stejl Trappe (nærmere karakteriseret som en Stige) og gennem en 1,1 m bred Dør. Ejeren sad ved et Bord inden for Døren og indkasserede Penge. Paa samme Bord stod 2 Lys og laa forskellige Ruller Film. De eneste Vinduer var i den modsatte Ende af Lokalet og var forsynede med Jernstænger.

Apparatet var opstillet i Lokalet ca. 7 m fra Indgangen. Der udbrød Brand i Filmen paa Bordet, man forsøgte at slukke og ilede derpaa til Trappen. Da Paniken var paa det højeste, brasede Trappen sammen under Vægten af de flygtende. Nogle slap ud gennem Vinduerne efter først at have bøjet Jernstængerne til Side. Der var ca. 150 Personer i Lokalet. Af Ofrene ved Branden var 18 Kvinder og 19 Børn.

De Krav, der brandmæssigt maa stilles til den

for Publikum tilgængelige Del af Teatre og Billedteatre, maa ud fra Erfaringerne ogsaa stilles til andre Arter af Forsamlingslokaliteter, Udstillingslokaliteter o. lign. De i det følgende foretagne almindelige Betragtninger vil tage Sigte paa Biografteatre, men kan i store Træk overføres til andre Arter af Forsamlingslokaliteter.

Der melder sig ved Biografteatres Indretning og Drift en lang Række Spørgsmaal, der vil være at tage i Betragtning, saaledes Spørgsmaalet om Beliggenhed og Bygningskonstruktion, om Udgangsforskel, om Færdselsveje i Teatersalen og herfra til det frie, om Stoleopstilling, om Nødbelysning, om Ventilation, om Ophængning af Stoffer o. s. v. Det skal her fremhæves, at det af Sikkerhedshensyn er nødvendigt, at samtlige de Sikkerhedsforanstaltninger, der anses for nødvendige, maa iagttages; eet manglende Led i disse kan erfaringsmæssigt medføre den Katastrofe, der tilstræbes undgaaet. Det er ofte Bagateller, der fører til saadanne, og den direkte Aarsag kan som ovenfor anført i mange Tilfælde føres tilbage mere til vakte Panikstemninger end til den startede Brand.

Med disse Linier tilstræbes ikke at give et udtømmende Svar med Hensyn til Sikkerhedsforanstaltninger, der maa træffes, men kun at trække nogle af Hovedlinierne op til Orientering for Bygherrer og Arkitekter. Det tilraades i denne Forbindelse indtrængende Arkitekterne, forinden Planerne for et Biografteater lægges fast, allerede naar de løse Skitser foreligger, i alle Parters Interesse at søge Brandvæsenets Assistance, der altid beredvilligt vil blive ydet.

Den naturlige og rigtige Beliggenhed af et Biografteater er med Salsgulvet i Højde med Terræn og saaledes, at der kan tilvejebringes Udgange i begge Langsider af Salen. Dette giver langt den hurtigste Tømning og Mulighed for en hurtig og kraftig Udluftning mellem Forestillingerne. Anbringes Teatret over eller under Terræn, som f. Eks. »Palladium« og »Dagmar«, stilles der særlige Krav til Sikring af og mod Røgd udvikling i og fra alle Udenomsrum, f. Eks. ved Sprinkling og ved strengt gennemført Orden i disse. Fører Udgangene til Gaard og herfra gennem Port og Passage til Gade, bør særlig Opmærksomhed skænkes disses Bredde. Der er Eksempler paa, at det ved Teatre, der iøvrigt med Hensyn til Udgange er vel dimensioneret (Tømningstid 2—2½ Minut), varer op til 8—10 Minutter, inden Gaarden er tømt, naar Passager og Porte er uheldigt dimensionerede.

Med Hensyn til Bygningskonstruktion gælder det Hovedkrav, at Biografteatret med dertil hørende

Lokaliteter skal være brandsikkert adskilt fra andre Bygningsdele. Kontorer o. lign., der maatte ønskes knyttet til Teatret, bør anbringes uden for dette med eventuel Forbindelse over fri Luft (Luftsluse). Særlig Interesse bør skænkes Taget over Teatret. Ligger dette umiddelbart ved eller nær andre Bygninger eller Bygningsdele, maa Taget udføres brandsikkert. Iøvrigt bør det tilstræbes, at i hvert Fald de bærende Hovedspærfag udføres brandsikkert (Jernbeton).

Hvad angaar Udgange, Udgangsveje og Færdselsveje i Salen bør disse i hvert enkelt Tilfælde tilstræbes gjort saa rigelige og hensigtsmæssigt beliggende som muligt. Færdselsvejene i Salen anbringes paa en saadan Maade, at Publikum ikke skal foretage modgaaende Bevægelser, men kan begive sig ad kortest mulig Vej til Udgangsdørene, og Tværfærdselsveje lægges om muligt førende direkte mod Udgangsdøre. Disse tilstræbes anbragt saaledes, at ingen Gruppe af Tilskuere faar uforholdsmæssig lang Vej til Udgang.

Udgange og hertil hørende Gange, Korridorer o. lign., der ikke maa føre gennem Foyer og andre Opsamlingsrum for Publikum, maa saa vidt muligt udføres uden Anvendelse af enkelte Trin. Højdeforskelle bør tilstræbes overvundet ved Ramper, der endnu uden Gene kan gives Fald eller Stigning af 1:7,5. Skal Trapper anvendes, f. Eks. ved Balkoner, maa der drages Omsorg for, at der er rigelige Reposer foran Trappen, at denne er ligeløbet og med Grund ikke under 28 cm og Stigning ikke over 17 cm, at Væggene ved Vendereposer afrundes, samt at Trappen er forsynet med saa vidt muligt gennemgaaende Haandliste paa begge Sider, ved Trapper over ca. 2 m's Bredde tillige paa Midten. Haandlister maa for Enderne afrundes paa en saadan Maade, at Klædedragter ved Berøring ikke kan blive hængende.

Døre i Udgangsveje maa alle aabnes i Færdselsretningen og uden at indskrænke disses Bredde. Den staaende Fløj paa dobbeltfløjede Døre bør kun fastholdes ved et Pasquillukke, der betjenes ved et enkelt Greb. Her i Staden tilstræbes dette ved alle nye Biografteatre og andre Forsamlingslokaler gennemført som et bekvemt, lodret staaende og nedad drejende Haandgreb i en Højde af ca. 1,6 m over Gulv (se Fig. 1 og 2 i henholdsvis lukket og aaben Stilling). Det vil være hensigtsmæssigt ved dobbeltfløjede Døre at indrette Fastholdelsen saaledes, at begge Dørfløje samtidigt aabnes alene ved Manøvrering af et enkelt Greb, som ovenfor beskrevet. Samtlige Døre i Udgangsvejene maa under Forestillingerne henstaa uafslaaede, og samtlige Færd-

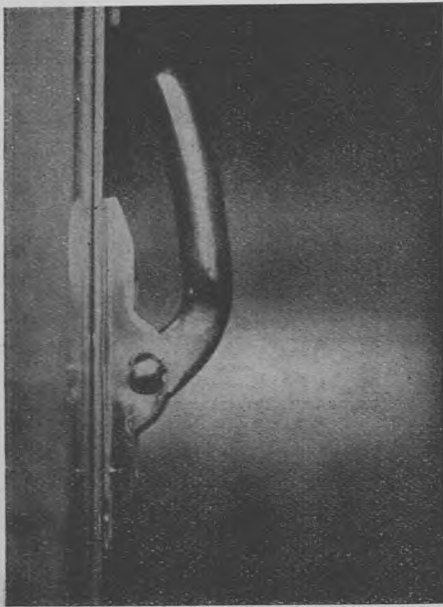

Fig. 1.

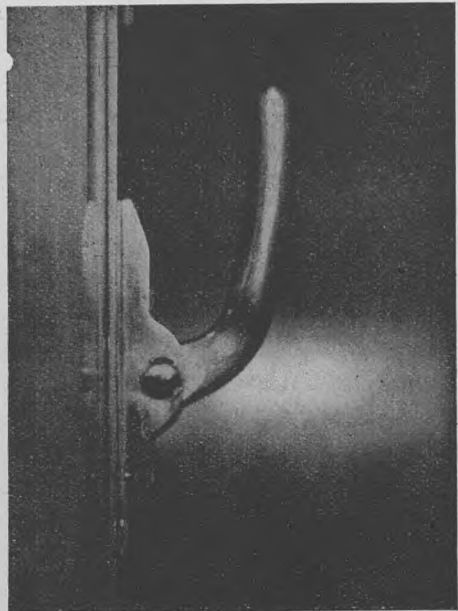

Fig. 2.

selsveje i og uden for Sal, herunder ogsaa Gaardspladser, være fuldkommen ryddelige uden Henstillingen af nogen Art. Vil det undtagelsesvis være nødvendigt at indrette indadgaaende Døre i Udgangsveje, som f. Eks. i Porte ved Gadelinien, maa disse henstaa aabne under Forestillinger og være fastholdt i aaben Stilling ved Laasetøj. Døre i Sal og Udgangsveje, der ikke skal tjene til Passage for Publikum, maa udføres saa lidt iøjnefaldende som muligt og ved tydelig Paaskrift angive, hvortil de fører (Toilet, Garderobrum, Privat etc.).

Som ovenfor nævnt bør Bredden af Færdselsveje i Salen af Døre, Gange, Korridorer og Udgange dimensioneres rigeligt og som mindste Maal svare til 1 cm pr. Person. Færdselsveje i Salen bør ikke være under 1 m, og Døre, Gange, Udgange, Trapper o. s. v. ikke have mindre fri Bredde end 1,5 m. Ved Trappenedgange og Opgange, hvor der ved Overgang fra Gulv til Trappe erfaringsmæssigt opstaar en Stuvning, særlig hvor Gulv og Trappe er belagt med Tæpper, maa der ved Dimensioneringen tages Hensyn hertil. Ved saadanne Overgange fra Gulv til nedadgaaende Trappe er det efter Forholdene hensigtsmæssigt at indbygge Lys i øverste Trinflade og ved opgaaende Trapper at belyse de enkelte Trin. En rigelig Dimensionering er saavel i Brugrens som i Publikums Interesse. Den medfører en hurtig Tømning, der har Betydning ved Skift mellem to Forestillinger, den giver en æstetisk tiltalende Virkning, den giver Tryghedsfølelse, og den tilfredsstiller Trangen hos Publikum til at komme bekvemt og hurtigt ud.

Stolene i Salen er et Kapitel for sig. Medens man tidligere ofte imod Brandvæsenets Henstillinger dimensionerede dem altfor smaa og satte Rækkerne ubekvemt nær hinanden (Stolebredde 45 cm og Rækkeafstand 70 cm), dimensioneres Stolene nu rigelige, ikke for at efterfølge Brandvæsenets Raad, men for at tilfredsstille det stigende Krav til Komfort, ligesom Afstanden mellem Rækkerne af samme Grund gøres bredere (Stolebredde ca. 55 cm og Rækkeafstand 80—85 cm). Dette Forhold er kun glædeligt, men et Eksempel mellem mange paa, at de Krav til Sikkerhed, der stilles af Brandvæsenet, og som Arkitekter og Bygherrer i Starten ofte har svært ved at forstaa, fører Forhold med sig, der ogsaa i andre Henseender virker tilfredsstillende og giver Publikum en Følelse af Hensigtsmæssighed, Komfort og Sikkerhed.

Ophængning af Stoffer udover de ved Scenen nødvendige Forhæng bør ikke tillades. Særlig uheldigt er Ophængning af Portierer og Forhæng for Udgangsdørene. Disse Stoffer vil under Panik let blive revet med og kan herved foranledige Fald, der ofte er den første Begyndelse til en Katastrofe. Sceneforhæng maa være af heluldent Stof. Det er hensigtsmæssigt for disse at anbringe et Overrissingsanlæg, der under almindelige Forhold, naar der ikke yderligere kræves Sprinkling af mindre eller større Dele af Teatret, fødes fra en opgaaende Stamme paa den normale Vandforsyning og igangsættes af den i Salen værende Kontrol ved en hensigtsmæssigt anbragt Ventil. Stole bør kun betrækkes med heluldent Stof. Beklædes Bagsiden, maa even-

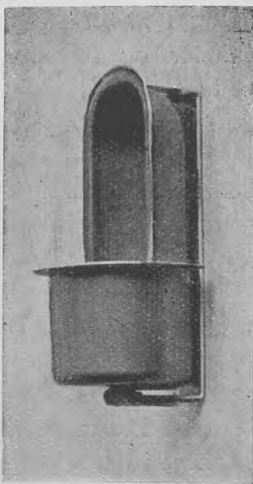

Fig. 3.

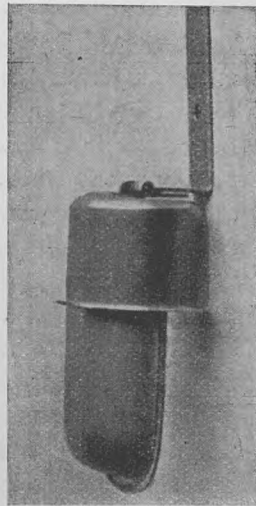

Fig. 4.

tuelle Askebægre udføres som Sikkerhedsaskebægre (se Fig. 3 og Fig. 4 — under Tømning —).

Til Sikring af en nødtørftig Belysning i Tilfælde af, at Hovedbelysningen svigter, maa anbringes en Nødbelysning, der brænder paa en af Hovedbelysningen uafhængig Elektricitetskilde. Nødbelysningen omfatter dels Lamper over Udgangsdørene og i Udgangvejene med fornøden vejledende Tekst som »UD«, »UD« med Pil, »Nødudgang« o. s. v., dels Belysning af Haandgrebene paa Salens Udgangsdøre, dels en Katastrofebelysning i selve Salen, der kan tændes af Kontrollen i Salen og fra Operatørrummet, fra sidstnævnte Sted dels for Haanden, dels automatisk, og endelig en nødtørftig Belysning af Udgangsveje og Gaarde.

Ventilationen maa i brandmæssig Henseende skænkes særlig Opmærksomhed. Det maa omhyggeligt tilstræbes, at en Røgudvikling i Ventilationens anlæget ikke kan forekomme, og det maa hindres, at Røg gennem dette føres ind i Lokalteterne for Publikum. Indtagning af frisk Luft til Ventilatorerne bør saaledes ske i en Højde af 4—5 m over Terræn. Der anvendes nu hyppigt elektrisk drevne Ventilatorer med Oliefilter, Forvarmer, Vandrenser og Eftervarmer. Nævnte Oliefiltre rummer efter allerede foreliggende Erfaringer en Fare. Til Imødegaaelse af denne bør ved opstaaende Brand Spjældet mellem Oliefilter og Forvarmer automatisk kunne lukkes og Strømmen til Motoren automatisk afbrydes, f. Eks. ved Hjælp af en indbygget Kontravægt ophængt i Wire med indskudt Celluloidstrimmel, ligesom Oliefiltret bør forsynes med Overrisling, der ligeledes sættes automatisk i Gang. Motoren til Ventilationsanlægget bør opsættes i særligt Rum uden Forbindelse til Ventilator kamrene, og saavel disse som Motorrummet bør være brand-

sikkert adskilt fra andre Lokalteter og have Adgang direkte fra det frie (f. Eks. fra en brandsikker Gang, der er aaben for begge Ender).

Ikke mindst vigtigt er Spørgsmaalet om den forsvarende Indretning og Drift af Operatørrummet med dertil hørende Lokalteter, i hvilken Henseende henvises til Justitsministeriets Bekendtgørelse af 12. December 1938 om Indretning og Benyttelse af Biografteatre. Her skal kun fremhæves, at det, hvor der til Projektionsapparaterne anvendes kobberforhudede Kuleelektroder, er nødvendigt, at Lampehusene ventileres direkte til det frie, idet det har vist sig, at Kobberdampene angriber Operatørens Øjne og Aandedrætsorganer, samt at det er hensigtsmæssigt ved Operatørrummet at indrette en mindre, brandfri Box med Adgang direkte fra det frie til Opbevaring af overskydende Film, hvor saadanne kan fremkomme ved Prøvekørsler og Programskifte.

De nærmere præciserede Krav, Brandvæsenet stiller til Biografteatre udover Kravene til Beliggenhed, Detailler vedrørende Bygningskonstruktion, Placeringen af Udgangsdøre, Færdselsveje i Salen, Bredder af Færdselsveje i Sal, Bredder af Døre, Gange, Korridorer, Udgange, Gaarde og Porte m. m., om hvilke der i hvert enkelt Tilfælde bør konfereres med Brandvæsenet før og under Projektets Udarbejdelse, er angivet i det følgende.

Adskillelse fra tilgrænsende Bygningsdele.

Biografteatret maa i sin Helhed paa betryggende Maade adskilles brandsikkert fra andre Bygningsdele.

Udgangsveje.

Den frie Bredde af Udgangsvejene (Gange, Udgangsdøre, Korridorer, Gaarde, Porte, Trapper etc.) skal være i nøje Overensstemmelse med de fremsendte Planer. Den frie Bredde af Dørene maales med Dørene indsatte og i oplukket Stilling, og de paa Planerne angivne Bredder maa være frie Bredder og ikke f. Eks. Murmaal. Der maa drages Om-sorg for, at Udgangsvejenes frie Bredde ikke indsnævres af Dørene ved disses Oplukning.

I Udgangsdørenes Aabninger eller i Udgangsvejene iøvrigt maa ikke findes enkelte Trin. Eventuelle mindre Niveauforskelle maa udlignes ved Ramper med en største Stigning af 1:7,5.

Døre i Udgangsvejene, som ikke er Udgangsdøre, men som vil kunne forveksles med disse (f. Eks. Døre til Skabsrum, Toiletter o. lign.), maa bære tydelig Paaskrift »Ingen Adgang«, »Toilet« el. lign.

Der maa ikke anbringes Forhæng, Gardiner el. lign. for Udgangsdøre eller i Udgangsvejene iøvrigt.

Udgangsdøre.

Alle Døre i Udgangsvejene skal være udad-gaaende i Udgangsvejenes Retning. Eventuelle Portlukker i Port fra Gaard til Gade kan dog undtagelsesvis tillades udført som Skydegitter eller eventuelt som indad-gaaende Port, saafremt dette udføres saaledes, at Portlukkerne kan fastlaases i aaben Stilling og saaledes, at de i denne Stilling ikke indskrænker Portens Bredde.

Dobbeltfløjede Døre, der indgaar i Udgangsvejene, maa ikke have Kant- eller Skodrigler, men Pasquillukker, der kan betjenes ved bekvemme Haandgreb.

Saafremt begge Dørfløje af en dobbeltfløjet Dør ønskes fastholdt af samme Lukke, kan Pasquillukket betjenes ved et i normal Højde anbragt, almindeligt Dørgreb. Ønskes den ene Fløj fastholdt, saa at den anden Fløj kan benyttes som almindelig »gaaende Dør«, maa Pasquillukket paa den faste Dørfløj betjenes ved et særligt, i ca. 1,6 m's Højde over Gulvet, anbragt Haandgreb, der maa udføres efter en af Brandvæsenet nærmere godkendt Model og anbringes saaledes, at Haandgrebets Hængsel vender nedad.

Samtlige Døre i Udgangsvejene maa normalt ikke have Laasetøj, men skal umiddelbart af enhver indefra kunne betjenes alene ved Hjælp af de ovenfor nævnte Dørgreb eller Haandgreb.

Udgangsdørene maa ikke maskeres, men skal tydeligt fremtræde som Døre.

Eventuelle Glaspazier i Døre og Udgangsveje maa kun anbringes med Brandvæsenets nærmere Godkendelse og da kun af Traadglas.

Trapper.

Alle Trapper i Udgangsveje maa udføres som Ligeløbstrapper med bekvemme Trin, hvis Stigning er højst 17 cm, og hvis Grund er mindst 28 cm.

Reposernes Hjørner maa om muligt afrundes efter i Cirkelbuer efter nærmere Godkendelse.

Trapperne maa paa begge Sider forsynes med Haandlister, og de af Trapperne, der er over 2 m brede, maa desuden forsynes med Haandliste paa Midten. Haandlisterne maa om muligt ikke afbrydes ved Reposer og skal ved Enderne bøjes ind til Væggen eller udformes paa anden Maade, saaledes at Publikums Tøj intetsteds kan fanges af Haandlisterne.

Salen.

Eventuelle til Lydisolering og i andet akustisk Øjemed anvendte Konstruktioner og Materialer maa forelægges Brandvæsenet til Godkendelse.

Stoffer kan ikke forventes tilladt til Udsmykning eller i akustisk Øjemed.

Celluloselakker og anden Cellulosebehandling kan kun forventes tilladt paa Bygningsdele og Inventar i stærkt begrænset Omfang, og da kun med Brandvæsenets særlige Tilladelse.

Stoffer til Beklædning af Stole skal være af Heluld. Prøve heraf maa forelægges Brandvæsenet til Godkendelse. Stole maa dog ikke beklædes med Stoffer paa Ryggens Bagside uden Brandvæsenets særlige Tilladelse. Stole maa iøvrigt i deres Helhed godkendes af Brandvæsenet.

Opstilling af Stolerækker i Salen maa ske i nøje Overensstemmelse med en godkendt Pladsfordelingsplan. Planen maa fremsendes i to Eksemplarer forsynet med indskrevne Maal for alle betydende Dør- og Gangbredder m. v. og med Angivelse af det samlede Pladsantal samt af Nød- og Katastrofebelysningslampernes Anbringelsessteder.

Scenen.

Saafremt der ved Sceneindretningen anvendes Træ eller andre brændbare Materialer, ud over selve Billedplanen, maa nærmere Forslag fremsendes til Brandvæsenets Godkendelse. Stoffet til Billedplanrammen skal godkendes og klæbes paa Rammen. Forhæng for Scenen skal være af Heluld, og Prøve heraf maa fremsendes til Brandvæsenets Godkendelse.

Eventuel Tæppemotor maa opstilles i et særligt, brandsikkert Rum, der maa ventileres til det frie med en 20 × 20 cm Aabning ved Rummets Loft. Døren til Tæppespilrummet maa udføres som i det mindste en glat, massiv Trædør, mindst 37 mm tyk. Træktovene til Sceneforhængene skal føres saa vidt muligt røgtæt igennem Tæppespilrummets Væg eller Loft.

Scenen maa forsynes med Overrislingsanlæg med Forsyning fra det almindelige Ledningsnet og med Manøvrering ved en hensigtsmæssigt anbragt Ventil ved Prosceniet, alt efter nærmere godkendt Forslag.

Operatørrummet.

Operatørrummet og de hertil hørende Lokaler maa udføres brandsikre og adskilles brandsikkert fra Bygningen iøvrigt.

Forslag til Ventilation af Operatørrummet (eventuelt tillige til Udsugning fra Filmsmaskinerne) maa

fremsendes til Brandvæsenet. Dette Forslag maa tilige forelægges Sundhedskommissionen til Godkendelse.

Bestemmelserne i Justitsministeriets Bekendtgørelse af 12. December 1938 §§ 2—5 maa iøvrigt iagttages.

Nød- og Katastrofebelysning.

I Bygningen maa indrettes elektrisk Nød- og Katastrofebelysningsanlæg med en af Hovedbelysningen uafhængig Strømkilde efter nærmere af Brandvæsenet godkendt Forslag.

Opvarmnings- og Ventilationsanlæg.

For Opvarmnings- og Ventilationsanlæg maa nærmere Forslag fremsendes. Det bemærkes, at frisk Luft maa indtages i en Højde af mindst 4—5 m over Terræn, og at Ventilatormotoren maa anbringes i særligt Rum med Aftræk til det frie. Samtlige Ventilationsrum (Motorrum, Ventilatorrum, Filterrum m. m.) maa kun have Adgang til det frie eller til en Kældergang, der staar i aaben Forbindelse med det frie.

Igennem Ventilationsrum eller -kanaler maa ikke føres uvedkommende, elektriske Ledninger.

Kiosk i Foyeren.

Ved Kiosk i Foyeren maa paa nærmere godkendt Plads opstilles et Haandsprøjtebatteri (Haandsprøjte med to udelukkende til Brandslukning bestemte, vandfyldte Spande med Laag, alt opstillet paa en Skammel).

Driftsbestemmelser.

Lokalerne henhører under Bestemmelserne i Justitsministeriets Bekendtgørelse af 7. Marts 1910 og er med Hensyn til Indretning og Benyttelse underkastet de Bestemmelser, som Brandvæsenet finder det fornødent at foreskrive for at hindre Udbrud af Ild, for at sikre en hurtig Slukning af udbrudt Ild og for at sikre og lette Redningen af de i Lokalerne værende Personer. Brandvæsenet maa derfor udover de i det foranstaaende anførte almindelige Bestemmelser forbeholde sig saavel under Udførelsen som under Driften at stille saadanne almindelige eller særlige Krav, som af Brandvæsenet skønnes fornødne til Sikring af Publikum.

Særlig Anvendelse eller særlig Udsmykning af Lokalerne maa kun foretages med Tilladelse fra Brandvæsenet.

I Salen maa højst inkluderes det Antal Tilskuere,

der godkendes efter Pladsfordelingsplanerne. Opstilling af Stole i Salen skal stadig være i Overensstemmelse med Pladsfordelingsplanerne. Stolene skal være fast opstillede.

Samtlige Udgangsveje skal til enhver Tid være fuldstændig frie og ryddelige. Trapper, Korridorer, Portrum, Passager og Gaarde maa saaledes ikke benyttes til Opstilling eller Henstillen af Genstande af nogen Art (Kasser, Inventar, Materialer, Cykler, Køretøjer etc.). I Gaarde vil Henstillen af Cykler dog, hvor Forholdene tillader det, eventuelt kunne forventes tilladt i Cyklestativer, der opstilles efter nærmere Godkendelse. Alle Døre i Udgangsvejene maa henstaa uafloasede, saaledes at Dørene kan aabnes alene ved Betjening af Dørgrebene, naar der er indladt Publikum i Lokalerne. Skydeporte og indadgaaende Porte maa i samme Tidsrum henstaa fastlaaset i aaben Stilling.

Der maa ikke anbringes Forhæng, Gardiner el. lign. i Udgangsveje eller for Udgangsdøre.

Rummet under saavel Scene som Gulv maa holdes tomt og rengjort. Rum for Nød- og Katastrofebelysningsanlægget samt Rummene for Ventilationsanlægget maa ikke anvendes til Magasin el. lign., men kun efter deres Bestemmelse. Alle bygnings- eller driftsmæssige Ændringer i Lokalerne maa iøvrigt anmeldes for Brandvæsenet.

Vedrørende Operatørrummet maa Bestemmelserne i Justitsministeriets Bekendtgørelse af 12. December 1938 §§ 2—5 iagttages.

Nødbelysningslamperne (»UD«-Lamperne) skal tændes, naar Teatret benyttes.

Overrislingsanlæg, Brandslanger, Haandsprøjtebatterier og andre Slukningsmidler skal stedse holdes i driftsklar Stand. Overrislingsanlæg og eventuelle Brandslanger skal een Gang om Aaret efterses af Brandvæsenet. Eventuelle Udgifter i Forbindelse med Eftersynet er Brandvæsenet uvedkommende.

Teatrets Personale maa i fornødent Omfang være kendt med Betjeningen af Nød- og Katastrofebelysningsanlægget og Brandslukningsmidlerne.

Eventuelle selvluukkende Døre og disses Lukkemekanismer maa vedligeholdes, saaledes at de uden Vanskelighed lukker helt fra enhver Stilling.

Brandvæsenet maa holdes underrettet om, hvem der over for dette har Ansvar for Overholdelsen af de gældende Bestemmelser, og hvem der har den daglige Ledelse af Teatret.

Almindelige Bestemmelser.

Bygningsvæsenets Tilladelse maa iøvrigt indhentes.

Teatret skal færdigmeldes til Brandvæsenet og maa ikke tages i Brug, forinden Brandvæsenets Tilladelse hertil foreligger. Ved Færdigmeldingen maa Belysningsvæsenets Attest for Udførelsen af saavel de elektriske Installationer i Operatørrum og paa Scene som for Nød- og Katastrofebelysningsanlægget forelægges Brandvæsenet.

Færdigmeldingen maa bilægges en af den ansvarlige Leder underskrevet Erklæring om, at han er kendt med de af Brandvæsenet givne Bestemmelser vedrørende Teatret.

Lempelse i Kravet om Oliemaling.

I Anledning af Forbudet i Handelsministeriets Bekendtgørelse af 14/3 1941 mod Oliemaling af ikke tidligere oliemalede eller ferniserede Vægge og indvendigt Træværk, herunder ikke Vinduer, tillader Sundhedskommissionen indtil videre, at ikke tidligere oliemalede Vægge i Gæstelokaler med tilhørende Køkkener og Spisekamre i Levnedsmiddel- og andre Virksomheder, hvor Sundhedskommissionens Godkendelse kræves, samt i de under Sundhedskommissionens Omraade hørende Toiletter med tilhørende Forrum enten bliver staaende ubehandlet eller behandles med andet hensigtsmæssigt Dækningsmiddel. Det er en Betingelse, at Væggene altid holdes i forsvarlig og sømmelig Stand.

Naar Forbudet i Handelsministeriets Bekendtgørelse ophæves, maa Kravene i de gældende Bestemmelser efterkommes inden 6 Maaneder efter Ophævelsen.

Magistraten vil for andre Klosetrums Vedkommende følge den af Sundhedskommissionen anvendte Fremgangsmaade, idet man vil tillade, at Væggene henstaar ubehandlede eller underkastes en efter Bygningstilsynets Skøn hensigtsmæssig Behandling paa Betingelse af, at Væggene holdes i forsvarlig og sømmelig Stand. Kravene i de gældende Bestemmelser maa efterkommes inden 6 Maaneder efter ovennævnte Forbuds Ophævelse.

Anvendelse af visse Stilladser.

Der har i den senere Tid foreligget enkelte Tilfælde, hvor Stigestilladser har været anvendt til Bygningsarbejder paa en saadan Maade, at det har været stridende mod de for Stilladser gældende Forskrifter.

Ifølge Regulativ vedrørende Udførelse af Stilladser m. v. § 13 kan Stigestilladser benyttes til mindre Facadereparationer, til Maling eller Afvaskning m. v., men derimod ikke, hvor der over Stueetagens

Højde skal foretages Borthugning af Murværk, Gesimser o. lign. eller arbejdes med Natursten.

Til »mindre Facadereparationer« kan ikke henregnes Pudsnings af hele Facader, til hvilket Arbejde Stigestilladser derfor ikke kan tillades anvendt.

Det maa tilraades, at enhver, der er i Tvivl om, hvorledes et Stillads til et Facadearbejde skal udføres, henvender sig til vedkommende Bygningsinspektør for med ham at træffe nærmere Aftale om Udførelsen.

Som Følge af mangelfuld Udførelse af indvendige Stilladser, særligt ved Arbejde i høje Rum, sker der af og til Nedstyrtningssulykker, som kunde have været undgaaet, hvis Regulativets Bestemmelser havde været overholdt.

Det bør derfor indskræpes alle, der har Ansvar for Udførelse af saadanne Stilladser, at Bukke- og Rytterstilladser kun kan tillades udført indtil en Højde af 1,6 m. Saafremt der er Brug for et højere Stillads, maa dette udføres ganske i Overensstemmelse med Bestemmelserne for udvendige Stilladser, eller, saafremt disse Bestemmelser efter Omstændighederne ikke fuldt ud kan overholdes, efter Aftale i hvert enkelt Tilfælde med vedkommende Bygningsinspektør, der tillige vil træffe Beslutning om, hvorvidt Fremsendelse af Tegninger, evt. Beregninger af Stilladset er nødvendig (Regulativets § 11).

Normer for Beregning og Udførelse af Staalkonstruktioner.

Magistraten meddeler, at man i Medfør af Bygningsvedtægt for Staden København af 14. December 1939 § 36, Stk. 1, ved Bekendtgørelse af 6. December 1941 som Bestemmelser gældende for Udførelse af Bygninger eller Bygningsdele af Jern har godkendt de af Dansk Ingeniørforening under 15. Maj 1941 vedtagne »Normer for Beregning og Udførelse af Staalkonstruktioner (foreløbige Normer)«.

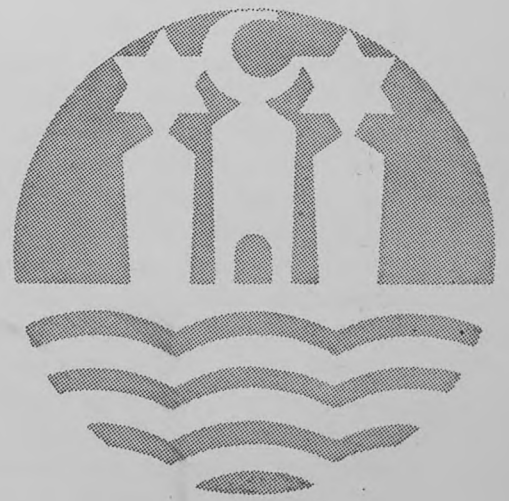
Kommenteret Udgave af Byggeloven.

Paa Gads Forlag har Kontorchef under Københavns Magistrat, Eyvind Sivertsen, udsendt en kommenteret Udgave af Byggelov af 29. Marts 1939 med dertil hørende Vedtægter og Instruktioner samt et Tillæg indeholdende Vejloven, Byplanloven og Boligtilsynsloven. Bogen indeholder endvidere et Oversigtskort over Grundkredsene og Sagregistre.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

3

Forsidebilledet viser en Gaardhave med Soppedam udført af
Havearkitekt C. Th. Sørensen til Boligkomplekset „Fugle-
vænget“ II, Maagevej, Rørsangervej, der er opført af Arkitekt
Povl Baumann for Københavns almindelige Boligselskab.

En Kendelse.

Bygningskommissionen har den 18. November f. A. afsagt følgende

Kendelse:

»Ejeren af Matr. Nr. 188 og 277 Sct. Annæ Øster Kvarter; Fru Kirstine Søborg, og dennes Arkitekt, Arkitekt Søren Langkjær, har ved Skrivelse af 24. f. M. paaanket den af Magistraten den 15. Oktober d. A. truffene Afgørelse, hvorefter den paa Ejendommen projekterede Marmorsokkel paa Facaderne mod Bredgade og Dronningens Tværgade ikke maa opsættes.

Under Sagens Behandling i Kommissionen har Arkitekt Langkjær paa egne og sin Bygherres Vegne haft Lejlighed til at ytre sig. Der har været fremlagt Udtalelser fra Stadsarkitekten af 7. f. M. og 1. d. M., hvori denne fastholder sin Udtalelse om, at det foreslaaede Beklædningsmateriale — rød, poleret Marmor — af æstetiske Grunde ikke skønnes egnet, og derfor maa henstille, at nyt Forslag om en anden Udformning af Underetagens Beklædning, f. Eks. ved en Stenart af lignende Karakter som den anvendte Puds eller Pudsning af Underetagen i Lighed med Facaderne betinges fremsendt.

Bygningskommissionen tiltræder Magistratens Synspunkt, at den udførte omfattende Facadereparation ikke har faaet den æstetiske Form og Farve, som Gadebilledet kræver, for at der kan opnaas en god Helhedsvirkning, jfr. Byggelovens § 60, Stk. 2. Men Kommissionen vil, da Størstedelen af den udførte Facadereparation er godkendt af Magistraten, fordi den var tilendebragt, da Byggesagen blev rejst, skønne, at der ikke nu ved Forbudet mod at anvende den paatænkte Marmorbeklædning opnaas helt tilstrækkelig Fyldestgørelse af det ved den anførte Bestemmelse i Byggeloven tilsigtede Formaal: at bevare Ejendommens Udseende og Gadebilledets Helhedsvirkning. Efter de saaledes foreliggende særlige Omstændigheder maa Kommissionen skønne, at Ønsket om at hindre Opsætning af Marmorbeklædningen som ansøgt bør opgives, og ophæver derfor for saa vidt den af Bygherren indankede Magistratsafgørelse.«

Under Hensyn til Sagens Omstændigheder, herunder særlig, at det omhandlede Arbejde falder ind under de ganske nye Bestemmelser i Byggelovens § 60, har Magistraten ment at kunne undlade at begære indledet retslig Tiltale for den ved Arbejdets Paabegyndelse uden Tilladelse begaaede Overtrædelse af Byggelovens § 6, Stk. 2, jfr. § 68.

Planer af ubebyggede Arealer

(jfr. *Bygningsvedtægtens* § 9 og *Administrationsvedt.* § 9 Stk. 5.)

Med Hensyn til de i Anledning af en Bebyggelse krævede Planer af de ubebyggede Arealer skal følgende bemærkes:

Det hænder meget ofte, at der i en Sag foreligger et Antal forskellige Planer vedrørende disse Forhold, hvilke Planer ikke altid stemmer overens.

Hyppigst er det saaledes, at der samtidig med Byggeandragendet fremsendes en af Arkitekten udarbejdet Situationsplan, hvorpaa Hovedlinierne for de ubebyggede Arealers Anlæg er antydet. Senere fremkommer en Plan fra Ingeniøren omfattende Projekt til Færdselsarealernes Anlæg. Paa denne Plan er Afvandingen ofte udeladt ud fra den Betragtning, at Ledninger og Brønde, der tjener hertil, indtegnes paa en særlig Plan, der skal approberes af Spildevandsafdelingen, og endelig fremsendes af Havearkitekten et Forslag til Arealernes Beplantning.

Uoverensstemmelsen mellem disse forskellige Planer og de Krav, der i denne Anledning maa fremsættes fra Magistratens Side angaaende supplerende Oplysninger, medfører selvsagt en ikke uvæsentlig Forsinkelse af Byggesagerens Ekspedition, og det skal derfor i Andragerens Interesse henstilles, at Planer af de ubebyggede Arealer fremsendes samtidig med Byggeandragendet, og at der udarbejdes een Plan, der indeholder samtlige Oplysninger vedrørende de under Arkitekten, Ingeniøren og Havearkitekten henhørende Omraader.

Denne Plan skal saaledes indeholde:

Oplysninger om matrikulære Forhold, eksisterende og projekterede Bygninger, Hegn, Spildevandsledninger med Brønde, Opholdsarealer samt Arealer for Brandforsikring og Parkering.

Planerne maa for de forannævnte Arealers Vedkommende forsynes med de fornødne Koter og Tværprofiler, Angivelse af Beplantningers og Befæstelsers Art, Placeringen af Bænke, Cyklestativer, Hegn, Legeredskaber, Legepladser m. v.

Facadebeklædninger.

Magistraten har bevaret en Forespørgsel angaaende Anvendelsen af Messingankre saaledes:

»I Skrivelse af 29. September 1941 har De ansøgt om Tilladelse til at anvende *Ankre af Messing til Facadebeklædninger* i Stedet for de tidligere an-

vendte Bronzeankre i en Legering af Kobber med 3—6 pCt. Tin.

Saaledes foranlediget skal man med Henvisning til Magistratens Bestemmelser af 30. Januar 1941 vedrørende Udførelse af Facadebeklædninger, § 3, Stk. 4, udtale, at da Messing er udsat for hurtigt at tæres af den alkaliske Mørtel, kan den ansøgte almindelige Tilladelse — uanset de for Tiden herskende vanskelige Forhold — *ikke* meddeles. Hvor det imidlertid kun drejer sig om Facadebeklædninger af ringe Omfang, og naar der kun anvendes Messingankre som Tilholdere, medens Bæringer og lignende udføres paa foreskreven Maade, vil Tilladelse under de foreliggende Omstændigheder dog kunne forventes meddelt efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde.«

Vognvægte.

Bygningskommissionen har paa given Foranledning truffet Bestemmelse om, at Vognvægte saavel for almindelige Vogne som for Jernbanevogne navnlig af Hensyn til den offentlige Sikkerhed (jfr. Byggelovens § 2, Stk. 2) vil være at betragte som henhørende under Byggelovens Bestemmelser.

Som Følge af denne Beslutning vil ved fremtidig Udførelse af Vognvægte Magistratens Tilladelse paa sædvanlig Maade være at indhente.

Plankeværker til Begrænsning af Kuloplag, Grus, Skærver el. l. Vareoplag.

Bygningskommissionen har paa given Foranledning truffet Bestemmelse om, at Plankeværker f. Eks. udført af Profiljernstolper udfyldt med Sveler eller i en hvilken som helst anden Konstruktion, der opsættes som Begrænsning omkring Kulbunker, Grusbunker eller andre lignende Varer, oplagret i Bunkeform, i Henhold til Byggelovens § 2, Stk. 2, vil være at betragte som henhørende under Byggelovens Bestemmelser, og at Magistratens Tilladelse derfor fremtidig vil være at indhente, naar Konstruktioner af den her omtalte Art ønskes udført.

Forfyr.

Opmærksomheden henledes paa, at der ved Opsætning af Forsatsfyr til Centralvarmekedler kræves sædvanlig Kedelattest, jfr. Regulativ vedrørende Centralvarmeanlæg § 29, Stk. 1, hvor der er Tale om Forsatsfyr med vandkølet Hedeflade, idet saadanne Fyr maa betragtes som en selvstændig Kedel,

der er underkastet de samme Regler som almindelige Centralvarmekedler. Hvor Forsatsfyret kun bestaar af et udmuret Fyrsted, saaledes at der ikke sker nogen Forøgelse af Kedlens Hedeflade, kræves ikke Kedelattest.

Der maa ved Andragender vedrørende Forsatsfyr redegøres for, at der ikke forbrændes mere Brændsel pr. Time, end hvad der svarer til den paa-gældende Kedels Hedeflade inclusive den ved Forsatsfyrets Montering eventuelt tilføjede Hedeflade.

Iøvrigt maa det iagttages:

at gældende Bestemmelser om Afstand til Træværk overholdes ogsaa for Forfyrrets Vedkommende,

at Forbindelsesrøret mellem Forfyr og Kedel udføres med ildfaste Sten, saafremt Røret ikke er vandkølet,

at der anbringes et Luftspjæld paa Paafyldningsdøren eller i Toppen af Brændselsmagasinet, saaledes at dette kan skylles for Gas ved Luftgennemstrømning, inden Paafyldningsdøren aabnes,

at et eventuelt Skueglas ikke anbringes lige over en Eksplosionsklap,

at Pladsen foran en Eksplosionsklap sikres, f. Eks. ved Anbringelse af en Jernbøjle med lidt større Fremspring end Klappens Udsving, samt

at Eksplosionsklappen, hvor den tillige skal fungere som Rensedør, skal kunne sikres fastholdt i aaben Stilling.

Søjler af Damprør.

Paa given Foranledning henledes Opmærksomheden paa, at Søjler af Damprør o. l. som Regel kun tillades ved ganske underordnede Konstruktioner og i Almindelighed ikke med mindre Diameter end 2". Endvidere maa saadanne Søjler enten udfyldes med Beton eller afsluttes saavel foroven som forneden med en langs hele Omkredsen paasvejst Top- eller Fodplade.

Spjæld i Kakkelovne.

I den senere Tid har det i talrige Tilfælde vist sig, at Kakkelovne og Kaminovne i Strid med Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 9, var forsynet med Spjæld. Naar det opdages, kræves disse Spjæld naturligvis fjernet, men man finder Anledning til under Hensyn til den med Spjældenes Anbringelse forbundne Fare at henstille til alle tilsynsførende inden for Byggeriet at være opmærksom paa Forholdet og gribe ind, naar Anledning gives.

Rustfortærede Jernbjælker.

Ved Ombygning af en 5 Etages Beboelsesbygning viste det sig ved Fjernelse af et Jernbjælkelag mellem Kælder og Stueetage, at saavel det indstøbte Jernbjælkelag som de ubeskyttede Jerndragere, hvorpaa Bjælkerne hvilede, var fortæret af Rust i en saadan Grad, at Materialet mange Steder kunde brækkes itu med Fingrene. Bjælkernes Tilstand fremgaar ret tydeligt af hosstaaende Billeder.

Det paagældende Jernbjælkelag blev lagt i Aaret 1904. Lokalerne over Bjælkelaget har i ca. 30 Aar været benyttet til Fiskeforretning, og Vandet fra denne og fra de i Butikken opstillede Bassiner, som delvis har været fyldt med Saltvand, er formentlig lidt efter lidt trængt ned til Jernet.

Naar Ødelæggelsen er blevet saa betydelig som her, maa Aarsagen foruden daarligt udført Arbejde

i væsentlig Grad skyldes manglende Agtpaaagivenhed, Eftersyn og Vedligeholdelse.

Etageadskillelser over Kedelrum og Bagerier.

I Bygningsvedtægtens § 39, Stk. 17, er det foreskrevet, at Etageadskillelsen over blandt andet Kedelrum og Bagerilokaler skal udføres brandfri efter nærmere Godkendelse. Denne Bestemmelse skyldes i første Række brandmæssige Hensyn, men det vill utvivlsomt tillige kunne faa Betydning med Hensyn til at forhindre Faren for Gennemtrængning af giftige Luftarter fra Kedel- og Bagerilokaler til ovenover liggende Beboelsesrum, saafremt den brandfri Etageadskillelse udføres med størst mulig Tæthed. Der foreligger for Bygningsvæsenet til Stadhed Klager over ubehagelige Virkninger af saadanne giftige Luftarters Opdrængning gennem Etageadskillelsen særlig i ældre Huse, hvor Etageadskillelsen almindeligvis er udført af Træbjælker med Forskalling, Indskud og Gulv, og hvor Tætheden derfor ofte er mindre god. Men ogsaa i Tilfælde, hvor Etageadskillelsen er brandfri, fremkommer undertiden Klager, og der har fornylig foreligget et saadant Tilfælde, der har givet Anledning til en omfattende Undersøgelse.

I Betragtning af den Risiko, der kan være til Stede for Kulilteudvikling i Lokaler som de her omhandlede, og den alvorlige Fare for ovenover boende Mennesker, hvis Kulilten trænger gennem Etageadskillelsen, er der derfor al mulig Grund til at udvise den største Omhu ved Udførelsen af Etageadskillelser over saadanne Rum, hvor Risikoen for Kulilteudvikling er til Stede. Helst bør naturligvis alle Muligheder for giftige Luftarters Gennemtrængning af Etageadskillelsen søges fjernet, herunder

blandt andet Undladelse af Rørgennemføringer, hvis det er muligt, og man bør ikke mindst bestræbe sig for at sikre Etageadskillelsens fuldstændige tætte Tilslutning til de tilstødende Mure eller Vægge.

I specielle Tilfælde, hvor der har foreligget Klager, og hvor Omstændighederne har gjort det rimeligt at tro, at Beboernes Frygt for Kulilteforgiftning var begrundet, har der fra Myndighedernes Side været foretaget Undersøgelser ved Hjælp af et Draegers Kulilteapparat, der med meget stor Sikkerhed paaviser eventuel Kuliltes Tilstedeværelse.

Ogsaa med Hensyn til de Gener, der let opstaar paa Grund af den stærke Varme, som kan udvikles — særlig over en Bageovn — har Bygningsvæsenet i Tidens Løb modtaget mange Klager. Det samme gælder ved manglende Isolering af den Skorsten, hvortil Aftrækket fra det paagældende Ildsted er ført, idet det hyppigt har vist sig, at denne, særlig naar det drejer sig om Bagerierne, konstant er saa varm, at det kan medføre yderst ubehagelige Gener for Beboerne i den ovenover liggende Lejlighed. Hvad disse sidste Forhold angaar, er der nu imidlertid i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 og 6 c, tilvejebragt Sikkerhed for, at der fremtidig vil blive truffet passende Foranstaltninger til Imødegaaelse af de Ubehageligheder, som manglende Varmeisolering kan medføre.

Rockwool.

Magistraten har, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, givet Tilladelse til som Isolation i Tagbjælkelag og Tagskraaninger til Erstatning for 2 Lag Brædder med Pap imellem eller Forskalling og Indskud at anvende 10—12 mm Rockwool-Maatte med Rørvæv paa 1 Lag $\frac{3}{4}$ " Forskalling og forsynet med Puds paa Maattens Underside.

„Vilmo“-Maatter.

I Skrivelse af 9. Oktober 1941 har A/S Det Østasiatiske Kompagni ansøgt om Tilladelse til at anvende 20 mm tykke »Vilmo« Isolermaatte, imprægneret mod Brand, som Isolation i Tagbjælkelag og Tagskraaninger. Maatterne er imprægneret mod Brand med »Flamol« i Forholdet 170 cm³ til 1 kg Fiber, og Magistraten har, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtalt, at »Vilmo« Maatte ikke kan tillades anvendt i egentlige Tagbjælkelag, men derimod til Isolation af Tagflader eller Underside af flade Tagkonstruktioner i 1-, 2- og 3-Etages Bygninger, naar de imprægneres som ovenfor angivet, og Under-

siden af Spær eller Tagkonstruktion udover Maatterne beklædes med $\frac{3}{4}$ " Forskalling, der røres og pudses.

Det bemærkes, at der fra Magistratens Side intet vides at erindre mod, at ogsaa 15 mm Maatte anvendes til de angivne Formaale.

Isolermørtel.

Magistraten har meddelt A/S William Boas Tilladelse til at anvende *Isolermørtel* til følgende Formaal:

1. Puds paa Murværk, herunder paa 1 Sten tykke Brystningsmure, samt paa Etageadskillelser af Jernbeton.

Materialet kan dog ikke benyttes i Nødtørftsrum, Baderum eller andre Lokaler, hvor særlige Forhold gør sig gældende, og hvor der stilles bestemte Krav til Vægbeklædningens Udførelse.

Paa 1 Sten tykke Brystningsmure maa Pudsaget af Isolermørtel gives en Tykkelse af mindst 1 cm.

2. Puds paa Trævægge og Træetageadskillelser, naar Isolermørtelen fastholdes til Underlaget ved Hjælp af galvaniseret Traadnet med 3 cm Maskevidde, fastsømmet til Underlaget med galvaniserede Rørsøm.

Tilladelsen til den under 2 nævnte Anvendelse er dog kun meddelt forsøgsvis som gældende indtil videre.

Traadbindere.

At Magistratens 4. Afdeling under 26. Januar 1942 har tilskrevet A/S Rob. M. Petersen som følger:

»I Skrivelse af 5. ds. har De ansøgt om Tilladelse til at anvende *forkobret Jerntraad til Murbindere*.

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at Magistraten efter Omstændighederne meddeler Tilladelse til den ansøgte Anvendelse paa Betingelse af, at der anvendes mindst 5 mm tyk Traad, at der ved Tildannelse af Bindere ikke fremkommer Afskalninger eller paa anden Maade sker Beskadigelse af Beskyttelseslaget, samt at Tilladelsen kun meddeles som gældende indtil videre.«

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

4

Omslagsbilledet viser et Parti af Rækkehusbebyggelsen „Hasselvænget“, beliggende mellem Thorupgaard Allé og Hasselvej, i en Del af Vanløse, der tidligere var præget af en Række store Gartnerier. Da den sidste karakteristiske Rest af disse — den til Hastrups Planteskole hørende Have — skulde udstykes til Villabyggeri, hvorved den ejendommelige og ærværdige Trævækst vilde blive truet, tillod Magistraten en samlet Bebyggelsesplan, hvorved den gamle Have kunde bevares udelt og benyttes som Fællesanlæg for de omgivende Rækkehuse, medens hvert Hus desuden har sin egen indhegnede Have. Bebyggelsen bestaar af 38 Enfamiliehuse i 2 Etager (beb. Areal 55 m²), hovedsagelig med én stor Stue fornedet og 2 Værelser og Kammer foroven. Den er opført 1940 af Arkitekterne K. K. Søndergaard og G. Wilthers for Akts. Hasselvænget (ved LRS. E. Høgsbro Holm) og har faaet Københavns Kommunes Præmie for god og smuk Bebyggelse.

Situationsplaner.

I Tilslutning til de i forrige Hæfte Side 13 fremsatte Bemærkninger vedrørende de i Administrationsvedtægtens § 9, Stk. 5, omhandlede Situationsplaner med særligt Henblik paa de ubebyggede Arealer skal man, da det viser sig, at de matrikulære og bygningsmæssige Oplysninger paa disse Planer ikke altid bliver udarbejdet med den samme Omhu, som er anvendt over for de øvrige Bygningstegninger, her fremhæve de Minimumskrav, der altid maa stilles til disse Oplysninger selv ved de mindste Byggesager.

Planen skal indeholde den projekterede Bebyggelse og hele den paa Grunden værende Bebyggelse eller ved større Grunde i hvert Fald eksisterende Bygninger i Nærheden af den ansøgte Bebyggelse, alt rigtigt placeret i Forhold til Byggenet og Skel, samt i Almindelighed tillige Udstykningsmaal langs Skellene. At Planen skal være rigtigt konstrueret kunde synes en overflødig Bemærkning, men er det desværre ikke.

For at undgaa Misforstaaelser skal man understrege, at dette er Minimumsfordringer. Ved Nybygning af nogen Betydning maa § 9, Stk. 5, følges i sin Helhed, idet Opmærksomheden henledes paa Nødvendigheden af, at Situationsplanen omfatter tilstødende Ejendomme, saafremt Bebyggelse finder Sted i eller nær Skellinien mod disse.

Da de foranførte Oplysninger er absolut nødvendige ved et Byggeandragendes Behandling, burde Mangler i disse Henseender derfor egentlig medføre Hjemsendelse til Berigtigelse, saaledes som allerede fremhævet i Meddelelsernes første Hæfte Side 9.

Denne Berigtigelse er imidlertid hidtil i vid Udstrækning blevet foretaget af det Personale i Stads-konduktørens Direktorat, der behandler Byggesagerne, og kun i mere graverende Tilfælde, hvor Fejlen kunde tænkes at faa Indflydelse paa de øvrige Bygningstegninger, er Sagen sendt tilbage til Omarbejdelse.

Den Tolerance, der har kunnet være rimelig i en Overgangstid, kan man imidlertid under Hensyn til den videre Anvendelse inden for Administrationen af Byggesagernes Oplysninger ikke fortsat forvente udvist.

Fremtidig udsætter man sig for, at en urigtig eller mangelfuld Situationsplan medfører — efter Omstændighederne — enten at Byggesagen returneres med Krav om fyldestgørende Situationsplan, hvilket forsinker Sagens Behandling væsentligt, eller at man maa kræve den i Administrationsvedtægtens § 25, Stk. 3, omhandlede Situationsplan

udfærdiget, hvilket som Regel vil betyde en Merudgift for Bygherren, da denne Plan, saaledes som omtalt i Meddelelsernes 1. Aargang, Hefte 4, Side 37, ellers kun kræves, naar man er i betænkelig Nærhed af den i Henhold til Loven eller Servitutterne tilladelige Udnyttelsesgrad.

Man skal i denne Forbindelse gentage Oplysningen fra Meddelelsernes 1. Aargang, Side 9, om, at der almindeligvis vil kunne faas det for en rigtig Udfærdigelse nødvendige Grundlag i Stadskonduktørens Direktorat, hvor alt Materialet stilles gratis til Raadighed til Afskrivning eller Kalkering. Oplysninger om eksisterende Bebyggelse maa dog revideres ved Eftersyn paa Stedet, da der kan have fundet Forandringer Sted, som Stadskonduktøren ikke har faaet Kendskab til.

Etagehøjder.

Paa given Foranledning skal man henlede Opmærksomheden paa Bestemmelserne i Byggelovens § 55, Stk. 4, hvorefter Højden i en Beboelseslejlighed skal være mindst 2,5 m. Det hænder ret ofte, at denne Højde findes indskrevet paa de approberede Tegninger, men at det ved Kontrol-eftersyn viser sig, at der paa Grund af Fejl ved Udførelsen eller Unøjagtigheder ikke, naar Bygningen er færdig, findes den foreskrevne Mindste-højde, men derimod mangler 2—3 cm, hvilket som Regel skyldes, at Afretning af Gulvet eller Forskallingen, uden at man har været opmærksom paa Forholdet, har medført en Indskrænkning af Højden. Det maa derfor ligefrem tilraades, at man i Almindelighed sikrer sig mod Fejl af denne Art ved at forsyne Tegningerne med en indskrevet Etagehøjde, der giver et passende Spillerum for Afgivelser som de nævnte, og saa iøvrigt naturligvis at være opmærksom paa Forholdet under Arbejdets Udførelse.

Ovenlys.

Indenrigsministeriet har under 15. Februar 1942 tilskrevet Københavns Magistrat saaledes:

»I det med Magistratens Skrivelse af 29. December f. A. (Jr. Nr. SV 150) indsendte Andragende har Arkitekt Kaj Grøning anholdt om Tilladelse til ved Indretning af den paa hoslagt tilbagefølgende Tegning viste Lejlighed i Tagetagen paa Ejendommen Matr. Nr. 816, Sundbyvester, Ulrik Birchs Allé 23, at anbringe et Ovenlys med kun 0,52 m² Lysningsareal i Lejlighedens 6 m² store Køkken.

I denne Anledning skal man til Efterretning og videre Bekendtgørelse meddele, at den saaledes fornødne Dispensation fra Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8, herved bevilges.

Ministeriet bemyndiger i Overensstemmelse med Magistratens Indstilling Magistraten til indtil videre at meddele Dispensation fra Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8, til at give Ovenlys i Opholds- og Arbejdsrum mindre Lysningsareal end 10 % af Rummets Gulvareal under Forudsætning af, at Ovenlyset giver lige saa gode Lysforhold i Rummet som et almindeligt Vindue med det foreskrevne Lysningsareal.»

Vaskerum.

Indenrigsministeriet har under 15. Februar 1942 tilskrevet Københavns Magistrat saaledes:

»I det med Magistratens Skrivelse af 9. d. M. (4. Afd. J. Nr. H. U. 1162) indsendte Andragende har Konstruktør H. Pandrup Nielsen for Ejeren af Ejendommen Matr. Nr. 2639 Husum, Skensvedvej 45, anholdt om Tilladelse til som vist paa den hoslagt tilbagefølgende Tegning at indrette et W. C.-Rum i den nævnte Ejendom, uanset at Gulvarealet i Vaskerummet i Bygningens Stueetage derved indskrænkes til ca. 5,4 m².

I denne Anledning skal man til videre Bekendtgørelse meddele, at den saaledes fornødne Dispensation fra Bygningsvedtægtens § 47, Stk. 5, herved bevilges paa Vilkaar, at Vaskerummet forsynes med en 10 cm × 15 cm Aftrækskanal.

Ministeriet bemyndiger i Overensstemmelse med Magistratens Indstilling Magistraten til indtil videre i Tilfælde, hvor der indrettes W. C.-Rum i bestaaende Bygninger, at meddele Dispensation fra Bygningsvedtægtens § 47, Stk. 5, til at indskrænke Gulvarealet i Vaskerum til 4 m², naar Forholdene taler derfor, og Bygningen ikke indeholder mere end 3 Lejligheder, samt paa Vilkaar, at de paagældende Vaskerum forsynes med en 10 cm × 15 cm Aftrækskanal.»

Indmurede Badekar paa Trægulve.

Magistratens 4. Afdeling har under 17. Februar 1942 tilskrevet Linotol-Kompagniet som følger:

»I Andragende af 15. Januar d. A. har Selskabet ansøgt om Tilladelse til uanset Bestemmelserne i Regulativet vedrørende Indretning af Baderum at opsætte indmurede Badekar paa Trægulve, belagt med fugefrit Materiale, naar der under selve Karret udføres en Jernbetonplade, og Etagead-

skillelsen under Karret iøvrigt udføres i Overensstemmelse med Regulativets § 4, Stk. 2, og den øvrige Del af Gulvet som i § 4, Stk. 3.

Saaledes foranlediget skal man udtale, at den ansøgte Tilladelse vil kunne forventes meddelt paa Betingelse af,

at der i hvert enkelt Tilfælde fremsendes Ansøgning bilagt de fornødne Detailtegninger (Plan og Snit) til Godkendelse,

at der udover Afløbet fra Karret udføres en Aabning til Hulrummet under dette med en Størrelse af mindst 15 cm × 15 cm,

at Afløbet fra Karret føres til Gulv afløbet over dettes Rist,

at Detailplanen over Afløbsordningen forelægges Stadsingeniørens Direktorat til Godkendelse, samt

at Bestemmelserne i Regulativ vedrørende Indretning af Baderum iøvrigt iagttages.»

Behandling af Sager vedrørende Nødtørftsrum.

Ved Forhandling mellem Magistratens 4. Afdeling og Sundhedskommissionen er der vedrørende Behandlingen af Sager angaaende *Indretning af Nødtørftsrum*, der hører til de i Byggelovens § 62 omhandlede Bygninger og Lokaler samt til Lokaler, for hvis Indretning der i Medfør af Sundhedsvedtægt eller Politivedtægt er udfærdiget særlige Forskrifter, og som skal indrettes efter Sundhedskommissionens nærmere Afgørelse i hvert enkelt Tilfælde, jfr. Bestemmelserne i § 9 i Magistratens Regulativ af 15. August 1940 vedrørende Indretning af Nødtørftsrum, fastsat følgende Forretningsgang:

1. Forinden Udstedelse af Byggetilladelser sender Magistraten alle saadanne Sager, der i Henhold til Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 49, Stk. 6, jfr. Regulativets § 9, skal forelægges Sundhedskommissionen, til denne Institution, saaledes at de Betingelser, der eventuelt maa blive stillet af Sundhedskommissionen, kan tilgaa Andrageren samtidig med Byggetilladelsen.
2. I de Tilfælde, hvor det af Andragendet fremgaar, at Sundhedskommissionen er ansøgt, vil Byggetilladelse paa sædvanlig Maade blive ekspederet med et Forbehold om, at Sundhedskommissionens Tilladelse maa fremskaffes.
3. For at undgaa Forsinkelse af Sager, der er fremsendt til Sundhedskommissionen direkte fra Andrageren, uden at denne har anført

noget herom i Andragendet til Magistraten, og hvor altsaa en Fremsendelse som under 1. anført er unødvendig, giver Sundhedskommissionen Magistraten Meddelelse om alle Andragender, der modtages direkte fra Andragere. Denne Meddelelse har Form af en Rapportblanket, der daglig tilstilles Magistraten.

Stilladser til Brug ved Jernbetonarbejder.

Paa given Foranledning skal man henlede Opmærksomheden paa Bestemmelsen i Stilladsregulativets § 12, hvorefter Stilladser til Brug ved Jernbetonarbejder, der ikke tillige benyttes ved Murerarbejder, skal udføres paa forsvarlig Maade og saaledes, at Bygningstilsynet kan godkende dem.

Specielle Betingelser for private Kloak- og Gadeanlæg.

Opmærksomheden henledes paa de af Stadsingeniørens Direktorat udsendte specielle Betingelser for private Kloak- og Gadeanlæg. De nævnte Betingelser vil kunne faas ved Henvendelse til Direktoratet, Vejafdeling II.

København.

De indlemmede Distrikter. — Byplanmæssig Udvikling 1901—1941. — Stadsingeniørens Direktorat 1942. 252 Sider. 207 Illustrationer. Pris 10 Kroner indbundet.

Som et Led i den Byplan, som det i Henhold til Byplanloven paahviler Københavns Kommune at lade udarbejde, foreligger der nu denne Redegørelse. Det er paavist, hvor meget af Arealet i de indlemmede Distrikter der formelt er sikret i byplanmæssig Henseende, og der er givet Begrundelse for den Maade, hvorpaa Udviklingen er sket. Man har søgt Forklaringen herpaa i Terræn, matrikulære Forhold, bestaaende Vejnet og Bebyggelse saavel i rent formelle Forhold som f. Eks. manglende Lovhjemmel etc. Da Udviklingen paa en Række Forhold har sin Rod i den store Byplankonkurrence i 1908/09, er der indgaaende redegjort for denne.

Redegørelsen behandler Spørgsmaalene historisk og generelt, idet man med karakteristiske Eksempler har belyst de generelle Forhold. Illustrationerne er i et betydeligt Antal Tilfælde tegnet til Bogen.

Foruden den generelle Tekstafdeling er der en Række Bilag, dels Uddrag af Borgerrepræsentatio-

nens Vedtagelser vedrørende Gade- og Bebyggelsesplaner, Park- og Haveanlæg, Hovedgadenettet, Ekspropriationer, dels Fortegnelse over de vigtigste Deklarationer til Magistratens IV Afdeling vedrørende Bebyggelsesindskrænkninger og Vejudlæg og endelig en Oversigt over Bygningsreglementsbestemmelser.

Materialet „Internal“.

Magistraten har ved Skrivelse af 9. April 1942 meddelt Murermester Valdemar Nielsen Tilladelse til at anvende »Internal« fugefri Belægning paa Gulve af Træ og Beton samt som Vægbeklædning i Badeværelser og W. C. Rum paa Betingelse af, at Bestemmelserne i Regulativ vedrørende Indretning af Badeværelser og Regulativ vedrørende Indretning af Nødtørftsrum iagttages.

Etageadskillelser med Træbjælker.

For at lette Arbejdet for Arkitekter og Ingeniører ved Projektering af Træbjækelag i almindelige Beboelsesbygninger har Stadsbygmesterens Direktorat udarbejdet omstaaende grafiske Fremstilling af Træbjælkers tilladelige Fritliggende (Lysvidde) ved forskellige Bjælkeafstande for de forskellige Tømmerdimensioner.

Kurverne er udarbejdet i Overensstemmelse med Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 1 og 2.

Blandt Kurverne for Halvtømmer er med Punktering indtegnet Kurver for Dimensionerne 3"×8" og 3"×9", da der er fremkommet Tømmer af disse Dimensioner paa Markedet. For saadanne høje og smalle Bjælker vil der eventuelt blive krævet en indbyrdes Tværafstivning.

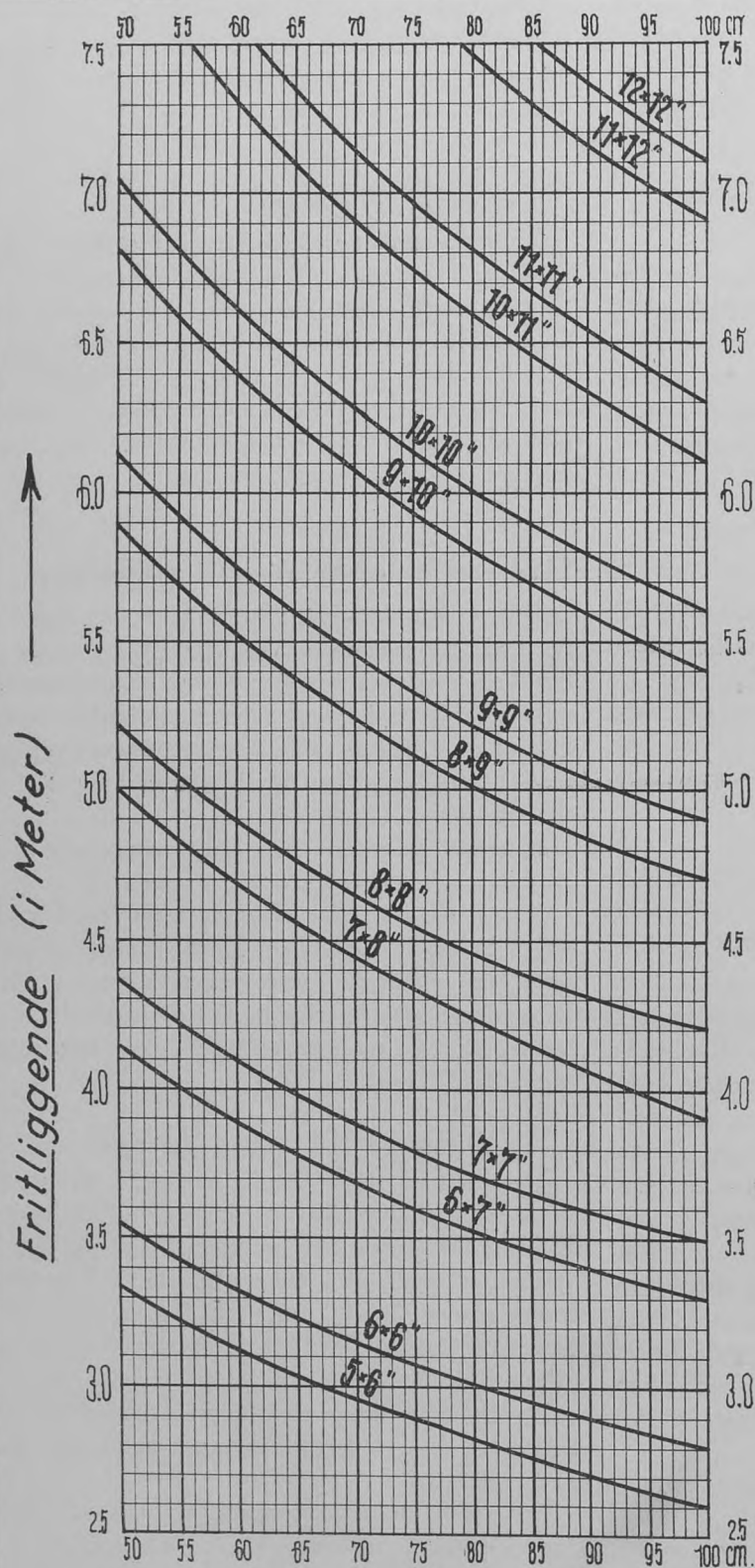
Eksempel paa Kurvernes Anvendelse.

Man har et Fritliggende paa 4,44 m og en Bjælkeafstand paa 86 cm fra Midte til Midte. Hvilken Dimension skal anvendes?

Ved at gaa ind i Kurverne for Fuldtømmer finder man et Punkt, der ligger lidt over 8"×8"-Kurven. Nødvendig Dimension af Fuldtømmer bliver altsaa 8"×9".

Hvis man vil bruge Halvtømmer, finder man af Kurverne, at 4½"×10" Tømmer netop vil være tilstrækkeligt.

Det vil heraf ses, at man altid maa anvende den Tømmerdimension, der er paaskrevet den Kurve, der ligger nærmest højere end det ved det givne Fritliggende og den givne Bjælkeafstand bestemte Punkt.

Bjælkeafstand (fra Midte til Midte)

Kurverne angiver
Sammenhængen mel-
lem Bjælkernes Frit-
liggende og deres Af-
stand for de forskel-
lige Dimensioner.

Forudsætninger:

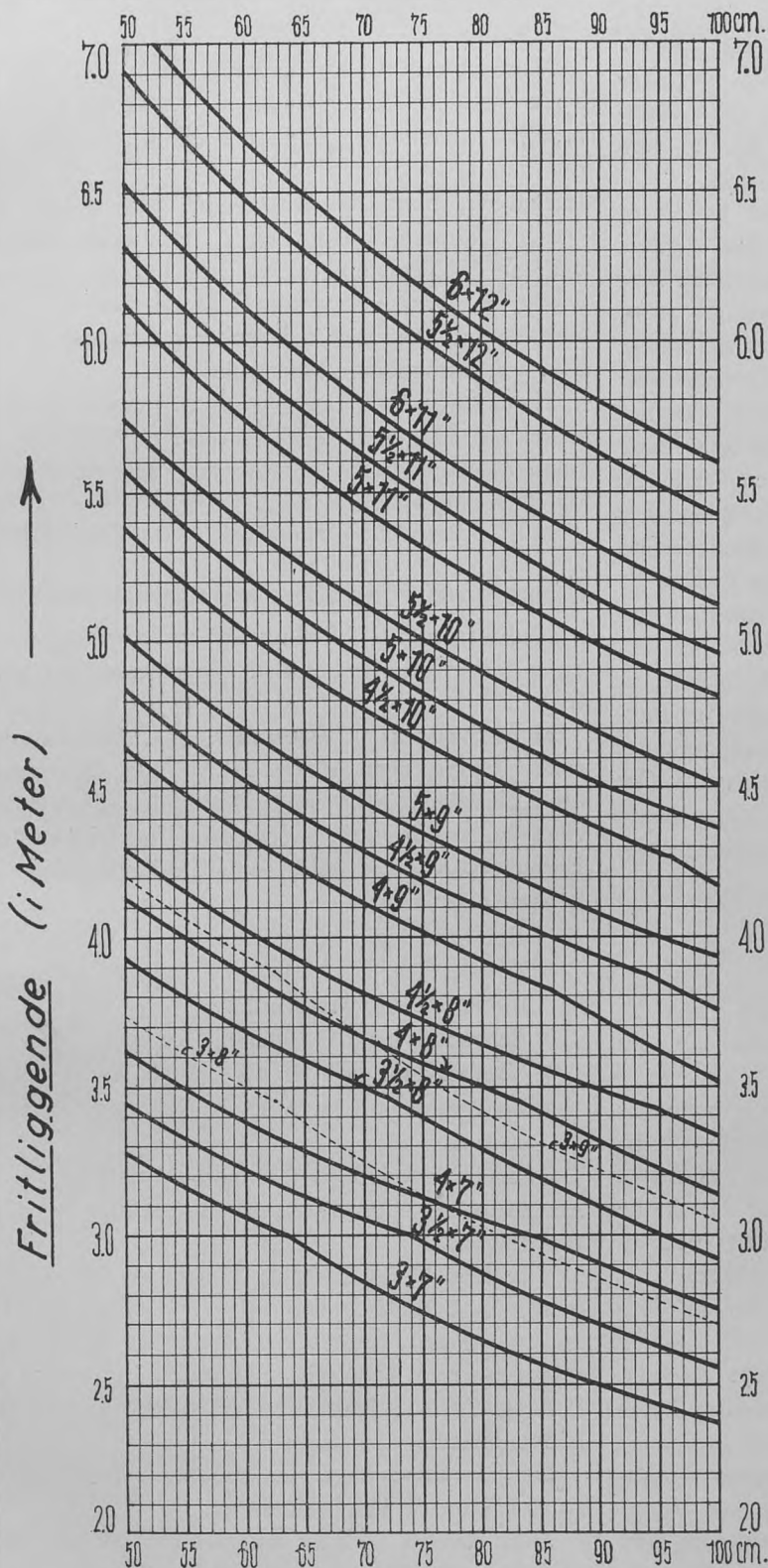
Belastning:
Egenvægt 160 kg/m^2
Lette Skillerum 100 "
Tilfældig Belast. 200 "
Total 460 kg/m^2

Tilladelig Spænding:
 $G = 90 \text{ kg}/\text{cm}^2$

Tilladelig Nedbøjning
for tilfældig Belast-
ning ($200 \text{ kg}/\text{m}^2$):
 $\frac{1}{700}$ af Spændvidden.

Fritliggende = teor. Spændvidde +
nødv. Lejedybde (Lejetryk $8 \text{ kg}/\text{cm}^2$).

Kurverne er udjævnede, saa
at de er i Overensstemmelse
med de i B.V. angivne afrun-
dede Værdier.

Bjælkeafstand (fra Midte til Midte)

Kurverne angiver
Sammenhængen mel-
lem Bjælkernes Frit-
liggende og deres Af-
stand for de forskel-
lige Dimensioner.

Forudsætninger:

Belastning:

Egenvægt 160 $\frac{kg}{m^2}$

Lette Skillerum 100 "

Tilfældig Belast. 200 "

Total 460 $\frac{kg}{m^2}$

Tilladelig Spænding:

$\sigma = 90 \frac{kg}{cm^2}$

Tilladelig Nedbøjning
for tilfældig Belast-
ning (200 $\frac{kg}{m^2}$):

$\frac{1}{700}$ af Spændvidden.

Fritliggende = teor. Spændvidde ÷
nødv. Lejedybde (Lejetryk 8 $\frac{kg}{cm^2}$).

November 1941

Klinkerbetonsten.

Magistratens 4. Afdeling har under 11. April 1942 tilskrevet Civilingeniør Ernst Ishøy som følger:

I Andragende af 22. Januar d. A. har De for A/S Lemvig-Müller & Munck ansøgt om Tilladelse til at anvende Klinkerbetonsten med Rumvægt 600 kg/m^3 og Trykstyrke 45 kg/m^2 som Bagmuringsten i 1- og 2-Etages Bygninger.

Saaledes foranlediget skal man, efter at der er fremsendt Prøveattest for Sten med den angivne Styrke, og det er konstateret, at Rumvægten ikke er 600 kg/m^3 , som angivet i Andragende, men 677 kg/m^3 , og efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at den ansøgte Anvendelse af Stenene kan forventes tilladt paa Betingelse af, at der fremsendes Forslag til Mærkning af Stenene med Trykstyrken 45 kg/cm^2 paa en saadan Maade, at Forveksling med Sten, der har Trykstyrke 70 kg/cm^2 , ikke kan finde Sted, f. Eks. ved at Stenene mærkes med henholdsvis Tallene 45 og 70, samt at de to Slags Sten ikke benyttes paa samme Byggeplads.

Der vil herefter kunne forventes Tilladelse til, at Sten med Trykstyrke 45 kg/cm^2 anvendes til Bagmuring ved 1-Etages Bygninger og ved 2-Etages Bygninger med en Taghøjde af højst 1,5 m (let Tag), dog at Murværket ikke udsættes for en større Paavirkning end 3 kg/cm^2 , hvilket i de enkelte Tilfælde maa eftervises.

Træolith.

A/S Træolith Industri har ansøgt om Tilladelse til at anvende Materialet Træolith Træbetonplader som:

- 1) Indskud i Etageadskillelser, naar der anvendes 35 mm Plader i Specialudførelse med et Pudslag paa den ene Side af Letmørtel i Stand til at hindre Vandgennemtrængen; Pladerne henlægges paa 1" Indskudsbrædder med en Afstand af 30 cm fra Midte til Midte,
- 2) Forskalling paa Lofter i Stedet for Forskallingsbrædder,
- 3) Tagflader eller Undersider af flade Tagkonstruktioner som Erstatning for eet Lag Brædder og Pap,
- 4) Ydervægge i mindre Beboelsesbygninger, Barakker o. lign. Bygninger bestemt til Natteophold og til Opholds- eller Arbejdsrum, idet Væggene udføres som en Bindingsværkskonstruktion, indvendig beklædt med Træolithplader (2,5 cm eller 3,5 cm Tykkelse), der

paa den ene Side er forsynet med Letmørtel og paa den anden Side med Pudslag, og med en udvendig Beklædning paa Bindingsværkskonstruktionen med Træbetonplader med Kalkpuds.

Magistratens 4. Afdeling har under 16. Marts 1942 meddelt Aktieselskabet, at de under 2 og 3 ansøgte Anvendelser vil kunne tillades saaledes, at der kan anvendes 25 mm tykke Plader til Loftsforskalling, naar Bjælkeafstanden kun udgør 50 cm fra Midte til Midte, og 35 mm tykke Plader ved en Bjælkeafstand af 70 cm, ligesom 35 mm Plader vil kunne anvendes i Stedet for eet Lag Brædder og Pap i de i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d, omhandlede Konstruktioner.

Hvad angaar de under 1 og 4 ansøgte Anvendelser har Magistraten ikke kunnet tage Stilling til Spørgsmaalene, forinden nærmere angivne Prøver og Forsøg har fundet Sted.

Plasoleum, Planolin og Gummiterrazzo.

Magistratens 4. Afdeling har under 31. Januar 1942 tilskrevet Firmaet Brdr. Waagepetersen som følger:

»I Skrivelse af 4. December f. A. med supplerende Oplysninger af 23. s. M. har De ansøgt om Tilladelse til at anvende Materialet »Plasoleum, Planolin og Gummiterrazzo« som fugefri Gulvbelægning paa Beton eller som Vægbeklædning og herunder særlig som

- 1) Gulvbelægning i Badeværelser, W. C.-Rum og Lokaler for Tilvirkning og Salg af Levnedsmidler (Kød, Mælk m. m.),
- 2) Belægning paa Trapper og Reposer,
- 3) Vægbeklædning i de tilsvarende Rum,
- 4) Belægning paa flade Tage, Terrasser, Altaner o. lign.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

Tilladelse til at anvende Materialet som Gulvbelægning i Badeværelser og W. C.-Rum meddeles herved som ansøgt paa Betingelse af, at Bestemmelserne i Regulativ vedrørende Indretning af Badeværelser og Regulativ vedrørende Indretning af Nødtørftsrums iagttages.

Der haves endvidere ikke noget at indvende mod Anvendelsen til Vægbeklædning.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Anvendelsen til Lokaler for Tilvirkning og Salg af Levnedsmidler maa Sundhedskommissionens Tilladelse erhverves.

For saa vidt angaar Materialets Anvendelse som Belægning paa Trapper og Reposer, skal man udtale, at Spørgsmaalet herom ikke kan afgøres, forinden Materialet er prøvet for Ildpaavirkning, hvorom Henvendelse maa ske til Brandvæsenets Laboratorium.

Forinden der kan tages Stilling til Materialets Anvendelse til udvendig Brug, Trapper, Terrasser, Altaner o. lign., maa der foreligge de for Bedømmelsen nødvendige Prøver paa Materialets Frostbestandighed, ligesom Materialet, hvor det kommer i Berøring med Jern, ikke kan tillades anvendt, forinden det er konstateret, at Jernet ikke angribes deraf.«

Telefoner og Træffetider.

Til Oplysning for de mange, som søger Bygningsvæsenets Kontorer og Embedsmænd, bringer vi nedenfor en Fortegnelse over Telefoner og Træffetider.

Kontorerne er, hvor intet andet er anført, aabne for Ekspedition hver Dag fra Kl. 10—15.

Raadhuset: Central 3800 med Omstilling til samtlige nedenfor anførte Lokalnumre.

Borgmester Arne Sundbo

Træffes bedst Tirsdag, Onsdag, Torsdag og Fredag fra Kl. 13—14 Lokal 65

Magistratens 4. Afdeling, 2. Sekretariat:

Raadhuset. 1. Sal i Fløjen mod Brandstationen.

Kontorchef E. Sivertsen Lokal 88

Kontorchef Ch. Abrahamsen — 208

Ekspeditionssekretær Fr. Karlsborg — 47

Fuldmægtig V. S. Vasegaard — 7

Byggesagsekspedition A:

Fuldmægtig Sv. Winkelhorn — 61

Byggesagsekspedition B:

Overassistent P. Mouritsen — 194

Fuldmægtig Edm. Neis (Bogholderiet) — 205

Bogholderi- og Kassererkontor (Ekspeditionstid Kl. 10—14):

Kasserer Johs. Eilersen — 256

Ekspedition — 296

H-Journal (Hovedjournal) — 36

B-Journal (Byggesagsjournal)

Oplysninger vedrørende Fremsendelse af Sager — 92

Oplysning om verserende Sager

Lokal 213, 291 og 302

M-Journal (Matrikulære Sager) Lokal 291

G-Journal (Sager vedrørende Raaden over Gadeareal) — 296

P-Journal (Politisager) — 7

Stadsbygmesterens Direktorat:

Raadhuset. 3. Sal i Fløjen mod Vester Voldgade.

Stadsbygmester Svend Møller, træffes bedst: hver

Dag fra Kl. 13—14, Onsdag dog fra Kl. 14—15. Lokal 38

Arkitektafdeling A:

Afdelingsarkitekt Einar Hansen, træffes bedst hver

Dag fra Kl. 13—14. Lokal 135

Arkitekterne Lokal 148

Arkitektafdeling B:

Afdelingsarkitekt Asger Jeppesen, træffes bedst hver

Dag fra Kl. 13—14. Lokal 35

Arkitekterne Lokal 99 og 85

Ingeniøraftdelingen:

Afdelingsingeniør Alfred Taumose, træffes bedst

hver Dag fra Kl. 13—14. Lokal 236

Ingeniørerne Lokal 83, 146, 305 og 297

Ekspeditionssekretær P. S. Mathiasen Lokal 154

Bygningsinspektorerne:

1. *Bygningsinspektorat*, Trommesalen 7, Ekspeditionstid Kl. 10—15. Eva 5800 (med Omstilling).

Bygningsinspektør P. Rosenkilde Gram, træffes bedst Kl. 10—12.

2. *Bygningsinspektorat*, Overgaden oven Vandet 40, Ekspeditionstid Kl. 10—15. Sundby 2640 (med Omstilling).

Bygningsinspektør Cosmus Bræstrup, træffes bedst Kl. 10—12.

3. *Bygningsinspektorat*, Sortedamsdosseringen 57, Ekspeditionstid Kl. 10—15. Nora 8111 (med Omstilling).

Bygningsinspektør Jens Jørgensen, træffes bedst Kl. 10—12.

4. *Bygningsinspektorat*, Brønshøjvej 8, Ekspeditionstid Kl. 10—15. Bella 3677 (med Omstilling).

Bygningsinspektør Kay Schrøder, træffes bedst Kl. 10—12.

Stadsingeniørens Direktorat:

Raadhuset.

Stadsingeniør O. Forchhammer, 2. Sal i Fløjen mod Brandstationen, træffes bedst Kl. 13—15. Lokal 143.

Byplanafdelingen: 2. Sal i Fløjen mod Brandstationen.

Afdelingsingeniør M. Henningsen, træffes bedst Kl. 11—12. Lokal 144.
 Ingeniør Laulund Rasmussen, træffes bedst Kl. 12—14. Lokal 46.
 Ingeniør Henrik Halberg, træffes bedst Kl. 10—12. Lokal 203.
 Arkitekt Helmuth Christiansen, træffes bedst Kl. 10—11½. Lokal 215.
 Ingeniør P. R. Jørgensen (Hegnssager), træffes bedst Kl. 10—12. Lokal 265.

Spildevandsafdelingen: »Ankerborg«, Vester Voldgade 83, Mezz.

Afdelingsingeniør N. Lauridsen, træffes bedst Kl. 10—12. Centr. 16811. Lokal 1.
 Ingeniør Knud Erichsen, træffes bedst Kl. 10—12. Centr. 16811. Lokal 2.
 Tilsynsførende Ingeniører træffes kun 10—11½.

Vejafdeling I: Parterre i Fløjen mod Vestre Boulevard.

Afdelingsingeniør K. V. M. Koefoed, træffes bedst Kl. 13—14. Lokal 75.
 Ingeniør K. V. Jensen, træffes bedst Kl. 13—14. Lokal 287.
 Ingeniør Lawaetz (Vejbidrag), træffes bedst Kl. 11—13. Lokal 22.

Vejafdeling II: Parterre i Fløjen mod Vester Voldgade.

Afdelingsingeniør Manicus-Hansen, træffes bedst Kl. 13½—14½. Lokal 258.
 Ingeniør Jens Johansen, træffes bedst Kl. 13½—14½. Lokal 77.
 Distriktsingeniør G. Frandsen, træffes bedst Kl. 13½—15. Lokal 79.
 Distriktsingeniør H. C. Raabymagle, træffes bedst Kl. 13½—15. Lokal 79.
 Distriktsingeniør Vagn Nielsen, træffes bedst Kl. 13½—15. Lokal 79.

Kloakafdelingen: Vartov, Løngangsstræde 28, 2. Sal.

Afdelingsingeniør K. Rehof, træffes bedst Kl. 14—15, Central 16.600. Lokal 66.
 Ingeniør Andreas Hansen, træffes bedst Kl. 14—15, Centr. 16.600. Lokal 27.

Stadsgartneren, »Ankerborg«, Vester Voldgade 83, 2. Sal.

Stadsgartner Bergmann, træffes bedst Kl. 13—14, Centr. 15.922 og 15.902.

Stadskonduktørens Direktorat:

Raadhuset, 3. Sal i Fløjen mod Vestre Boulevard.

Stadskonduktør Ove Kjeldsen, træffes bedst Kl. 14—15 (Lørdag undt.). Lokal 30.

Matrikulsafdelingen:

Ekspedition: Fuldmægtig V. Schackinger. Lokal 33.

Tildeling af Husnumre: Overassistent, Frk. Anna Bang. Lokal 21.

Beregning af Tillægsarealer: Landinspektør N. K. Jensen Smed. Lokal 21.

Afdelingschef Sven Lannung, træffes bedst Kl. 13—14. Lokal 31.

Matrikulsinspektør Viggo Hansen, 1. Matrikulsinspektorat, træffes bedst efter Aftale. Lokal 96.

Matrikulsinspektør B. L. Larsen, 2. Matrikulsinspektorat, træffes bedst efter Aftale. Lokal 24.

Matrikulsinspektør Chr. Justesen, 3. Matrikulsinspektorat, træffes bedst efter Aftale. Lokal 32.

Matrikulsinspektør K. K. Nielsen, 4. Matrikulsinspektorat, træffes bedst efter Aftale. Lokal 277.

Kortlægningsafdelingen: 4. Sal i Fløjen mod Vestre Boulevard.

Afdelingschef Julius Termansen, træffes bedst Kl. 11—12. Lokal 20.

Fixpunkter og Koter: Fuldmægtig H. H. Madsen, træffes bedst Kl. 12—14. Lokal 177.

Københavns Brandvæsen:

Hovedbrandstationen, Brandchef, Dr. techn. Povl Vinding, R., D.M., p. p., træffes bedst Tirsdag, Onsdag, Torsdag og Fredag Kl. 14—15.

Vicebrandchef L. Borup, R., træffes bedst Kl. 14—15. Central 2717.

Stadslægen i København:

»Vesterport«, Gl. Kongevej 1 D.
 Dr. med. Ahrend Larsen, træffes bedst Kl. 14—15, undtagen Torsdag. Central 16870.

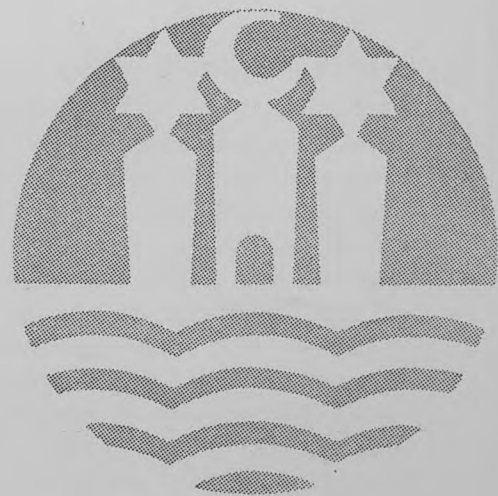
Kommenteret Udgave af Byggeloven.

Paa Gads Forlag har Kontorchef under Københavns Magistrat, Eyvind Sivertsen, udsendt en kommenteret Udgave af Byggelov af 29. Marts 1939 med dertil hørende Vedtægter og Instruktioner samt et Tillæg indeholdende Vejloven, Byplanloven og Boligtilsynsloven. Bogen indeholder endvidere et Oversigtskort over Grundkredsene og Sagregistre.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Omslagsbilledet viser Boligkomplekset „Vestersøhus“ I og II, Vestersøgade ved Sankt Jørgens Sø, opført af Arkitekterne Professor Kay Fisker og C. F. Møller.

„Vestersøhus“ I er opført i Aarene 1934–35 og indeholder 152 Lejligheder, 5 Butikker og Restauration.

Lejlighedstyperne er følgende:

3 Stk. 1 Værelses,	6 Stk. 1 Værelses med Alkove,
22 „ 1 „ med Kammer,	1 „ 2 „
25 „ 2 „ „ Spiseplads,	6 „ 2 „ „ Spisekøkken,
20 „ 2 „ „ Spiseplads og Kammer,	12 „ 2 „ „ 2 Kamre,
12 „ 2 „ „ 2 Kamre og Spiseplads,	35 „ 3 „ „ Kammer, samt
8 „ 4 „ Lejligheder med 2 Kamre og Tagterrasse.	

„Vestersøhus“ II er opført i Aarene 1937–38 og indeholder 111 Lejligheder.

Lejlighedstyperne er følgende:

5 Stk. 1 Værelses med Alkove,	3 Stk. 1 Værelses med Kammer,
5 „ 2 „ „ „ „	20 „ 2 „ „ Spiseplads,
15 „ 2 „ „ Kammer,	18 „ 2 „ „ 2 Kamre,
6 „ 2 „ „ 3 Kamre,	6 „ 3 „
18 „ 3 „ „ Kammer,	1 „ 3 „ „ 2 Kamre,
6 „ 3 „ „ 4 Kamre,	1 „ 4 „ „ 2 „
4 „ 5 „ „ 1 Kammer,	2 „ 5 „ „ 2 Kamre, samt
1 „ 5 „ Lejligheder med 3 Kamre.	

Bebyggelsen blev i 1941 belønnet med Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

Garager.

Opmærksomheden henledes paa Justitsministeriets Bekendtgørelse af 15. November 1941 om Indretning og Benyttelse af Garager m. m. i København for Motorkøretøjer, til hvis Drift anvendes brandfarlige Vædsker. Bekendtgørelsen traadte i Kraft den 1. Januar 1942, hvorefter den tidligere gældende Bekendtgørelse af 3. Juni 1912 ophævedes.

Herefter skal Anmeldelse til Brandvæsenet ikke finde Sted og Brandvæsenets Brugstilladelse ikke fremskaffes, for saa vidt angaar Garager, der opfylder de i Bekendtgørelsen givne Forskrifter. Paa Garager, der er opført inden Bekendtgørelsens Ikrafttræden, finder de i Bekendtgørelsen indeholdte Bestemmelser af bygningsmæssig Karakter kun Anvendelse, for saa vidt der foretages bygningsmæssige Ændringer, eller Brandvæsenet skønner, at Anlægget ikke er forsvarligt i brandmæssig Henseende.

Hvor Brandvæsenets Tilladelse i Medfør af Bekendtgørelsens § 20, Stk.erne 2, 3 og 4, skal indhentes, sker dette paa sædvanlig Maade ved Indsendelse af Tegninger og Andragende til Brandvæsenet.

Saafermt der ved Eftersynet konstateres Afvigelser fra Forskrifterne, som ikke udtrykkeligt er tilladt, maa Brandvæsenets Tilladelse erhverves, forinden Byggesagen kan afsluttes.

Det henstilles, at projekterende Arkitekter og Ingeniører anskaffer sig denne Bekendtgørelse, der indeholder Vejledning om de forskellige Spørgsmaal.

Færdigmelding af Bygningsarbejder.

Det henstilles til Arkitekter, Ingeniører m. fl. i Overensstemmelse med Administrationsvedtægtens § 24, Stk. 1, at fremsende Færdigmelding til vedkommende Bygningsinspektør umiddelbart efter Arbejdets Afslutning, ogsaa for alle mindre Bygningsarbejder.

Staaltraadsbindere.

I Bygningsvedtægtens § 32, Stk. 3, er det betinget, at Staaltraadsbindere skal udføres af mindst 5 mm tyk, galvaniseret Hegnstraad. Magistraten finder det *ikke* forsvarligt at nedsætte Kravet om Bindernes Dimension, heller ikke ganske midlertidigt som Følge af Vanskeligheder ved Fremskaffelse af det fornødne Materiale, og Opmærksomheden henledes derfor paa, at Murbindere af

anden Udførelse, som f. Eks. dobbelt, snoet 3 mm Jerntraad, hvis Tværsnit kun er ca. en Trediedel af en normal Bindertraads Tværsnit, og hvis Modstandsevne mod Ødelæggelse ved Tæring følgelig vil være i meget væsentlig Grad forringet, *ikke* tillades anvendt.

Gulvbelægning under Rundtræksovne.

Angaaende Forstaaelsen af Bygningsvedtægtens § 59 for saa vidt angaar Rundtræksovnes Afstand til Træværk, skal Magistraten, efter at Sagen under 5. Maj d. A. har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at ved Rundtræksildsteder vil den under Ildstedet forløbende Del af Røgrøret være at anse som en Del af Ildstedet, hvorfor ikke Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 9, men i Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 6, vil være at bringe i Anvendelse. Magistraten maa derfor kræve, at Gulvet under Ildstedet belægges med 3 mm Asbestplade under den foreskrevne Jernplade eller isoleres paa anden af Magistraten godkendt Maade.

Anvendelsen af Monierglas.

Meddelt af Københavns Brandvæsen ved Vicebrandchef, Civilingeniør L. Borup.

Det viser sig Gang paa Gang, at de Forventninger, der i brandmæssig Henseende næres til Anvendelsen af Monierglas, ikke honoreres i Praksis. Det er i denne Forbindelse ikke nødvendigt at henvise til fremmed Litteratur; der er rigeligt Stof til Eftertanke levnet fra Brande her i Staden. Eksempelvis skal fra de senere Aar nævnes følgende:

Ved en Brand i et Lakereri, der laa i en Fabrikbygning Tagetage, udbrændte et 25 m² stort Arbejdslokale, men Branden blev holdt inden for Rumets Begrænsning; den brød dog gennem et Tagvindue som Følge af, at det i dette indsatte Monierglas smeltede (Fig. 1).

I en Farvefabrik fandt en Eksplosion Sted i et Lokale for Lakkogeri. To store Døre fra Lokalet til det frie stod aabne. En Arbejder, der opholdt sig i Lokalet, kom ikke til Skade. Den eneste Bygningsskade tilføjedes en i Ydervæggen fast indmuret Monierude, der knustes i Tusindvis af Smaapartikler.

I en Forretningsejendom gik der i Arbejdstiden Ild i en Elevatorstol, der holdt ud for 4. Sal. Elevatorskakten er paa de 3 Sider omgivet af Mur, paa den 4. Side — ind mod en Korridor — af en Væg med indsat Monierglas.

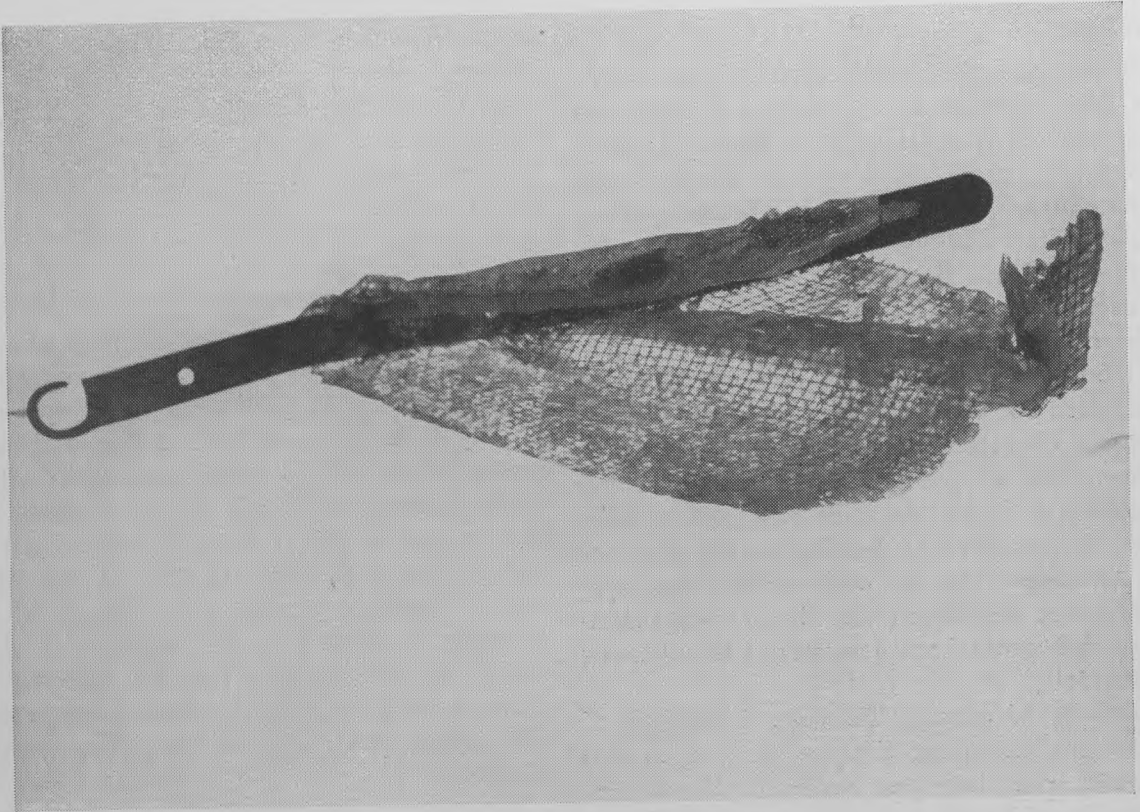

Fig. 1.

Fig. 2.

I Løbet af nogle Minutter efter Brandens Opstaaen smeltede en Monierrude i omhandlede Væg og tillod Brandens Passage til Korridoren.

I et Lakkogeri i en Farvefabrik, hvor der i Arbejdstiden opstod Brand, faldt efter ca. 15 Minutters Forløb Monierruderne i et Vindue til Lakkogeri ud, delvis i smeltet Tilstand (Fig. 2).

I en Beboelsesejendom opstod en Kælderbrand. Branden antændte Køkkentrappen og Taget. Paa 3. Sal faldt en Monierrude mellem et Spisekammer og Trapperummet ud, delvis i smeltet Tilstand, og tillod Brandens Passage til Spisekammeret, medens almindelige Fyldingsdøre i samme Etage mellem Køkkenerne og Trapperummet endnu ikke var genembrændt. (Fig. 3).

Fig. 3

Naar Monierglas saaledes ikke opfylder de Forventninger, der almindeligvis stilles til det, skyldes det, at Glasset under Brand dels kan blive udsat for Temperaturer, — f. Eks. ved direkte Flamme- paavirkning — der ligger over dets nedre Smeltegrænse, dels for Trykpaavirkninger hidrørende fra de ofte betydelige Trykdifferencer, der opstaar mellem de brændende Lokaliteter og Omgivelserne.

Naar den nedre Smeltegrænse naas, begynder Glasset langsomt at flyde og kan under Paavirkning dels af Egenvægten dels af nævnte Trykdifferencer deformeres og falde ud af Indfatningen.

Hvor der ved Anbringelse af Mure, Døre o. s. v. tilstræbes en fuldstændig brandsikker Adskillelse mellem Lokaliteter, vil Monierglas ikke kunne forventes tilladt. Hvor det drejer sig om en mere tidsbegrænset Brandsikring, kan Monierglas, alt efter en saglig Bedømmelse i hvert enkelt Tilfælde, ved hvilken Bedømmelse der, foruden ovennævnte Forhold, vil være at tage Hensyn til Varmetransmissionen og til Straalevarmen, eventuelt forventes

tilladt anvendt i f. Eks. Mure, Skillerum og Døre, idet Rudestørrelsen med Henviisning til ovenstaaende i saa Tilfælde dog højst maa være $0,5 \text{ m}^2$ (for skraat — eller vandretliggende Ruder højst $0,25 \text{ m}^2$). Hvorvidt der efter Forholdene kan tillades anbragt flere Ruder af denne Størrelse er tvivlsomt, men vil ligeledes være afhængig af en nøje, saglig Bedømmelse i hvert enkelt Tilfælde. Hvor der ved Anbringelse af Døre kun tilstræbes at tilvejebringe en Spærring for forholdsvis kold Røgs Fremtrængen, som f. Eks. Mellemdøre i Korridorer i Kontorbygninger, kan Monierglas tillades anvendt med større Rudestørrelse end $0,5 \text{ m}^2$, hvilket ogsaa vil være Tilfældet, hvor Monierglas ikke anbringes af brandmæssige Grunde, men af f. Eks. Hensyn til Lysforhold, af Styrkehensyn o. lign. Ved Anbringelse af større Monierglasruder kan der, hvor Muligheden for Trængsel er til Stede, kræves truffet Foranstaltninger til at hindre, at Ruderne trykkes ind.

Skorstensattest.

I Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 58 kan Bygningattest ikke udstedes, forinden det ved Attest fra vedkommende Skorstensfejermester godtgøres, at de af Hensyn til behørig Skorstensrensning givne Forskrifter er iagttagne.

Det skal derfor til Orientering oplyses, at Københavns Skorstensfejningsdistrikter, der fra 1. April 1941 er omlagt, har de paa nedenstaaende Fortegnelse angivne Grænser for de enkelte Distrikter.

I Fortegnelsen er tillige anført Navnene paa de for Distriktet for Tiden beskikkede Skorstensfejermestre med Angivelse af disses Bopæl og Telefon.

1. Distrikt.

Havnen — Frederiksholms Kanal — Ny Vestergade — Vester Voldgade — Raadhuspladsen — Vesterbrogade — Stenosgade — Gl. Kongevej — Værnedamsvej — Frederiksberg Grænse til Boyesgade — Boyesgade — Vesterbrogade — Enghavevej — Matthæusgade — Valdemarsgade — Frederiksstadsgade — Mysundegade — Enghave Plads — Enghavevej — Sydhavnsgade — Frederiksholmsgade — over Sluseværket — Tegholmen — Frederiksholms Havn — Enghave Brygge — Fiskerihavn — Gasværkshavn — Kalvebod Brygge — Kristiansgade.

Mester: J. N. Nielsen. Vester Søgade 62. Tlf. Byen 4726.

2. Distrikt.

Kristiansgade — Frederiksholms Kanal — Ny Vestergade — Vester Voldgade — Studiestræde — Nørregade — Krystalgade — Fiolstræde — Skindergade — Købmagergade — Højbro Plads — Østergade — Kgs. Nytorv

— Nyhavn — Havnen — Yderhavnen — Refshaleøen — Sundet — Stien til Amager Strandvej — Holmbladsgade — Bremensgade — Lembergsgade — Hessensgade — Lergravsvej — Moselgade — Frankrigsgade — Amagerbrogade — Brigadevej — Sundholmsvej — Amager Fælledvej — Amager Boulevard — Langebro.

Mester: H. Salquist. Rysensteensgade 14. Tlf. Byen 4453.

3. Distrikt.

Østergade — Købmagergade — Skindergade — Fiolstræde — Nørrevoldgade — Vendersgade — Søtorvet — Øster Søgade — Sølvgade — Sølvtorvet — Stockholmsgade — Østerbrogade — Kristianiagade — Bergensgade — Stien til Kastelsvej — Kastelsvej — Lipkesgade — Holsteinsgade — Livjærgade — Næstvedgade — Strandboulevard til Gl. Kalkbrænderivej — Gl. Kalkbrænderivej — Østbanegade — Frihavnsgitteret til Yderhavnen — Yderhavnen — Havnen til Nyhavn — Nyhavn — Kgs. Nytorv.

Mester: E. Wessmann. Taasingegade 23. Tlf. Ryvang 1731.

4. Distrikt.

Vesterbrogade — Stenosgade — Gl. Kongevej — Frederiksberg Grænse til Rosenørns Allé — Jul. Thomsensgade — Aaboulevard langs Frederiksberg Grænse — Aagade til Skotterupgade — Skotterupgade — Borups Allé — Stefansgade — Hørsholmsgade — Jagtvej — Nørrebrogade — Møllegade — Nørre Side Allé — Nørre Allé — Sct. Hans Torv — Sct. Hansgade — Ryesgade — Læssøesgade — Sortedamsdosseringen — Sortedamsgade — Dr. Louises Bro — Søtorvet — Vendersgade — Nørre Voldgade — Fiolstræde — Krystalgade — Nørregade — Studiestræde — Vester Voldgade — Raadhushuspladsen.

Fung. Mester: J. Trampedach. Horsensgade 9. Tlf. Øbro 3841 x.

5. Distrikt.

Læssøesgade — Ryesgade — Sct. Hansgade — Sct. Hans Torv — Nørre Allé — Nørre Side Allé — Møllegade — Nørrebrogade — Meinungsgade — Pr. Charlottesgade — Jagtvej — Østerbrogade — Aalborggade — Randersgade — Aarhusgade — Løgstorgade — Viborggade — Strandboulevard — Aarhusgade — Frihavnsgitteret til Sundkrogen — Havnen til Frihavnsgitteret paa Langeiniemolen — Frihavnsgitteret til Gl. Kalkbrænderivej — Gl. Kalkbrænderivej — Strandboulevard — Næstvedgade — Livjærgade — Holsteinsgade — Lipkesgade — Kastelsvej — Stien til Bergensgade — Bergensgade — Kristianiagade — Østerbrogade — Stockholmsgade — Sølvtorvet — Sølvgade — Fredensbro — Sortedamsgade — Sortedamsdossering.

Mester: Papias Larsen. Ny Carlsbergvej 23. Tlf. Vester 4814.

6. Distrikt.

Jagtvej — Tagensvej — Frederiksborgvej til Byens Grænse — Byens Grænse til Sundet — Sundet til Fri-

havnsgitteret ved Sundkrogen — Frihavnsgitteret til Aarhusgade — Aarhusgade — Strandboulevard — Viborggade — Løgstorgade — Aarhusgade — Randersgade — Aalborggade — Østerbrogade.

Mester: H. Wolff. Haandværkerhaven 1. Tlf. Søborg 3631.

7. Distrikt.

Nørrebrogade — Frederikssundsvej — Bellahøjvej — Torpstien — Fuglsang Allé — Højstrupvej — Sallingvej — Slotsherrensvej — Byens Grænse Nord om Husum og Utterslev til Frederiksborgvej — Frederiksborgvej — Tagensvej — Jagtvej — Pr. Charlottesgade — Meinungsgade.

Mester: G. F. Johnsen. Frederikssundsvej 145. Tlf. Bella 1029.

8. Distrikt.

Nørrebros Runddel — Jagtvej — Hørsholmsgade — Stefansgade — Borups Allé — Skotterupgade — Frederiksberg Grænse til Roskildevej — Roskildevej — Damhussøen — Byens Grænse til Slotsherrensvej — Slotsherrensvej — Sallingvej — Højstrupvej — Fuglsang Allé — Torpstien — Bellahøjvej — Frederikssundsvej — Nørrebrogade.

Fung. Mester: Reinh. Christensen. Høgholtvej 28, Vanløse. Tlf. Damsø 5014.

9. Distrikt.

Boyesgade — Brorsonsgade — Vesterbrogade — Enghavevej — Matthæusgade — Valdemarsgade — Frederiksstadsgade — Mysundegade — Enghave Plads — Enghavevej — Sydhavnsbrogade — Frederiksholmsgade — Kalvebod Strand — Byens Grænse til Roskildevej — Roskildevej til Byens Grænse mod Frederiksberg — Byens Grænse til Boyesgade.

Mester: C. Wendel. Lundsrydvej 14, Valby. Tlf. Valby 2780.

10. Distrikt.

Amager Boulevard — Amager Fælledvej — Sundholmsvej — Brigadevej — Amagerbrogade — Frankrigsgade — Moselgade — Lergravsvej — Hessensgade — Lembergsgade — Bremensgade — Holmbladsgade — Stien til Amager Strandvej — Sundet — Byens Grænse — Kalvebod Strand — Islands Brygge.

Mester: O. M. Ulrichsen. Funkiavej 36. Tlf. Amager 6717.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Omslagsbilledet viser Blok 6 i Boligkomplekset „Bispeparken“ ved Bispebjerg, opført i Aarene 1940–41 for Foreningen „Socialt Boligbyggeri“ af Arkitekt Knud Hansen i Samarbejde med Civilingeniør Jørgen Glud og Havearkitekt C. Th. Sørensen. Bygningen indeholder 8 Butikker og 40 Lejligheder. Lejlighedstyperne er følgende: 30 Stkr. 2 Værelser med Kammer, 5 Stkr. 3 Værelser og 5 Stkr. 3 Værelser Lejligheder med Kammer. Bygningen blev i 1942 belønnet med Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

Ændringer i den under 29. December 1939 stadfæstede Afgiftsvedtægt for Staden Københavns Bygningsvæsen.

Indenrigsministeriet har under 29. Maj 1942 tilskrevet Københavns Magistrat saaledes:

»Efter Modtagelsen af Magistratens Skrivelse af 13. d. M. stadfæster Indenrigsministeriet i Medfør af § 66 i Byggelov for Staden København af 29. Marts 1939 herved følgende af Københavns Kommunalbestyrelse vedtagne Ændringer i den under 29. December 1939 stadfæstede Afgiftsvedtægt for Staden Københavns Bygningsvæsen:

I Overskriften til Vedtægtens § 31 tilføjes Ordene »Nedsat Afgift« og i selve Paragraffen tilføjes som nyt Stk. 2:

»For Arbejder eller Udfærdigelser af saadan mindre betydende Art, at de efter Magistratens Skøn ikke med Rimelighed lader sig indordne under de i nærværende Vedtægt indeholdte Afgiftsbestemmelser, og som ikke falder ind under Reglen i § 26, kan Magistraten indrømme Lempelser i den forekrevne Afgift.«

Den i § 39 fastsatte Tidsfrist — »3 Aar« — for Vedtægtens Forelæggelse for Kommunalbestyrelsen til Revision ændres til »5 Aar«.

Bekendtgørelse.

Københavns Kommunalbestyrelse har i Medfør af Byggelov Nr. 148 af 29. Marts 1939 § 22, jfr. § 31 vedtaget en Reguleringsplan for Grundene Matr. Nr. 354, 5 D, 5 E og 5 F af Udenbys Klædebo Kvarter, beliggende ved Nørrebrogade, Sortedamsgade og Ravnsborggade.

Der fastlægges derved en Byggelinie mod Nørrebrogade, som ligger 30 m fra Nørrebrogades nuværende Sydside.

Planens Vedtagelse medfører herefter i Henhold til Stk. 3 i § 31 den Retsvirkning, at fremtidige Nybygninger eller Ombygninger inden for Omraadet skal finde Sted i Overensstemmelse med Kommunalbestyrelsens Beslutning.

Kommunalbestyrelsen har samtidig i Medfør af § 12 i Byggeloven vedtaget, at de angivne Ejendomme samt Matr. Nr. 263, Udenbys Klædebo Kvarter, beliggende ved Ravnsborggade, er beholdt Erhvervsbebyggelse.

Københavns Magistrat, den 6. Juli 1942.

Vald. Nielsen,
kst.

/Meden.

Gulve i W.C.-Rum.

Den ved Bygningskommissionens Resolution af 6. Maj 1941 givne Tilladelse til i eet Aar at udføre Gulve i W. C.-Rum som Bræddegulve uanset de i Regulativ vedrørende Nødtøftsrum § 4 indeholdte Forskrifter er, efter at Sagen paany har været forelagt Bygningskommissionen, bortfaldet i Betragtning af, at Byggenævnet ikke hidtil har nægtet Jern, naar de paagældende Konstruktioner udføres med de Beparelser i Jernanvendelsen, som under Hensyn til de smaa Mængder Jern, der forefindes, maa skønnes paakrævet.

Etageadskillelsers Belastning.

Som et Led i Bestræbelserne for at forhindre, at der som Følge af Overbelastning af Etageadskillelser skal indtræffe Nedstyrtningssulykker, vil der som Bilag til Byggetilladelser og Bygningsattester tilgaa Ejerne af Ejendomme, hvor Muligheden for Overbelastning skønnes at foreligge, nedenstaaende Opmærksomhed fra Magistratens 4. Afdeling til at have Opmærksomheden henvendt paa disse Forhold.

»Man skal henlede Opmærksomheden paa, at det er forbundet med stor Risiko at udsætte en Etageadskillelse for en *Belastning, der overstiger, hvad der er forudsat* ved Bygningsvæsenets Godkendelse af Etageadskillelsens Konstruktion. For en almindelig Træetageadskillelse er den tilladelige Belastning sædvanligvis 200 kg pr. m². Er der givet Tilladelse til en større Belastning, maa det paases, at den fastsatte Grænse nøje overholdes.

For at begrænse Mulighederne for en saadan Overbelastning er det af største Vigtighed, at man hurtigt kan danne sig et Skøn over, hvorvidt en Etageadskillelse er belastet ud over, hvad der efter dennes Bæreevne er tilladeligt. I Erkendelse heraf har Magistraten for at skabe Grundlag for et sikrere Skøn i Henhold til Bygningslovgivningen fastsat, at alle Maskiner med en større Egenvægt end 200 kg, som efter den 1/8 1942 opstilles paa en Etageadskillelse, paa tydelig Maade skal forsynes med en *Metalplade eller lignende, hvorpaa Vægten er angivet*.

Fremkommer Belastning ved Opstilling af Maskiner, maa der foruden til disses Vægt tages Hensyn til eventuelle af Maskinen frembragte *Stød eller Rystelser*.

Ejeren har i Medfør af Byggeloven af 29/3 1939 § 69, Stk. 3, Pligt til at give enhver, der lejer Lokaler i hans Ejendom, *Underretning om den Belastning, som er tilladelig i de lejede Lokaler*. Saadan Underretning kan til Eks. gives ved Op-

tagelse af Forbehold i Lejekontrakten. Undlader Ejeren at give Lejeren fornøden Underretning, kan han i Tilfælde af Etageadskillelsers Overbelastning ifalde Bødestraf i Henhold til Byggelovens § 69, Stk. 1. Det samme er Tilfældet, saafremt Ejeren, skønt vidende om at en Lejer belaster en Etageadskillelse ud over det tilladelige, undlader at drage Omsorg for, at det ulovlige Forhold bliver berigtiget.«

Gasulykke foraarsaget ved mangelfuld Udførelse af Aftræksrør og Utætheder ved Rørgennemføringer.

Ifølge Politirapport skete der den 13. Maj 1942 paa Tomsgaardsvej 13 B en Gasulykke, hvorved en 78-aarig Dame blev dræbt, medens 3 ældre Mennesker blev gasforgiftet. Ulykkens Aarsag var en aabentstaaende Gashane i et Køkken i Stueetagen, i hvilken Beboelseslejlighed Dødsfaldet fandt Sted. Forgiftningen skete i den tilsvarende ovenover beliggende Lejlighed paa 1. Sal.

For at udfinde, hvorledes Gassen har banet sig Vej, udførtes en Undersøgelse paa Stedet, idet der i Stueetagens Køkken afbrændtes noget Røgpulver. Straks herefter kunde det bemærkes, at Røgen trængte kraftigt ud gennem Rumaftreksaabningen i det ovenover beliggende Køkken paa 1. Sal, idet Rumaftreksrørene ved en utæt Samling har haft indbyrdes Forbindelse. En mindre Mængde Røg fandt Vej op langs Afløbsrøret fra Køkkenvasken. Ogsaa til de tilstødende Lejligheder baade i Stuen og paa 1. Sal banede Røgen sig Vej, væsentlig langs med de elektriske Installationer. Saaledes stod der blandt andet en kraftig Straale Røg ud gennem Installationen til Elektricitetsmaaleren.

Det maa i denne Anledning indskærpes, at der ved Udførelse af Bygningsarbejder i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Byggelovens § 55, Stk. 3, og Bygningsvedtægtens § 46, Stk. 2, jfr. Byggelovens § 54, Stk. 1, og § 55, Stk. 1, udvises særlig Omhu ved Isoleringen af Beboelseslejligheder saavel indbyrdes som i Forhold til andre tilstødende Lokalteter baade for saa vidt angaar Aftrækskanalerne, hvor der henvises til de detaillerede Bestemmelser i Regulativ vedrørende Udførelse af Aftrækskanaler og Ventilationsanlæg i Forbindelse med Regulativ vedrørende Anbringelse af Gasildsteder, og Rørgennemføringer i Etageadskillelser og Vægge (Bygningsvedtægtens § 47, Stk. 9, og Bygningsvedtægtens § 27, Stk. 6 d, jfr. Bygningsvedtægtens § 46, Stk. 2), Bjælkelagenes Indskud (Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9) samt Tilslut-

ningen mellem Bjælker og Mur (Bygningsvedtægtens § 33, Stk. 6).

„Sentex“ Isoleringsplader.

Københavns Magistrats 4. Afdeling har under 17. Juli d. A. tilskrevet Snedkermestrenes Træ- og Finérskæreri A/S som følger:

»I Andragende af 26. Maj d. A. med supplerende Oplysninger af 9. Juni d. A. har Selskabet ansøgt om Tilladelse til som indvendig Beklædning at anvende »Sentex« Isoleringsplader som Lyd- og Varmeisolation af

- 1) Ydervægge af lovmæssig Tykkelse og foreskrevne Varmeisoleringsevne, naar Pladerne opsættes paa Lister eller klæbes i Asfalt eller Gips, og
- 2) Lofter og Ydervægge af Træ i Bygninger, der henhører under Bygningsvedtægtens § 63, Stk. 3.

Efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, skal man udtale, at Tilladelse herved meddeles som ansøgt.

Lempelser i Anledning af Byggematerialesituationen.

Gulvbelægning under Rundtrækskakkelovne.

Københavns Magistrats 4. Afdeling har under 4. Juli 1942 tilskrevet Purella Company A/S som følger:

»I Skrivelse af 11. Juni d. A. har Aktieselskabet under Hensyn til Materiale manglen ansøgt om Tilladelse til at udføre den i Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 7, omhandlede Belægning paa Gulvet under Rundtrækskakkelovne med en 5 mm Cembritplade skruet paa Gulvet med galvaniserede Skruer med en indbyrdes Afstand af ca. 10 cm.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 30. Juni d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at den ansøgte Tilladelse forsøgsvis indrømmes paa Betingelse af, at der anvendes en 8 mm »Cembrit Beklædningsplade« af Kvalitet som til udvendigt Brug,

at Gulvet under Kakkelovnen spartles med Gips eller lignende, forinden Cembritpladen anbringes, saaledes at den kommer til at hvile paa en plan Flade, og

at Belægningen erstattes med Asbest og Jernplade, naar som helst Magistraten ved konstaterede Mangler maatte forlange det.«

S.M. Samleplader til Trækonstruktioner.

Københavns Magistrats 4. Afdeling har under 11. Juni d. A. tilskrevet Sorø Metalvarefabrik som følger:

»I Andragende af 16. April d. A. med vedlagt Forsøgsrapport fra Laboratoriet for Byggeteknik har De anholdt om Godkendelse af de af Dem fabrikerede S.M. Samleplader til Samling af Trækonstruktioner.

8,3	cm	rund	S.M.	Plade	med	$\frac{3}{8}$ "	Bolt:	Tilladelig	Belastning	0,5	t.
8,3	-	-	-	-	-	$\frac{1}{2}$ "	-	-	-	0,7	t.
8,3	-	-	-	-	-	$\frac{5}{8}$ "	-	-	-	0,8	t.
10,3	-	-	-	-	-	$\frac{1}{2}$ "	-	-	-	0,9	t.
10,3	-	-	-	-	-	$\frac{5}{8}$ "	-	-	-	1,0	t.
10,3	-	-	-	-	-	$\frac{3}{4}$ "	-	-	-	1,2	t.
12,3	-	-	-	-	-	$\frac{1}{2}$ "	-	-	-	1,3	t.
12,3	-	-	-	-	-	$\frac{5}{8}$ "	-	-	-	1,5	t.
12,3	-	-	-	-	-	$\frac{3}{4}$ "	-	-	-	1,7	t.
12,3	-	-	-	-	-	1"	-	-	-	2,0	t.

Antallet af Udstansninger (à 4 Tænder) i Samlepladerne 8,3 cm, 10,3 cm og 12,3 cm skal være henholdsvis 10, 12 og 14 Stk. med Halvdelen til hver Side.

Det bemærkes, at Underlagspladerne til Samle-

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at de omhandlede Samlejern med tilhørende Underlagsplader og Bolte efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde kan forventes godkendt som Samlingsmiddel for Trækonstruktioner med de nedenfor nævnte maksimale Belastninger.

pladerne 8,3 cm, 10,3 cm og 12,3 cm skal være henholdsvis $75 \times 75 \times 7,5$ mm, $95 \times 95 \times 9,5$ mm og $100 \times 100 \times 10$ mm. For at undgaa Misforstaaelse henstilles det, at De i Deres Brochurer angiver Underlagspladernes Størrelser.«

Glasbygningsstenene »Insulux«.

Efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, vides der fra Magistratens Side intet at erindre imod, at Materialet anvendes i samme Omfang som tilladt for Monierglas (Bygningsvedtægtens § 27, Stk. 6 b), altsaa med en Størrelse af de enkelte Aabninger paa højst $0,5 \text{ m}^2$, og iøvrigt paa Vilkaar:

at Stenene i Form, Fremstilling og Glastykkelse svarer nøje til det ved Statsprøveanstalten prøvede Materiale,

at Stenene paa alle Sider af Aabningen indmures i en mindst 4 cm dyb Not, i hvilken der inden Stenenes Opmuring anbringes et ikke brændbart, elastisk Materiale, f. Eks. Rockwool eller Glasuld, eller indmures paa anden forud godkendt Maade, og

at Stenene opmures i og fuges med Bastardmørtel.

Saafermt disse Sten ønskes anbragt i over $0,5 \text{ m}^2$ store Aabninger i Brandmure, maa der i hvert enkelt Tilfælde fremsendes Andragende herom til Magistraten, som efter de i det enkelte Tilfælde foreliggende Omstændigheder vil tage Stilling til det ansøgte.

Ikke-udmurede Brændeovne.

Københavns Magistrats 4. Afdeling har under 12. Juni d. A. tilskrevet Dansk Rør- & Sanitets-Kompagni A/S som følger:

»I Andragende af 8. April d. A. har Selskabet ansøgt om Tilladelse til i centralopvarmede Bygninger med mere end 2 Etager og mere end 4 Lejligheder at maatte opsætte ikke-udmurede Brændeovne af Støbejern uanset Bestemmelsen i Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 8.

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at Tilladelse under de foreliggende ekstraordinære Omstændigheder vil kunne forventes meddelt, hvor Forholdene gør det paakrævet, men dog kun efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde.«

»Perspektiva« — Vinduer.

Vinduet opfylder ikke Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8, hvorefter et Vindue skal være indrettet med mindst een ikke under 50 cm bred og 1 m høj oplukkelig Ramme; men Bygningskommissionen har i Medfør af Bygningsvedtægtens § 1, Stk. 2, godkendt, at Vinduerne til-

lades anvendt paa Betingelse af, at Vinduerne kan fastholdes i vandret Stilling ved en Fjeder, indvendig anbragt Krog eller lignende, hvorom nærmere Forslag maa fremsendes, og at Vinduerne til Brug for Kontorlokaler og lignende udføres med en mindste fri Aabning fra Underkant af Vinduet til Vippevinduet i vandret Stilling paa 70 cm og en Bredde paa mindst 100 cm og for Beboelseslokaler med de tilsvarende Maal paa henholdsvis 90 cm og 110 cm.

Med Hensyn til Beboelsesbygninger i 1 Etage vil der i det enkelte Tilfælde blive taget Stilling til, hvorvidt de ovenfor omhandlede Krav til den frie Aabnings Størrelse vil kunne lempes.

Staalarmningsvæv.

Magistratens 4. Afdeling har under 23. Juli d. A. tilskrevet »Tekma« Teknisk Material Import som følger:

»I Andragende af 29. December 1941 har De ansøgt om Tilladelse til ved Bygningsarbejder i Københavns Kommune at anvende Staalarmningsvæv (Bau-Stahlgewebe) til Armering i Jernbetonkonstruktioner, alt i Henhold til de med nævnte Andragende fremsendte Bilag, bl. a. en Forsøgsrapport fra Danmarks tekniske Højskoles Laboratorium for Bygningsstatik.

Saaledes foranlediget skal man meddele, at det ansøgte kan indrømmes, dog kun saaledes, at det efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde kan forventes tilladt, at der regnes med en tilladelig Trækspænding paa 2000 kg/cm².

Tilladelsen er betinget af, at Staalarmningsvævet har en Flydegrænse paa mindst 4400 kg/cm², samt at det i øvrigt til enhver Tid svarer til de i ovennævnte Forsøgsrapport fundne Materialegenskaber.

I øvrigt bliver Dansk Ingeniørforenings Normer for Jernbetonkonstruktioner nøje at iagttage, idet dog bemærkes:

- 1) Den i nævnte Normers § 36 angivne Stødlængde for Jern uden Kroge skal for Hovedarmeringen mindst være den efter Jernbetonnormerne beregnede Forankringslængde for Jern uden Kroge, formindsket med 20 cm for hver fuld overdækket Maske (d. v. s. at Antallet af de til Gunst regnede Tværjern skal være 1 mindre end det virkelige Antal). Stødlængden for Fordelingsjern skal være 1½ Maskevidde.
- 2) Saafremt en Jernbetonplade er beregnet som krydsarmeret, skal Jernene i Staalarmningsvævet to Net have samme Dimension.

Det er en Forudsætning, at der sikres Bygningsmyndighederne Adgang til uden egen Bekostning at føre enhver Kontrol, herunder at foretage Brudbelastningsforsøg, som maatte skønnes fornøden, saavel med selve Staalarmningsvævet som med dermed armerede Konstruktioner og Prøvelegemer.«

„Parco“ automatiske Trækregulator til Skorstene.

Københavns Magistrats 4. Afdeling har under 18. Juli d. A. tilskrevet Ingeniør Christiano Hansen som følger:

»I Andragende af 19. December 1941 har De ansøgt om Godkendelse af en automatisk Trækregulator »Parco« til Skorstene, der modtager Aftræk fra Centralvarmekedler. Efter at det i Magistratens Skrivelse af 21. Februar d. A. omhandlede Forsøg har været afholdt og Sagen forelagt Bygningskommissionen, skal man udtale, at Tilladelse som ansøgt kan forventes meddelt efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde dog kun ved Centralvarmeanlæg og indtil videre kun forsøgsvis samt paa Betingelse af,

at Placeringen foretages saaledes, at Apparatet ikke beskadiges under det daglige Arbejde i det paa-gældende Rum,

at der som ekstra Ventilation af det Rum, hvori Apparatet opsættes, tilvejebringes en Aabning til det fri paa mindst 600 cm², dog uden Vippe-rude, jfr. Regulativ vedr. Udførelse af Centralvarmeanlæg, visse Skorstene samt Varmluftkanaler, Afsnit III, § 14,

at Regulatoren forsynes med en Renselem,

at Spjældanordningen udføres noget kraftigere,

at Tilslutningen til Skorstenen og Bøsningen udføres fuldkommen tæt, samt

at der anbringes en Understøtning af Regulatoren ved dennes Underside.

Det tilføjes, at der *ikke* kan forventes givet Tilladelse til Anbringelse af Apparatet i Rum, der benyttes som eller har Forbindelse med Opholdsrum, jfr. fornævnte Regulativ § 15.«

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

3

Omslagsbilledet viser Boliger for Aldersrentenydere „Sundparken“ ved Øresundsvej, Strandlodsvej og Lergravsvej, opført i Aarene 1939-40 for Københavns Kommune af Stadsarkitekt Poul Holsøe. Bebyggelsen bestaar af 12 Stokke, hvoraf 3 med Elevator og Adgang til Lejlighederne gennem Midtkorridor. Bygningerne indeholder 2 Butikker og 877 Lejligheder. Lejlighedstyperne er følgende: 617 Stk. 1 Værelses med Alkove, 256 Stk. 1 Værelses med Kammer samt 4 Tjenesteboliger. I Midtkorridorbygningerne er i Kælderen indrettet en Badeanstalt, Festlokaler og et Udleveringsrum for Mad, leveret fra Folkekøkken.

Bekendtgørelse angaaende Industri- kvarter.

Det bekendtgøres herved i Medfør af § 12, Stk. 3, i Byggelov for Staden København af 29. Marts 1939, at Kommunalbestyrelsen i Henhold til Stk. 1 i nævnte Paragraf har bestemt, at det nedenfor angivne Omraade skal være forbeholdt *Industribebyggelse*.

Omraadet begrænses af Lyngbyvej — Australiensvej — Bryggervangen — dennes Forlængelse til Askøgade — Askøgade — Venøgade — Passagen mellem Venøgade og Lyngbyvej — Østskellet af Matr. Nr. 164 Lod 15 A og 5317 Udenbys Klædebo Kvarter — dette Skels Forlængelse til Østskellet af Matr. Nr. 5039 ibd. samt sidstnævnte Matr. Nr.'s Østskel og Sejrogade.

Omraadet omfatter følgende Matrikulsnumre: 164 Lod 12 A, 164 Lod 12 B, 1205, 1206, 1217, 1929, 2793, 2794, 2996, 3167, 4412, 4413, 4978, 5061, 5062, 5063, 5064, 5065, 5226, 5322, 5323, 5324, 5474, 5560 og 5576, alle af Udenbys Klædebo Kvarter.

Industrien maa være af en saadan Art, at den ikke ved Røg, Larm eller ilde Lugt efter Magistratens Skøn er til Gene for det omliggende Boligkvarter.

I Henhold til Byggelovens § 12, Stk. 4, kan Magistraten foretage saadanne Ændringer i Afgrænsninger af fastlagte Byggeomraader, som enten er af mindre væsentlig Art, eller hvorom Enighed er opnaaet med Ejerne af de Grunde, som omfattes af Ændringen.

Plan over det angivne Omraade er fremlagt i Magistratens 4. Afdeling 1. Sekretariat.

Københavns Magistrat, 4. Afdeling,
den 31. Juli 1942.

Vald. Nielsen,
kst.

/ Med en.

Nogle Bemærkninger om Frost- sprængninger.

Af Bygningsinspektør, Arkitekt Kay Schrøder.

Der har i de sidste tre Vintre og navnlig sidste Vinter fundet en Del Frostsprængninger Sted saavel i Bygninger, som var under Opførelse, som i færdigbyggede og i Brug værende Bygninger.

Skaderne er i Almindelighed opstaaet ved, at Jorden i den lange og strenge Vinter er frosset dybere ned end sædvanlig, helt ned til 1,4 m under

Terræn. Til Sammenligning kan nævnes, at Byggeloven fastsætter, og at Teknikere i Almindelighed regner med en frostfri Dybde af 0,9 m, dog varierende efter Jordbundsforhold (Ler eller Sand), Snedækning, Beplantning osv.

Ved i Brug værende Bygninger vil Frostsprængninger næsten altid hidrøre fra, at Bygningens Fundament ved udvendige Kældertrapper er anbragt i samme Dybde som Bygningens øvrige Fundamenter og ikke i frostfri Dybde i Forhold til Trappedybningens Gulv, som i dette Tilfælde burde betragtes som Terræn. Den til Byggelov af 29. Marts 1939 knyttede Bygningsvedtægt giver i § 34, Stk. 5, Regler for Anbringelse af Fundamenter under udvendige Kældergange, men disse Regler fandtes ikke i den ældre Bygningslov. Er saadanne Fundamenter ikke anbragt, vil Følgen være, at den frosne Bund ved Udvidelse hæver den paagældende større eller mindre Del af Muren samtidig med, at de omgivende Partier skydes ud til Siden.

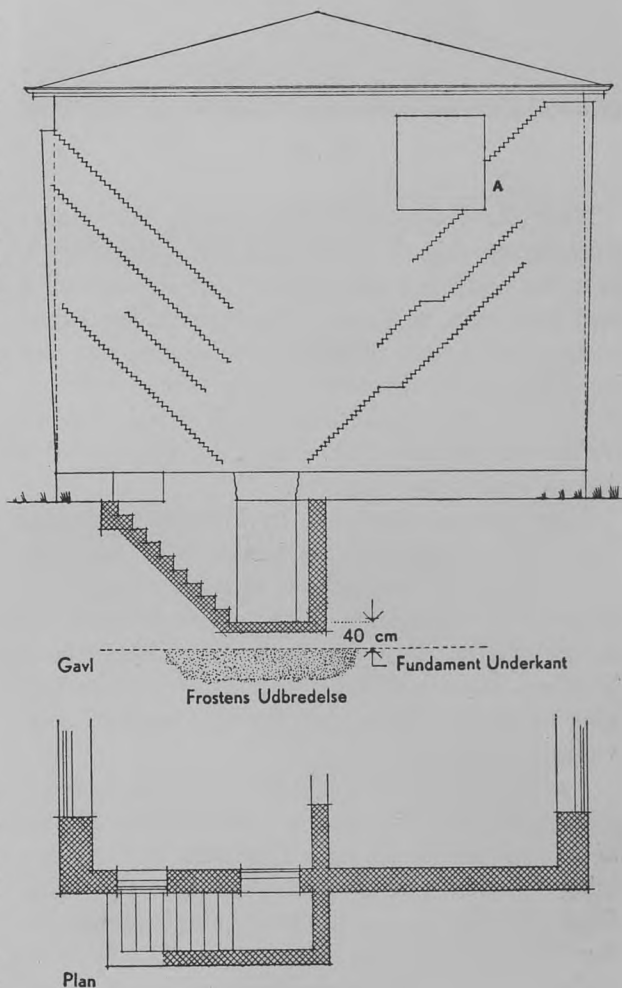

Fig. 1

Fig. 2

Naar der i en saadan Kældergang ikke findes Underkarmstykke i Døren ind til Kælderen, og naar der endvidere ikke findes Centralvarmeanlæg med Kedelrum, vil Frostene i Kælderen tillige kunne trænge ind under Skillerumsfundamentene, som ligger lige under Kældergulvet, og løfte dels Betongulvet og dels Skillerummene, hvorved der vil fremkomme Revner i disse og Udskydning af den derpaa vinkelrette Ydermur.

Figur 1 viser skematisk en Frostsprængning af enkel Art — Midtpartiet er hævet og Sidepartierne skudt ud. Huset var beboet, men Centralopvarmningen var suspenderet. Figur 2 viser Revnen ved A, set indefra. Den lyse Stribe paa Billedet langs Vinduets nederste Halvdel viser den ret brede Aabning til det frie, der er fremkommet imellem Murværket og Karmen.

Da Bunden var optøet, blev de sprængte Fuger udhuggede og Fundamentet fjernet under Midten af Muren, en Kæde med Talje blev spændt omkring Hjørnerne og gennem Vinduerne paa begge Sider af Bygningen og strammet, efterhaanden som Bunden gav efter for Vægten. — Det lykkedes saaledes at faa Murværket bragt tilbage i sit oprindelige Leje, hvorefter der foretoges en Under-

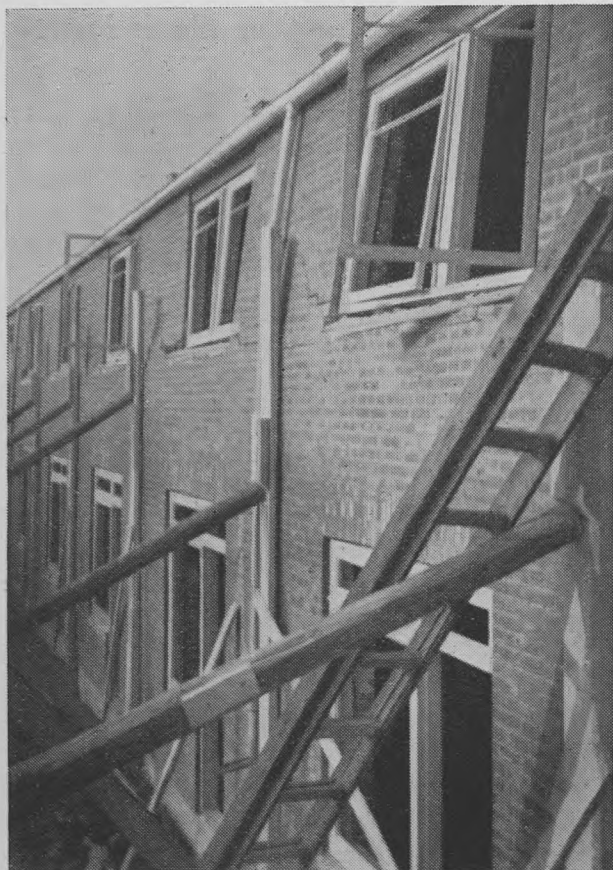

Fig. 3

muring ud for Trappefordybningen og 70 cm til hver Side af det gamle Fundament i Forbindelse med en omhyggelig Udfyldning af Murværkets Revner.

I andre Tilfælde af Frostsprængning blev der, efter at Fugerne var udhuggede, i disse anbragt Ruller af Rundjern med Fugetykkelse, hvorved den over Revnen værende Del af Murværket blev understøttet, og Gnidningen formindskedes, idet Muren ligefrem blev rullet paa Plads.

I nogle under Opførelse værende 2 Etagers Rækkehuse, hvor Tværmurene mellem de enkelte Lejligheder var bærende, var Frostene gaaet ned under disse Tværmure og havde løftet dem i Vejret med det Resultat, at de ikke bærende Ydermure i Højde med 1. Sals Vinduesbrystninger var skudt ud i indtil 20 cm Afstand fra Murens normale Beliggenhed. Fig. 3 viser en saadan ødelagt Facade, og Fig. 4 udviser det samme Forhold set fra oven ved 1. Sals Vinduer.

Hvor det var muligt, anbragte man Skraastivere med Bomme ned langs de udskudte Mure, hvorefter man med Slag paa Kiler mellem Skraastiverne og Bommene fik bragt Murene paa Plads. Ved Anvendelse af denne Fremgangsmaade maa natur-

Fig. 4

ligvis udvises Forsigtighed, og der maa navnlig ikke føres for stærke Slag mod Kilerne, for at Muren ikke skal revne yderligere og skyde ud forned. Figur 5 viser Skraastivernes Anbringelse.

I andre Tilfælde, hvor Frosten var gaaet ned under de bærende Tværmure, var disse blevet hævet og havde samtidig løftet Ydermurene, saaledes at der over Betonsokkelen havde dannet sig en vandret Revne paa 4 cm, se Figur 6, eller var fremkommet andre Revnedannelser, se Figur 7. I disse Tilfælde gik Murværket for Størstedelen paa Plads igen efter Frostperiodens Ophør.

For i Fremtiden at undgaa Frostsprængninger i Bygninger under Opførelse bør det ved Kuldens Indtræden iagttages, at alle Muraabninger tæt til-dækkes, at der i Trappefordybningers Bund lægges et varmeisolerende Materiale, f. Eks. et tykt Lag Halm, Tang eller lignende, og dersom der ikke findes Underkarmstykke i Kælderdøren, bør der tillige lægges Halm inden for denne. Et tykt Snelag er meget virkningsfuldt som Isolation.

Uden at en saadan Fremgangsmaade kan anbefales som Middel mod Frostsprængninger, er det konstateret, at en Bygning, der under Opførelse stod helt aaben, men i hvis Kælder stod ca. 30 cm

Fig. 5

Vand (Is), ikke havde taget nogen som helst Skade af den stærke Frost.

Som det vil fremgaa af ovenstaaende Bemærkninger, er det af yderste Vigtighed at udvise Omhu ved Udførelsen af Fundamenteringsarbejder. Fundamenter skal udføres i Overensstemmelse med Bygningsvedtægtens Forskrifter, og det maa i denne Forbindelse indskærpes, at de fremsendte Tegninger i Overensstemmelse med Administrationsvedtægtens Forskrifter maa være forsynet med tydelig Angivelse af Fundamenternes Størrelse og Udstrækning samt ved indskrevne Maal (Koter) give det nødvendige Grundlag for en fuldstændig Bedømmelse af det tilsigtede Arbejde.

Iøvrigt maa intet Funderingsarbejde paa-begyndes, forinden Funderingsforholdene (derunder Bundforholdene) er godkendt af vedkommende Bygningsinspektør. Det maa derfor tilraades, at der straks ved Grundgravningens Paabegyndelse træffes særlig Aftale (ved personlig eller telefonisk Henvendelse til Bygningsinspektoratet) om det nødvendige Eftersyn.

Fig. 6

Fig. 7

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset. Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

4

Omslagsbilledet viser en Enkelthed af Boligbebyggelsen Griffenfeldts­gade Nr. 37–39, opført i Aarene 1939–40 af Arkitekterne M. A. A. Professor Kay Fisker og Eske Kristensen for Murer­mester G. C. Andersen. Bebyggelsen bestaar af 2 selvstændige Bygninger, som tilsammen indeholder 109 Beboelses­lejligheder og 4 Butikker. Lejligheds­typerne er følgende: 1 Stk. 1 Værelses Lejlighed, 80 Stkr. 2 Værelses, 10 Stkr. 2 Værelses med Kammer, 6 Stkr. 2 Værelses med 2 Kamre og Spiseplads, 10 Stkr. 3 Værelses, 4 Stkr. 3 Værelses med Kammer, 1 Stk. 2 Værelses med Atelier samt 1 Stk. 2 Værelses med Kammer og Atelier. Hele Kælderen, begge Gaardene og Pladsen mellem Bygningerne er udgravet og indeholder foruden de almindelige Kælderrum Garageanlæg med Plads til ca. 70 Vogne. Bebyggelsen blev i 1942 belønnet med Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

Ibrugtagen af Byggearbejder.

Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat henleder Opmærksomheden paa Bestemmelsen i Administrationsvedtægtens § 24, hvorefter et Byggearbejde, naar det er afsluttet, ufortøvet skal *færdigmeldes* til vedkommende Bygningsinspektør, samt paa Byggelovens § 6, Stk. 2, hvorefter intet Byggearbejde maa tages i Brug, forinden der foreligger lovbefalede Bygningsattest eller den i Administrationsvedtægtens § 26 omhandlede særlige *Tilladelse til Ibrugtagen*.

Tilsidesættelse af disse Bestemmelser vil medføre retslig Tiltale i Medfør af Byggelovens § 68.

Bekendtgørelse vedrørende Udskiftning af Ildsteder.

Københavns Magistrats 4. Afdeling har under 20. August 1942 bekendtgjort,

at Udskiftning af et Ildsted med et andet af samme Type kræver Tilladelse af Bygningsmyndighederne, men at der hertil kun udfordres en Anmeldelse i 2 Eksemplarer indsendt til Magistratens 4. Afdeling, 2. Sekretariat, med tydelig Angivelse af Ovnens Anbringelsessted (Bygning, Etage, Lejlighed og Værelse samt Lejlighedens Indehaver),

at Anmeldelsesblanketter kan erholdes udleveret uden Betaling ved Henvendelse til ovennævnte Sekretariat, og

at Attestgebyret for saadanne Arbejder er fastsat til 2 Kr. pr. Etage.

Anvendelse af Bly o. lign. til Muffeudstøbning af Afløbsrør.

I Henhold til Meddelelse af 25. September 1942 fra Direktoratet for Vareforsyning er det med øjeblikkelig Gyldighed fastsat, at Bly og Legeringer med Blyindhold paa over 50 pCt. ikke maa anvendes til Muffeudstøbning paa asfalterede Afløbsrør.

Ansøgning om Dispensation fra ovennævnte Forbud indsendes enten direkte til Direktoratet for Vareforsyning, Vognmagergade 2, København K, eller gennem Fælleskontoret for Jern og Metal, Nørregade 6, København K. Til Ansøgningerne bruges saa vidt muligt de dertil beregnede Ansøgningsblanketter, som vil kunne faas ved Henvendelse til nævnte Kontorer.

Forbrugstilladelse kan kun søges for et bestemt Kvantum med Henblik paa Effektuering af en bestemt Ordre inden for et bestemt Tidsrum.

Bekendtgørelse vedrørende Brændeovne og Ovne med midlertidigt Røgaftræk.

Det bekendtgøres herved, at Tilladelse til Brændeovne og Aftræk fra midlertidige Ildsteder i centralopvarmede Bygninger, der i Henhold til Bestemmelserne af 17. August 1940 er meddelt for en Periode af 2 Aar fra Tilladelsens Dato, forlænges indtil videre, dog saaledes at Magistraten forbeholder sig Ret til at tage Tilladelserne tilbage naar som helst og senest, naar de ekstraordinære Forhold, der har foranlediget Tilladelsernes Meddelelse, efter Magistratens Skøn er ophørt.

Lempelser ved Indretning af Luftsuser.

Under Hensyn til, at Luftsuser, indrettet i Overensstemmelse med Bestemmelserne i BV. § 51, Stk. 20, i de sidste kolde Vintre har givet Anledning til væsentlig Ulempe for Beboerne af Stuelejlighederne, idet Lejlighederne ikke har kunnet opvarmes tilstrækkeligt, ligesom de i Kælderen anbragte Vandledninger og Vandmaalere uanset foretaget Isolation — ikke har kunnet holdes frostfri, har Magistraten (med Tilslutning af Bygningskommissionen) faaet Indenrigsministeriets Bemyndigelse til i Tilfælde, hvor der i Kælderen kun indrettes Rum til fælles Brug for Husbeboerne, indtil videre at meddele Dispensation fra Kravet i Bygningsvedtægtens § 51, Stk. 20, om Indretning af Luftsluse paa nedenanførte Betingelser:

at der i Kælderen, fraset Lokalteter, der ikke har Dørforbindelse med den øvrige Del af Kælderen, kun indrettes de for Husets Beboere fornødne fælles Vaske-, Tørre- og Strygerum, fælles Cykle- og Barnevognsrum, Rum for Beholdere under Affaldsskakter, Skarnkasserum, Gaard-W.C. samt Rum til Brug for Bygningens Installationer, herunder dog ikke Kedelrum, Brændselsrum for Centralvarmeanlæg, Transformatorrum, Spilrum for Elevatorer samt Rum, hvori opsættes Gasmaalere,

at der i de paagældende Rum ikke maa findes andre Genstande end de, som Beboernes fælles Benyttelse nødvendigt forudsætter, samt at der i de til Rummene førende Gange ikke maa oplagres nogen som helst Genstande hverken for længere eller kortere Tid,

at alle Skillerum og Gulve i Kælderen skal udføres af brandfrit Materiale og alle Lofter pudses, hvor Etageadskillelsen over Kælderen er udført som Trækonstruktion,

at Trapperummet kun sættes i Forbindelse med Kælderen over en Mellemgang af mindst 1 m Bredder og forsynet med et let oplukkeligt Vindue til det fri af mindst 0,5 m² Størrelse, samt at Dørene fra Mellemgang til Trapperum og til Kælder skal udføres og til enhver Tid kunne fungere som foreskrevet i Bygningsvedtægtens § 51, Stk. 20, for Døre til Luftsluser.

Pudslag paa Cementgulve.

Ved Administrationen af Handelsministeriets Bekendtgørelse af 11. Juli 1942 om Salg og Udlivering af Cement stiller Byggenævnet bl. a. som Betingelse for Udfærdigelse af Tilladelse til Køb af Cement det Vilkaar, at Betongulve ikke maa forsynes med særligt Pudslag. Dette Vilkaar kan medføre, at Gulve i Rum, der er forsynet med Gulvafløb eller efter deres Benyttelse kræver særlig omhyggelig Renholdelse, t. Eks. Vaskerum, Skarnkasserum, Gaardklosetrum, Tilberedningsrum for Fødevarer o. lign., faar en ringere Udførelse end forudsat eller foreskrevet, jfr. bl. a. Regulativ for Nødtørftsrum § 13, saafremt den Beton, der anvendes til Støbningen, ikke er af tilstrækkelig god Beskaffenhed, og Betonlagets Overflade ikke bliver afrevet med tilstrækkelig Omhu.

De byggende maa derfor have Opmærksomheden henvendt paa dette Forhold, idet Bygningstilsynet eventuelt, hvor det maatte være paakrævet, vil stille Krav om Forbedring af allerede udførte Gulve.

Gulvbelægning under Rundtræksovne.

Magistratens 4. Afdeling har under 25. ds. tilskrevet Foreningen af danske Ovnstøberier som følger:

»I Skrivelse af 27. Juni d. A. har Foreningen andraget om Fritagelse for at opfylde det af Bygningskommissionen stillede Krav om, at Trægulv under Rundtræksovne skal beklædes med Asbest og Jernplade eller andet godkendt Materiale, f. Eks. Cembrit, samt om Fritagelse for at fremsende Detailtegning til Godkendelse, forsaavidt angaar Fodstykket paa Rundtræskaminer.

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen paany har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at Kravet om en særlig Beskyttelse af Gulvet under Rundtræksovne maa fastholdes, idet Forudsætningen for, at man ved Rundtræskanaler, der egentlig er Røgrør og derfor efter Bygnings-

vedtægtens § 59, Stk. 9, forudsætter en Afstand af 30 cm fra Træværk, kan gaa med til en Afstand af kun 12 cm fra Træværk — jfr. Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 6 — jo netop er, at der under den foreskrevne Jernplade anbringes en 3 mm Asbestplade. Ligeledes maa fastholdes Kravet om Indsendelse af Detailtegning af Fodstykket.

Vedrørende mundtlig Forespørgsel om, hvorvidt Kravet om Asbestplade kunde bortfalde, hvis Afstanden mellem Gulv og Røgkanal var større end 12 cm, tilføjes, at Magistraten ikke for Tiden kan fastsætte noget bestemt Maal, men hvis Afstanden bliver mindst 25 cm, vil Asbestplade kunne anses for uforuden.«

Nogle Bemærkninger om Ødelæggelser af Murpiller i ældre Ejendomme.

Af Bygningsinspektør, Arkitekt Cosmus Bræstrup og Vicebygningsinspektør, Arkitekt Niels Turin.

I de senere Aar er der i den indre By forekommet en Del Tilfælde, hvor det har været nødvendigt at kræve brøstfældige Facadepiller i ældre Bygninger repareret eller ommuret. Ved de i denne Forbindelse foretagne Undersøgelser har det vist sig, at Murpillerne som Regel var flækkede indvendigt og næsten altid parallelt med Facaden.

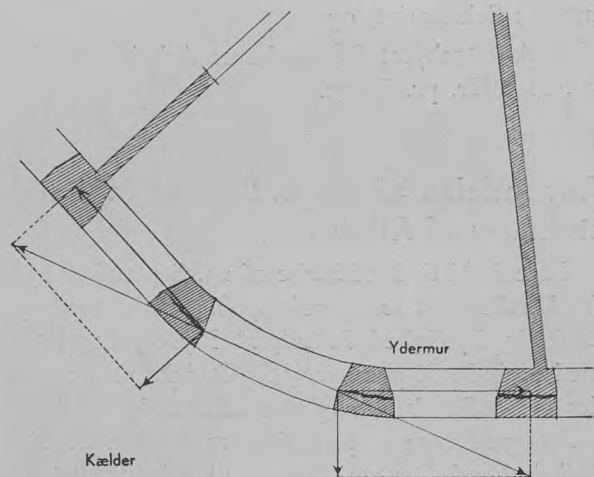

Fig. 1

Eksempelvis kan nævnes, at der i Sommeren 1941 blev foretaget en Ombygning i Stue, Kælder og paa 1. Sal i en 4 Etages Bygning med Kælder. Da Vindueskarmene blev udtaget i Stueetagen, viste det sig, at Murpillerne i Omraadet ved Hjørnet var flækkede og var ved at blive trykket ud. I 1936 havde der været foretaget en Istandsættelse af Mur-

Fig. 2

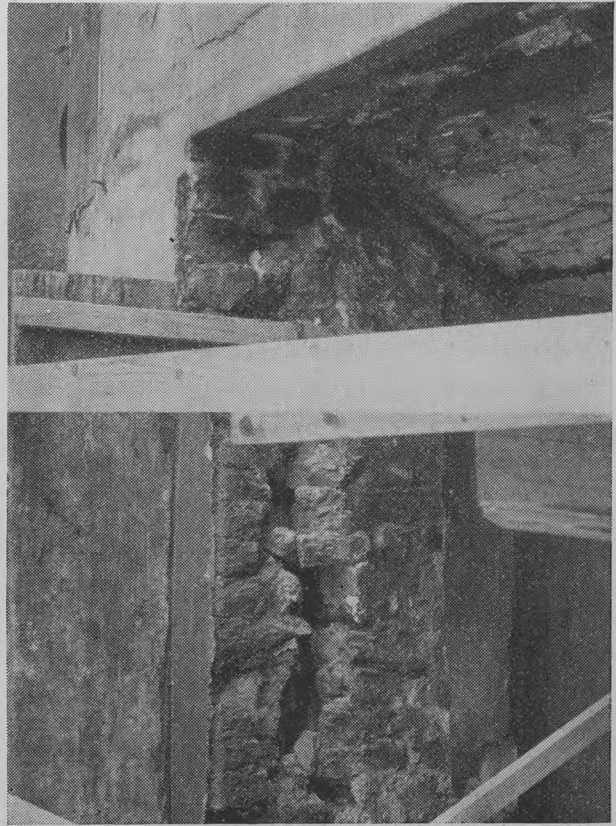

Fig. 3

Fig. 4

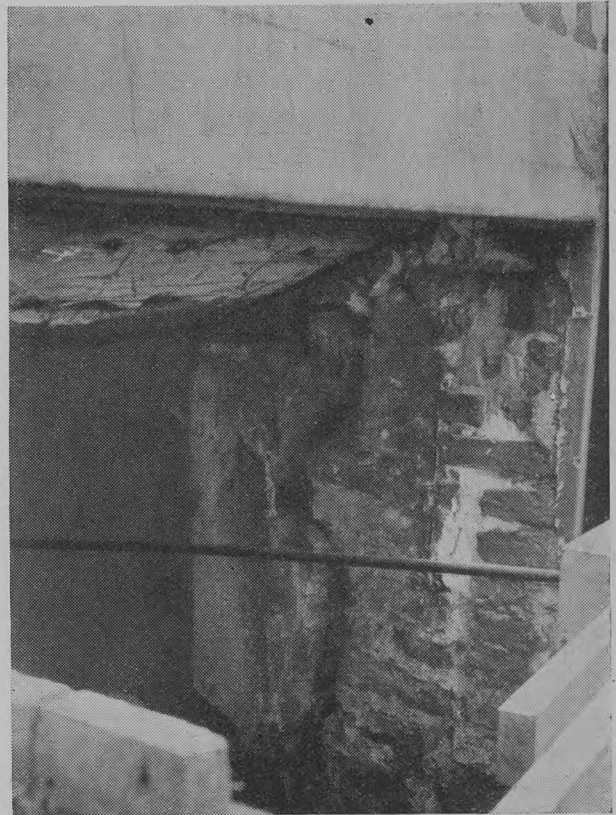

Fig. 5

værket i Kælderpillerne med delvis Ommuring af disse; men Ommuringen var ikke ført om Hjørnet. De reparerede Revner paa de 2 Hjørnepiller havde igen aabnet sig, og der var nu Revner paa langs gennem Kælder, Stue og 1. Sal, og sine Steder var der i det indre af Pillerne sket en Knusning, ligesom det var øjensynligt, at den ydre Del af Pillerne blev skubbet udad.

Bevægelsen maa i Forbindelse med Bygningens afrundede Form paa Hjørnet skyldes Sidetrykket fra det murede Stik over Hjørnevinduet. Idet Stikkets Sidetryk i det væsentlige kan regnes parallel med Tangenten til Midten af Stikket, kan Kraften fra Sidetrykket tænkes virkende i een Kraft parallel med Facadeflugten og een vinkelret paa denne (se Fig. 1).

Det forskellige Tryk i Pillernes Forkant og Bagkant, foranlediget ved Belastningen ovenfra i Forbindelse med den udadvirkende Kraft og en daarlig Fundering paa Bundsten, sine Steder kun i 78 cm Bredde, samt Gadetraffikkens Rystelser, har medvirket til at skille den udvendige, frit paavirkelige Del af Muren fra den bageste Del, der er fastholdt af Bjælkelagene.

Det var nødvendigt at nedtage det nederste af Pillerne indtil Midten af 1. Sal, at forstærke Fundamentet i Bredden samt udføre nye Forankringer i Bjælkelagene. Fig. 2, 3, 4 og 5 viser de ødelagte Murpiller i denne Ejendom. Paa Fig. 2 ses det samlede Omfang af Skaden med de midlertidige Afstivninger. Fig. 3 viser Hjørnepillen, og Fig. 4 og 5 viser den ødelagte Mellempille set fra begge Sider.

I et andet Tilfælde viste det sig, at en Pille fra Sokkel og op til Vederlagshøjde for Stuevinduer skød sig kendeligt udad, og da tilstedeværende Paneler i Kælder og Stue blev fjernet, viste Pillen gennemgaaende vertikale Revner i begge Etager.

Der blev foretaget den fornødne Afstivning, og ved Pillens Nedbrydning opklaredes det, at den forreste Del af Muren var muret regelmæssigt af Flensborgsten, medens der bagtil var brugt tilfældigt forhaandenværende Stenmateriale af flere forskellige Størrelser og Brændinger, saaledes at der fra først af kun har været maadeligt Forbandt i Murværket.

Da Piller blev nedtaget helt til Grunden, viste det sig, at Fundamentet et Stykke under Jordlinien hvilede paa en Mur fra en ældre Bygning. Denne Mur laa $\frac{1}{2}$ Sten tilbage fra Facadelinien og bestod af 8 Skifter af meget tykke Munkesten, formuret i Ler, der lod sig sammentrykke med Fingrene, me-

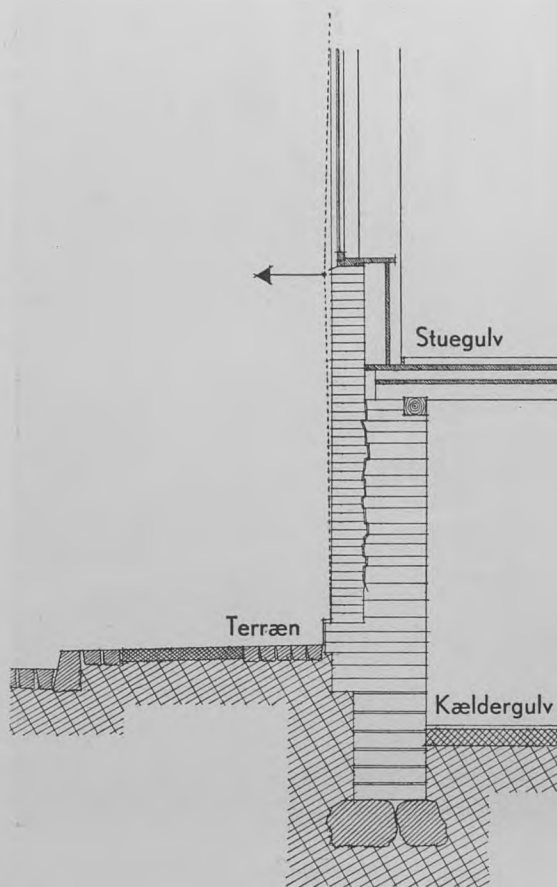

Fig. 6

dens selve Bundstenene laa fremme i Facadelinien og hvilede paa fast Underlag (se Fig. 6).

Den manglende Understøtning i Forkanten har medvirket til Murpillens Ødelæggelse. Fig. 7 og 8 viser saadanne ødelagte Murpiller.

Ved en anden Lejlighed blev man opmærksom paa en ret fremskreden Ødelæggelse af Stue- og Kælderetagens Murpiller i Anledning af opstaaede Vanskeligheder ved Lukning af Ejendommens ene Portfløj.

Ved en Undersøgelse kunde man konstatere en udskridende Bevægelse ved en i Portpartiet anbragt Sandstenspilaster.

Forholdet blev nøjere undersøgt, og det viste sig, at Sandstenspilasteren paa Grund af Overbelastning var trykket udad ved Samlingsfugen paa Midten, og at en Udvidelse af den her fremkomne Revne, paany undersøgt 2 Timer senere, tydeligt fremviste Bevægelsens fortsatte Fremadskriden. Ved den videre Undersøgelse blev den paa Portpillen ind mod selve Porttrummet anbragte Træbeklædning

Fig. 7

Fig. 8

fjernet, og det viste sig da, at Murpillen i hele Stueetagens Højde delvis var knust og ca. 30 cm bag Facadelinien flækket paa langs og den forreste Del sunket ca. 3 cm. Der var herefter ingen Tvivl om, at Pilasterens Udskriden alene maatte tilskrives den ved Murpillens Knusning fremkomne forøgede Belastning fra de overliggende Etager. (Fig. 9, 10, 11 og 12 viser den til højre i Portpartiet ødelagte Murpille med tilhørende Sandstenspilaster. De hvide Linier over Sandstenspilasterens Samlingsfuge er paaklæbde Papirstrimler, der blev anbragt for at kontrollere eventuelle Bevægelser. Fig. 9 er set fra Porten, Fig. 10 viser Pillens modsatte Side, og Fig. 11 og 12 er set fra Gaden).

En midlertidig Afstivning af selve Portpartiet blev omgaaende iværksat, ligesom der blev foretaget den nødvendige Afspærring af Gadeomraadet.

I Løbet af 2 Dage blev det endelige Afstivningsarbejde med Jokker og Skraaafstivning tilendbragt og Undersøgelsen af Fundamentets og Jordbundens Beskaffenhed paabegyndt.

Denne Undersøgelse viste, at Fundamentet, der efter al Sandsynlighed stammer fra en meget gammel Munkestens-Bygning, bestod af Kampesten hvilende paa et paa Opfyldt henlagt, nu delvis for-

tæret, Slyngværk, der for nogle Pillers Vedkommende yderligere har været understøttet af Træpæle.

Da det imidlertid viste sig, at de nuværende Facademure kun for den inderste Halvdels Vedkommende var opført paa Fundamentet, medens den øvrige Del af Muren direkte var opført paa opfyldt Jord, maa det antages, at man ved den nuværende Bygningens Opførelse har benyttet det bestaaende Fundament og uden at tage Hensyn til dette Forhold har udvidet Bygningens Grundareal og udkraget den halve Kældermurstykkelse uden yderligere Fundering (se Fig. 13).

Senere er der foretaget Bygningsforandringer ved Stue- og Kælderetagens Vinduespartier, bl. a. ved Anbringelse af de nuværende Lyskasser, fra hvis Bund der kun var ca. 0,5 m Dybde til Udkragnings Underkant, og den direkte Aarsag til Murværkets Ødelæggelse maa derfor formentlig skyldes, dels at Frostene i Aarenes Løb gennem Lyskasserne er gaaet ned under Udkragningen af den ikke funderede Del af Ydermurene, og dels de af den tiltagende Gadetrafik med tungt læssede Lastvogne fremkaldte Rystelser. En medvirkende Aarsag til Ødelæggelsen maa ogsaa tilskrives Murværkets

Fig. 9

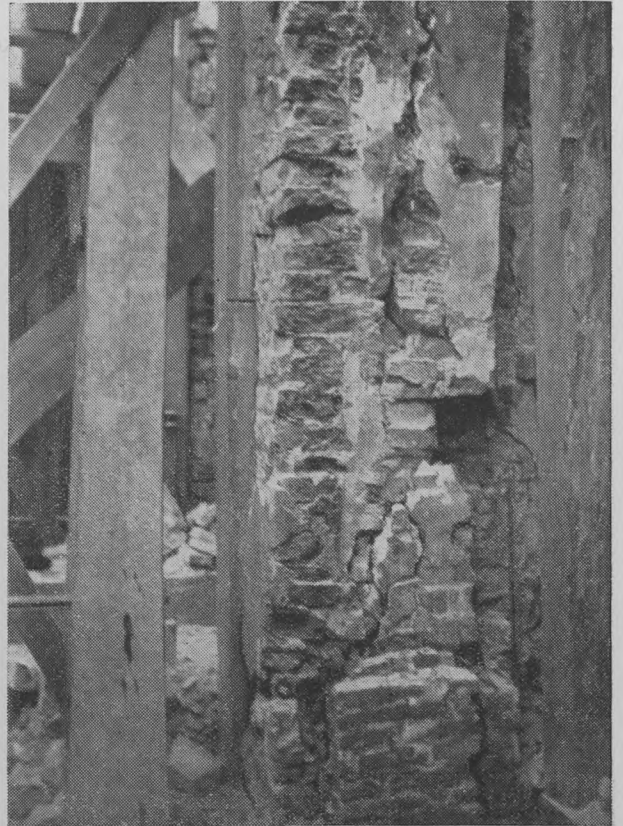

Fig. 10

Fig. 11

Fig. 12

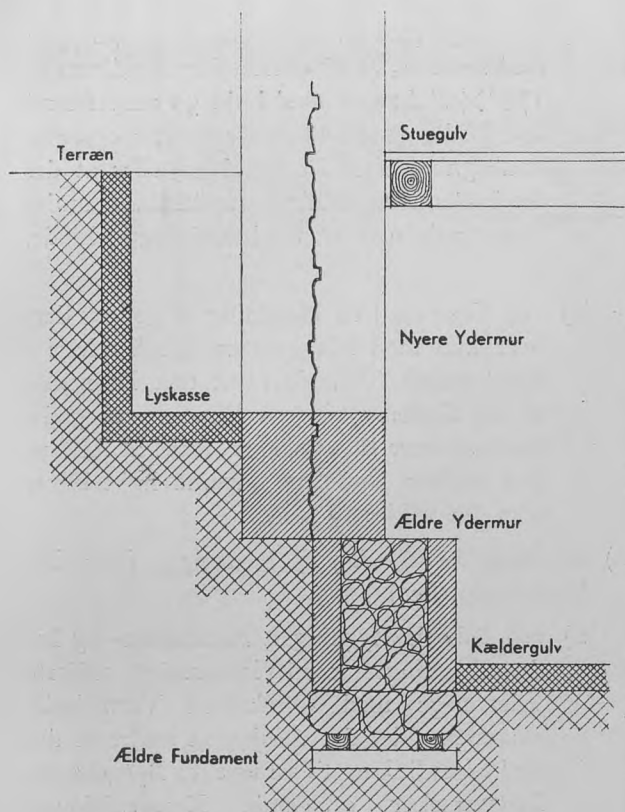

Fig. 13

uensartede Udførelse, idet det viste sig, at dette for Stueetagens Vedkommende bestod af en Blanding af Munkesten og Flensborgsten.

Som det fremgaar af de nævnte Eksempler, maa en stærkt medvirkende Aarsag til Ødelæggelserne i Murpillerne skyldes Rystelser fra Gaden paa Grund af den stadig forøgede Vognfærdsel. Gadens Rystelser forplanter sig til Murene og sætter disse i Svingninger. Da den bageste Del af Muren er fastholdt af Bjælkelagene, vil disse Svingninger bevirke Trækspændinger i Snit parallelle med Facaden og virke til at adskille den forreste og den bageste Del af Muren og paa ethvert svagt Sted danne vertikale Revner.

Denne Ødelæggelsesproces i Forbindelse med daarlig Fundering, manglende Forbandt i Murværket og en ringe Kvalitet af Mørtelen, Frostpaavirkninger, og maaske i Tidens Løb ansvarsløst udførte Bygningsforandringer vil før eller senere medføre alvorlige Muligheder for Ulykker, og der bør derfor udvises den største Forsigtighed ved Ændringer af murede Piller, ligesom der, naar der opstaar Revnedannelser og konstateres Formforandringer i Murværket, bør foretages et omhyggeligt Eftersyn ved bygningskyndige Folk.

Gasbeton og Klinkerbeton.

I Skrivelse af 9. Juni d. A. er der forespurgt, om Gasbeton (damphærdede Bloksten) og Klinkerbeton (Hulbloksten) vil kunne anvendes i de 2 øverste Etager i 3-Etages Bygninger, hvor Tag-højden ikke overstiger 1,5 m, idet der tænkes anvendt henholdsvis 20 cm og 25 cm Tykkelse i Ydermurene i de to øverste Etager paa $1\frac{1}{2}$ Sten fuld Mur i Stueetagen og 35 cm Beton i Kælderen.

Saaledes foranlediget har Magistratens 4. Afdeling meddelt, at Tilladelse hertil, uanset at de omhandlede Murtykkelser under visse Forudsætninger er tilladt anvendt i 1- og 2-Etages Bygninger, *ikke* kan forventes meddelt.

En Tilladelse vil kun kunne forventes meddelt paa de i tidligere Skrivelser angivne Betingelser,

at Etageadskillelsen i de paagældende Etager udføres af Jernbeton eller Hulsten,

at Murtykkelsen i øverste Etage bliver mindst 25 cm og i næstøverste Etage mindst 30 cm,

at det i hvert enkelt Tilfælde godtgøres, at Trykket i Murværket ikke overstiger 3 kg pr. cm^2 , og

at de iøvrigt til Materialerne tidligere stillede Betingelser overholdes.

BetonstaaL.

Magistratens 4. Afdeling har under 21. Juli d. A. tilskrevet Firmaet Chr. C. Rahr & Co. som følger:

»I Skrivelse af 2. Juli 1942 har De ansøgt om Tilladelse til ved Bygningsarbejder i Københavns Kommune at anvende BetonstaaL Berghütte til Armering af Jernbetonkonstruktioner, alt i Henhold til de med nævnte Skrivelse fremsendte Bilag blandt andet en Prøveattest fra Statsprøveanstalten.

Saaledes foranlediget skal man meddele, at i Henhold til den under 3. Oktober 1940 skete Ændring af § 30 i Dansk Ingeniørforenings Normer for Jernbeton-Konstruktioner kan det ansøgte indrømmes, saaledes at det efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde kan forventes tilladt, at der regnes med en tilladelig Trækspænding paa 1500 kg/cm^2 for Plader og Hulstensdæk og 1700 kg/cm^2 i andre Konstruktionsdele (Buer, Bjælker m. v.), idet der dog kan tillades en Jernspænding paa 1700 kg/cm^2 for Plader, naar den tilladelige Betonspænding reduceres med 10 %.

Tilladelsen er betinget af, at BetonstaaL Berghütte har en Flydegrænse paa mindst 3400 kg/cm^2 , samt at det i øvrigt til enhver Tid svarer til de i

ovennævnte Prøveattest konstaterede Materielegenskaber.

I øvrigt bliver Dansk Ingeniørforenings Normer for Jernbetonkonstruktioner nøje at iagttage, idet dog bemærkes:

- 1) De i nævnte Normers § 36 angivne Stødlængder vil i Almindelighed være at forøge i Forholdet 1500 : 1200, det vil sige med 25 %.
- 2) Den i Normernes § 35 angivne Maksimumsdiameter for Jern uden Kroge i Plader ned sættes fra 12 til 10 mm.

Det er en Forudsætning, at der sikres Bygningsmyndighederne Adgang til uden egen Bekostning at føre enhver Kontrol, herunder at foretage Brudbelastningsforsøg, som maatte skønnes fornøden, saavel med selve Betonstaalet Berghütte som med dermed armerede Konstruktioner og Prøvelegemer.

Det er endvidere en Forudsætning, at Staalet er forsynet med et tydeligt paavalset Kvalitetsmærke.«

Cembrit.

Magistratens 4. Afdeling har under 5. September 1942 tilskrevet Dansk Eternit-Fabrik A/S som følger:

»I Andragende af 25. Juni 1941 med supplerende Oplysninger af 22. Maj 1942 har Selskabet ansøgt om Tilladelse til Anvendelse af Cembrit-Plader til forskellige Husbygningskonstruktioner som

1. Tagbeklædning (Bølgeplader, almindelige, rektangulære Skifer og Diagonalskifer),
2. udvendig Beklædning af Ydervægge (Beklædningsplader) og
3. indvendig Væg- og Loftsbeklædning (Væg- og Loftsplader).

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at Materialet Cembrit maa betragtes som en Erstatningsvare, der kun skal anvendes under de nuværende ekstraordinære Forhold, hvorfor Tilladelse til dets Anvendelse kun midlertidigt vil kunne meddeles og kun efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde.

Under disse Forudsætninger kan Magistraten meddele Tilladelse til, at Materialet anvendes til:

- 1) *Tagbeklædninger* ved Beboelsesbygninger, Forretnings- og Industribygninger, Udhuse, Garager o. lign. Bygninger

- a) ved Tage med en Hældning under 30° paa Betingelse af, at Understøtningen udføres af $1\frac{1}{2}'' \times 2''$ Lægter med højst 30 cm Afstand fra Midte til Midte, eller at der opsættes Indhegning efter Godkendelse, eller at der mod Gennemtrædning umiddelbart under Taget anbringes en modstandsdygtig Flade, og

- b) ved Tage med en Hældning af 30° og derover kun med Magistratens Godkendelse i hvert enkelt Tilfælde samt paa Betingelse af, at Understøtningens Dimensioner godtgøres at være tilstrækkelige, samt at Afstanden mellem Understøtningerne højst bliver 1 m fra Midte til Midte,

- 2) *udvendig Beklædning af Ydervægge* (med Beklædningsplader)

- a) ved Beboelsesbygninger, Forretnings- og Industribygninger med lovmæssigt udførte Ydervægge med foreskrevet Varmeisoleringssevne, idet det tilføjes, at saafremt der skal tages Stilling til særlige fra Byggelovens Bestemmelser afvigende Konstruktioner, maa der fremsendes nærmere detaljeret Redegørelse til Godkendelse,

- b) ved Udhuse, Garager, Skure og lignende mindre Bygninger.

Med Hensyn til Materialets Anvendelse til

- 3) *indvendig Væg- og Loftsbeklædning* ved de i

Stk. 1 omtalte Bygninger som Erstatning for Rør- og Kalkpuds kan Magistraten ikke tage Stilling, forinden der ved Statsprøveanstalten er foretaget sammenlignende Forsøg mellem »Røring og Pudsning«s og »Cembrit«s brandhemmende Egenskaber. Disse Forsøg maa for at kunne lægges til Grund ved en Bedømmelse tilrettelægges i Samarbejde med Brand- og Bygningsmyndighederne og overværes af disse Myndigheder«.

Ny Udgave af Byggeloven.

Paa Gads Forlag har Kontorchef under Københavns Magistrat Eyvind Sivertsen udsendt 2. forøgede Udgave af Byggelov af 29. Marts 1939 for Staden København med dertil hørende Vedtægter.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Maalstoksforhold: 1:2000

Omslagsbilledet viser Boliger for Aldersrentenydere »Valbyholm« ved Roskildevej — Skellet, opført i Aarene 1941 – 42 for Københavns Kommune af Stadsarkitekt Poul Holsøe. Bebyggelsen består af 6 Stokke, hvoraf den ene er i 5 Etager med Midtkorridor og Elevator, medens de øvrige Stokke er i 3 Etager uden Elevator. Bygningerne indeholder 524 Lejligheder og 1 Butik. Lejlighedstyperne er følgende: 430 Stkr. 1 Værelses med Alkove, 91 Stkr. 1 Værelses med Kammer samt 3 Tjenesteboliger. I Midtkorridorbygningen er i Kælderen indrettet en Badeanstalt, Festlokaler og et Udleveringsrum for Mad, leveret fra Folkekøkken.

Indretning af Beboelseslejligheder i Tagetager.

Indenrigsministeriet har under 26. November 1942 tilskrevet Københavns Magistrat saaledes:

»I Skrivelse af 4. November 1942 har Magistraten indstillet, at Magistraten bemyndiges til indtil videre at dispensere fra Byggelovens § 55, Stk. 4, med Hensyn til Indretning af selvstændige Lejligheder med mindre indvendig Højde end 2,5 m i Tagetager, hvori der i Henhold til den før 1. Januar 1940 gældende Lovgivning er indrettet Beboelsesrum, under Forudsætning af, at den paagældende Ejendom er beliggende i Kvarterer med sikret aaben og lav Bebyggelse, at Vandafledningsforholdene er i Orden, at Byggelovgivningens og Bygningsvedtægtens Bestemmelser angaaende Beboelseslejligheder som saadanne iagttages, at Trappeforholdene til den paagældende Lejlighed i hvert enkelt Tilfælde kan godkendes, og at der sikres en indskrænket Benyttelse (højest 2 Personer) af den paagældende Lejlighed, naar dette efter Magistratens Skøn i det enkelte Tilfælde maa anses for paakrævet.

I denne Anledning bemyndiger Indenrigsministeriet herved Magistraten til indtil videre, dog kun saalænge de for Tiden herskende Vanskeligheder i Henseende til Fremskaffelse af Byggematerialer er til Stede, at tillade Indretning af Lejligheder i Tagetager, hvori der i Henhold til de før 1. Januar 1940 gældende Bestemmelser lovligt er indrettet Beboelsesrum med mindre Højde end 2,5 m, og iøvrigt under de i Magistratens ovennævnte Indstilling angivne Forudsætninger.«

★

I Fortsættelse heraf henvises til Indenrigsministeriets Cirkulære af 12. December 1942, hvorved Magistraten bemyndiges til indtil Udgangen af Aaret 1943 efter Andragende at meddele de til Indretning af Beboelseslejligheder i Tagetager i eksisterende Bygninger fornødne Dispensationer fra Byggelovgivningens Bestemmelser om Loftshøjde, Etageantal og Udnyttelsesgrad paa de Vilkaar, som man efter Omstændighederne i det enkelte Tilfælde finder fornødne.

Regulativer.

Den 1. Oktober 1942 har Magistraten udsendt et nyt Regulativ vedrørende Affald i Bygninger med Angivelse af Retningslinier og Vilkaar for Ud-

førelsen af Affaldsbeholdere, Affaldsskakter, Affaldsrum m. m.

Der foreligger herefter følgende Regulativer og Bestemmelser med Angivelse af seneste Udsendelsesdato:

Regulativ om Gadenavne, Husnumre og Matrikulsnumre	14/9 1939
» for Raaden over Gadeareal m. m.	14/9 »
» om aaben og lav Bebyggelse paa afgrænsede Arealer	30/12 »
Afløbsregulativ	30/12 »
Regulativ vedr. Udlægning af Arealer for Brandsikring	30/12 »
» » Gasildsteder	30/12 »
» » Udførelse af Centralvarmeanlæg m. m.	22/7 1940
» » Indretning af Bade- rum	15/8 »
» » Indretning af Nød- torftsrum	15/8 »
» » Udførelse af Stillad- ser m. m.	24/8 »
» » Udførelse af Trap- per med indspændte Jernbetontrin	1/6 1941
» » Indretning af Stald- bygninger m. m. ...	1/11 »
» » Aftrækskanaler og Ventilationsanlæg .	1/7 1942
» » Affald i Bygninger .	1/10 »
Bestemmelser vedr. Udførelse af Fa- cadebeklædninger	30/1 1941
» » midlertidig God- kendelse af Bræn- deovne samt Af- træk fra midler- tidige Ildsteder i centralopvarmede Bygninger	17/8 1940

Regulativerne udleveres gratis ved Henvendelse til Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat og Stads- bygmasterens Direktorat, Raadhuset.

Lempelser vedrørende Udførelsen af Trappeskillerum i Smaahuse.

Indenrigsministeriet har under 4. Januar 1943 tilskrevet Københavns Magistrat saaledes:

I Anledning af Magistratens Skrivelse af 21. December 1942 bemyndiger Indenrigsministeriet herved Magistraten til for Smaahuse med højst 2 Etager, og som indrettes til Bolig for højst 2 Familier, indtil videre at indrømme Lempelser fra Bestemmelsen i Bygningsvedtægtens § 51, Stk. 14, 1. Pkt., saaledes at Trapperum i disse Bygninger tillades udført med dobbelt Bræddeskillerum med Puds paa begge Sider eller med 5 cm Pladeskillerum, overspændt med Net og pudset paa begge Sider.

Materialer til Samling af Afløbsrør af asfalteret Støbejern.

Efter at Direktoratet for Vareforsyningen ved Meddelelse af 25. September 1942 har fastsat, at Bly og Legeringer med Blyindhold paa over 50 pCt. ikke maa anvendes til Muffeudstøbning paa asfalterede Afløbsrør, skal Stadsingeniørens Direktorat henlede Opmærksomheden paa de Erstatningsmaterialer, der indtil videre kan komme til Anvendelse i Stedet for Bly.

For Tiden tillades følgende Samlingsmaterialer:

Bedalit	}	Mineralsk Slaggeuld tilsat forskellige Stoffer.
Mundit		
Fox Metalcement	}	Støbematerialer indeholdende Svovl.
Hermanit		
Solus		

Almindelig Muffeasfalt.

De førstnævnte to Materialer forhandles i Strimler af en Tykkelse paa ca. 4 mm og en Højde paa ca. 20 mm. Materialet skal ikke opvarmes, men i kold Tilstand stemmes ind i Støbejernsmuffen, der i Forvejen paa normal Maade er fyldt halvt med Pakgarn. Stemningen foretages saaledes, at hvert Lag stemmes for sig, og Materialet danner efter Stemningen en kompakt Masse af forholdsvis stor Stivhed.

Svovlpræparaterne indeholder foruden Svovl forskellige Fyldstoffer. Ved Smeltning med paafølgende Afkøling kan Materialet opnaa en tyndt-flydende Konsistens, der gør det velegnet til saavel staaende som liggende Støbning, idet Fremgangsmaaden iøvrigt er som ved Samlinger udført med Bly, dog kan Samlingerne ikke stemmes efter Støbningen. Materialet fordeler sig homogent i Samlingen og giver god Stivhed i Ledningen.

Den almindelige af Direktoratet godkendte Muffeasfalt tillades kun anvendt ved lodrette Støbninger.

De tidligere af Direktoratet krævede Erklæringer fra Ejere angaaende Benyttelsen af Erstatningsmaterialer er bortfaldet, efter at ovennævnte Forbud mod Anvendelse af Bly som Samlingsmateriale er udstedt.

Om samtlige Materialer gælder, at Tilladelsen kun gives foreløbig, indtil Spørgsmaalet atter bliver aktuelt, naar Handelsministeriet ophæver det under 25. September 1942 udstedte Forbud.

Paabegyndelse af Funderingsarbejder.

Da det gentagne Gange har vist sig, at Byggearbejder, hvortil der af særlige Aarsager kun foreligger Funderingstilladelse, er blevet fortsat, uanset at endelig Byggetilladelse ikke er meddelt, henledes Opmærksomheden paa de i den foreløbige Byggetilladelse stillede særlige Betingelser samt de i Byggelovens § 6, Stk. 2, indeholdte almindelige Bestemmelser om Byggearbejders Paabegyndelse. En Til sidesættelse af disse Bestemmelser vil ikke alene kunne medføre Standsning af det ulovligt paabegyndte Byggearbejde med deraf følgende retslig Tiltale i Medfør af Byggelovens § 68, men ogsaa den Ulempe og Merudgift senere at maatte bringe allerede udført Arbejde i Overensstemmelse med Byggetilladelsens Betingelser.

Stadsarkitektens Medvirken ved Byggesagers Behandling.

Stadsarkitekten medvirker ved Byggesagernes Behandling i Tilfælde, hvor en i Henhold til den nye Byggelov (jfr. §§ 15—19) fastlagt Bebyggelsesplan eller et i Henhold til den gamle Bygningslov (jfr. §§ 6 og 10) fastlagt Servitutumraade indeholder Bestemmelse om Bebyggelsens Udseende, idet Stadsarkitekten som Regel kun udtaler sig angaaende denne Bestemmelse. Selvom Sagen ikke direkte drejer sig om Anvendelse af de i BL § 60 og BL § 17 indeholdte Bestemmelser (se næste Stykke), vil der ved Facadebedømmelsen i visse Tilfælde ikke alene blive taget Hensyn til selve Bebyggelsens Udseende, men ogsaa til Virkningen i Forhold til nærliggende Bygninger (Gadebilledet) og Kvarteret, især i Forhold til fredede Bygninger. Drejer det sig om selve disse sidste, skal Andragende desuden indsendes til det særlige Bygnings-syn.

Her udover afgiver Stadsarkitekten i Henhold til Administrationsvedtægtens § 13 Erklæring i andre Sager af æstetisk og arkitektonisk Art, særlig angaaende de i Byggelovens § 60 og Bygningsved-

tægtens § 17 omtalte Forhold — derunder bl. a. Facadebehandlinger, angaaende hvilke der forinden Udførelsen bør indsendes Byggesag paa sædvanlig Maade til Magistratens 4. Afdeling, 2. Sekretariat. I denne Forbindelse henvises til Magistratens Bekendtgørelse »Ordensbestemmelser« i »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« Nr. 1, 2. Aargang.

Endvidere afgiver Stadsarkitekten Erklæring i Sager vedrørende Facadebeklædninger, Butiksfacader og Udhængsskilte i Henhold til Regulativ af 14. September 1939 for Raaden over Gadeareal m. v. — Angaaende Facadebeklædninger og Butiksfacader maa de indsendte Tegninger give fyldestgørende Oplysninger om Forholdet før og efter Forandringen, bl. a. om eventuel Fjernelse af arkitektoniske Enkeltheder, samt om Forholdet til Nabobygningerne. Uanset Bestemmelsen i Regulativets § 3, Stk. 2, indsendes Ansøgninger vedrørende Udhængsskilte indtil videre (som hidtil) til vedkommende Politistation paa Blanketter, som udleveres paa Stationen, ligesom Svar modtages derfra. I disse Tilfælde tilraades det at medsende en Facadeskitse (se Skemaets 3. Side), da den ellers, om fornødent, vil blive fordret, før Tilladelse kan gives. — Den i Regulativets § 13, Stk. 11, fordrede frie Højde af mindst 6 m over Fortovet (ved stort Fremspring i Sporvejsgader) gælder, i Modsætning til tidligere, uden Hensyn til, hvor i Gaden Sporene i Øjeblikket ligger. For at undgaa Overfyldning med Skilte i en Hovedgade vil det, uanset Ordlyden i § 13, Stk. 12, som Regel i Henhold til § 3, Stk. 2, blive fordret, at Udhængsskilte anbringes umiddelbart ved Forretningen.

Endelig afgiver Stadsarkitekten Erklæring angaaende de Sager, der, foruden til Magistratens 4. Afdl. som Bygningsmyndighed, skal indsendes til Overborgmesteren (Direktoratet for Stadens faste Ejendomme) som Sælger af Kommunen tilhørende Arealer, idet disse i Skødet paalægges Servituter, hvis Bestemmelser foruden af Stadsingeniøren ogsaa behandles af Stadsarkitekten, ligesom det afsluttende Servituteftersyn tillige foretages af Stadsarkitekten. (Disse Servitutter, der først paalægges ved Salg af de enkelte Grunde, fastsættes ofte forinden for et større Kvarter, som Regel efter nærmere Forslag fra Byplanafdelingen. Denne hører administrativt under Stadsingeniørens Direktorat. Men Erklæringer, Forslag til Gade- og Bebyggelsesplaner, til Servitutpaalæg, Fastsættelse af Bebyggelsesarter, Byggelinier o. s. v. afgives som Regel af Stadsingeniøren og Stadsarkitekten i Forening.)

Holsøe.

Godkendelse af Materialer.

Det er i flere Tilfælde bemærket, at der i Dagbladene eller i udsendte Brochurer reklameres med Materialer, til hvis Anvendelse ved Byggearbejder der i Københavns Kommune ikke foreligger Tilladelse. Stadsbygmesterens Direktorat skal under Henvisning til Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 1, Stk. 2, og Byggelovens § 62, Stk. 3, henvende Opmærksomheden paa, at Anvendelse af andre Materialer end de i Byggelov og Bygningsvedtægt omtalte eller forudsatte ikke maa finde Sted, forinden det over for Magistraten, som herom indhenter Erklæring fra Bygningskommissionen, er godtgjort, at Anvendelsen i enhver Henseende er forsvarlig, og Magistraten derefter har tilladt Materialets Anvendelse, eventuelt paa nærmere fastsatte Vilkaar.

Fabrik- og Værkstedbygninger.

Ved Opførelse af Fabrik- og Værkstedbygninger, ved Indretning af Fabrik og Værksted i eksisterende Bygninger eller ved Omdannelse af allerede bestaaende Anlæg vil det være af Betydning, at Projektet forelægges Fabriktilsynet paa et saa tidligt Tidspunkt, at eventuelle af Fabriktilsynet stillede Krav fremkommer inden eller dog samtidig med, at Byggetilladelse foreligger. Ved Byggesager, der skal forelægges Bygningskommissionen, i hvis Møder Direktøren for Arbejds- og Fabriktilsynet deltager, skal Fabriktilsynets Udtalelse om Projektet foreligge, forinden Sagen behandles af Bygningskommissionen.

Beklædning af Jerndragere med Murværk.

Billederne Fig. 1 og Fig. 2 viser Resultater af en uden Tilladelse udført uhensigtsmæssig og ukonstruktiv Beklædning med Murværk paa Undersiden af Jerndragere i en Portaabning. Billederne viser Portaabningen med de blottede Jerndragere og det nedstyrtede Murværk samt et Nærbillede af Jerndragernes Underside.

Under Dragerne var der ophængt et enkelt Skifte af Mursten, kun fastholdt af Vedhængningen mellem Murværket og Jerndragerne samt mellem Stenene indbyrdes, men uden Forankring eller anden konstruktiv Sikring. Bestemmelserne om Isolering af Jerndragere som Beskyttelse mod Ildpaavirkning og Rustangreb var ikke iagttaget.

Fig. 1

Fig. 2

Det anførte Eksempel giver et Indblik i de Faremomenter, som en saadan ansvarsløst udført Konstruktion rummer. Opmærksomheden maa i denne Forbindelse ligeledes henledes paa Bestemmelserne om Isolation af bærende Jernkonstruktioner, hvorefter bærende Jerndeale skal forsynes med en mindst 5 cm tyk Beklædning enten af Monier eller af Formsten af brændt Moler formuret i Molerørtel, i begge Tilfælde anbragt direkte paa Jernet; eventuelle Hulrum mellem Beklædning og Jern skal enten udmures, udstøbes med Beton eller — hvor Beklædning med Molersten anvendes — udfyldes med Molerchamotte. Beklædningen skal til enhver Tid vedligeholdes.

Anden forsvarlig Indmuring eller Indstøbning af bærende Jerndeale kan anvendes enten alene eller i Forbindelse med en Beklædning som foran anført under Forudsætning af, at Jernet paa ethvert Punkt bliver forsvarligt beskyttet.

Saafernt man derfor i Tilfælde som ovenfor anført af æstetiske Hensyn ønsker en særlig Beklædning af Murværk, maa denne i Overensstemmelse med Bestemmelserne om Isolation af bærende Jernkonstruktioner samt Byggelovgivningens Be-

stemmelser iøvrigt udføres efter særlig Godkendelse i hvert enkelt Tilfælde.

Gasinstallationer.

I Medlemsbladet for Københavns Blikkenslager-, Gas-, Vand- og Sanitets-Laug fremkom for nogen Tid siden en Artikel, hvori der blev klaget over den omstændelige Forretningsgang, som maatte følges i de Tilfælde, hvor Gasinstallation agtes udført i Rum, som var saaledes indrettet, at Tilladelse ikke i Medfør af Regulativ vedrørende Anbringelse af Gasildsteder af 30. December 1939 § 2, kunde meddeles af Direktøren for Københavns Belysningsvæsen.

Gas- og Vandmestrene, for hvem Gasinstallationen, som rimeligt er, maa anses som Hovedsagen, kunde ikke forstaa, hvorfor Opsætning af en enkelt Gashane — et Arbejde, der i sig selv er af forholdsvis ringe Omfang — skulde medføre Besvær for Gasmestrene og yderligere Bekostning for Kunderne.

At Sagen tager sig saaledes ud for Gas- og

Vandmestrene, er forstaaeligt, men set fra Bygningsmyndighedernes Standpunkt er Forholdet noget mere omfattende. I de Tilfælde, hvor Direktøren for Belysningsvæsenet ikke kan meddele Tilladelse til Gasinstallation, skal der fra Bygningsmyndighederne indhentes Tilladelse til Installationens Foretagelse. Bygningsmyndighederne interesserer sig imidlertid mindre for selve Gasinstallationen, som Belysningsvæsenet kontrollerer, men saa meget mere for den Forandring i Benyttelsen af en særlig Lejeenhed, som Installationen ofte indicerer. Selvom en Gasinstallation kun omfatter en enkelt Hane, vil det ofte være Tilfældet, at den paagældende Etages Omraade, som hidtil har været benyttet i Forbindelse med andre Dele af Huset, nu bliver skilt ud, for at der her kan blive indrettet f. Eks. en selvstændig Lejlighed. Det er denne væsentlige Ændring af Benyttelsen, der bevirker, at Bygningsmyndighederne maa beskæftige sig mere indgaaende med Sagen, idet Indretning af selvstændig Lejlighed altid kræver Bygningsmyndighedernes Samtykke. Dertil kommer, at en saadan Indretning maa sidestilles med enhver anden Bygningsforandring, saaledes at der maa indsendes det i Administrationsvedtægten foreskrevne Antal Tegninger og Andragender, for at Sagen paa sædvanlig Maade kan blive behandlet af de respektive Direktoratere til Konstatering af, at den projekterede Ændring ikke kommer i Strid med de i Byggeslov og Vedtægt indeholdte Forskrifter og ej heller med de Grunden paahvilende Servitutter.

Ved i disse Tilfælde at søge Myndighederne om Tilladelse til at udføre Gasinstallationen bevæger Gas- og Vandmestrene sig altsaa uforvarende ind paa et Omraade, som ligger udenfor, hvad de paa Forhaand er indstillet paa at beskæftige sig med, og der opstaar derfor let Vanskeligheder, som forsinker Sagens Behandling. Bagefter ser det da ud, som om Opnaaelse af Tilladelse til Gasinstallationen har taget en i Forhold til sin Betydning ganske urimelig Tid.

Vil Gas- og Vandmestre sikre sig, at den af dem indsendte Ansøgning ekspederes med sædvanlig Hurtighed, maa man derfor tilraade dem, at de, saa snart det viser sig, at den paagældende Installation gør en Tilladelse fra Bygningsmyndighederne nødvendig, allierer sig med en Arkitekt eller anden Tekniker med særlig bygningsmæssig Indsigt. Arbejdet vil da blive fordelt paa naturlig Maade; Gasmesteren beskæftiger sig med sit Omraade — Gasinstallationen — og Arkitekten med sit — Ansøgning om Bygningsforandringen.

Man kan maaske, uanset det her anførte, mene,

at der maatte være Mulighed for at lempe de administrative Krav, der stilles i de her omhandlede tilsyneladende saa ubetydelige Sager, men der maa tillægges Kontrollen med Indretningen af nye Lejligheder saa stor Betydning, at det ikke vil være muligt at imødekomme de fremførte Ønsker om, at disse Sager alene behandles af Belysningsvæsenet.

„Torbotex“ — Isoleringsplader.

Magistratens 4. Afdeling har ved Skrivelse af 15. April 1942 meddelt Tilladelse til at anvende Materialet Torbotex-Isoleringsplader som indvendig Beklædning i Forbindelse med forskellige Konstruktioner til Isolering mod Varme og Kulde af:

- 1) Ydermure med foreskreven Varmeisolations-evne og af lovmæssig Tykkelse, naar Pladerne opsættes i Bastardmørtel og forsynes med Kalkpuds,
- 2) Ydervægge af Træ i Bygninger, der henhører under Bygningsvedtægtens § 63, Stk. 3, idet Spørgsmaalet om, hvorvidt Pladerne skal røres eller forsynes med Net og pudses, vil blive afgjort i hvert enkelt Tilfælde under Hensyn til Bygningens Beliggenhed, Anvendelse m. m.,
- 3) dobbelte Bræddeskillerum, naar Pladerne røres eller forsynes med Net og pudses,
- 4) Træetageadskillelser af foreskreven Udførelse, naar Pladerne anbringes som Beklædning paa Forskallingen og forsynes med Net, der fastgøres i Forskallingen, og pudses, samt
- 5) Kølerum og lign. for saa vidt angaar Forholdet til Byggeslovgivningen.

„Durotex“ Gulvbelægning.

Københavns Magistrats 4. Afdeling har under 7. Juli 1942 tilskrevet Firma Hastrup & Co. som følger:

»I Skrivelse af 18. Maj d. A. med supplerende Oplysninger af 13. Juni har De ansøgt om Tilladelse til at anvende Materialet »Durotex« som fugefri Belægning paa Gulve af Træ og Beton i Badeværelser og W. C.-Rum.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at den ansøgte Tilladelse kan indrømmes paa Betingelse af, at Bestemmelserne i Regulativ vedrørende Indretning af Badeværelser og Regulativ vedrørende Indretning af Nødtørftsrum iagttages.«

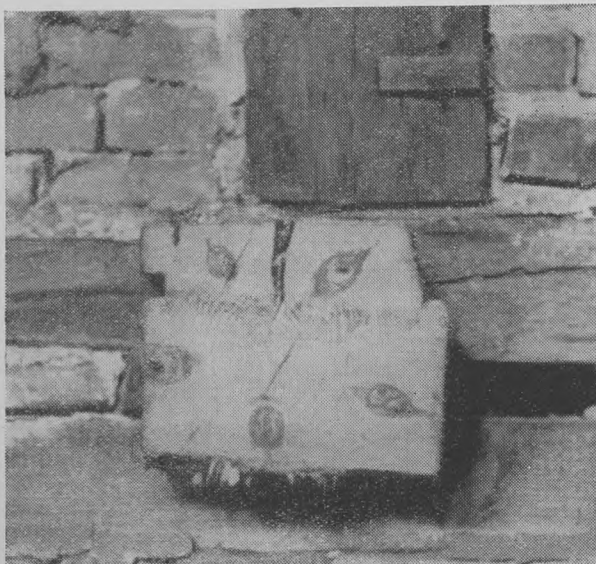

Fig. 1

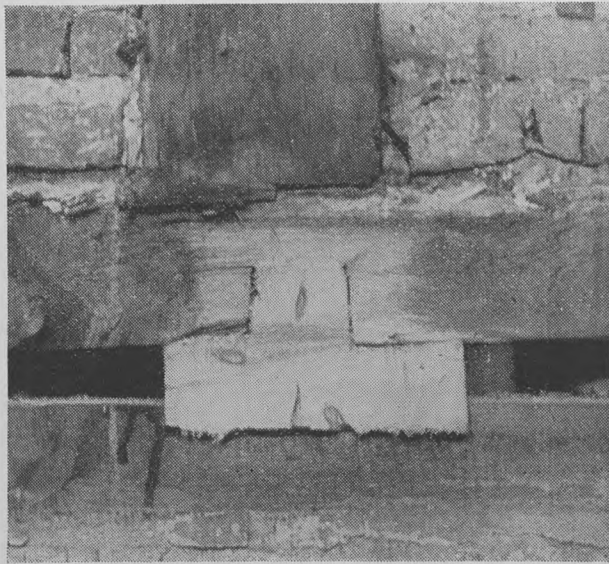

Fig. 2

Det er en kendt Sag, at det undertiden og særlig ved Ombygning af ældre Bygninger kan gaa haardt ud over de gamle Tømmerkonstruktioner. F. Eks. er det jo ikke ualmindeligt, at man skærer Bjælker halvt eller trekvart igennem for at komme igennem med en Faldstamme eller lignende. Fremgangsmaaden er selv i de Tilfælde, hvor man mener, at det paagældende Stykke Tømmer kan taale Svækkelsen — gammelt Tømmer er jo ofte overdimensioneret — ikke anbefalelsesværdig, og rent bortset fra de Tilfælde, hvor en Svækkelse af et Stykke Tømmer kommer i direkte Strid med Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 4, bør der altid udvises den største Forsigtighed ved Udførelsen af Indgreb i bestaaende Konstruktioner. De vedføjede Billeder viser et Eksempel paa en hensynsløs Svækkelse af Bjælker, som man opdagede ved Ombygningen af den ældre Teaterbygning »Casino«. Bjælkerne bar en Balkon, og deres Tværsnit var som vist paa Fig. 1. Da Balkonen blev fjernet og Bjælkerne skaaret over, viste det sig, at enkelte Bjælkers Tværsnit var svækket meget væsentligt, saaledes som det fremgaar af Fig. 2.

Klinkerbetonsten i Murstensformat.

Magistratens 4. Afdeling har under 21. November 1942 tilskrevet Civilingeniør Ernst Ishøy som følger:

»I Magistratens Skrivelse af 11. April 1942 har man meddelt Dem, at De vilde kunne forvente Tilladelse til at anvende Klinkerbetonsten med en Trykstyrke af 45 kg/cm² til Bagmuring ved 1 Etages Bygninger og ved 2 Etages Bygninger med en Taghøjde af højst 1,5 m (let Tag) paa Betingelse af, at Murværket ikke udsættes for større Paavirkning end 3 kg/cm², hvilket i de enkelte Tilfælde maa eftervises, at denne Slags Sten ikke benyttes paa samme Byggeplads som Sten med Trykstyrke 70 kg/cm², samt at Stenene mærkes paa en saadan Maade, at Forveksling med Sten, der har Trykstyrke 70 kg/cm², ikke kan finde Sted.

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen paany har været forelagt Bygningskommissionen, meddele, at man kan godkende den i Skrivelse af 27. Juli d. A. foreslaaede Mærkning af Stenene med 45 kg/cm² Trykstyrke, hvilken Mærkning agtes udført som en halvrund Rille i ca. 10 mm Bredde midt i Stenens korte Endeflade og i dennes hele Længde.«

»Isocorpa« til Isolering af Koldtvandsledninger.

Magistratens 4. Afdeling har ved Skrivelse af 19. December 1942 til A/S Isocorpa meddelt Tilladelse til at anvende Isocorpa Luftceller i Udførelsen

Isocorpa K med en indvendig Belægning af Asfaltpapir til Isolering af Koldtvandsledninger paa Betingelse af, at der i fugtige Rum o. lign. Steder til yderligere Sikring foretages en udvendig Bevikling med Asfaltpapir.

Til Materialets Anvendelse i Udførelsen

Isocorpa V med en indvendig Belægning af Aluminiumsfolio til Isolering af Varmtvandsledninger samt

Isocorpa D med en indvendig Belægning af Asbest til Isolering af Dampledninger indtil en Temperatur af 300° C.

kan der derimod ikke tages endelig Stilling, forinden der i Samraad med Magistraten har været afholdt de nødvendige Prøver paa Statsprøveanstalten.

Isolationsmaterialerne »Sanisol« og »Sanisola«.

Efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, har Magistratens 4. Afdeling ved Skrivelse af 21. December 1942 til Expanko-Kompagniet A/S indtil videre godkendt Anvendelsen af Materialerne Sanisol og Sanisola til følgende Formaal:

1. Varme- og Lydisolation af Tagflader eller Underside af flade Tagkonstruktioner i Stedet for det i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d, omhandlede Paplag imellem Forskallingen,
2. yderligere Varme- og Lydisolation ved de i Bygningsvedtægtens § 38 omhandlede almindelige, lovmæssige Træetageadskillelser, idet Materialet udlægges oven paa Bjælkelaget, forinden Gulvet lægges,
3. yderligere Varme- og Lydisolation ved de i Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 16, omhandlede støbte Etageadskillelser, der iøvrigt saavel i Styrke som i varme- og lydisolationsmæssig Henseende kan godkendes, idet Materialet anbringes paa Etageadskillelsen, forinden der støbes Pudslag eller henlægges Trægulv paa Strøer,
4. yderligere Lydisolation af lovmæssigt udførte Vægge, idet Konstruktionen udføres af $\frac{3}{4}$ " Brædder med Mellemlag af Sanisol og udvendig forsynes med 15 mm Kalkpuds eller beklædes med godkendte Pudsplader,
5. Lydisolation ved de i Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 3, omhandlede almindelige, dobbelte, pudse Bræddeskillerum, idet Materialet anbringes imellem Bræddelagene,
6. Lydisolation ved de i Bygningsvedtægtens § 46, Stk. 2 a, omhandlede Skillerum (3 Lag Brædder med Pap) imellem Beboelseslejligheder i Stedet for svær Gulvpap mellem Bræddelagene,
7. lydisolerende Beklædning af Bjælkeender, idet Materialet indføres som et elastisk Element til Modvirken af Videreforplantning af Legemslud, og
8. Isolation mod Fugtighed ved de i Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 7, omhandlede Træbjælkeender, der lægges i Mur.

Derimod kan Materialerne anvendt som lydisolerende Indlæg i Murværk til Modvirken af Lydforplantning *ikke* tillades paa det foreliggende Grundlag, idet det bemærkes, at Materialerne ikke kan forventes tilladt anbragt paa en saadan Maa-

de, at Stabiliteten og Sammenhængen i Murværkskonstruktioner o. lign. svækkes.

Porøse Mursten.

Mag. 4. Afdeling har under 2. Januar 1943 tilskrevet A/S Frederiksholms Tegl- og Kalkværker som følger:

I Andragende af 24. April 1942 med senere supplerende Oplysninger har Firmaet ansøgt om Tilladelse til at anvende porøse Mursten i almindeligt Murstensformat med en Trykstyrke paa 85—97 kg/cm² i samme Udstrækning som almindelige Teglsten.

Saaledes foranlediget skal man udtale:

En almindelig Tilladelse til Anvendelse af porøse Mursten kan *ikke* meddeles. Hvorvidt der kan meddeles Tilladelse til at anvende porøse Mursten til Facademurværk kan ikke afgøres, forinden der er afholdt Frostprøve med et tilfredsstillende Resultat, ligesom porøse Mursten *ikke* kan tillades anvendt til fælles Brandmure, indvendige Brandmure, Skorstene og Røgkanaler, forinden der foreligger Attest for afholdt Brandprøve, og der er gjort Rede for Erfaring for Materialets Modstandsdygtighed mod Varme- og Røgpaavirkning.

Derimod kan Magistraten — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen den 15. December 1942 — meddele Tilladelse til, at de omhandlede Mursten forsøgsvis anvendes til Bagmuring i Facademure under Forudsætning af, at Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens §§ 21—32 og Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Husbygningskonstruktioner nøje iagttages, og iøvrigt paa Vilkaar,

at Trykstyrken af porøse Mursten *mindst* er 70 kg/cm², og at Prøver, som maatte blive forlangt, hvad Omfang og Prøvemaade angaar foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelse og paa vedkommende Bygherres Bekostning,

at Murværk udført helt eller delvis af porøse Mursten med ovennævnte Trykstyrke ikke udsættes for større Paavirkning end henholdsvis 5 kg/cm², 6,5 kg/cm² og 8 kg/cm², saafremt Murværket er opmuret med henholdsvis Kalkmørtel, Bastardmørtel og ren Cementmørtel,

at Trykket i Murværket altid eftervises i den underste Etage, saafremt de porøse Mursten anvendes i 3 Etager, og iøvrigt hvor Belastningens Størrelse og Fordeling er af en saadan Art, at en Undersøgelse skønnes nødvendig,

at Murværket udføres med normalt Forbandt, altsaa med henholdsvis en halv Stens Tykkelse og 1 Stens Tykkelse i hvertandet Skifte, og ikke som angivet paa den af Dem fremsendte Tegning med Munkeforbandt, samt

at der ikke uden forud i hvert enkelt Tilfælde indhentet Tilladelse udføres Nicher eller andre Udsparinger i Murværket.

For de enkelte Anvendelsesomraader fastsættes iøvrigt følgende særlige Bestemmelser:

a) *Facademure, Bagmure, Gavlmure, udvendige Brandmure og andre Ydermure.*

Porøse Mursten tillades anvendt til Bagmuring i 1-, 2- og 3-Etages Bygninger samt i de 3 øverste Etager i Bygninger med 3—6 Etager. Kældermure skal dog altid udføres som angivet i Bygningsvedtægten.

b) *Hovedskillerum.*

Porøse Mursten tillades anvendt i samme Udstrækning som ad a) anført i 1 Stens Tykkelse.

c) *Trappeskillerum.*

Porøse Mursten tillades anvendt i samme Udstrækning som ad a) anført, men ikke i Skillerum med indspændte Jernbetontrin.

d) *Ikke-bærende Skillerum.*

Porøse Mursten tillades anvendt i samme Udstrækning som ad a) anført, men ikke til Skillerum, der danner Støttemur for Jordfyld.

e) *Vinduesbrystninger* udført af 2 halve Sten med Staaltraadsbindere tillades udført i samme Udstrækning som ad a) anført.

1½ Stens Brystninger med Bagmuring af porøse Mursten tillades anvendt i alle Etager i højere Bygninger. I Etager, hvor Bagmuring med porøse Mursten ikke tillades, maa Forbandtet mellem Brystninger og Murpillerne udføres af almindelige Teglsten (d. v. s. saaledes at de porøse Mursten intetsteds gaar ind i Murpillerne).

Udførelse af Pudsearbejder og mindre Murerarbejder i Frostvej ved Tilsætning af Sprit til Mørtelvandet.

I Andragende af 8. December 1942 har A/S De Danske Spritfabrikker ansøgt om Tilladelse til ved Tilsætning af 10—30 pCt. Sprit (Alkohol) til Mørtelvand at foretage Murerarbejde, herunder særlig Pudsearbejde, i Frostvej. Efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, har Magistraten

ved Skrivelse af 6. Februar 1943 meddelt en forsøgsvis Tilladelse til Anvendelsen, dog kun ved Udførelse af Pudsearbejder og mindre Murerarbejder, men ikke ved Udførelsen af bærende Murværk eller ved Betonstøbning.

Til Konstatering af Virkningen af Alkoholblandingen maa der, naar denne anvendes, tilstilles vedkommende Bygningsinspektør Meddelelse herom.

»Litex« Gulvbelægning.

Københavns Magistrats 4. Afdeling har under 22. Januar 1943 tilskrevet Civilingeniør E. Bjerre Petersen, Litex kemiske Fabrik, som følger:

I Skrivelse af 11. November 1942 med supplerende Oplysninger af 1. December 1942 har De ansøgt om Tilladelse til at anvende Gulvbelægningsmateriale »Litex« (Litoplate) som Belægning af Trapper, herunder Trapper i Entrappehuse, samt som Gulvbelægning i Baderum, Toiletrum m. m. paa Underlag af Beton og Træ.

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen under 19. ds. har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at Tilladelse til at anvende Materialet som Belægning af Trapper, jfr. Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 51, Stk. 9, herved indrømmes som ansøgt.

Tilladelse til at anvende Materialet som Gulvbelægning i Baderum, Toiletrum m. m. paa Underlag af Beton og Træ meddeles paa Betingelse af, at Bestemmelserne i Regulativ vedrørende Indretning af Nødtørftsrum og Regulativ vedrørende Indretning af Baderum iagttages, samt at Materialet under Hensyn til dets Sammensætning ikke anvendes i Berøring med Jern.

Ny Udgave af Byggeloven.

Paa Gads Forlag har Kontorchef under Københavns Magistrat Eyvind Sivertsen udsendt 2. forøgede Udgave af Byggelov af 29. Marts 1939 for Staden København med dertil hørende Vedtægter, idet Afgiftsvedtægten af 29. December 1939 ikke naaede at komme med i forrige Udgave. Desuden er Henvisningerne suppleret med Oplysning om de mange siden 1. Udgave fremkomne Regulativer angaaende Udførelse af enkelte Bygningsdele. Pris Kr. 2,50, indb. Kr. 3,50.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Forsidebilledet viser gamle Bygninger paa Nordsiden af Nyhavn.
Kanalen er udført under Christian d. V i Aarene 1671—1673.

Bekendtgørelse vedrørende Industri- kvarter.

Det bekendtgøres herved i Medfør af § 12, Stk. 3, i Byggelov for Staden København af 29. Marts 1939, at Kommunalbestyrelsen i Henhold til Stk. 1 i nævnte Paragraf har bestemt, at det nedenfor angivne Omraade skal være forbeholdt *Industribebyggelse*.

Omraadet ligger Syd for Sundholmsvej og Vest for Englandsvej og berøres bl. a. af følgende navngivne Gader: Englandsvej, Sundholmsvej, Tingvej, Walesgade og Gullandsgade.

Det omfatter følgende Matrikulsnumre:

3b, 4b, 7f, 7g, 9d, 9f, 12b, 13c, 13g, 14e, 15c, 15k, 15l, 15ak, 15et, 20b, 24b, 40a, 40b, 41, 42, 43, 44a, 45, 46, 47, 48, 49a, 49b, 49c, 51a, 51b, 51c, 52a, 52c, 53b, 53c, 55a, 57a, 57c, 57d, 57e, 57f, 57g, 62a, 62c, 62e, 63a, 65a, 100, 134a, 134b, 159, 166, 167, 990, 1590, 1591, 1665, 1746 — alle af Sundbyvester.

I Henhold til Byggelovens § 12, Stk. 4, kan Magistraten foretage saadanne Ændringer i Afgrænsninger af fastlagte Bygeomraader, som enten er af mindre væsentlig Art, eller hvorom Enighed opnaas med Ejerne af de Grunde, som omfattes af Ændringen.

Plan over det angivne Omraade er fremlagt i Magistratens 4. Afdelings 1. Sekretariat.

Københavns Magistrat, 4. Afdeling,
den 26. Maj 1943.

Arne Sundbo.

/ Med en.

Bekendtgørelse fra Københavns Magi- strat vedrørende svejste Jernkonstruk- tioner.

Det bekendtgøres herved, at de af Dansk Standardiseringsraad udgivne Standardblade vedrørende svejste Jernkonstruktioner fremtidig vil være at følge ved Udførelse af svejste Bygningskonstruktioner i Københavns Kommune, ligesom der fremtidig ved Udførelse af saadanne Konstruktioner kun maa anvendes de af Magistraten godkendte Elektroder.

★

Opmærksomheden henledes paa, at der endnu ikke foreligger godkendte Kvaliteter af Svejsetraad til Gassvejsning.

Bekendtgørelse fra Københavns Magi- strat vedrørende Opstilling af Ildsteder.

Det bekendtgøres herved, at *Opstilling* af Ildsteder i Rum, der ikke er beliggende i Kælder- eller Tagetager, indtil videre kan ske uden forud indhentet Byggetilladelse, saafremt det paagældende Arbejde anmeldes for Københavns Magistrats 4. Afdeling, 2. Sekretariat, paa særlige dertil indrettede Blanketter, der udleveres uden Betaling ved Henvendelse til ovennævnte Sekretariats Kontor, Raadhuset, 1. Sal, Dør Nr. 46 (Kl. 10—3).

For saavidt angaar *Udskiftning* af Ildsteder henvises til Magistratens Bekendtgørelse af 20. August 1942. (Optaget i M. K. B., 3. Aargang, Nr. 4, Side 13).

Borgerrepræsentationen har vedtaget den første egentlige Reguleringsplan i Henhold til Byggeloven af 1939.

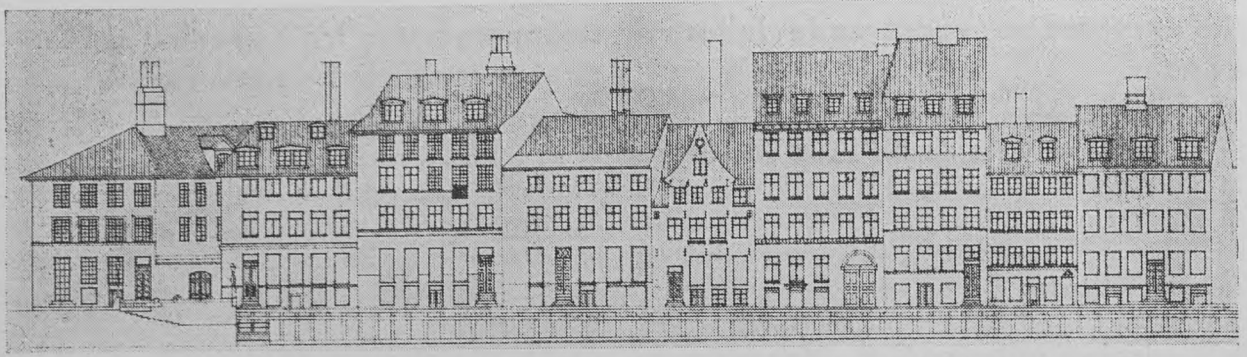
Reguleringsplanen er udarbejdet af Stadsingeniørens Direktorat, Byplanafdelingen.

I Borgerrepræsentationens Møde den 10. Juni 1943 var Forslaget om en Reguleringsplan for Nyhavn til 2. Behandling. Sagen havde været behandlet i Borgerrepræsentationens Byplanudvalg, der indstillede den til Vedtagelse, og dette skete.

Byggelovens Idé.

Denne Sag, der herved er bragt til Afslutning, drejer sig formelt set om noget nyt, nemlig Regulering i Henhold til Byggeloven af 1939. Man kan maaske sige, at Byggelovens bærende Idé kommer stærkest frem i Lovens § 51. Der staar her: »Ved Bebyggelsen af en Grund maa Byg-

En karakteristisk Del af Nyhavns Bebyggelse. Husene fra Kongens Nytorv langs Kanalens Nordside. Opmaaling udført af Kunstakademiets Elever.

ningerne anbringes saaledes, at der ikke alene paa selve Grunden, *men ogsaa i Forhold til de tilstødende Grunde*, opnaas de bedst mulige samlede Bebyggelsesforhold.« Dette Formaal opnaas i mange Tilfælde, saavel ved Bebyggelse af frie Grunde som ved Bebyggelse paa allerede bebyggede Grunde, ved Hjælp af Byggelovens almindelige Bestemmelser om Bygningshøjder, Udnyttelsesgrad o. s. v.; og gennem en vejledende og raadgivende Virksomhed er Magistraten de byggende behjælpelig med, at det enkelte Byggeforetagende paa bedst mulig Maade indpasses i Helheden.

Det er dog en Selvfølge, at der i mange Tilfælde — specielt med Hensyn til den indre By — vil være Tale om saa komplicerede Interesser knyttet til de enkelte Bygningers og Grundes Anvendelse, at de bedst mulige samlede Bebyggelsesforhold med Fremtiden for Øje kun kan fremskaffes ved en nøje Udredning af Enkeltheder. Det vil her i stor Udstrækning dreje sig om erhvervsmæssigt udnyttede Ejendomme.

Reguleringsbestemmelserne.

For den Slags Omraader giver Kap. 6 i Byggeloven om »Regulering« en Række Bestemmelser, som ogsaa her skulde gøre det muligt at naa til forbedrede Bebyggelsesforhold.

Man har tidligere fra Kommunens Side gennemført Regulering af Bebyggelsesforholdene ved Forhandling med Grundejerne og i visse Tilfælde ved Ekspropriation. Men ved den i Byggeloven omhandlede Regulering bliver der Tale om en Fremgangsmaade, som ikke er prøvet endnu, og den Reguleringsplan, der nu er vedtaget, er som nævnt det første Forsøg paa at anvende de i Byggelovens Kap. 6 nedfældede Principper. Den første Paragraf i Kap. 6, § 31, lyder saaledes:

Stk. 1. »Er den bestaaende Grundudformning,

Bebyggelses- eller Gadeforholdene paa et Omraade af en saadan Beskaffenhed, at Lovens Forskrifter vedrørende disse Forhold ved fremtidige Bebyggel-

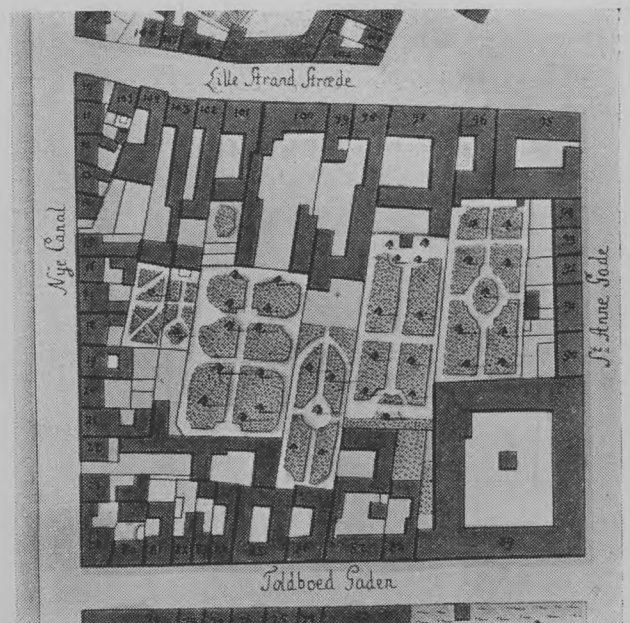

Fig. 1

ser inden for Omraadet kun vil kunne overholdes paa tilfredsstillende Maade ved en samlet Planlægning for dette, kan der i en af Kommunalbestyrelsen vedtagen Reguleringsplan fastsættes Bestemmelser om Ordningen i Hovedtræk af de fremtidige Bebyggelses- og Gadeforhold paa Omraadet i Henhold til Lovens Forskrifter«

Den Karré, Reguleringsplanen vedrører, ligger mellem Gaderne Nyhavn, Lille Strandstræde, Sct. Annæ Plads og Toldbodgade.

De oprindelige Forhold.

Stadskonduktør Geddes Kort fra 1757 viser Karrens daværende Bebyggelse. Fig. 1. Ud imod Ny-

Fig. 2

havn fandtes der en Række smaa Huse, som sikkert i meget stor Udstrækning er de samme, som findes i Dag. De har samme Matr. Numre den Dag i Dag. Inde i Karreen ser man store Haver, og det

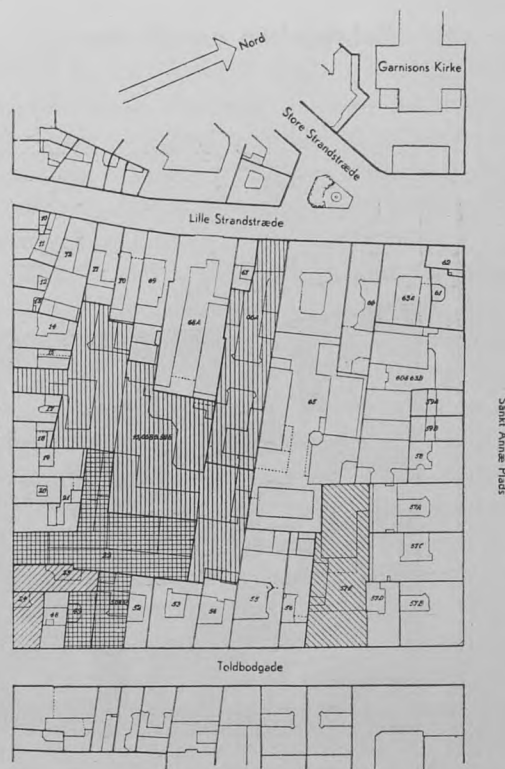

Fig. 3

viser sig, at de store, erhvervsudnyttede Ejendomme, der i Dag findes i Karreens Indre, fortrinsvis er bygget paa disse Havearealer.

De eksisterende Forhold.

Karreens nuværende Tilstand faar man et Indtryk af ved den her gengivne Rekognosceringsplan. Fig. 2. Den krydsskraverede Signatur angiver Bygninger, der udnyttes til Erhverv, medens Priksignaturen angiver Beboelse. Der er et Par Bygninger med Enkeltskravering; det angiver, at Anvendelsen er halvt Beboelse og halvt Erhverv. Man vil se, at det indre af Karreen — de gamle Haver — er

Fig. 4

	Bygninger med 0 Aars Levetid pr. 1942
	— — 25 — — —
	— — 50 — — —
	— — 75 — — —
	— — 100 — — —
	Ældre Bygninger som restaureres.
	Nybygninger.

Signaturforklaring til Planerne.

Bebyggelsen om 25 Aar.

Fig. 5

Bebyggelsen om 50 Aar.

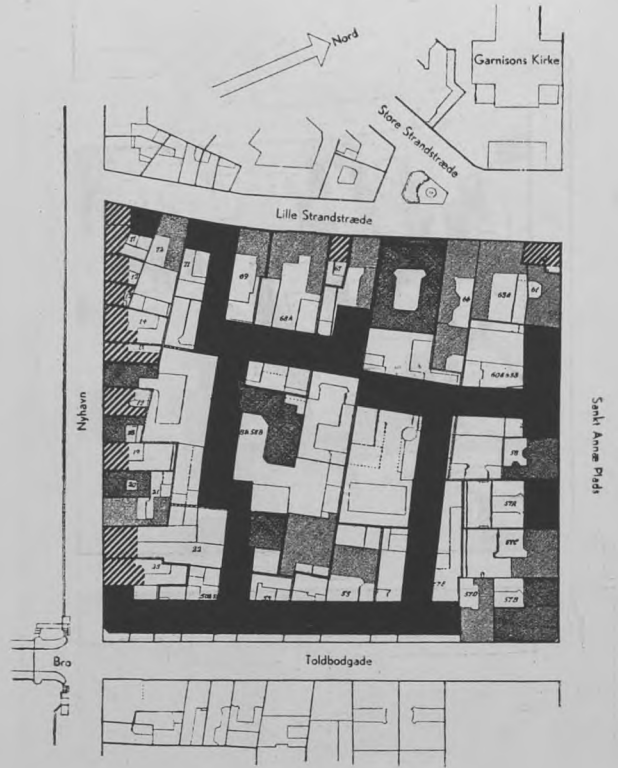

Fig. 6

Bebyggelsen om 75 Aar.

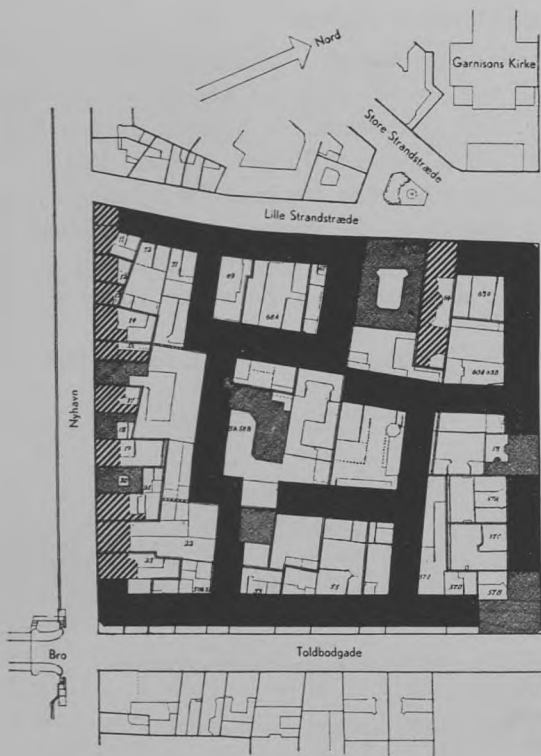

Fig. 7

Bebyggelsen om 100 Aar.

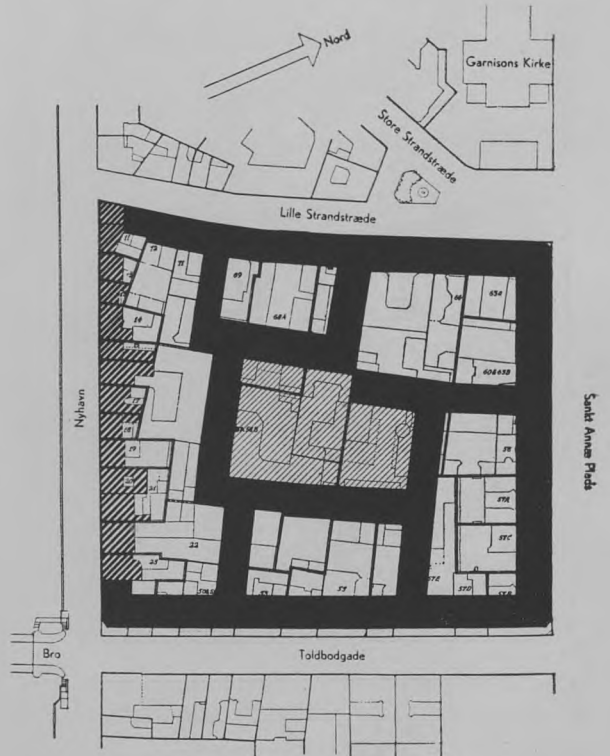

Fig. 8

Fig. 9

opfyldt med Fabrikbygninger i 3 og 4 Etager, og Placeringen af disse Bygninger i Forhold til hinanden gør et temmelig haabløst Indtryk.

En anden Plan, Fig. 3, viser de store, sammenhængende Ejendomme, der findes i Karreen. Den største af disse har kun en smal Façade, saavel mod Lille Strandstræde som mod Nyhavn.

Aarsagerne til Planens Udarbejdelse.

Den direkte Aarsag til, at Spørgsmaalet om en Reguleringsplan for denne Karré er blevet taget op til Drøftelse, var en Byggesag paa Ejendommen Matr. Nr. 68 A, Lille Strandstræde, som indeholdt et Projekt til en gennemgribende Ombygning af et Sidehus med en høj Brandgavl i det nordre Skel.

Problemet var, om det af Hensyn til den bedst mulige Udformning af Bebyggelsen som Helhed inden for den paagældende Karré vilde være rigtigt at tillade en Stabilisering af den omhandlede Brandgavl.

Fra det Offentliges Side var man allerede forinden til en vis Grad kommet til Klarhed over, hvilken Stilling man agtede at indtage til det karakteristiske Nyhavnsbillede. Der er som bekendt allerede for en Del af Bebyggelsen mod Nyhavn

gennem Aarene foretaget en vis Restaurering, og Muligheden for en fortsat Udvikling i denne Retning blev aktuel, da Professor Suenson købte Ejendommen Nyhavn 59, det saakaldte »Guldmagerens Hus«, med det Formaal for Øje at restaurere Bygningen, saaledes at den blev anvendelig til Beboelse af en særlig Standard.

Man stødte i denne Forbindelse paa den Vanskelighed, at Bebyggelsen paa Grund af sin Alder paa adskillige Punkter maatte være i Strid med de Krav, som den 182 Aar yngre Byggelov opstiller med Hensyn til Etagehøjder, Trappebredder m. m.

Magistraten var imidlertid klar over, at Billedet af Nyhavn — den i smaa Huse stærkt opdelt Facade bag ved Kanalen — var et saa karakteristisk Bybillede, at det vilde være et Savn, hvis det skulde forsvinde, hvorfor man med Glæde maatte hilse et Initiativ til at skabe et Grundlag for Huses Bevaring et Stykke ud i Fremtiden. Endvidere var man opmærksom paa, at Beliggenheden ved den brede Kanal gav Facaderne saa meget Lys og Luft, at der ikke til Bebyggelsen var knyttet hygiejniske Betæneligheder af samme Art som f. Eks. til Bebyggelsen i Adel- og Borgergadekvarteret. Magistraten mente det derfor ikke betænkeligt at anbefale de fornødne Dispensationer fra Byggelovens Bestemmelser.

Gaderne.

Karreen, der nu er under Behandling, paavirkes ikke af Gadeplaner udover et Ønske om ved nye Bebyggelser at faa Toldbodgade udvidet. Toldbodgade løber ud i Sct. Annæ Plads, der er Hovedadgangen til Kvæsthusbroen. Sct. Annæ Plads tillægges som bekendt en stor trafikal Betydning, bl. a. er det derfor, man har vedtaget Sct. Annæ Plads' Gennemførelse til Borgergade, hvilket er medvirkende til, at man kan forsvare at se bort fra en fremtidig Udvidelse af Nyhavn.

Bygningerne.

Foruden at overveje disse ydre Forhold maatte man prøve paa at forestille sig, hvorledes Udviklingen vilde forme sig for selve Karreen. Man har derfor forsøgt at danne sig en Forestilling om, i hvilken Rækkefølge man kunde forvente, at Ønsker om Ombygning vilde fremkomme. Resultatet fremgaar af de forskellige Skraveringer paa Planerne Fig. 4, 5, 6, 7 og 8. Man er gaaet ud fra, at Bygninger med den længste Levetid kunde blive liggende i 100 Aar.

Fig. 10

Fig. 11

Fig. 12

Fig. 13

I Relation hertil skønnede man, at andre Bygninger inden for Karreen maatte have en Levetid paa henholdsvis 75, 50 og 25 Aar, medens der endelig var nogle Bygninger, som man ansaa for at være saa udtjente, at de ikke krævede Hensyn ved Overvejelser om Udformningen af den fremtidige Bebyggelse. (Priksignatur).

Fotografier af Huse, der er Eksempler paa de forskelligt skønnede Levetider, vises i Fig. 9, 10, 11 og 12; det skal stærkt understreges, at der naturligvis ikke kan være Tale om andet end et Skøn, og man har aldeles ikke tænkt sig, at en Bygning, der f. Eks. er skønnet til at have en Levetid paa 50 Aar, nødvendigvis vil blive revet ned, naar de 50 Aar er gaaet. Den skal først rives ned, naar det passer Ejeren, eller det eventuelt af Hensyn til et andet Byggeforetagende skønnes at være af saa vital Betydning, at den paagældende Bygning forsvinder, at man maa søge Spørgsmaalet klaret. Noget andet er, at Ejeren Kendskab til dette Skøn og den derpaa baserede fremtidige Ordning kan forventes at ville influere paa hans Dispositioner, saaledes at disse bliver i Overensstemmelse med Planen.

Paa Grundlag af Skønnet stillede man sig den Opgave at udforme en Bebyggelsesplan, der *for det første* i størst mulig Udstrækning holdt sig inden for de nuværende Grundes Grænser, *for det andet* muliggjorde en successiv Opbygning, saaledes at den nye Bebyggelse baade tager Hensyn til den eksisterende Bebyggelse, som man forudsætter har en vis Levetid, og lader sig indpasse i den Bebyggelse, man kan vente vil komme paa Nabogrundene.

Fremtidsplanen.

Som Resultat af disse Overvejelser endte man med Planen, der angiver, hvordan Bebyggelsen kan være udformet om 100 Aar. Fig. 8.

Man har i videst muligt Omfang tilstræbt at opnaa samlede Gaardforhold. Det er her en Forudsætning, at Bebyggelsen inde i Karreen finder erhvervsmæssig Anvendelse. Man maa gøre sig klart, at de Krav, som man efterhaanden maa forudse vil blive stillet til Belysning af Erhvervslokaler, i Virkeligheden daarligt imødekommes ved de Afstandsbestemmelser, som Byggeloven har fastsat for den indre By, fordi Lovens Minimumskrav væsentlig er beregnet paa Butiksgader, hvor Stueetagen har sin specielle Funktion.

Gaardene er derfor større end krævet efter Byggelovens Minimumskrav.

Man ser af det næste Billede, Fig. 7, hvordan man maa tænke sig Bebyggelsen om 75 Aar. Der optræder en vis Forkrøbling i Byggeflugterne ind over den inderste Gaard. Det skyldes, at man maa holde sig paa en vis Afstand af den længst levende eksisterende Bygning i Midten.

Man har ogsaa forestillet sig, hvordan Karreens Bebyggelse kan se ud om 50 og om 25 Aar. Paa Grundlag af 25 Aars Planen, Fig. 5, er man i Stand til at kunne sige til Ejeren af Matr. Nr. 68 A, hvis Byggeforespørgsel som tidligere nævnt var Aarsagen til, at Spørgsmaalet blev taget op, at han ikke bør restaurere sin Sidebygning, men derimod opføre en Tværbygning.

Ejeren faar noget større Udnyttelse af sin Ejendom paa denne Maade, dels ved at Tværbygningen kan opføres i 6 Etager, og dels ved at Tværbygningens Husdybde kan gøres noget større. Af Hensyn til Grundens Forhus, som man forudsætter har en Levetid paa 75 Aar, saavel som af Hensyn til den store Fabrikbygning paa Matr. Nr. 16 m. fl., har man været noget vanskeligt stillet. Sagen vil kunne klares paa den Maade, at Rummene i Stueetagen paa den nye Bygning bliver gennemgaaende, saaledes at de faar Lys fra begge Sider, saalænge den store Fabrikbygning findes.

Det skal understreges, at det, selv om Ejeren af Matr. Nr. 68 A maatte opføre den foreslaaede Tværbygning, ikke er nødvendigt, at hele den øvrige nye Bebyggelse ind over Karreen bliver gennemført nøjagtigt, som 100 Aars Planen har angivet. 100 Aars Planen er kun at opfatte som et Eksempel paa, hvordan Bebyggelsen af Karreen paa en for Omraadet hensigtsmæssig Maade kunde gennemføres.

Konsekvensen af, at denne Tværbygning bliver opført, bliver kun, at en anden Ejer, som derefter ønsker at bygge noget nyt paa sin Grund, maa opføre sin Bygning saaledes, at der derved muliggøres en Tilpasning til det, der nu bliver tilladt paa Matr. Nr. 68 A, og til Afgørelse heraf *danner 100 Aars Planen en Arbejdshypotese.*

100 Aars Planen forudsætter iøvrigt som foran nævnt Bebyggelsen mod Nyhavn opretholdt, saaledes at nogle Baghuse hørende til denne Bebyggelse fjernes og andre suppleres paa saa hensigtsmæssig Maade som mulig, medens der mellem Nyhavnbebyggelsen og den nye Erhvervsbebyggelse forudsættes en sammenhængende Grønnegaard.

Det skulde gerne af denne Redegørelse fremgaa, at man ikke i Dag tænker sig nøjagtigt at fastlægge, hvad der skal bygges om 100 Aar, men at man kun har tænkt sig ved denne Gennemarbejdning

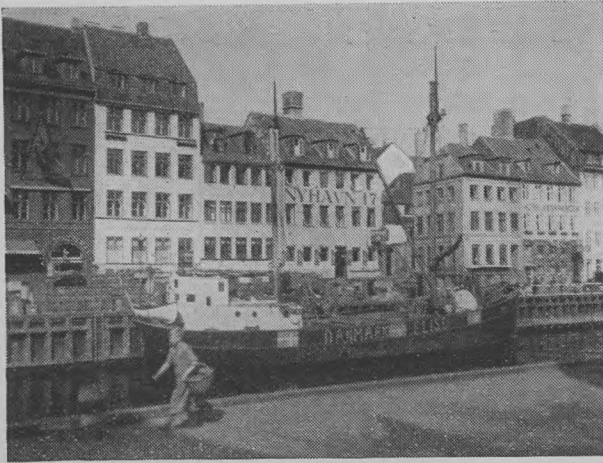

Fig. 14

Fig. 15

Fig. 16

af Problemet at blive klar over, hvordan man kan samarbejde Ønsker, der maatte fremkomme med Hensyn til kommende Bebyggelse inden for Karreen. Dette maa være en Fordel for Grundejerne, der herigennem har en Vejledning for deres første

Overvejelser med Hensyn til fremtidig Bebyggelse inden for Karreen.

Fra Grundejernes Side er der fremkommet Ønsker om allerede nu at faa fastlagt hele Karreen som Erhvervsomraade i Henhold til Byggelovens § 12.

Dette har Borgerrepræsentationen dog ikke ment hensigtsmæssigt, fordi der endnu findes en Del Beboelsen i Karreen, men Udvalgets Indstilling gaar ud paa, at man vil se med Velvilje paa en stykkevis Udvikling i erhvervsmæssig Retning, og at man vil være imødekommende med Hensyn til at tillægge Grundene en større Udnyttelsesgrad, efterhaanden som en saadan Overgang maatte finde Sted (Byggelovens § 49).

Derimod fandt Udvalget ikke, at man burde tillade Lempelser med Hensyn til Afstandsforholdene (Byggelovens § 52, Stk. 3), hvilket vil sige, at den større Udnyttelsesgrad, der kan tillægges Grundene, fortrinsvis maa finde Anvendelse til en Forøgelse af Husdybderne.

Reguleringsplanen.

Den foran beskrevne Undersøgelse danner Grundlaget for Forslaget til den meget begrænsede og derfor smidige Reguleringsplan, som Borgerrepræsentationen nu har tiltraadt.

Reguleringsplanen har følgende Indhold:

- a) Bebyggelsen mod Nyhavn søges bevaret og restaureret.
 - b) Ny Toldbodgade søges udvidet mod Vest til 15 m fra den modstaaende Gadebredde.
 - c) Bebyggelsen udformes som en Randbebyggelse mod Lille Strandstræde, Sct. Annæ Plads og Toldbodgade —
- og iøvrigt skal der i Karreens Indre kunne opføres sluttet Bebyggelse.

Planens Virkninger.

Naturligvis lader Haverne fra 1757 sig ikke retable, men der er dog ingen Tvivl om, at der nu skabes Betingelse for en Renæssance for Husene langs Nyhavn, saaledes at man ved denne Indsats fra Kommunalbestyrelsens Side har Lov til at haabe paa, at Nyhavnsbilledet vil være bevaret i mange Aar endnu, men man maa dog, som de sidste Billeders Havnetrafik maaske antyder, ikke glemme, at Nyhavn stadig har en Funktion udover den at tage sig ud. Fig. 14, 15 og 16.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller, Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

3

Omslagsbilledet viser et Parti af en Rækkehusbebyggelse for børnerige Familier beliggende ved Tersløsevej, Stenmaglevej og Gislingevej i Husum. Bebyggelsen er opført 1942 af Arkitekt Magnus Stephensen for Københavns Kommunes Beboelsesejendomme. Bebyggelsen omfatter 118 Rækkehuse, hvert indeholdende 2 Værelser og 2 Kamre, samt 1 Butikshus og en Inspektørbolig. Til hvert Hus er i Forbindelse med Haven indrettet en sydvendt Siddeplads foran Opholdsstuen. Foruden Haverne er der udlagt frie Arealer med Legepladser mellem Husblokkene.

Bekendtgørelse angaaende Reguleringsplan.

Københavns Kommunalbestyrelse har i Medfør af Byggelov af 29. Marts 1939 § 31 den 10. Juni 1943 vedtaget en Reguleringsplan og Plan for den fremtidige Bebyggelse inden for Karreen mellem Gaderne: Nyhavn, Lille Strandstræde, Sankt Annæ Plads og Toldbodgade.

De af Planen omfattede Ejendomme har følgende Matr.-Nr.: 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 66 B & 68 B, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 48, 49, 50 & 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57 A, 57 B, 57 C, 57 D, 57 E, 58, 59 A, 59 B, 60 & 63 B, 61, 62, 63 A, 64, 65, 66 A, 67, 68 A, 69, 70, 71, 72.

Planens Vedtagelse medfører i Henhold til Byggelovens § 31, Stk. 3, den Retsvirkning, at fremtidige Nybygninger eller Ombygninger inden for det angivne Omraade skal finde Sted i Overensstemmelse med Kommunalbestyrelsens Beslutning.

Planen ligger til Gennemsyn i Magistratens 4. Afdelings 1. Sekretariat og i Stadsingeniørens Byplanafdeling (begge paa Raadhuset).

Københavns Magistrat, den 27. Juli 1943.

Rich. Lillie,

kst.

/ Med en.

Bekendtgørelse af 19. Juli 1943 fra Københavns Magistrat vedrørende Jernbetonkonstruktioner.

Det bekendtgøres herved, at Københavns Magistrat i Medfør af Bygningsvedtægt for Staden København af 14. December 1939 om Bestemmelser gældende for Udførelse af Bygninger eller Bygningsdele af Jernbeton har godkendt de af Dansk Ingeniørforening under Marts 1943 vedtagne »Foreløbige Normer for Beton- og Jernbetonkonstruktioner«.

Bekendtgørelse af 19. Juli 1943 fra Københavns Magistrat vedrørende Opsætning af midlertidige Ildsteder i Københavns Kommune.

Da det har vist sig, at der vedblivende hersker nogen Usikkerhed med Hensyn til, hvorledes man skal forholde sig for at opnaa Tilladelse til Opsætning af midlertidige Ildsteder, finder Magistraten Anledning til at give følgende Vejledning.

Magistraten har den 17. August 1940 udsendt

Bestemmelser vedrørende midlertidig Godkendelse af Brændeovne samt Aftræk fra midlertidige Ildsteder i centralopvarmede Bygninger.

Disse Bestemmelser udleveres gratis i Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat, Raadhuset, 1. Sal, og i Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset, 3. Sal (Kl. 10—15) samt i de nedenfor anførte Bygningsinspektorer.

I Bestemmelserne er Anvendelsen af ikke-udmurede Brændeovne begrænset til 2-Etages Bygninger, men der kan dog forventes Tilladelse til Opsætning af saadanne Ovne ogsaa i andre Bygninger, naar Ovnene er udført af Støbejern. Ligeledes er Anbringelsen af Jernrør eller lignende til det fri (hvor der ikke er Mulighed for Tilslutning til Skorsten) i Bestemmelserne begrænset til 2-Etages Bygninger; ogsaa her vil der være Mulighed for Afvigelse fra Bestemmelserne, idet der under Jagttagelse af særlige Vilkaar med Hensyn til Aftræksrørets Rensning vil kunne forventes Tilladelse til Anbringelse af midlertidige Aftræk i de to øverste Etager i højere Bygninger.

Der skal i hvert enkelt Tilfælde fremsendes *Andragende til Magistraten* om Ildstedets Opsætning, saaledes som nærmere anført i Bestemmelserne, og ved alle midlertidige Aftræksrør skal der tillige fremskaffes en Skorstensattest, der faas ved Henvendelse til Distriktets Skorstensfejermester.

Undladelse af at indhente Tilladelse til et Ildsteds Opsætning er en Overtrædelse af Byggeloven og kan som saadan have uheldige Konsekvenser, men kan desuden medføre Fare for Brandskade ved urigtig Anbringelse af Ildstedet, idet man unddrager sig den Kontrol, der i hvert enkelt Tilfælde vil blive udøvet af Bygningstilsynet. Ved Bygningstilsynets og Skorstensfejerens Eftersyn for Udstedelse af Skorstensattest vil der yderligere være Mulighed for at faa Vejledning til Undgaaelse af eller Begrænsning af Skade paa Ejendommen som Følge af Løbesod.

Bygningsinspektorerne, hvis Adresser er angivet nedenfor, og hvis Kontortid er Kl. 10—15, vil iøvrigt yde al fornøden Vejledning med Hensyn til Opsætning af Ildsteder og Fremsendelse af Andragende herom.

1. Bygningsinspektorat, Trommesalen 7, V., Telf. Eva 5800.
2. Bygningsinspektorat, Overgaden o. Vandet 40, S., Telf. Sundby 2640.
3. Bygningsinspektorat, Sortedamsdosseringen 57, Ø., Telf. Nora 8111.
4. Bygningsinspektorat, Brønshøjvej 8, Brh., Telf. Bella 3677.

Bekendtgørelse af 19. Juli 1943 fra Københavns Magistrat vedrørende Aftræksrør fra Ildsteder.

Paa given Anledning henleder Magistraten Opmærksomheden paa, at det under den herskende Materialeangel foreløbig kan tillades, at Aftræksrør fra Ildsteder fremstilles af 0,5 mm Jernplader. Det er dog et Vilkaar for Tilladelsen, at saavel Ejere som Lejere ufortøvet gør Anmeldelse til vedkommende Bygningsinspektør, saafremt der ved Brugen maatte fremkomme Utætheder i Rørene.

Magistratens 4. Afdeling har under 19. Juli 1943 tilskrevet Københavnske Støbegodsforhandleres Handelsforening angaaende Udførelse af *Ovnaftæksrør med mindre Tykkelse end foreskrevet.*

»I Skrivelse af 5. April d. A. har Foreningen henstillet til Magistraten, at det paa Grund af de øjeblikkelige vanskelige Forsyningsforhold tillades at udføre Ovnaftæksrør af tyndere Plade end de i Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 9, foreskrevne 0,9 mm Jernplader, idet der ønskes anvendt Plader med en Tykkelse af mindst 0,5 mm, og at det tillades at fore Røgrør ind i samme Skorsten med mindre indbyrdes Højdeforskel end 25 cm som foreskrevet i Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 13, idet Foreningen har anført, at denne Bestemmelse ikke kan overholdes ved Opstilling af Kaminovne.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 22. f.M. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

Tilladelse til at anvende Jernplade med en Tykkelse af mindst 0,5 mm uden forudgaaende Anmeldelse i hvert enkelt Tilfælde meddeles herved, dog at denne Afvigelse fra Bygningsvedtægtens Bestemmelser kun tillades som rent foreløbig og saaledes, at Tilladelsen kan tilbagekaldes af Magistraten, naar Forholdene ikke længere skønnes at nødvendiggøre den.

Derimod vil en almindelig Tilladelse til at fravige Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 13, ikke kunne forventes meddelt.«

Regulativer.

Den 15. Marts 1943 har Magistraten udsendt en revideret Udgave af Regulativ vedrørende Anbringelse af Gasildsteder.

Ændringerne omfatter Bestemmelserne i § 2, Stk.erne 1—3, om Indhentning af Tilladelse samt § 7 om løst anbragte Gasildsteder.

Regulativet udleveres gratis ved Henvendelse til Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat og Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Skorstensattest.

Magistratens 4. Afdeling har under 4. Marts 1943 meddelt Skorstensfejerlauget følgende: Udfærdigelse af Skorstensattest for Opstilling af Kakkellovne i Tagetager skønnes i Almindelighed ikke fornøden, men det tilsynsførende Personale vil, hvor Kakkellovnsrørene har en fra det normale særligt afvigende Føring eller Udstrækning, indhente en Erklæring fra vedkommende Skorstensfejermester om, at det for Rørenes Rensning nødvendige Antal Renseklapper er til Stede og anbragt paa en hensigtsmæssig Maade.

Opsætning af Kakkellovne i Baderum.

Som Følge af Brændselsvanskeligheder, herunder det eksisterende Forbud mod Anvendelse af Varmtvandsanlæg i Forbindelse med Centralvarmeanlæg, har der foreligget nogle Ansøgninger om Opstilling af Kakkellovne i Badeværelser, der hidtil har været opvarmet med Radiator.

Magistraten har med Bygningskommissionens Tilslutning afslaaet at give Tilladelse til Opstilling af Kakkellovne i Baderum med mindre Gulvareal end 6 m², idet en saadan Opstilling er i Strid med Bestemmelserne i Regulativ vedrørende Indretning af Baderum § 1, Stk. 4, og § 8, Stk. 4, jfr. Bygningsvedtægtens § 46, Stk. 6.

Naar man uanset de paaberaabte Brændselsvanskeligheder ikke har ment at kunne tillade nogen Afvigelse fra de fastsatte Bestemmelser, skyldes det den Omstændighed, at den Fare for Kulilteforgiftning og den Risiko for Ildebefindende, som er til Stede, naar der i et lille Rum opstilles et iltforbrugende Ildsted, maa anses for væsentlig større i Baderum og specielt i Karbaderum end i almindelige Opholdsrum.

Det vil kunne indvendes, at der ikke kan trækkes en skarp Grænse mellem de farlige og de ikke farlige Rum ved Fastsættelse af et bestemt Gulvareal. Hertil maa siges, at naar man i Bygningsvedtægten og Regulativet har fastsat Grænsen til 6 m², hviler denne Fastsættelse paa de Erfaringer, der er indhøstet fra Byggeloven af 1889, der fastsatte Grænsen til 5,91 m². Ud fra disse Erfaringer har man ikke ment, at der var Anledning til at forøge Minimumsarealet af et kakkellovnsopvarmet Rum, medens man paa den anden Side ikke vil

finde det forsvarligt at formindske Gulvarealet, selv ikke, hvis Rummet forsynes med særlig Ventilationsanordning, saaledes som det f. Eks. er krævet for Baderums Vedkommende.

30 cm hul Mur med Stenbindere.

Magistratens 4. Afdeling har under 16. Marts 1943 udsendt følgende Meddelelse:

Efter at Sagen vedrørende Udførelse af hule Mure den 2. ds. har været forelagt Bygningskommissionen, skal man meddele, at Magistraten under Hensyn til de forhaandenværende Vanskeligheder ved at fremskaffe de til Udførelsen af 30 cm hule Mure foreskrevne 5 mm Staaltraadsbindere kan godkende, at der rent midlertidigt udføres 30 cm tykke, hule Mure med Stenbindere efter de for 35 cm hule Mure med Stenbindere gældende Regler.

Staaltraadsbindere.

Magistratens 4. Afdeling har under 16. Juli 1943 tilskrevet Repræsentant Chr. Frederiksen som følger:

»I Andragende af 21. Juni 1943 har De ansøgt om Tilladelse til at anvende 4 mm snoede Murbindere i Stedet for Bindere af 5 mm Traad.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 6. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at der herved meddeles Tilladelse foreløbig for 1 Aar til at anvende Staaltraadsbindere, snoet af 2 Stk. 4 mm Traad i Stedet for Bindere af 5 mm Traad, i 1 Etages Beboelseshuse uden Beboelse i Tagetagen og med tilstrækkelig god Tværafstivning ved murede Skillerum paa Vilkaar,

at Binderne galvaniseres efter Snoningen, samt at Magistratens Tilladelse i hvert enkelt Tilfælde forud er indhentet.«

Pulterrum.

Magistratens 4. Afdeling har under 7. Maj 1943, efter at Spørgsmaalet om Forstaaelsen af Bestemmelsen i Byggelovens § 55, Stk. 6, om »fornødne Udenomsrum« har været gjort til Genstand for Forhandling paa Bygningskommissionens Møde den 27. April 1943, udtalt, at Pulterkammer maa betragtes som et nødvendigt Tilbehør til en Beboelseslejlighed, hvor der ikke er Tale om Huse alene til Bolig for 1 Familie.

Ved almindelige Lejligheder vil Kravet kun kun-

ne forventes frafaldet, hvor ganske særlige Omstændigheder i det enkelte Tilfælde taler derfor.

Beliggenheden af Dampkedelrum.

Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet har under 7. Juli 1943 udsendt følgende Meddelelse:

I de senere Aar har Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet kunnet spore en voksende Tilbøjelighed hos Arkitekter og Bygherrer til ved Nybygninger at lægge Dampkedelrum i meget stor Dybde under Jordlinien, hvorved de Personer, der betjener Dampkedelanlægget, faar daarligere Lys- og Luftforhold at arbejde under, ligesom Udgangsforholdene ofte bliver utrygge.

Mangelfuld Ventilation af Dampkedelrum er blevet særlig betænkelig under det i den senere Tid stigende Forbrug af indenlandsk Brændsel, da dette — som adskillige Tilfælde allerede har vist — indebærer en betydelig Fare for Kulilte-Forgiftninger.

Direktoratet skal derfor gøre opmærksom paa, at Planer til Dampkedelrum, der henhører til Bedrifter, som er inddraget under hele Fabrikloven, ikke kan forventes godkendt, saafremt Kedelrummets Gulv ligger dybere end 1 m under Jordlinien i det omgivende Terræn.

Oplysninger vedrørende Sundhedskommissionen.

Stadens første Sundhedsvedtægt er stadfæstet af Justitsministeriet den 26. Oktober 1860. Den blev udfærdiget i Henhold til Lov af 12. Januar 1858 om Tilvejebringelse af Sundhedsvedtægter paa Grundlag af et af Justitsministeriet udarbejdet Forslag, som blev vedtaget af Kommunalbestyrelsen. 1886 blev den afløst af en ny Sundhedsvedtægt. Ved Kommunalbestyrelsens Beslutning af 27. December 1886 blev det vedtaget, at der foruden Lægepersonalet, som blev fastsat til 6 Læger, ogsaa skulde ansættes en Dyr læge. Disse 7 Stillinger oprettedes fra 1. Maj 1887. Lægerne fik tildelt hver sin Kreds, medens Dyr lægen skulde varetage alle Sager vedrørende Kontrol med Kød og Mælk.

Denne Ordning bestod, indtil det i 1920 blev vedtaget at afskaffe Kredsinddelingen og i Stedet inddele Lægepersonalets Arbejdsomraade speciale-mæssigt. Samtidig benævnedes Lægerne Sanitetslæger, af hvilke der ansattes 4, hver med en Sanitetslægeassistent til Raadighed.

I Sundhedsvedtægten af 4. December 1918 blev

det endvidere vedtaget at ansætte bygnings- og hygiejneteknisk uddannede Ingeniører, hvorefter Borgerrepræsentationen i 1920 vedtog at oprette et Boligtilsyn, der paabegyndte sin Virksomhed den 1. Januar 1921.

Den 1. April 1939 oprettedes Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Bekæmpelse af Skadedyr (særlig Rotter og Væggetøj).

Efter Vedtagelsen af Lov om Boligtilsyn og Saneering den 31. Maj 1939 nedsattes i København en særlig Boligkommission, og Boligtilsynet overførtes til denne Kommission under Navn af »Københavns Boligtilsyn«. Det fungerer dog fortsat som hygiejneteknisk Konsulent for Sundhedskommissionen.

Chefen for Politiets III Afdeling fungerer som Sekretær i Sundhedskommissionen, og hans Personale udfører de i Medfør af Sundhedsvedtægtens Bestemmelser nødvendige Undersøgelser og Eftersyn.

Sundhedskommissionens Sekretariat, til hvilket alle Andragender indsendes, har Lokaler Gl. Kongevej 1 D, 3. Sal (Vesterport), Telf. 16448.

Stadslægen, Sanitetslægerne, Dyr lægerne, det hygiejniske Kontor og Skadedyrskontoret har alle Lokaler i Vesterport, Gl. Kongevej 1 D, 4. Sal.

Sundhedsvedtægtens forskellige Omraader fordeleger sig, efter at Sanitetslægernes Antal fra Oktober 1942 midlertidigt er nedsat til 3, saaledes:

1. Sanitetslæge (Wicestadslægen):

- 1) Afløbsforhold samt offentlig Renlighed.
- 2) Latrinvæsen (herunder Toiletter til de i Byggelovens § 62 omhandlede Bygninger).
- 3) De for de omboendes Sundhed skadelige Virksomheder (Støj, Røg, ilde Lugt m. m.).
- 4) Lighuse.
- 5) Cyangasdesinfektion af Beboelsesbygninger m. m.

Træffetid: 14—15. Telf. 16870.

Lørdag: 13—14.

2. Sanitetslæge:

- 1) Fødehjem, Vuggestuer, Børnehaver, Fritidshjem, private Skoler.
- 2) Bekæmpelse af smitsomme Sygdomme, herunder Desinfektion og Aflusning.

Træffetid: 14—15. Telf. 16870.

Lørdag: 13—14.

3. Sanitetslæge:

- 1) Kødudsalg, Viktualieforretninger, Vildt- og Fiskeudsalg.
- 2) Bageri og Brødudsalg.
- 3) Forretninger, der forhandler eller tilvirker Nærings- og Nydelsesmidler.
- 4) Logihuse.
- 5) Beværtninger.

Træffetid: 14½—15½. Telf. 16870.

Lørdag: 13—14.

Sundhedskommissionens Dyr læger:

Træffetid: 13—14½. Telf. 16847.

Sundhedskommissionens hygiejnetekniske Kontor:

Træffetid: 13—15. Telf. 13801.

Sundhedskommissionens Kontor for Kontrol med Bekæmpelse af Skadedyr, cand. mag. Stubbe Teglbjerg:

Træffetid: 13—15. Telf. 16870.

Telf. Palæ 7503.

Sundhedskommissionens Sekretariat og Sundhedspolitiet:

Telf. 16448.

Kørsel ad private Gader til Byggepladser.

I »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen«, 1. Aargang 1940, Side 5—7, blev mellem de Sager vedrørende Byggeloven, der behandles af Stadsingeniørens Direktorat, blandt andet anført de nye Bestemmelser om Kørsel til og fra Byggepladser ad private Veje (Bygningsvedtægtens § 4, Stk. 7), og Opmærksomheden blev udtrykkeligt henledt paa det ved Kørsel i Anledning af Byggeforetagende eventuelt fremkommende Slid paa private Gader, for hvilket den byggende kan paalægges Bidrag i Henhold til Lovens Bestemmelser.

Paa Grundlag af de siden Byggelovens Ikrafttræden gjorde Erfaringer finder man Anledning til paany at henlede Opmærksomheden paa disse nye Bestemmelser, idet Undladelse af i rette Tid at anmelde Arbejdskørslen til Stadsingeniørens Direktorat, Vejafdeling II, kan medføre, at der ikke forinden Kørselens Paabegyndelse kan foretages det i Bygningsvedtægtens § 4, Stk. 7a, omhandlede Eftersyn af de private Gaders Tilstand. Da et saadant Eftersyn er nødvendigt for at kunne bedømme, i hvilket Omfang den byggende kan forpligtes til at

bidrage til Gadernes Istandsættelse, vil det ses, at det i højeste Grad er i den byggendes egen Interesse at foretage rettidig Anmeldelse af Kørslen.

Ogsaa af Hensyn til den rettidige Attestudstedelse vil det være ønskeligt, at Byggelovens Forskrifter vedrørende det her omhandlede Forhold iagttages, idet eventuelle Forhandlinger mellem Magistraten og Bygherren angaaende Omfanget af Gadeistandsættelsen i høj Grad vanskeliggøres, naar Basis for et retfærdigt Skøn mangler, fordi Anmeldelse ikke er foretaget i rette Tid, saaledes at Arbejdets Udførelse og dermed Tidspunktet for Attestens Udstedelse forsinkes.

I Følge Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 4, Stk. 7, skal den omhandlede Anmeldelse senest 8 Dage, forinden Kørslen agtes paabegyndt, ske til Magistraten (Stadsingeniørens Direktorat, Vejafdeling II), eventuelt med Anmodning om at faa foretaget et Skøn over de paagældende Gaders vejmsæsiges Tilstand.

Tilladelsen meddeles herefter Andrageren med Angivelse af, hvilke af disse private Gader der kan tillades benyttet til Kørslen.

Efter Byggeforetagendets Afslutning foretages paany Besigtelse af Gaderne, og det fastsættes, i hvilket Omfang Istandsættelsen vil være at paalægge den byggende.

Saaframt den byggende efter de foretagne Skøn kun skal betale en Part af Istandsættelsen, bestemmer Magistraten, hvilke særlige Bidrag der skal paalægges ham, medens Vejarbejdet iøvrigt gennemføres, og Bidrag paalignes efter Vejlovens Bestemmelser.

Der gøres dog opmærksom paa, at saaframt der under Byggearbejdets Udførelse paa Grund af denne Kørsel opstaar saadanne Skader i de private Gader, at øjeblikkelig Istandsættelse er paakrævet, vil denne af Magistraten blive forlangt udført af Bygherren. Dersom et saadant Krav ikke efterkommes, vil Arbejdet blive udført ved Magistratens Foranstaltning og Udgiften paalagt Bygherren.

Fremsendelse af Andragende og Tegninger efter Ildebrande o. lign.

Da der synes at herske nogen Usikkerhed med Hensyn til Spørgsmaalet om Pligten til Fremsendelse af Tegning og Andragende i Forbindelse med Istandsættelsesarbejder efter Ildebrande og lignende, henledes Opmærksomheden paa, at der i alle Tilfælde, hvor det drejer sig om væsentlige Istandsættelser eller Fornyelse af bærende Konstruktioner

(Tagværk, Etageadskillelser, Skillerum m. v.) paa sædvanlig Maade skal fremsendes Andragender og Tegninger til Magistratens 4. Afdeling, uanset om Fornyelsen foretages uden Afvigelse fra de ved Bygningens Opførelse oprindelig tilladte Konstruktioner.

Støbejernskonstruktioner.

Billederne viser en ved Bombeeksplosion delvis nedstyrtet Etageadskillelse. Denne bestod af murede Kapper mellem Bjælker af Støbejernsprofiler. Som det vil ses, er disse Bjælker paa Grund af Materialets Skørhed helt knækkede, hvilket ikke vilde være sket med Materiale af blødt Staal.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 1 viser Resterne af en Søjle med tilhørende Etageadskillelse. Fig. 2 er et Nærbillede af samme Søjle med Støbejrnstragerens Brudflade.

Grude-Glødeovne.

Magistratens 4. Afdeling har under 6. Marts 1943 tilskrevet A/S Nordisk Grude Co. som følger:

»I Andragender af 12. Juni 1941 og 12. Februar 1942 har Selskabet ansøgt om Godkendelse af Grude-Glødeovne, Fabrikat Tänzler, til Husholdningsbrug.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 2. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at der herved rent forsøgsvis meddeles Tilladelse paa Betingelse af,

- at Ovnene kun opstilles med Aftræk til almindelig Skorsten, eventuelt som en rent midlertidig Foranstaltning med Jernrør til det frie, jfr. Bestemmelserne vedrørende midlertidige Ildsteder, Af-snit II A,
- at Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 8 og 9, iagttages,
- at der til Ovnen kun maa benyttes det angivne Brændsel, Gruder, samt
- at Tilladelsen kun gælder indtil videre og naarsomhelst kan tilbagekaldes af Magistraten, naar Omstændighederne taler derfor.«

M. P. Ovenlysvinduer.

Magistratens 4. Afdeling har under 6. Marts 1943 meddelt, at M. P. Ovenlysvinduer *ikke* kan anvendes i samme Udstrækning som Kvistvinduer. Magistratens Skrivelse lyder saaledes:

»I Andragende af 12. Januar 1943 med supplerende mundtlige Oplysninger af 18. s. M. har Tømrermester Mikael Pedersen ansøgt om Tilladelse til at anvende M. P. Ovenlysvinduer i samme Udstrækning som Kvistvinduer.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 2. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at en almindelig Tilladelse *ikke* kan meddeles som ansøgt under Hensyn til, at Anvendelsen af Ovenlysvinduer i Stedet for Kviste ved Opholds- eller Arbejdsrum er i Strid med Bestemmelserne i Byggelovens § 54, Stk. 2, og § 55, Stk. 4, samt Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8 og 10, ligesom det i Indenrigsministeriets Cirkulære af 12. December 1942 angaaende Indretning af Lejligheder i Tagetager er betinget, »at intet Opholdsrum bør tillades forsynet med Tagvindue eller Ovenlys alene, men bør være forsynet med Kvist — — —«. Der er herved taget Hensyn til, at Brandvæsenets Redningsmuligheder vanskeliggøres ved Ovenlysvinduers Beliggenhed i Forhold til Bygningens Gesims

og herved til Brandvæsenets Stigemateriel i Tilfælde af Ildløs, ligesom det yderligere er besværligt og i mange Tilfælde umuligt at komme op til og ud af disse højtsiddende Aabninger.

Saafernt Vinduerne tillades benyttet i Lighed med almindelige Ovenlys, maa Ovenlyskarmen ved Tage, hvis Hældningsvinkel er under 30°, i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 41, Stk. 4, hæves 25 cm over Tagfladen eller omgives med Værn.«

Wasa Patentstillads med hule Rejsebomme.

Magistratens 4. Afdeling har under 6. Marts 1943 udsendt følgende Skrivelse:

»I Andragende af 2. December 1942 har Stillads-Aktieselskabet »Wasa« ansøgt om Tilladelse til at anvende et Patentstillads med hule Rejsebomme ved

- 1) Istandsættelse af Facader paa Bygninger i indtil 15 m Højde og
- 2) Opførelse af Nybygninger.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 2. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at Tilladelse til Anvendelse af det omhandlede Stillads ved Pudsning af Facader og ved Facadeistsandsættelser i flere Etager som i Punkt 1 ansøgt kan forventes meddelt efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde under Forudsætning af, at der kun er Tale om uvæsentlige Belastninger i Forhold til, hvad der kan tillades ved Anvendelse af almindelige Bygningsstilladser, og iøvrigt paa Betingelse af,

- at Henlægning af Materialer saasom Mursten og Mørtel kun sker i mindre Partier og paa lempe-lig Maade,
- at der anbringes Bøjler af en mere forsvarlig Kon-struktion, hvorom nærmere Forslag maa frem-sendes til Godkendelse,
- at der indvendig i Rejsebommene med ikke over ca. 90 cm Afstand udføres en Afstivning med fastsømmede Træklodser,
- at Stilladsgulvet udføres tæt, i hvilken Anledning der mellem Bommene maa anbringes Planker, der f. Eks. hviler paa særlige Jernbøjler (se det paa Tegningen herfra med rødt antydede),
- at Gulvdækket føres tæt ind til Bygningen og for Enderne afsluttes med lodret Skærm i passende

Højde, hvorom nærmere Forslag maa fremsendes til Godkendelse,

- at Stilladset ikke forsynes med Bomhylde, men med en lodret Skærm mod Gaden,
- at Stilladsgulvet ikke udkrages mere end højst nødvendigt over Rejsebommene,
- at der vedrørende Stilladsets Placering i Forhold til Facaden fremsendes Forslag til Godkendelse, samt
- at der i hvert enkelt Tilfælde fremsendes Forslag til Stilladsets Fastgørelse til Bygningen.

Tilladelse til den i Punkt 2 angivne Anvendelse af Stilladset ved Nybygninger kan *ikke* meddeles.«

Steinco Gulvbelægning.

Magistratens 4. Afdeling har under 6. Marts 1943 tilskrevet A/S Rob. M. Petersen som følger:

»I Andragende af 19. Januar 1943 har Selskabet ansøgt om Tilladelse til paa Underlag af Beton og Træ at anvende Gulvbelægningsmaterialet »Steinco« som Gulvbelægning i

- 1) Opholdsrum,
- 2) Butikker,
- 3) Fabriklokaler,
- 4) Trapper, herunder Trapper i Eentrappehuse,
- 5) Baderum og
- 6) Toiletrum m. m.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 2. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

Tilladelse til at anvende Materialet i Opholdsrum, Butikker og Fabriklokaler samt paa Trapper (jfr. Bygningsvedtægtens § 51, Stk. 9) meddeles herved som ansøgt, idet dog bemærkes, at Sundhedskommissionens Godkendelse maa foreligge i hvert enkelt Tilfælde, hvor Materialet agtes benyttet til Gulvbelægning i Rum, der anvendes til Fabrikation eller Handel med Levnedsmidler, herunder Kød og Flæsk, Fisk o. l. eller Bagerier m. m.

Tilladelse til at anvende Materialet som Gulvbelægning i Baderum og Toiletrum m. m. paa Underlag af Beton og Træ meddeles paa Betingelse af, at Bestemmelserne i Regulativ vedrørende Indretning af Nødtørftsrum og Regulativ vedrørende Indretning af Baderum iagttages.

Det tilføjes, at Materialet under Hensyn til dets S sammensætning ingen Sinde maa anvendes i Berøring med Jern.«

Ruko Varebox.

Magistratens 4. Afdeling har under 4. Maj 1943 udsendt følgende Skrivelse:

»I Andragende af 5. Januar 1942 og i efterfølgende Skrivelse af 1. April d. A., hvormed fulgte ny Tegning, har A/S Ruko ansøgt om Tilladelse til at opsætte »Ruko« Vareboxe i Trapperum.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen senest under 27. April d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at Tilladelse efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde med Detailtegning af Anbringelsen og Fastgørelsen kan forventes meddelt paa Betingelse af,

- at Vareboxen som angivet ved det sidst fremsendte Forslag forsynes med en solid, indvendig, tæt-sluttende Dør, og
- at Døren mod Trappen udføres selvlukkende af Hensyn til Færdslen paa Trappen.«

Savo Ovn.

Magistratens 4. Afdeling har under 27. Maj 1943 udsendt følgende Skrivelse:

»I Andragende af 3. April 1943 har Firma Dansk Neon ansøgt om Godkendelse af »Savo«-Ovn til Forbrænding af Savsmuld, Tørvesmuld o. lign.

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at der, hvor Forholdene gør det paakrævet og efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde, kan forventes meddelt Tilladelse i Overensstemmelse med Bestemmelserne af 17. August 1940 vedrørende midlertidig Godkendelse af Brændeovne samt Aftræk fra midlertidige Ildsteder i centralopvarmede Bygninger paa Betingelse af, at Ovnene kun opsættes med Aftræk til almindelig Skorsten, eventuelt — som en rent midlertidig Foranstaltning — med Jernrør til det fri, jfr. Bestemmelserne vedrørende midlertidige Ildsteder, Afsnit II A, samt at Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 59, Stk. rne 8 og 9, iøvrigt iagttages.«

Vedex Døren.

Magistratens 4. Afdeling har under 31. Maj 1943 udsendt følgende Skrivelse:

»I Andragende af 8. April 1943 med supplerende Oplysninger af 10. s. M. har A/S Poxim Co. ansøgt om Godkendelse af »Vedex« Døren, Type D. F., som:

1. Entrédøre i 1-Trappehuse, og
2. Elevatordøre i Personelevatører.

Saaledes foranlediget skal man udtale, at Tilladelse til at anvende »Vedex« Døren, Type D. F., som Entrédøre i Beboelsesbygninger herved meddeles som ansøgt.

Døren, der ikke er brandsikker, kan derimod ikke tillades anvendt til Døre eller Lemme, der i Kælder- og Tagetager anbringes i Elevatorskakter, jfr. Bygningsvedtægtens § 54, Stk. 5, men vil iøvrigt efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde i andre Etager kunne forventes tilladt som Dør til Elevatorskakt (Elevatorstol), saafremt de stedlige Forhold ikke maatte kræve brandsikre Døre, jfr. Bygningsvedtægtens § 54, Stk. 7, og Byggelovens § 62, Stk. 2, jfr. Stk. 1.«

Glasure Bygningsmaatter.

Magistratens 4. Afdeling har under 25. Juni 1943 udsendt følgende 2 Skrivelser:

»I Skrivelse af 20. April 1943 med supplerende Oplysninger af 12. Maj d. A. har A/S Dansk Glasuldfabrik ansøgt om Tilladelse til at anvende 15 mm Glasuld-Bygningsmaatter som

- 1) isolerende Indlæg i forskriftsmæssige, dobbelte, pudsede Bræddeskillerum (Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 3),
- 2) isolerende Indlæg i dobbelte, pudsede Bræddeskillerum, hvor de to Lag Brædder ved $\frac{3}{4}$ " tykke Afstandslistor forhindres i at sammentrykke den mellemliggende Maatte,
- 3) isolerende Indlæg i forskriftsmæssige Træetageadskillelser med Lerindskud (Bygningsvedtægtens § 38), hvor Maatten inden Forskallingen paasømmes Undersiden af Bjælkerne,
- 4) indvendig Beklædning paa Ydervægge af lovmæssig Tykkelse og foreskrevne Varmeisolationsevne (Bygningsvedtægtens §§ 23—26) samt forskriftsmæssigt udførte murede Skillerum (Bygningsvedtægtens § 30), saaledes at der uden paa Maatterne anbringes Forskalling, Rørvæv og Puds.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 22. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at Tilladelse meddeles som ansøgt.«

»I Andragende af 18. Marts 1943 med supplerende Oplysninger af 14. April d. A. har A/S Dansk Glasuldfabrik ansøgt om Tilladelse til at faa de tidligere meddelte Tilladelser til at anvende Glasuldmaatter til Isolering af Tagetager udvidet til uanset Taghældningen at gælde Bygninger med mere end 3 Etager.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 22. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at der herved meddeles Tilladelse som ansøgt til uanset Etageantallet og Tagdækningsmaterialet at udføre Isoleringen af Tagflader eller Undersiden af Tagkonstruktioner af en saadan Art, at Tagrummet ikke kan udnyttes, f. Eks. Gitterkonstruktioner, med 15 mm Glasuldmaatter (15 mm Glasuld, indsyet imellem 2 Lag Karduspapir), $\frac{3}{4}$ " Forskalling med Rør og Kalkpuds.

Der kan *ikke* meddeles Tilladelse til at anvende Glasuld paa de Steder, hvor Materialet skal tjene som Indskudsmateriale i Bjælkelag (Hanebjælkelag, hvor Tagrummet over Bjælkelaget kan udnyttes), jfr. Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9.«

Edisol Rørisolering.

Magistratens 4. Afdeling har under 31. Maj og 1. Juli 1943 udsendt følgende 2 Skrivelser:

»I Kontinuation af Magistratens Skrivelse af 18. Marts 1943 vedrørende Godkendelse af »Edisol« Rør-Isolering til Isolation af Ledninger ved Centralvarmeanlæg skal man, efter at A/S Fur Moler Kompagni under 5. Maj d. A. har fremsendt Kopi af Prøveattest fra Statsprøveanstalten, og efter at Sagen under 25. Maj d. A. har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at der herved meddeles Tilladelse til at anvende »Edisol« Rørisolering af Centralvarmeledninger i Anlæg med Temperaturer af indtil 160° C.«

»I Fortsættelsesandragende af 2. Juni 1943 har Selskabet i Tilslutning til Magistratens Skrivelse af 31. Maj 1943 ansøgt om Tilladelse til at anvende »Edisol« Rørisolering til Isolation af Ledninger ved Dampanlæg op til en Temperatur af 175° Celsius, der svarer til en Temperatur ved almindelige, mindre Dampanlæg med 9 Atmosfærers Tryk.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 22. Juni 1943 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at Magistraten efter Omstændighederne meddeler den ansøgte Tilladelse.«

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

4

Omslagsbilledet viser Københavns Maskinskole paa Hjørnet af Jagtvej og Biskop Krags Vænge opført i Aarene 1941—1942 af Arkitekterne Henning Hansen og Carl H. Nimb. Bebyggelsen bestaar af en Hovedbygning i 4 Etager indeholdende Auditorier og Klasseværelser m. m. og 3 Laboratoriebygninger, grupperet omkring en Grønnegaard.

Bygningerne blev i 1943 belønnet med Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

Bekendtgørelse af 6. November 1943 fra Københavns Magistrat vedrørende Façademaling.

Under Henvisning til nogle i den senere Tid uden forudgaaende Anmeldelse til Bygningsvæsenet foretagne Façademalinger, der ikke, som i Bygge-lovens § 60, Stk. 2, forlangt, er udført med den Farve, som Gadebilledet kræver, »for at der kan opnaas en god Helhedsvirkning«, har Magistraten, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, bestemt, at der fremtidig ved enhver Ændring saavel til Gade som til Gaard af en Bebyggelses Ydre i Henseende til Farve, forinden Arbejdet paabegyndes, maa fremsendes Andragende til Magistraten med alle fornødne Oplysninger.

Magistratens Bekendtgørelse af 15. August 1941 angaaende Façademaling ophæves.

Regulativer.

Den 1. Oktober 1943 har Magistraten udsendt en revideret Udgave af *Regulativ vedrørende Udførelse af Centralvarmeanlæg, visse Skorstene samt Varmluftskanaler.*

Ændringerne omfatter:

Afsnit I. Kedler og Kedelrum.

- §§ 1—3 Kedelrummets Ventilation, Udførelsen af Gulv og Vægge samt Etageadskillelsen over Kedelrummet,
- § 4 Brændslets Anbringelse og
- § 5 Foranstaltninger ved Udvidelse af Kedelanlæg eller Udskiftning af Kedler.

Afsnit II. Skorstene og Røgkanaler.

- § 7 Skorstenenes Størrelse i Forhold til Antallet af Ildsteder,
- § 8 Aftræk fra Kedelanlæg til ældre Skorstene, der har været benyttet som Aftræk fra Kakkelovne, og
- § 13 Anbringelsen af Eksplosionsklap.

Afsnit III. Røgspjæld.

- §§ 14—15 Udførelse af Ventilation i Forbindelse med Anbringelse af Røgspjæld og
- § 16 Spjældets Indretning.

Afsnit IV. Varmeledninger og Radiatorer.

- § 23 Anbringelse af Ledninger.

Afsnit VI. Almindelige Bestemmelser.

Regulativet udleveres gratis ved Henvendelse til Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat og Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Anmeldelse om Paabegyndelse og Færdigmelding af Byggearbejder.

Naar et tilladt Bygningsarbejde skal paabegyndes, og naar Arbejdet er afsluttet, skal der ifølge Bestemmelserne i Administrationsvedtægtens §§ 18 og 24 fremsendes Meddelelse til Stadsbygmesterens Direktorat.

For at lette denne Anmeldelsespligt for de byggende vil Byggetilladelsen i Fremtiden være bilagt de nødvendige Kort til Udfyldning, men Opmærksomheden henledes paa, at Kortene maa forsynes med tydelig Adresse for det paagældende Bygningsinspektorat.

Udførelse af Fundamenter i Forbindelse med Pilotering.

Der har ved forskellige Ansøgninger om Udførelse af Fundamenter i Forbindelse med Pilotering foreligget Ønske om at undlade at føre Fundamenter til Ydermure ned til den i Bygningsvedtægtens § 34, Stk. 5, foreskrevne frostfri Dybde (90 cm under Terræn).

Magistraten har i den Anledning indbragt Spørgsmaalet for Bygningskommissionen, der har tilsluttet sig Magistratens Standpunkt om principielt at kræve Bygningsvedtægtens Bestemmelse overholdt, ogsaa hvor Fundamentet hviler paa nedrammede Pæle.

Man mener ikke at kunne se bort fra, at den samme Risiko som Følge af Frostens Paavirkning kan være til Stede, hvadenten Funderingen udføres paa normal Maade eller i Forbindelse med Pilotering.

Aabne Kaminers Aftræk til Skorsten.

Foranlediget af en Henvendelse til Magistraten om at faa Tilladelse til i forskellige Etager i en 4-Etages Beboelsesejendom at opstille 2 af de i Bygningsvedtægtens § 59 omhandlede Ildsteder med aaben Indfyring (Kaminer) med Aftræk til samme Skorsten, hvilket er i Strid med Bestemmelserne i B. V. § 55, Stk. 11, har Spørgsmaalet i Medfør af B. L. § 63, Stk. 3, været forelagt Bygningskommissionen, der principielt har afslaaet at imødekomme det ansøgte.

Forud for Sagens Forelæggelse for Bygningskommissionen havde man — under Hensyn til Andragernes Paastand om Forholdets fuldstændige Ufarlighed — under Overvejelse at foranstalte en videnskabelig Undersøgelse af Problemet, men i Betragtning af Spørgsmaalets relativt begrænsede Interesse og de formentlig ikke helt sikre Muligheder for gennem Laboratorieforsøg at opnaa Resultater, som med Sikkerhed kunde »dække« de i Praxis forekommende forskelligartede Tilfælde og yderst varierende Vilkaar, blev dette opgivet. For imidlertid alligevel at faa Problemet belyst og Spørgsmaalet om det teoretiske og saglige Grundlag for Bygningsvedtægtens Bestemmelser afklaret har man forelagt Sagen for Sagkyndige her i Landet og for Byggemyndighederne i Oslo og Stockholm.

De Spørgsmaal, der særlig har været gjort til Genstand for Overvejelse, er:

- 1) om der under de forskellige Forhold ved Kaminernes Benyttelse kan opstaa Brandfare, ved at der føres Gnister fra Ildsteder i de nedre Etager til de øvre og omvendt,
- 2) om der kan ske Forgiftninger, ved at der igennem fælles Skorsten føres luftformige, giftige Forbrændingsprodukter (Kuloxyd, Kuldioxyd o. lign.) fra den ene Etage til den anden,
- 3) om de under 1) og 2) omhandlede Forhold ændres ved Anvendelse af større Skorstensrør, og
- 4) om Brændselets Art (Kul, Træ, Tørv o. lign.) kan have væsentlig Indflydelse paa Forholdene.

Af de modtagne Besvarelser er der angaaende Spørgsmaal 1 Enighed om, at der maa regnes med en vis Risiko for Brandfare, selv om denne ikke kan tillægges større Betydning.

Hvad Spørgsmaal 2 angaar, er Svarene mere kategoriske, idet alle er enige om, at der er Risiko for Kulilte- og Røgforgiftning.

Ogsaa med Hensyn til Spørgsmaal 3 er der Enighed om, at en Udvidelse af Skorstenslysningen i al Almindelighed ikke vil kunne ændre Forholdene.

Hvad endelig Spørgsmaal 4 angaar, er der nogenlunde Enighed om, at Brændselets Art ikke vil være af større Betydning med Hensyn til Ulemperne, idet det fremhæves, at Røgen baade ved Anvendelsen af langflammet Brændsel (Kul, Træ, Tørv m. v.) og ved Anvendelsen af Koks vil kunne indeholde store Mængder giftige Bestanddele.

Af Oplysningerne fra Oslo og Stockholm fremgaar det, at det i Oslo kræves, at hver Kamin gives

Aftræk til særskilt Skorstensrør, idet dog Aftræket fra 2 Kaminer kan føres til samme 24 cm × 24 cm Skorstensrør, naar Højdeforskellen mellem de to Kaminer er mindst 2 Etager. Undtagelsesvis kan man i ældre Bygninger tillade Aftræk til Skorsten, der ogsaa modtager Aftræk fra almindelige lukkede Ovne, med det Forbehold, at Myndighederne kan kræve Spjældaabningen tilmuret eller Kaminen fjernet, saafremt der opstaa Trækulemper i Skorstenen.

I Stockholm gives der ikke Tilladelse til Fællesskorstene for aabne Kaminer, men hver Kamin skal have sit selvstændige Aftræksrør; derimod har man i ældre Bygninger, hvor der er Vanskeligheder med Hensyn til at skaffe Skorstensrør til nye Ildsteder, tilladt Opsætningen af 2 Ildsteder til samme Skorsten, naar der fra Skorstensfejeren foreligger Erklæring om, at Fare for Røgulempe ikke kan opstaa. Tilladelse er dog kun meddelt i Tilfælde, hvor der var Tale om almindelige Kakkellovne og Brændekaminer, som er forsynede med Spjældanordninger, særligt Lukketøj og ekstra Luftmodstand i Form af Røgkanaler eller lignende, som maa antages at medføre betryggende Sikkerhed mod Nedslag.

Som Resultat af den foretagne Undersøgelse findes det betænkeligt at ændre noget ved den Praxis, som er fastlagt ved Reglen i Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 11. Maaske kan man sige, at Risikoen for alvorlige Ulemper — der tænkes her særlig paa Kulilteforgiftning — ikke er særlig stor, men da ingen synes at ville afvise Faren i saa Henseende, og da aabne Kaminer, saaledes som de udføres her i Landet, maa betragtes som et Ildsted af en noget luksuspræget Karakter, ved hvis Udførelse den økonomiske Side af Sagen derfor maa kunne sættes i anden Række, har man fra Bygningsmyndighedernes Side ikke ment at kunne gaa med til at tillade det foran omtalte Forhold, som i givet Fald kan medføre Fare for Menneskeliv.

Fortætningsfugt i Beboelseslejligheder.

For at modvirke Fortætningsfugt i Beboelseslejligheder har Københavns Boligtilsyn udarbejdet følgende Vejledninger:

1) Vejledning til Undgaaelse af Fugt.

Døren mellem Køkken og andre Rum holdes lukket, naar der koges Vand, laves Mad o. s. v. Al Emmen i Køkkenet maa lukkes ud gennem Vinduerne, og Køkkenet maa være grundigt udluftet, før Døren kan holdes aaben til andre Rum.

Om Aftenen maa Soveværelset ikke lunes ved Varme fra Opholdsrummet, da der derved afsættes Fugt i Soveværelset paa Vægge og i Sengetøj. — Sengetøjet tages ind i det opvarmede Rum og gennemvarmes, saa at det er tørt og varmt, naar man gaar i Seng. Madrasser maa aldrig ligge direkte paa Metalbjedre. Pap eller et tykt Lag Papir (Aviser) maa lægges imellem. Om Morgen, naar alle er staaet op, lukkes straks alle Vinduer op, og Sengetøjet hænges op til Udluftning — helst i Sol — for nogle Timer senere at lægges paa igen, medens Vinduerne helst holdes aabne saa længe som muligt. Al Dug, der har sat sig paa Vinduesruder og oliemalede Vægge i Løbet af Natten, maa tørres af, for at Duggen ikke igen skal fordampe og afsættes andre Steder. Opvarmede Rum skal med visse Mellemrum gennemluftes grundigt for at faa frisk Luft, som er tør, ind i Stedet for den varme Luft, som er mættet med Fugt. Dette sidste maa særligt iagttages, hvor der varmes Vand i Kakkelovn eller tørres Børnetøj. Denne Opvarmning af Vand paa Kakkelovn eller Tørring af Tøj i Opholdsrum maa ikke finde Sted, hvor der er den mindste Tilbøjelighed til Fugt (Kældre og Stuelejligheder, Nybygninger, Rum med tynde Ydervægge f. Eks. Kvistudbygninger, Gavlmure med Blændinger o. s. v.).

Det er vigtigt, at en Lejligheds mørklagte Rum, hvori Familiens Medlemmer opholder sig, udluftes grundigt, inden man gaar til Sengs.

Lysen maa slukkes, saalænge Udluftningen varer.

2) Vejledning til Fjernelse af Fugt.

Fugten viser sig paa kolde Vægge (særligt bag Møbler, der staar op ad Vægge), i Hjørner ved Gulvet, i Sengetøj etc. Fugten viser sig stærkest paa Vægge, hvor Tapetet er anbragt oven paa Oliemaling, og her vil Klisteret bag Tapetet hurtigt mugne. Saadant Tapet bør fjernes, dersom det ikke kan holdes tørt.

Møblerne maa rykkes bort fra Væggene i en Afstand af 10—15 cm, saa at Luft kan komme om bag dem.

Hvis der er Kakkelovn i Rummet, fyres der op, indtil der er meget varmt i Rummet, hvorpaa alle Vinduerne lukkes op i ca. 10—15 Minutter, derefter lukkes Vinduerne paany, og naar der igen er meget varmt i Rummet lukkes atter Vinduerne op, og Udluftning foretages i 10—15 Minutter. Saaledes fortsættes, indtil Rummet er tørt. Man maa derefter nøje overholde de Forskrifter, der er givet i »Vejledning til Undgaaelse af Fugt«.

Hvis der ikke er Kakkelovn i Rummet, maa Udtørringen foregaa ved Udluftning alene. Møb-

lerne rykkes 10—15 cm bort fra Væggene og bliver staaende der, og Vinduerne lukkes op, kun ikke i Regnvejr eller fugtig og taaget Luft, og holdes saa vidt muligt aabne, saalænge Rummet ikke benyttes. Vaade Vægge og Vinduer aftørres, og alt Sengetøj tørres grundigt i et opvarmet Rum, ligesom alt andet Tøj fra Skabe og Skuffer hyppigt tages frem og udluftes og tørres i et opvarmet Rum.

Alle de under »Vejledning til Undgaaelse af Fugt« givne Forskrifter maa derefter nøje overholdes.

Nogle Bemærkninger om Opholdsarealer ved Industribyggelse.

Ved Stadsingeniørens Direktorat, Byplanafdelingen.

Ved Industribyggelse kan Bygningskommissionen i Henhold til Bygningsvedtægtens § 9, Stk. 4, »naar det efter Forholdene findes nødvendigt, kræve indrettet særlig Opholdsplads i det fri for de i Virksomheden beskæftigede«. Denne Bestemmelse benyttes i udstrakt Grad, idet Opholdsareal i det fri kræves anlagt efter forud af Magistraten godkendt Plan ikke alene ved Opførelse af nye Industribyggelser, men ogsaa i Anledning af Udvidelser og Ombygninger. Bygningskommissionen har endog stillet Behandlingen af Byggesager for Ejendomme, hvor det skønnedes vanskeligt at indrette passende Opholdsareal, i Bero, til der forelaa Forslag om et saadant.

Magistraten kan ved Boligbygning, naar Lejlighedsantallet (og eventuelt om Lejlighederne er forbeholdt børnerige Familier) er kendt, afgøre, om et indsendt Forslag til Anlæg af Opholdsareal er tilfredsstillende med Hensyn til Størrelse og Udstyr. Ved Industribyggelse er der derimod en Række for Bygningsmyndighederne ukendte Faktorer, der har Indflydelse paa Opholdsarealets Placering, Størrelse og Udstyr: nødvendige Færdsels- og Parkeringsarealer, eventuel Lagerplads, det beskæftigede Personales Størrelse, og om der arbejdes paa Skift, om Personalets Spisetider er sammenfaldende, Personalets Størrelses Afhængighed af Sæsonsvingninger, Spisestuerne Beliggenhed o. s. v. Uden disse nødvendige Oplysninger kan Magistraten ikke afgøre, om en fremsendt Plan angaaende Anlæg af et Opholdsareal er tilfredsstillende.

Der maa lægges særlig Vægt paa, at Opholdsarealet placeres i nær Tilknytning til Spisestuerne (Marketenderiet). Det paa Fig. 1 viste velanlagte

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

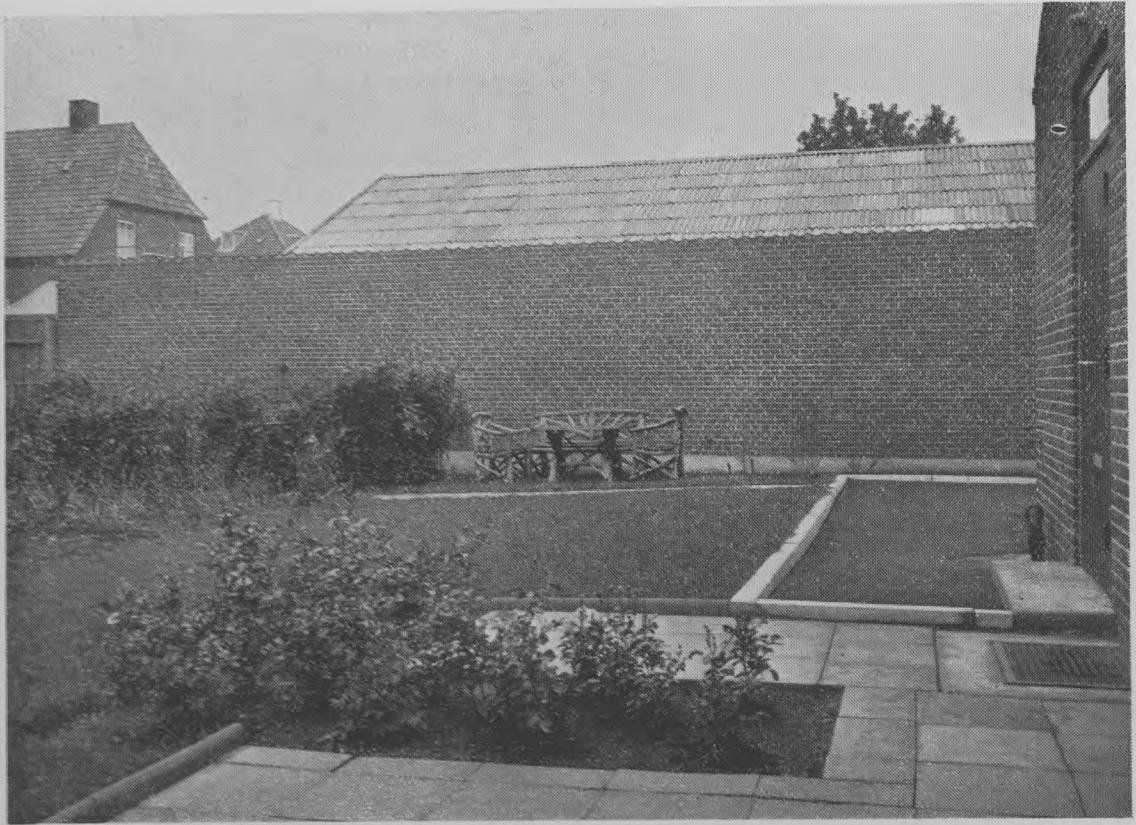

Fig. 5

Fig. 6

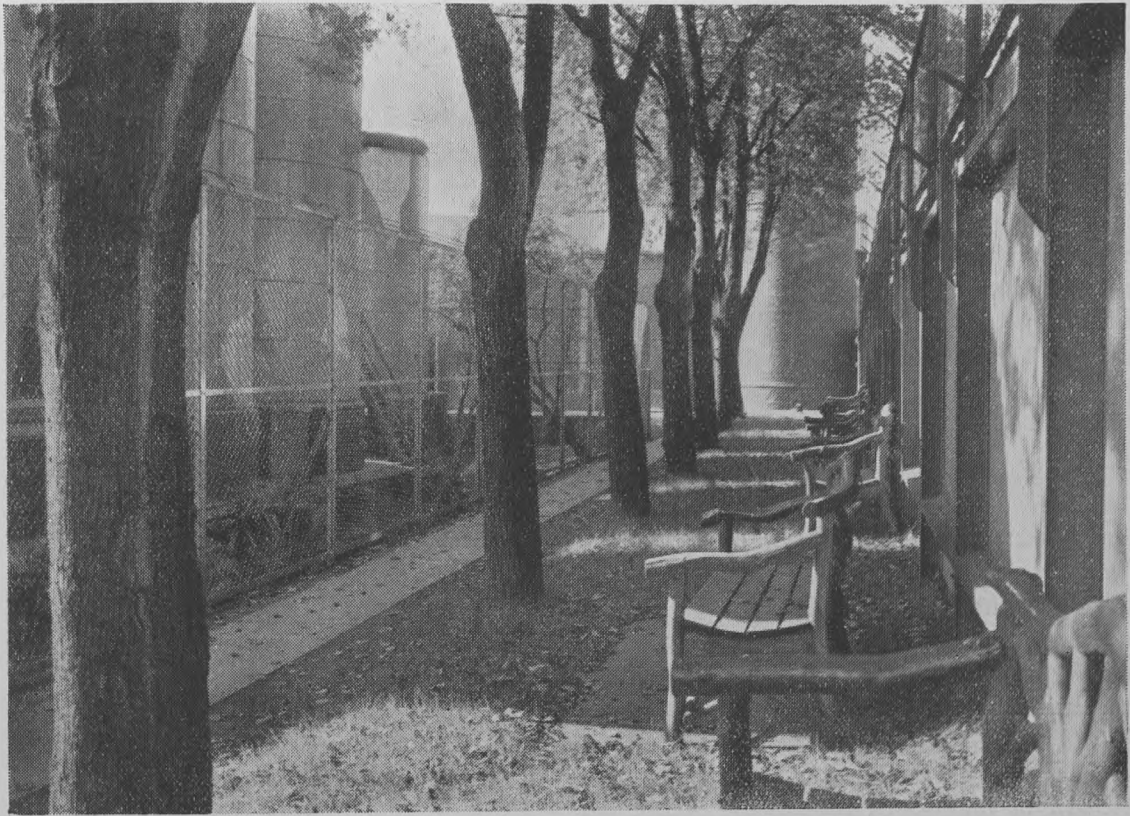

Fig. 7

Fig. 8

Opholdsareal bliver kun benyttet af ca. 10 pCt. af Personalet; dette skyldes sikkert ikke alene det vel udstyrede Marketenderi (Vægmaleries, Gardiner), men utvivlsomt, at Adgangen til Opholdsarealet fra Marketenderiet, der er beliggende i Stuen, foregaar gennem Kælderen forbi de der anbragte Garderobes og Vaskerum; derimod bliver det paa Fig. 2 viste smukke Opholdsrum, der er beliggende lige uden for Spisestuerne, se Fig. 3, meget benyttet. Ogsaa det paa Fig. 4 angivne Anlæg paa Fabrikens flade Tag lige ud for Marketenderiet bliver meget benyttet; endnu i Slutningen af September var Anlægget i Brug.

Bænkepladserne — og eventuelt Borde til Brug ved Spisning i det fri — kan ved mindre Virksomheder udmærket anbringes paa en Græsplæne. Saaledes er Græsset i den paa Fig. 5 viste Plæne, hvor Opholdsarealet kun skal bruges af 6 à 8 Mand, yderst velholdt. Drejer det sig derimod om Virksomheder med større Arbejdsstyrker, bør Bænkepladserne anbringes paa Arealer med solidt Dække (Fliser, Klinker, Grus), se Fig. 1 og 2.

I en Del Industrivirksomheder er Tobaksrygning af Hensyn til Brandfaren ikke tilladt overalt paa de ubebyggede Arealer. I den Virksomhed, hvorfra Fig. 4 er hentet, er Tobaksrygning kun tilladt i Marketenderiet; udover Taganlægget er Forhaven derfor anlagt som Opholdsareal med Bænkepladserne anbragt i udsparede Arealer, hvortil Adgangen er fra Gaden, se Fig. 6.

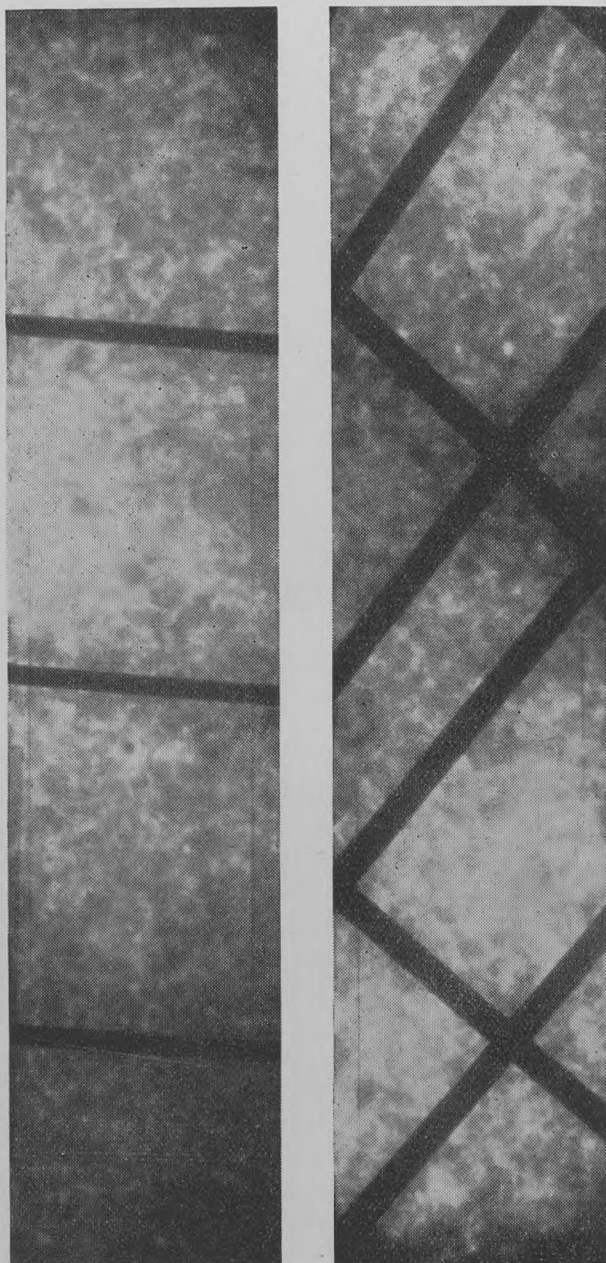
Det kan i saadanne Tilfælde være naturligt, at der anbringes Bænke paa Gaden, og Ordningen er i det paagældende Tilfælde gennemført paa tiltalende Maade, men som Løsning af det i Loven stillede Krav om et til Virksomheden knyttet Opholdsareal kan det dog ikke anses for fyldestgørende.

Ved ældre Virksomheder kan det være vanskeligt at finde et passende Sted til Anlæg af et Opholdsareal. Men som Fig. 7 viser, kan der indrettes et brugbart Opholdsareal i et om et Beholderanlæg udført beplantet Areal, og paa Fig. 8 er vist et meget benyttet Anlæg anbragt ovenpaa en Række eksisterende Cykleskure.

Røntgenfotografier af udførte Jernbetonkonstruktioner.

Jernbetonkonstruktioner frembyder i Sammenligning med andre Konstruktioner den uheldige Ejendommelighed, at det, naar Konstruktionerne først er udført, som Regel er ret besværligt ved

Eftersyn paa Stedet at fastslaa, hvorledes den nøjagtige Udførelse har været, specielt hvad Armeringen angaar. Er de til Grund for Udførelsen liggende Tegninger bevarede og tilgængelige, og der desuden haves Sikkerhed for, at Udførelsen er

i Overensstemmelse med disse, giver Spørgsmaalet naturligvis ikke Anledning til Vanskeligheder, men saadanne fremkommer, enten naar de omhandlede Tegninger ikke eksisterer, eller man af en eller anden Grund ikke tør stole paa, at Udførelsen stemmer med disse.

Denne Vanskelighed er i den nyeste Tid i hvert Fald delvis overvunden ved den nu foreliggende

Mulighed for ved Røntgenfotografering af Jernbetonkonstruktioner at konstatere disses Armering. Svejsecentralen har i flere Tilfælde med Held foretaget en saadan Fotografering, og man har derved undgaaet de ellers nødvendige Udhugninger. Omstaaende viser et Par Eksempler paa Røntgenbilleder af denne Art, og det vil ses, at Armeringsjernene fremtræder saa tydeligt, at deres Antal og Dimension let kan konstateres.

Glaserede Lerrør i Skorstene.

Bygningsvedtægtens § 35, Stk. 2.

Opmærksomheden henledes paa, at Magistraten, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, paa Ansøgning om Tilladelse til at anbringe glaserede Lerrør i Skorstensrør for at forebygge Udtrængen af Løbesod i Skorstens Murværk, har udtalt, at det ansøgte *ikke* kan tillades.

Skorstensfejderdistrikter.

Med Henvisning til Oversigt og Redegørelse for Skorstensfejderdistrikterne i København i »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen«, Aargang 1942 Nr. 1, henledes Opmærksomheden paa, at der er sket enkelte Ændringer. De for Tiden beskikkede Skorstensfejermestre i Distrikter, der er berørt af Ændringerne, er følgende:

4. Distrikt.

Fung. Mester: J. Trampedach, Horsensgade 9,
Tlf. Øbro 4831.

7. Distrikt.

Fung. Mester: I. U. C. Christensen, Nansensgade 45, Tlf. Byen 4162.

Elektroder til svejste Bygningskonstruktioner.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 22. Februar 1943 tilskrevet A/S Esab som følger:

»I Andragende af 16. Januar 1943 har Firmaet anholdt om Tilladelse til ved Udførelse af svejste Bygningskonstruktioner i Københavns Kommune at anvende de af Firmaet fremstillede Elektroder OK 47 og OK 55, idet nævnte Elektroder i Henhold til fremsendte Attester fra Svejsecentralen har været

underkastet de i Dansk Standard DS 317 krævede Prøver.

Saaledes foranlediget skal man meddele, at det ansøgte kan tillades, idet Elektroden OK 47 godkendes som Elektrode til Samlingssvejsning i Klasserne A 37 og A 42 efter DS 317 saaledes, at Elektroden i Tykkelserne 3,25 og 4 mm godkendes til Svejsning i alle Svejsstillinger (ovenned, lodret, sideind og underop) og i Tykkelsen 5 mm til Svejsning ovenned. Elektroden OK 55 godkendes som Elektrode til Samlingssvejsning i Klasserne A 37, A 42 og A 50 efter DS 317 saaledes, at Elektroden i Tykkelserne 3,25 og 4 mm godkendes til Svejsning i alle Svejsstillinger og i Tykkelsen 5 mm til Svejsning ovenned.«

Frifex Isoleringsplader.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5.

Magistratens 4. Afdeling har under 6. Marts 1943 tilskrevet A/S Frisenborg Fabrikker som følger:

»I Andragende af 7. December 1942 med supplerende Oplysninger af 13. Januar 1943 har Selskabet ansøgt om Tilladelse til at anvende Frifex-Isoleringsplader som indvendig Beklædning til yderligere Varmeisolation af Ydermure med lovmæssig Tykkelse og foreskrevet Varmeisolationsevne.

Efter at Sagen under 2. ds. har været forelagt Bygningskommissionen, skal man udtale, at Tilladelse herved meddeles som ansøgt paa Betingelse af, at Pladerne opsættes i Bastardmørtel, og at der udkastes med Bastardmørtel direkte paa Pladerne, eller at der fastgøres Rørvæv og Net, hvorefter Pladerne pudses med Kalkmørtel.«

Åtvidaberg Vippevinduer.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8.

Magistratens 4. Afdeling har under 8. Marts 1943 tilskrevet Staalvindue-Centralen som følger:

»I Andragende af 25. Januar 1943 har Firmaet ansøgt om Tilladelse til at anvende »Åtvidaberg« Vippevinduet i saavel Beboelses- som Forretnings-ejendomme.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 2. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

»Åtvidaberg« Vinduet opfylder ikke Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8, hvorefter Vinduer skal være indrettet med mindst een ikke under 50 cm bred og 1 m høj oplukkelig Ramme,

men under Henvisning til nogle af Brandvæsenet med en lignende Vindueskonstruktion foretagne Forsøg for at finde den tilstedelig Grænse for forsvarelig Gennemførelse af Personredning med den fornødne Sikkerhed og Hurtighed meddeles den ansøgte Tilladelse herved paa Betingelse af,

at Vinduerne fastholdes i vandret Stilling ved den foreslaaede Fjederanordning eller en indvendig anbragt Krog eller lign., og

at Vinduerne ved Brug i Kontorlokaler og lignende udføres med en mindste fri Aabning fra Underkant af Vinduet til Vippevinduet i vandret Stilling paa 70 cm og en Bredde paa mindst 100 cm og i Beboelseslokaler med de tilsvarende Maal paa henholdsvis 90 cm og 110 cm.

Med Hensyn til Beboelsesbygninger i 1 Etage vil der efter Ansøgning i det enkelte Tilfælde blive taget Stilling til, hvorvidt de ovenfor omhandlede Krav til den fri Aabnings Størrelse vil kunne lempes, naar der foreligger særlige Omstændigheder, som paa anden Maade forøger Redningsmulighederne.«

Panorama Vippevinduer.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8.

Magistratens 4. Afdeling har under 8. Marts 1943 tilskrevet A/S Panorama som følger:

»I Andragende af 22. Januar 1943 har Selskabet ansøgt om Tilladelse til at anvende »Panorama« Vippevinduet i saavel Beboelses- som Forretnings-ejendomme.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 2. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

»Panorama« Vinduet opfylder ikke Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8, hvorefter Vinduer skal være indrettet med mindst een ikke under 50 cm bred og 1 m høj oplukkelig Ramme, men under Henvisning til nogle af Brandvæsenet med en lignende Vindueskonstruktion foretagne Forsøg for at finde den tilstedelige Grænse for forsvarelig Gennemførelse af Personredning med den fornødne Sikkerhed og Hurtighed meddeles den ansøgte Tilladelse herved paa Betingelse af,

at Vinduerne fastholdes i vandret Stilling ved den foreslaaede Fjederanordning eller en indvendig anbragt Krog eller lign., og

at Vinduerne ved Brug i Kontorlokaler og lignende Rum udføres med en mindste fri Aabning fra Underkant af Vinduet til Vippevinduet i vand-

ret Stilling paa 70 cm og en Bredde paa mindst 100 cm og i Beboelseslokaler med tilsvarende Maal paa henholdsvis 90 cm og 110 cm.

Med Hensyn til Beboelsesbygninger i 1 Etage vil der, efter Ansøgning i det enkelte Tilfælde, blive taget Stilling til, hvorvidt de ovenfor omhandlede Krav til den fri Aabnings Størrelse vil kunne lempes, naar der foreligger særlige Omstændigheder, som paa anden Maade forøger Redningsmulighederne.«

Klinkerbeton-Hulbloksten.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 5. April 1943 tilskrevet Lemvigh-Müller & Munck A/S som følger:

»I Andragende af 5. Februar 1943 har Selskabet ansøgt om Tilladelse til ved Udførelse af Ydermure af Klinkerbeton-Hulbloksten at udføre Opmuringen ved saavel Skiftegangsfuger som Stødfuger afbrudt af et ca. 4 cm bredt Luftmelletrum i Murværkets Midte, efter Omstændighederne saaledes, at de to midterste Rækker Huller i Hulblokstenene gøres gennemgaaende for derved at markere Afstanden mellem Mørtelstriberne.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 30. Marts d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at den ansøgte Tilladelse herved gives rent forsøgsvis, saaledes at Tilladelsen kan tilbagekaldes, saafremt det paa Byggepladsen konstateres, at Opmuringen ikke udføres med tilstrækkelig Omhu svarende til Forudsætningerne for Tilladelsen.«

Isolering af Skorstene.

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 3.

Under Henvisning til Indenrigsministeriets Cirkulære af 4. Maj 1943 vedrørende Isolering af Skorstene m. m. skal man oplyse, at Magistraten i Skrivelse af 24. Juni 1943 har meddelt, at Isolationsarbejder af den i Cirkulærets Punkt 1 omhandlede Art (Isolering af Skorstenes udvendige Sider i Tagrum med Maatter af uantændeligt Materiale for at modvirke Dannelse af Løbesod) kan tillades foreløbig for 2 Aar indtil Udgangen af Maj 1945 paa Betingelse af,

at Maatterne udføres med galvaniseret Traadnet

- paa begge Sider uden Papir eller lignende Beklædning,
- at Maatterne gøres aftagelige ved Anbringelse af Jernhægter langs to af Skorstenens Kanter, og der ud for Renselaagerne anbringes ligeledes aftagelige Klapper i Maatterne,
 - at der drages Omsorg for, at Murværket ikke beskadiges ved Indhugning af de til Ophængningen af Maatterne fornødne Kroge, samt
 - at Skorstenene underkastes et grundigt Eftersyn ved en Skorstensfejer, inden Isoleringen op sættes.

Saadanne Isoleringsarbejder er afgiftsfri og kan uden Fremsendelse af Tegning og Andragende udføres alene efter skriftlig Anmeldelse for vedkommende Bygningsinspektør.

Rockwoolmaatter til Isolering af Tagetager m. m.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5.

Magistratens 4. Afdeling har under 1. Juli 1943 tilskrevet A/S Rockwool som følger:

»I Andragende af 1. Maj 1943 med supplerende telefoniske Oplysninger af 14. s. M. har A/S Rockwool ansøgt om Tilladelse til at anvende Rockwoolmaatter til Isolering af Tagetager for saavel Undersider af Tagflader som Hanebjælkelag.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 22. Juni 1943 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at der herved meddeles Tilladelse til uanset en Bygnings Etageantal og Tagdækningsmateriale at udføre Isolation af Tagflader eller Underside af Tagkonstruktioner af en saadan Art, at Tagrummet ikke kan udnyttes f. Eks. Gitterkonstruktioner med 10—12 mm Rockwoolmaatter (Rockwool indsyet imellem 2 Lag Karduspapir) 3/4" Forskalling med Rør og Kalkpuds. Den omhandlede Konstruktion kan derimod *ikke* tillades anvendt paa Steder, hvor det drejer sig om Bjælkelag (Hanebjælkelag), hvor Tagrummet over Bjælkelaget kan udnyttes, jfr. Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9.«

Elasto fjedrende Gulvkonstruktion.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 4.

Magistratens 4. Afdeling har under 27. Juli 1943 tilskrevet Ingeniørkaptajn B. Valeur Larsen som følger:

»I Andragende af 14. Maj d. A. har De ansøgt

om Tilladelse til at anvende en fjedrende Gulvkonstruktion »Elasto« i Bygninger til Brug for Beboelse, Kontor- og Forretningslokaler m. m., Undervisnings- og Forlystelsesformaal samt Bygninger eller større Lokaler, hvori mange Mennesker samles, som Kirker, Teatre, Koncertsale, Sygehuse, Sportshaller, Gymnastik- og Forsamlingslokaler m. m.

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at i Beboelsejendomme kan Tilladelse kun forventes meddelt, naar Etageadskillelserne udføres af Jernbeton, samt paa visse yderligere Betingelser, saasom at der foretages en Opdeling af Luftrummet under Gulvet eller en Udfyldning af Hulrummene.

Tilladelse til at anvende Konstruktionen i de i Byggelovens § 62 omhandlede Bygninger og Lokaler kan ikke meddeles generelt; Andragende maa indgives i hvert enkelt Tilfælde, hvorefter der vil blive taget Stilling til, om Konstruktionen kan anses for i enhver Henseende forsvarlig.«

Isolering af Skorstenspiber.

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 3.

Magistratens 4. Afdeling har under 28. August 1943 tilskrevet A/S Dansk Glasuldfabrik angaaende Isolering af Skorstenspiber med Glasuld.

»I Skrivelse af 3. August d. A. med supplerende Oplysninger af 27. s. M. har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til som Foranstaltning mod Dannelse af Løbesod at isolere Skorstenspiber med 30 mm Glasuldmaatter med Traadvæv paa begge Sider, hvorpaa yderligere beklædes med Terrakottavæv paa begge Sider eller Traadvæv forsynet med Puds.

Tilladelse meddeles herved som ansøgt foreløbig indtil Udgangen af Maj 1945 paa Betingelse af,

- at der til vedkommende Bygningsinspektør i hvert enkelt Tilfælde fremsendes skriftlig Anmeldelse om Byggearbejdet,
- at Isoleringen kun bestaar af uforbrændeligt Materiale,
- at den øverste Del af Skorstenen — Skorstenspiben — underkastes et grundigt Eftersyn inden Isoleringen, og
- at Murværket ikke beskadiges ved Indhugningen af de til Opsætningen af Maatterne nødvendige Kroge eller lignende.«

Krydsarmerede Jernbetondæk med Udfyldningsblokke af Klinkerbeton Hulsten.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 16. Septbr. 1943 tilskrevet Ingeniørfirmaet Birch & Krogboe som følger:

I Andragende af 24. Juni d. A. har Firmaet ansøgt om Tilladelse til at udføre den i den fremsendte Forsøgsrapport Nr. 4209 fra Laboratoriet for Bygningsstatik nærmere beskrevne Type krydsarmerede Jernbetondæk med indlagte Hulstensblokke af Klinkerbeton og til at beregne disse Dæk som almindelige krydsarmerede Plader.

Saaledes foranlediget skal Magistraten udtale følgende:

Den omspurgte Tilladelse kan forsøgsvis forventes meddelt efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde paa Betingelse af,

- at Betonens Tykkelse over Hulstensblokkene er mindst 3 cm, og saaledes at denne mindste Tykkelse kun kan forventes tilladt i almindelige Beboelsesbygninger og andre Bygninger med tilfældig Belastning af lignende Karakter, idet det endvidere forudsættes, at de omhandlede Dæk belægges med et Slidlag eller en Gulvbelægning afpasset efter den tilfældige Belastnings Natur,
- at Armeringen i intet Tilfælde i nogen af Retningerne bliver mindre end svarende til 4 \varnothing 7 mm pr. m, saaledes at den paa Tegningen angivne Armering med \varnothing 10 mm med Afstand 60 cm altsaa ikke kan forventes tilladt, samt
- at Dansk Ingeniørforenings Normer for Jernbetonkonstruktioner iøvrigt iagttages.

Solifrost Frostbeskyttelsesmiddel.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 4, og § 35, Stk. 3.

Magistratens 4. Afdeling har under 5. Oktober 1943 (J. Nr. H. 431) tilskrevet Firma Holger Andreasen som følger:

»I Andragende af 24. Februar 1943 med supplerende Oplysninger af 19. Maj og 16. Juli d. A. har Firmaet ansøgt om Tilladelse til at anvende »Solifrost« Frostbeskyttelsesmiddel som Tilsætning til Betonblandinger og Mørtelvand, saaledes at Beton-, Murer- og Pudsearbejder kan udføres i Frostvejr.

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale,

at Tilladelse til Anvendelse af »Solifrost« som Tilsætning til Mørtelvand ved Udførelse af mindre Beton-, Murer- og Pudsearbejder i Frostvejr herved meddeles forsøgsvis og paa Vilkaar, at der i hvert enkelt Tilfælde forinden Arbejdets Paa-begyndelse sker Anmeldelse til Stadsbygmesterens Direktorat.

En Tilladelse til at benytte Frostmidlet »Solifrost« som Tilsætning til Støbevandet ved Jernbetonkonstruktioner kan fremdeles *ikke* meddeles.«

Blijo Savsmuldown.

Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 6.

Magistratens 4. Afdeling har under 20. Oktober 1943 tilskrevet Murermester Johan Blichfeldt som følger:

I Andragende af 18. September d. A. har De ansøgt om Godkendelse af »Blijo« Savsmuldownen, et lukket Ildsted udført af Murværk, til Forbrænding af Savsmuld.

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale, at den ansøgte Godkendelse herved meddeles paa Betingelse af,

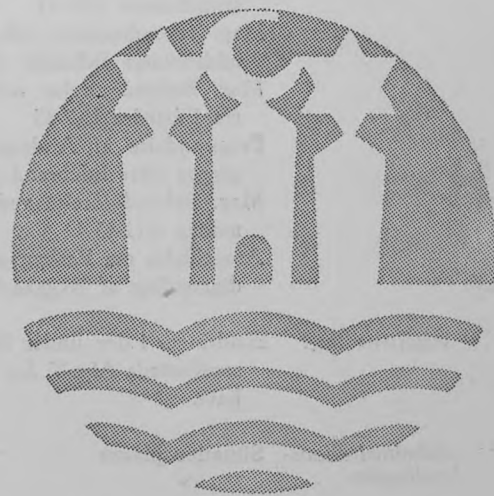
- at der i hvert enkelt Tilfælde sker Anmeldelse til Magistraten, forinden Opstilling finder Sted,
- at Ildstedets Underlag udføres i en Tykkelse svarende til mindst 3 Skifter paa Fladen,
- at der herunder henlægges en Jernplade,
- at selve Fyrstedet holdes i en Afstand af mindst 25 cm fra Gulvet, samt
- at Bygningsvedtægtens Bestemmelser om Ildstedets Opsætning, Aftræk til Skorsten, Afstand til Træværk, Gulvbelægning m. m. iøvrigt iagttages.

M. K. B.

Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen udkommer 4 Gange om Aaret og udsendes almindeligvis ved Kvartalets Slutning. Bladet koster frit tilsendt 2 Kr. pr. Aar, og Abonnement tegnes ved Henvendelse til Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

ALFABETISK NAVNE- OG SAGREGISTER FOR AARGANGENE 1940-43.

Rækkefølgen af Henvisningerne er: Hefte Nr., Aargang, Side.

Forkortelser: K. P. = Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

A.

Tilføjelser:

<i>Aabne Ildsteder</i>	Aabne Kaminers Aftræk til Skorsten	4	1943	25-26
<i>Atvidaberg Vippevinduer</i>		4	1943	33
<i>Administra- tionen</i>	Bygningsmyndigheden	1	1940	2
	Mag. Bekendtg. om Approbationernes Varighed	1	1940	1
	Bygningsattester	1	1940	11
	De første Erfaringer (Svend Møller)	2	1940	13
	Bemærkninger vedr. Gade- og Kloak- planer	2	1940	16-18
	Bygningsvæsenets Kassererkontor og Arkiv	3	1940	25
	Gebyrer for Forlængelse af midlertidige Tilladelser	3	1940	25
	Fritagelse for Tegning ved visse Bygge- andragender	3	1940	31
	Behandling af statiske Beregninger	3	1940	31
	D. S. Signaturer og Maalestok ved Jern- betontegninger	3	1940	32
	Forespørgsler	3	1940	35
	Telefoner og Træffetider	3	1940	35-36
	Byggesagsekspektionen	4	1940	37
	Paaskrift paa Tegninger	4	1940	37
	Byggetilladelse paa Byggeplads	1	1941	3-4
	Planer af ubebyggede Arealer	3	1941	13

<i>Administrationen</i> (fortsat)	Behandling af Sager vedrørende Nød- tørftsrum	4	1941	18—19
	Garager	1	1942	1
	Færdigmelding af Bygningsarbejder	1	1942	1
	Ibrugtagen af Byggearbejder	4	1942	13
	Udskiftning af Ildsteder	4	1942	13
	Paabegyndelse af Funderingsarbejder	1	1943	2
	Mag. Bekendtgørelse vedr. »Foreløbige Normer for Beton- og Jernbetonkon- struktioner« 19/7-43	3	1943	17
	Mag. Bekendtgørelse vedr. Opsætning af midlertidige Ildsteder 19/7-43	3	1943	17
	Mag. Bekendtgørelse vedr. Aftræksrør fra Ildsteder 19/7-43	3	1943	18
	Fremsendelse af Andragende og Teg- ninger efter Ildebrand o. lign.	3	1943	21
	Mag. Bekendtgørelse vedr. Facade- maling 6/11-43	4	1943	25
	Anmeldelse om Paabegyndelse og Fær- digmelding af Byggearbejder	4	1943	25

<i>Afgiftsvedtægt</i>	Ændringer i den under 29. Decbr. 1939 stadfæstede Afg. V. for Staden Køben- havn	2	1942	5
-----------------------	--	---	------	---

<i>Administrations- vedtægten</i>	Situationsplaner	4	1940	37
	»	4	1941	17
	Byggetilladelse paa Byggeplads	1	1941	3—4
	Færdigmelding af Byggearbejder	1	1942	1
	Ibrugtagen af Byggearbejder	4	1942	13
	Anmeldelse om Paabegyndelse og Fær- digmelding af Byggearbejder	4	1943	25

<i>Aflopsregulativ</i>	Asfaltstøbte Samlinger	2	1940	15
	Midlertidige Tætningsmaterialer for Støbejernsaldør	4	1940	38
	Materialer til Samling af Aflobsrør af asfalteret Støbejern	1	1943	2

<i>Aftrækskanaler</i>	Aftrækskanaler og Ovnaftertræksrør	1	1941	4
	Gasulykke ved mangelfuld Udførelse af Aftræksrør og Utætheder ved Rør- gennemføringer	2	1942	6

<i>Aftræksrør fra Ildsteder</i>	Mag. Bekendtgørelse af 19/7-43	3	1943	18
	Ovnaftertræksrør med mindre Tykkelse end foreskrevet	3	1943	18

<i>Aldersrente- boliger (Fotografier)</i>	Sundparken (P. Holsøe)	3	1942	0
	Valbyholm (P. Holsøe)	1	1943	0

<i>Altaner</i>	Bruttoetageareal	2	1940	15
----------------	------------------	---	------	----

<i>Arbejds- og Fabriktilsynet, Direktoratet for</i>	Godkendelse af Byggeplaner	1	1941	2—2
	Fabrik- og Værkstedbygninger	1	1943	3
	Beliggenheden af Dampkedelrum	3	1943	19

<i>Arki-Maatte</i>		3	1940	34—35
--------------------	--	---	------	-------

Tilføjelser:

B.

<i>Badekar</i>	Indmurede Badekar paa Trægulve	4	1941	18—19
<i>Baderum</i>	Indmurede Badekar paa Trægulve	4	1941	18—19
	Opsætning af Kakkelovne	3	1943	18
<i>Bagerier</i>	Etageadskillelser over Kedelrum og Bagerier	3	1941	15—16

<i>Beboelses- lejligheder</i>	Tagetager	3	1940	29—30	
	Etagenhøjder	4	1941	17	
	Ovenlys	4	1941	17—18	
	Tagetager (Indenrigsm. Cirk. 12/12-42)	1	1943	1	
	Fortætningsfugt i Beboelseslejligheder	4	1943	26—27	
<i>Beboelse i Tagetager</i>	Indretning af Beboelse i Tagetager med mindre Højde end 2,5 m	3	1940	29—30	
	Ovenlys	4	1941	17—18	
	Indretning af Beboelseslejligheder i Tag- etager (Indenrigsm. Cirk. 12/12-42)	1	1943	1	
<i>Bekendtgørelser fra Københavns Magistrat</i>	Approbationer efter den ældre Bygge- lovgivning. 27/12-39	1	1940	1	
	Industrikvarterer. 1/7-40	3	1940	28	
	Reguleringsplan Nørrebrogade, Sorte- damsgade og Ravnsborggade. 6/7-42	2	1942	5	
	Industrikvarter. 31/7-42	3	1942	9	
	Udskiftning af Ildsteder. 20/8-42	4	1942	13	
	Brændeovne og Ovne med midlertidigt Røgaftræk	4	1942	13	
	Industrikvarter. 26/5-43	2	1943	9	
	Svejste Jernkonstruktioner	2	1943	9	
	Opstilling af Ildsteder	2	1943	9	
	Jernbetonkonstruktioner. 19/7-43	3	1943	17	
	Opsætning af midlert. Ildsteder. 19/7-43	3	1943	17	
	Reguleringsplan ang. Nyhavn. 27/7-43	3	1943	17	
	Aftræksrør fra Ildsteder. 19/7-43	3	1943	18	
	Facademaling. 6/11-43	4	1943	25	
<i>Beskyttelsesrum</i>	Udførelse og Godkendelse af Beskyttel- sesrum for Civilbefolkningen	1	1940	1	
<i>Betonstaa</i>	(Berghütte)	4	1942	19—20	
<i>Betonstøbning</i>	Støbning i Frostvej	3	1940	31	
	Sprit til Støbning i Frostvej	1	1943	8	
<i>Bispeparken Blok 6 (Fotografi)</i>	Boligkompleks (K. Hansen) K.P. 1942	2	1942	0	
	Blijo Savsmuld- ovn	4	1943	36	
<i>Boligkommis- sionen</i>	Orientering	2	1940	14	
<i>Boligkom- plekser (Fotografier)</i>	Klokkergaarden (P. Baumann og K. Hansen) K.P. 1939 (Luftfotografi)	2	1940	0	
	Ved Volden (T. Hvass og H. Jørgensen) K.P. 1939	3	1940	0	
	Hasselgaarden (P. Nielsen) K.P. 1939	4	1940	0	
	Fuglevænget II (P. Baumann og C. Th. Sørensen)	3	1941	0	
	Hasselvænget (K. K. Søndergaard og G. Milthers) K.P. 1940	4	1941	0	
	Vestersøhus I og II (K. Fisker og C. F. Møller) K.P. 1941	1	1942	0	
	Bispeparken, Blok 6 (K. Hansen) K.P. 1942	2	1942	0	
	Sundparken (P. Holsøe)	3	1942	0	
	Griffenfeldts-gade 37—39 (K. Fisker og E. Kristensen) K.P. 1942	4	1942	0	
	Valbyholm (P. Holsøe)	1	1943	0	
	Tersløsevej—Gislingevej (Magnus Ste- phensen)	3	1943	0	
	<i>Boligtilsynet</i>	Fortætningsfugt i Beboelseslejligheder	4	1943	26—27
	<i>Boligtilsyns- raadet</i>	Orientering	3	1940	25

Tilføjelser:

Tilføjelser:

Borup, L. Vicebrandchef, Civilingeniør	Raad og Regler for Forsamlingslokaler, særlig Biografteatre, meddelt af Kø- benhavns Brandvæsen. 4 Billeder	2	1941	5—12
	Anvendelse af Monierglas. 3 Billeder	1	1942	1—3
Brandvæsenet	Nøgleskabe	3	1940	28—29
	Telefoner og Træffetider	3	1940	36
	» » »	4	1941	23
	Raad og Regler for Indretning af For- samlingslokaler, særlig Biografteatre (L. Borup), 4 Billeder	2	1941	5
	Garager	1	1942	1
	Monierruder (L. Borup), 3 Billeder	1	1942	1—3
Bruttoetageareal	Altaner	2	1940	15
Brændeovne	Bestemmelser vedr. midlertidig Godk. af Brændeovne samt Aftræk	3	1940	28
	Ikke-udmurede Brændeovne	2	1942	7
	Bekendtgørelse vedr. Brændeovne og Ovne med midlertidigt Røgaftæk	4	1942	13
Bræstrup, Cos- mus, Bygnings- inspektør, Arkitekt	Nogle Bemærkninger om Ødelæggelser af Murpiller i ældre Ejendomme. 15 Billeder	4	1942	14—19
Butiksbygninger af Træ		3	1940	28
Byggeloven	Københavns nye Byggelov (Ejvind Si- vertsen)	1	1940	9—11
	De første Erfaringer (Svend Møller)	2	1940	13
	Byggelovens § 61	2	1940	15
	Altaner § 49	2	1940	15
	Nogle Hovedpunkter af Byggelovens juridiske Nydannelser (Ove Larsen)	2	1940	18—24
	Kommenteret Udgave af Byggeloven	2	1940	24
	Lempelser i Anledning af Byggemate- rialesituationen	4	1940	37—38
	Vindmøller	4	1940	39
	Ordensbestemmelserne	1	1941	3
	Vognvægte	3	1941	14
	Plankeværker	3	1941	14
	Etagehøjder	4	1941	17
	Ny Udgave af Byggeloven	4	1942	20
	Ny Udgave af Byggeloven	1	1943	8
Byggepladser	Byggetilladelse paa Byggepladser	1	1941	3—4
	Kørsel ad private Gader til Byggepladser	3	1943	20—21
Byggetilladelser	Approbationernes Varighed (Bekendtg. Mag. 4. Afd.)	1	1940	1
	Byggetilladelse paa Byggeplads	1	1941	3—4
Bygningsattester	Gebyrregler	1	1940	11
Bygnings- inspektorerne	Adresser	1	1940	11
	»	2	1940	14
	»	3	1940	25
Bygnings- kommissionen	Orientering	2	1940	14
	Møder	2	1940	24
	En Kendelse	3	1941	13
Bygnings- vedtægten	Gadedøre	1	1941	4

						Tilføjelser:
Byplan	København, Byplanmæssig Udvikling i de indlemmede Distrikter	4	1941	19		
Byplan-afdelingen, Stadsingeniørens Direktorat	Reguleringsplan for Nyhavn. 17 Billeder	2	1943	9—16		
	Nogle Bemærkninger om Opholdsarealer ved Industribebyggelse. 8 Billeder	4	1943	27—32		
Byplannævnet	Orientering	1	1940	12		

C.

Cembrit		4	1942	20		
Cement	Pudslag paa Cementgulve	4	1942	14		
Cementgulve	Pudslag paa Cementgulve	4	1942	14		
Centralvarmeanlæg	Forfyr	3	1941	14		
	Beliggenheden af Dampkedelrum	3	1943	19		
	Regulativ vedr. Udførelse af Centralvarmeanlæg m. m. 1/10-43	4	1943	25		

D.

Dansk Standard	Standardblade om Svejsning	4	1940	38		
Dreyer, Erik, Direktør for Arbejds- og Fabriktilsynet	Til Arkitekter, projekterende Ingeniører, Bygherrer o. a. Godkendelse af Byggeplaner	1	1941	1—2		
Durotex	Gulvbelægning	1	1943	5		
Døre	Døre i Trapperum	3	1940	30		
	Lempelser i Anledning af Byggematerialesituationen	4	1940	37—38		
	Gadedøre	1	1941	4		
	Døre til Trapper	1	1941	4		
	Vedex Døren	3	1943	23—24		

E.

Edisol	Rørisolering	3	1943	24		
Elbcolit	Isolerings-Glasuldmatter	4	1940	40		
Elasto fjedrende Gulvkonstruktion		4	1943	35		
Elektriske Maalerskabe	Anbringelse af elektriske Maalerskabe i Trapperum	2	1940	15—16		
Etageskillelser	Lempelser	2	1940	15		
	Over Kedelrum	3	1940	30		
	Udskæringer i Træbjælker	1	1941	4		
	Indskuds- og Forskallingsbrædder	1	1941	4		
	Over Kedelrum og Bagerier	3	1941	15		
	Dimensioner paa Træbjælker (2 Skemaer)	4	1941	19—21		
	Belastning	2	1942	5—6		
Etagenhøjder		4	1941	17		
Elektroder	Elektroder til svejste Bygningskonstruktioner	4	1943	33		

F.

<i>Fabriktilsynet, Direktoratet for Arbejds- og</i>	Godk. af Byggeplaner, Organisation	1	1941	1—3
	Fabrik- og Værkstedbygninger	1	1943	3
	Beliggenheden af Dampkedelrum	3	1943	19
<i>Facade- beklædninger</i>	Bestemmelser vedr. Udførelse af Facade- beklædninger	4	1940	37
	Anvendelse af Messingankre	3	1941	13—14
<i>Facademaling</i>	Bekendtgørelse fra Magistraten 6/11-43	4	1943	25
<i>Faldrør</i>	Asfaltstøbte Samlinger	2	1940	15
	Midlertidige Tætningsmaterialer for Støbejernfaldrør	4	1940	38
	Anvendelse af Bly o. lign. til Muffe- udstøbning af Afløbsrør	4	1942	13
	Materialer til Samling af Afløbsrør af asfalteret Støbejern	1	1943	2
<i>Forchhammer, Olaf, Stads- ingeniør, Civil- ingeniør</i>	Stadsingeniørens Direktorat	1	1940	7—9
<i>Forespørgsler</i>		2	1940	14
<i>Forfyr</i>		3	1941	14
<i>Forsamlings- lokaler</i>	Raad og Regler for Indretning af For- samlingslokaler, særlig Biografteatre (L. Borup). 4 Billeder	2	1941	5—12
<i>Forskallings- brædder</i>	Indskuds- og Forskallingsbrædder	1	1941	4
<i>Forsidebilleder</i>	Raadhuspladsen (Luftfotografi)	1	1940	0
	Klokkergaarden (Luftfotografi)	2	1940	0
	Ved Volden	3	1940	0
	Hasselgaarden	4	1940	0
	Adelgade—Borgergade (Luftfotografi)	1	1941	0
	Vesterbros Passage	2	1941	0
	Fuglevænget (Gaardhave m. Soppedam)	3	1941	0
	Hasselvænget	4	1941	0
	Vestersøhus	1	1942	0
	Bispeparken Blok 6	2	1942	0
	Sundparken	3	1942	0
	Griffenfeldtsgade 37—39 (Enkelthed)	4	1942	0
	Valbyholm	1	1943	0
	Nyhavn	2	1943	0
	Rækkehusbebyggelse ved Tersløsevej— Gislingevej	3	1943	0
Københavns Maskinskole	4	1943	0	
<i>Fortætningsfugt</i>	Fortætningsfugt i Beboelseslejligheder	4	1943	26—27
<i>Frifex Isole- ringsplader</i>		4	1943	33
<i>Frihedsstøtten (Fotografi)</i>	Aftenbillede. Vesterbrogade	2	1940	0
<i>Frostspræng- ninger</i>	Nogle Bemærkninger om Frostspræng- ninger (K. Schröder), 7 Billeder	3	1942	9—12
<i>Frostvædsker</i>	Udførelse af Pudsearbejder og mindre Murerarbejder i Frostvej ved Tilsæt- ning af Sprit til Mørtelvandet	1	1943	8
	Solifrost Frostbeskyttelsesmiddel	4	1943	36

						Tilføjelser:
<i>Fuglevænget II (Fotografi)</i>	Gaardhave med Soppedam (P. Baumann og C. Th. Sørensen)	3	1941	0		
<i>Fundamenter</i>	Udførelse af Fundamenter i Forbindelse med Pilotering	4	1943	25		
<i>Funderingsarbejder</i>	Paabegyndelse af Funderingsarbejder	1	1943	2		
<i>Funderingstilladelse (midlertidig)</i>	Midlertidig Funderingstilladelse	2	1940	15		
<i>Færdigmelding af Bygningsarbejder</i>	Færdigmelding af Bygningsarbejder	1	1942	1		
	Anmeldelse om Paabegyndelse og Færdigmelding af Byggearbejder	4	1943	25		

G.

<i>Gade- og Kloakplaner</i>	Nogle Bemærkninger vedr. Gade- og Kloakplaner, der skal indsendes til Bygningsvæsenets Kontor	2	1940	16—18		
<i>Gader</i>	Kørsel ad private Gader til Byggepladser	3	1943	20—21		
<i>Garager</i>	Motorkøretøjer med Gasgeneratoranlæg	1	1941	4		
	Garager	1	1942	1		
<i>Gas</i>	Gasulykke	2	1942	6		
	Gasinstallationer	1	1943	4—5		
	Regulativ vedr. Anbringelse af Gasildsteder. 15/3-43	3	1943	18		
<i>Gasbeton</i>	Bjælker og Plader	4	1940	39—40		
	Gasbeton og Klinkerbeton	4	1942	19		
<i>Gebyrer</i>	Forlængelse af midlertidige Tilladelser	3	1940	25		
<i>Glasbygningssten</i>	Insulux	2	1942	7		
<i>Glaserede Lerrør</i>	Glaserede Lerrør i Skorstene	4	1943	33		
<i>Glasuld</i>	Glasuld	4	1940	40—41		
	Glasuld-Bygningsmaatter	3	1943	24		
	Isolering af Skorstene	4	1943	34—35		
	Isolering af Skorstenspiber	4	1943	35		
<i>Grude-Glødeovne</i>	Grude-Glødeovne, Fabrikat Tänzer, til Husholdningsbrug	3	1943	22		
<i>Gulvbelægning</i>	Internal	4	1941	19		
	Plasoleum (Planolin og Gummiterrazzo)	4	1941	22—23		
	Durotex	1	1943	5		
	Litex	1	1943	8		
	Steinco	3	1943	23		
<i>Gulvbrætter</i>	1" Gulvbrætter	3	1940	30		
<i>Gulvkonstruktioner</i>	Elasto fjedrende Gulvkonstruktion	4	1943	35		
<i>Griffenfeldts-gade 37—39 (Fotografi)</i>	Boligkompleks (K. Fisker og E. Kristensen) K. P. 1942	4	1942	0		

H.

<i>Hasselgaarden</i> (Fotografi)	Boligkompleks (P. Nielsen) K.P. 1939	4	1940	0
<i>Hasselvænget</i> (Fotografi)	Rækkehusbebyggelse (K. K. Søndergaard og G. Milthers) K.P. 1940	4	1941	0
<i>Holsøe, Poul,</i> <i>Stadsarkitekt</i>	Stadsarkitektens Medvirken ved Byggesagers Behandling	1	1943	2—3
<i>Husnummer</i> <i>og Matrikuls-</i> <i>nummerskilte</i>		3	1940	28

I.

<i>Ildebrand</i>	Fremsendelse af Andragende og Tegninger efter Ildebrænde o. lign.	3	1943	21
<i>Ildsteder</i>	Aftræksrør fra Ildsteder (Mag.Bekendtg. af 19/7-43)	3	1943	18
	Ovnaftertræksrør med mindre Tykkelse end foreskrevet	3	1943	18
	Opsætning af Kakkelovne i Baderum	3	1943	18
	Grude-Glødeovne	3	1943	22
	Savo Ovn	3	1943	23
	Blijo Savsmuldown	4	1943	36
<i>Indenrigs-</i> <i>ministeriets</i> <i>Cirkulær-</i> <i>skrivelser</i>	Indretning af Beboelseslejligheder i Tagetager i eksisterende Bygninger	1	1943	1
<i>Indskuds-</i> <i>brætter</i>	Indskuds- og Forskallingsbrætter	1	1941	4
<i>Industri-</i> <i>kvarterer</i>	Bekendtgørelse	3	1940	26—28
	»	3	1942	9
	»	2	1943	9
	Nogle Bemærkninger om Opholdsarealer ved Industribebyggelse. 8 Billeder	4	1943	27—32
<i>Internal</i>	Fugefri Gulvbelægning	4	1941	19
<i>Insulux</i>	Glasbygningssten	2	1942	7
<i>Isocorpa</i>	Isocorpa til Isolering af Koldtvalsledninger	1	1943	6
<i>Isolering</i>	Arki	3	1940	34—35
	Rockwool	3	1940	35
	»	3	1941	16
	Glasuld	4	1940	39—40
	Elbcolit	4	1940	40
	Vilmo	3	1941	16
	Isolérmørtel	3	1941	16
	Sentex	2	1942	6
	Torbotex	1	1943	5
	Isocorpa til Isolering af Koldtvalsledninger	1	1943	6
	Isolationsmaterialerne Sanisol og Sanisola	1	1943	7
	Glasuld Bygningsmaatter	3	1943	24
	Edisol Rørisolering	3	1943	24
	Frifex Isoleringsplader	4	1943	33
	Isolering af Skorstene	4	1943	34—35
	Rockwoolmaatter til Isolering af Tagetager	4	1943	35
	Isolering af Skorstenspiber	4	1943	35
<i>Isolérmørtel</i>		3	1941	16

J.**Tilføjelser:**

<i>Jernbeton</i>	Ændring af Dansk Ingeniørforenings Normer for Jernbeton-Konstruktioner	3	1940	31
	Anvendelse af D. S.-Signaturer og Maalestok ved Jernbetontegninger	3	1940	32
	Rustsprængninger i Jernbetonetageadskillelse. 3 Billeder	3	1940	32—33
	Gasbetonbjælker og Plader	4	1940	39—40
	Stilladser til Brug ved Jernbetonarbejder	4	1941	19
	Staalarmeringsvæv	2	1942	8
	Betonstaa	4	1942	19—20
	<i>Jernbeton (fortsat)</i>	Mag. Bekendtgørelse af 19/7-43 (Foreløbige Normer for Beton- og Jernbetonkonstruktioner)	3	1943
	Røntgenfotografier af udførte Jernbetonkonstruktioner. 2 Billeder	4	1943	32
	Krydsarmerede Jernbetondæk med Udfyldningsblokke af Klinkerbeton Hulsten	4	1943	36
<i>Jernbeton (Fotografier)</i>	Rustsprængninger i Jernbetonetageadskillelse	3	1940	32—33
	Røntgenfotografier af udførte Jernbetonkonstruktioner	4	1943	32
<i>Jernkonstruktioner</i>	Sporvejsskinner til Bygningsbrug	3	1940	32
	Sprængning af Murværk som Følge af Rusttæring af en Jernsøjle. 2 Billeder	3	1940	33—34
	Svejsning af Staalkonstruktioner	4	1940	38
	Normer for Beregning og Udførelse af Staalkonstruktioner	2	1941	12
	Søjler af Dampør	3	1941	14
	Rustfortærede Jernbjælker. 3 Billeder	3	1941	15
	Beklædning af Jerndragere med Murværk. 2 Billeder	1	1943	3—4
	Svejste Jernkonstruktioner	2	1943	9
	Støbejernskonstruktioner. 2 Billeder	3	1943	21
<i>Jernkonstruktioner (Fotografier)</i>	Rustfortærede Jernbjælker	3	1941	15
	Beklædning af Jerndragere m. Murværk	1	1943	4
	Støbejernskonstruktioner	3	1943	21

K.

<i>Kakkelovne</i>	Spjæld i Kakkelovne	3	1941	14
	Gulvbelægning under Rundtræksovne	1	1942	1
	» » »	2	1942	6
	» » »	4	1942	14
	Ikke-udmurede Brændeovne	2	1942	7
	Savo Ovn (Savsmuld, Tørvesmuld o. lign.)	3	1943	43
	<i>Kaminer</i>	Aabne Kaminers Aftræk til Skorsten	4	1943
<i>Kedelrum</i>	Lempelser i Anledn. af Jernsituationen	4	1940	38
	Etageadskillelser over Kedelrum og Bagerier	3	1941	15—16
	Beliggenheden af Dampkedelrum (Meddelelse fra Direkt. for Arbejds- og Fabrikstilsynet af 7/7-43)	3	1943	19
<i>Kjeldsen, Ove</i>	Stadskonduktørens Direktorat	1	1940	7—9
<i>Klinkerbeton</i>	Klinkerbetonsten	4	1941	22
	Gasbeton og Klinkerbeton	4	1942	19
	Klinkerbetonsten i Murstensformat	1	1943	6
	Klinkerbeton-Hulbloksten	4	1943	34
	Udfyldningsblokke af Klinkerbeton Hulsten	4	1943	36

Kloak- og Gadeanlæg	Specielle Betingelser for private Kloak- og Gadeanlæg	4	1941	19
Klokkergaarden (Fotografi)	Boligkompleks (P. Baumann og K. Hansen) K. P. 1939	2	1940	0
Koldtvandsledninger	Isocorpa til Isolering af Koldtvandsledninger	1	1943	6
Kørsel	Kørsel ad private Gader til Byggepladser	3	1943	20—21

Tilføjelser:

L.

Larsen, Ove, Kontorchef i Indenrigsministeriet	Nogle Hovedpunkter af Byggelovens juridiske Nydannelser	2	1940	18—24
Lerrør	Glaserede Lerrør i Skorstene	4	1943	33
Litex	Gulvbelægning	1	1943	8
Luftfotografier	Raadhuspladsen Adelgade—Borgergade Kvarteret	1 1	1940 1941	0 0
Luftsluser	Lempelser ved Indretning af Luftsluser	4	1942	13—14

M.

Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat (Bygningsvæsenets Kontor)	Oversigt (E. Sivertsen) Kassererkontor og Arkiv Telefoner og Træffetider » » » Byggesagsekspeditionen	1 3 3 4 4	1940 1940 1940 1941 1940	2—3 25 35 23 37
Materialer	Godkendelse af Materialer	1	1943	3
Maskinskolen (Fotografi)	Københavns Maskinskole (Henn. Hansen og Carl H. Nimb)	4	1943	0
Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen	Indledning Orientering M. K. B.	1 1 4	1940 1940 1943	1 1 36
Midlertidige Ildsteder	Bestemm. vedr. midlert. Godkendelse af Brændeovne samt Aftræk fra midlert. Ildsteder i centralopv. Ejendomme Mag. Bekendtg. vedr. Brændeovne og Ovne med midlertidigt Røgaftræk Opsætning af midlertidige Ildsteder i Kbhvn.s Kommune (Mag. Bekendtg. af 19/7-43)	3 4 3	1940 1942 1943	28 13 17
Midlertidige Skure	Midlertidige Cykle- og Brændselsskure (Indenrigsm. Skr. 6/6-40)	3	1940	28
Monierglas	Anvendelse af Monierglas (L. Borup). 3 Billeder	1	1942	1—3
M. P. Ovenlysvinduer		3	1943	22
Murforbandt		3	1940	30
Murpilller	Nogle Bemærkninger om Ødelæggelsen af Murpilller i ældre Ejendomme (C. Bræstrup og N. Turin). 13 Billeder	4	1942	14—19

<i>Murværk</i>	Murforbandt	3	1940	30
	Sprængning af Murværk som Følge af Rusttæring af en Jernsøjle. 2 Billeder	3	1940	33—34
	Lempelser i Anledning af Byggematerialiesituationen	4	1940	37—38
	Staaltraadsbindere af forkobret Jerntraad	3	1941	16
	Klinkerbetonsten	4	1941	22
	Frostsprængninger (K. Schröder). 7 Billeder	3	1942	9—12
	Ødelæggelser af Murpiller (C. Bræstrup og N. Turin). 13 Billeder	4	1942	14—19
	Beklædning af Jerndragere m. Murværk. 2 Billeder	1	1943	3—4
	Klinkerbetonsten i Murstensformat	1	1943	6
	Porøse Mursten	1	1943	7—8
	Udførelse af Pudsearbejder og mindre Murerarbejder i Frostvejr ved Tilsætning af Sprit til Mørtelvandet	1	1943	8
	30 cm hul Mur med Stenbindere	3	1943	19
	Staaltraadsbindere	3	1943	19
	Klinkerbeton-Hulbloksten	4	1943	34
	Solifrost Frostbeskyttelsesmiddel	4	1943	36

Tilføjelser:

<i>Murværk (Fotografier)</i>	Sprængning af Murværk som Følge af Rusttæring af en Jernsøjle	3	1940	34
	Sprængning af Murværk som Følge af Rusttæring af en Hjørnesøjle	3	1940	34
	Sprængning af Murværk som Følge af Rusttæring af en Søjle under Hovedskillerum	3	1940	34
	Nogle Bemærkninger om Frostsprængninger	3	1942	9—12
	Nogle Bemærkninger om Ødelæggelser af Murpiller i ældre Ejendomme	4	1942	14—19
	Beklædning af Jerndragere m. Murværk	1	1943	4
<i>Møller, Svend, Stadsbygmester, Arkitekt</i>	Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen	1	1940	1
	Stadsbygmesterens Direktorat	1	1940	3—5
	De første Erfaringer	2	1940	13

N.

<i>Normer</i>	Normer for Beregning og Udførelse af Staalkonstruktioner	2	1941	12
	Foreløbige Normer for Beton- og Jernbetonkonstruktioner (Mag. Bekendtg. af 19/7-43)	3	1943	17
<i>Nyhavn (Fotografier)</i>	Nyhavn	2	1943	0
	»	2	1943	9
	Opmaaling	2	1943	10
	Ældre Plan	2	1943	10
	3 Planer (Undersøgelser)	2	1943	11
	Plan af Bebyggelsen om 25 Aar	2	1943	12
	» » » » 50 »	2	1943	12
	» » » » 75 »	2	1943	12
	» » » » 100 »	2	1943	12
	Bebygg. i Nyhavn	2	1943	13
	» » » (Levealder 25 Aar)	2	1943	14
	» » » (» 50 »)	2	1943	14
	» » » (» 75 »)	2	1943	14
	» » » (» 100 »)	2	1943	14
	Havnetrafiken. 3 Billeder	2	1943	16
<i>Nyhavn</i>	Reguleringsplan	2	1943	9—16
<i>Nødtørftsrøm</i>	Lempelser i Anledning af Jernsituationen	4	1940	38
	Behandling af Sager	4	1941	18—19
<i>Nøgleskabe</i>	2 Billeder	3	1940	28—29

O.

<i>Oliemaling</i>	Lempelser i Kravene	2	1941	12
<i>Opholdsarealer ved Industribebyggelse</i>	Nogle Bemærkninger om Opholdsarealer ved Industribebyggelse. 8 Billeder	4	1943	27—32
<i>Ordensbestemmelserne</i>		1	1941	3
<i>Ovenlys</i>	Beboelseslejligheder i Tagetager	4	1941	17—18
	M. P. Ovenlysvinduer	3	1943	22
<i>Ovnaftærksrør</i>	Aftærkskanaler og Ovnaftærksrør	1	1941	4
	Mag. Bekendtgørelse vedr. Aftærksrør for Ildsteder. 19/7-43	3	1943	18
	Ovnaftærksrør af mindre Tykkelse end foreskrevet	3	1943	18

P.

<i>Paabegyndelse af Byggearbejder</i>	Anmeldelse om Paabegyndelse og Færdigmelding af Byggearbejder	4	1943	25
<i>Panorama Vippevinduer</i>		4	1943	34
<i>Parco</i>	Automatisk Trækregulator til Skorstene	2	1942	8
<i>Perspektiva</i>	Vinduer	2	1942	7—8
<i>Pilotering</i>	Udførelse af Fundamenter i Forbindelse med Pilotering	4	1943	25
<i>Plankeværker</i>	Plankeværker til Begrænsning af Kuloplag, Grus, Skærver el. lign. Vareoplag	3	1941	14
<i>Plasoleum</i>	Fugefri Gulvbelægning	4	1941	22—23
<i>Pissoir</i>	Lempelser i Anledning af Byggematerialiesituationen	4	1940	37—38
<i>Porøse Mursten</i>		1	1943	7—8
<i>Pulterrum</i>		3	1943	19

R.

<i>Raadhuspladsen</i>	Luftfotografi	1	1940	0
<i>Regulativer</i>	Oversigt over udsendte Regulativer	1	1940	2
	Afløbsregulativet	2	1940	15
	De nye Regulativer	3	1940	26—27
	Udførelse af Trapper med indspændte Jernbetontrin	4	1940	37
	Oversigt over udsendte Regulativer	1	1943	1
	Regulativ vedr. Anbringelse af Gasildsteder. 15/3-43	3	1943	18
	Regulativ vedr. Udførelse af Centralvarmeanlæg m. m. 1/10-43	4	1943	25
<i>Reguleringskommissionen</i>	Orientering	2	1940	14
<i>Reguleringsplan</i>	Bekendtgørelse	2	1942	5
	Nyhavn. 16 Billeder	2	1943	9—16
	»	3	1943	17

Rockwool	Rockwool Maatter	3	1940	35	Tilføjelser:
	Isolation	3	1941	16	
	Isolering af Skorstene	4	1943	34—35	
	Isolering af Tagetager m. m.	4	1943	35	
Ruko	Varebox	3	1943	23	
Rundtræksovne	Gulvbelægning	1	1942	1	
	»	2	1942	6	
	»	4	1942	14	
Rust	Rustsprængninger i Jernbetonetageadskillelser. 3 Billeder	3	1940	33	
	Sprængning af Murværk som Følge af Rusttæring af en Jernsøjle. 2 Billeder	3	1940	33—34	
	Rustfortærede Jernbjælker. 3 Billeder	3	1941	15	
Rækkehusbebyggelser (Fotografier)	Hasselvænget	4	1941	0	
	Tersløsevej—Gislingevej	3	1943	0	
Røntgenfotografier	Røntgenfotografier af udførte Jernbetonkonstruktioner. 2 Billeder	4	1943	32	
Rørisolering	Isocorpa til Isolering af Koldtandsledninger	1	1943	6	
	Edisol	3	1943	24	

S.

Samleplader	SM. Samleplader til Trækonstruktioner	2	1942	7	
Sanisol og Sanisola	Isolationsmaterialerne Sanisol og Sanisola	1	1943	7	
Savo	Savo Ovn (Savsmuld, Tørvesmuld o. lign.)	3	1943	23	
Savsmuldovne	Savo Ovn	3	1943	23	
	Blijo Savsmuldovn	4	1943	36	
Schröder, Kay, Bygningsinspektør, Arkitekt	Nogle Bemærkninger om Frostsprængninger. 7 Billeder	3	1942	9—12	
Sentex	Sentex Isoleringsplader	2	1942	6	
Situationsplaner		4	1940	37	
Sivertsen, E., Kontorchef i Magistratens 4. Afdeling, cand. jur.	Bygningsvæsenets Kontor	1	1940	2—3	
	Københavns nye Byggelov	1	1940	9—11	
Skema	Dimensionering af Træbjælkelag (Stb. Dir. Ing. Afd.)	4	1941	20—21	
Skorstene	Fritstaaende Skorstene	1	1940	12	
	Skorstensattest	1	1942	3—4	
	Parco automatisk Trækregulator til Skorstene	2	1942	8	
	Skorstensattest (Opstilling af Kakkelovn i Tagetagen)	3	1943	18	
	Aabne Kaminers Aftræk til Skorsten	4	1943	25—26	
	Glaserede Lerrør i Skorstene	4	1943	33	
	Isolering af Skorstene	4	1943	34—35	
	Isolering af Skorstenspiber	4	1943	35	

Skorstensfejer- distrikter	Skorstensattest	1	1942	3—4
	Skorstensfejerdistrikter	4	1943	33
Skorstenspiber	Isolering af Skorstenspiber med Glasuld	4	1943	35
S. M.	S. M. Samleplader til Trækonstruktioner	2	1942	7
Solifrost	Frostbeskyttelsesmiddel	4	1943	36
Spjæld	Spjæld i Kakkelovne	3	1941	14
	Parco automatisk Trækregulator til Skorstene	2	1942	8
Sporvejsskinner til Bygningsbrug		3	1940	32
Sprit	Udførelse af Pudsearbejder og mindre Murerarbejder i Frostvej ved Tilsætning af Sprit til Mørtelvandet	1	1943	8
Staalarmerings- væv	(Bau-Stahlgewebe)	2	1942	8
Staalstruk- tioner	Sporvejsskinner til Bygningsbrug	3	1940	32
	Sprængning af Murværk som Følge af Rusttæring af en Jernsøjle. 2 Billeder	3	1940	33—34
	Svejsning af Staalstruktioner	4	1940	38
	Normer for Beregning og Udførelse af Staalstruktioner	2	1941	12
	Søjler af Damprør	3	1941	14
	Rustfortærede Jernbjælker. 3 Billeder	3	1941	15
	Beklædning af Jerndragere med Murværk. 2 Billeder	1	1943	3—4
	Støbejernstruktioner. 2 Billeder	3	1943	21
Staaltraads- bindere	Forkobrede Bindere	3	1941	16
	Dimension	1	1942	1
	4 mm snoede Bindere	3	1943	19
Stadsarkitektens Direktorat	Stadsarkitektens Medvirken ved Byggesagers Behandling	1	1943	2—3
Stadsbygmeste- rens Direktorat	Oversigt (Svend Møller)	1	1940	3—5
	Telefoner og Træffetider	3	1940	35—36
	» » »	4	1941	23
Stadsingeniørens Direktorat	Oversigt (Olaf Forchhammer)	1	1940	5—7
	Telefoner og Træffetider	3	1940	36
	» » »	4	1941	23—24
	København. Byplanmæssig Udvikling i de indlemmede Distrikter	4	1941	19
Stadskondukto- rens Direktorat	Oversigt (Ove Kjeldsen)	1	1940	7—9
	Tillægsarealer	3	1940	25—26
	Telefoner og Træffetider	3	1940	36
	» » »	4	1941	24
	Situationsplaner	4	1940	37
	»	4	1941	17
Stadslægen	Telefoner og Træffetider	3	1940	36
	» » »	4	1941	23
	Oplysninger vedrørende Sundhedskommissionen	3	1943	19
Statiske Beregninger	Behandling	3	1940	31—32
Steinco	Gulvbelægning	3	1943	23
Stenbindere	30 cm hul Mur	3	1943	19

Tilføjesler:

<i>Stilladser</i>	Anvendelse af visse Stilladser	2	1941	12
	Stilladser til Brug ved Jernbetonarbejder	4	1941	19
	Wasa Patentstillads m. hule Rejsebomme	3	1943	22—23
<i>Støbejerns-konstruktioner</i>	Knækkede Støbejernsprofiler. 2 Billeder	3	1943	21
<i>Sundheds-kommissionen</i>	Oplysninger vedr. Sundhedskommissionen	3	1943	19—20
<i>Sundparken (Fotografi)</i>	Aldersrenteboliger (P. Holsøe)	3	1942	0
<i>Svejsning</i>	Svejsning af Staalkonstruktioner	4	1940	38
	Svejste Jernkonstruktioner	2	1943	9
	Elektroder til svejste Bygningskonstruktioner	4	1943	33
<i>Søjler</i>	Søjler af Damprør	3	1941	14

Tilføjelser:

T.

<i>Tagdækning</i>	Tagpap	3	1940	31
	Tjæretagpap	4	1940	39
	Cembrit	4	1942	20
<i>Tagetager</i>	Rockwoolmaatter til Isolering af Tagetager m. m.	4	1943	35
<i>Tagpap</i>	Tagpap	3	1940	31
	Tjæretagpap	4	1940	39
<i>Taksations-kommissionen</i>	Orientering	2	1940	14
<i>Tegninger</i>	Anvendelse af D.S.-Signaturer og Maalestok ved Jernbetontegninger	3	1940	32
	Paaskrifter	4	1940	37
<i>Tersløsevej—Gislingevej (Fotografi)</i>	Rækkehusbebyggelse (M. Stephensen)	3	1940	0
<i>Tillægsarealer</i>		3	1940	25—26
<i>Torbotex</i>	Isoleringsplader	1	1943	5
<i>Trapper</i>	Døre	3	1940	30
	Indspændte Trapper	4	1940	37
	Lempelser i Anledning af Byggematerialiesituationen	4	1940	37—38
	Lempelser vedr. Udførelsen af Trappeskillerum i Smaahuse	1	1943	1—2
<i>Trapperum</i>	Anbringelse af elektriske Maalerskabe i Trapperum	2	1940	15—16
<i>Træbetonplader</i>	Træolith	4	1941	22
<i>Træbjælkelag</i>	Skemaer til Dimensionering af Træbjælkelag (Stb. Dir. Ing. Afd.)	4	1941	20—21
<i>Træbjælker</i>	Udskæringer	1	1941	4
	Dimensionering (2 Skemaer)	4	1941	19—21
	Svækkelse af Tømmerkonstruktioner. 2 Billeder	1	1943	6
<i>Trækonstruktioner</i>	S. M. Samleplader	2	1942	7
<i>Træolith</i>	Træbetonplade	4	1941	22

<i>Turin, Niels, Vicebygnings- inspektør, Arkitekt</i>	Nogle Bemærkninger om Ødelæggelser af Murpillen i ældre Ejendomme. 13 Billeder	4	1942	14—19
<i>Tørrerum</i>	Lempelser	3	1940	30
	Lempelser om Aftrækskanaler	4	1940	37—38
	Antal i Forhold til Lejligheder	1	1941	4

Tilføjesler:

U.

<i>Ubebyggede Arealer</i>	Planer	3	1941	13
-------------------------------	--------	---	------	----

V.

<i>Valbyholm (Fotografi)</i>	Aldersrenteboliger (P. Holsøe) Oversigtsplan 1:2000	1	1943	0
		1	1943	0B
<i>Varebox</i>	Ruko	3	1943	23
<i>Vaskerum</i>	Lempelser	3	1940	30
	Lempelser i Anledning af Byggemate- rialesituationen	4	1940	37—38
	Antal i Forhold til Lejligheder	1	1941	4
<i>Vedex</i>	Døre	3	1943	23—24
<i>Vedtægter</i>	Oversigt over udsendte Vedtægter og Regulativer	1	1940	2
<i>Vilmo</i>	Maatter	3	1941	16
<i>Vinduer</i>	Størrelse	3	1940	30
	Perspektiva-Vinduer	2	1942	7—8
	Åtvidaberg Vippevinduer	4	1943	33
	Panorama Vippevinduer	4	1943	34
<i>Ved Volden (Fotografi)</i>	Boligkompleks (T. Hvass og H. Jørgen- sen) K. P. 1939	3	1940	0
<i>Vestersøhus (Fotografi)</i>	Boligkompleks (K. Fisker og C. F. Møl- ler) K. P. 1941	1	1942	0
<i>Vindmøller</i>		4	1940	39
<i>Vognvægte</i>		3	1941	14
<i>Wasa</i>	Patentstillads m. hule Rejsebomme	3	1943	22—23
<i>W. C.-Rum</i>	Gulve	2	1942	5
Æ.				
<i>Ændringer</i>	Afgiftsvedtægt	2	1942	5